بسم الله الرحمن الرحيم

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

މާލެ،

ދިވެހިރާއްޖެ

ޔައުމިއްޔާ

36/2011

އަހަރު:	2011
ދައުރު:	ދެވަނަ ދައުރު
ޖަލްސާ:	11 ވަނަ ޖަލްސާ
ޖަލްސާ ބާއްވި ތަން:	ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގ
ތާރީޚު:	27 ޖޫން 2011، ހޯމަ ދުވަސް
	25 ރަޖަބު 1432
ފެށި ގަޑި:	ހެނދުނު 9:01 ގައި
އިންޓަވަލް:	10:29 ން 11:02 ގައި
ހުސްވަގުތުކޮށްދެވުނު:	12:29 ން 13:28[1] ގައި
ނިމުނު ގަޑި:	މެންދުރުފަހު 14:13[2] ގައި
ޖަލްސާގައި ހޭދަވި ޖުމްލަ ވަގުތު:	3 ގަޑިއިރާއި 40 މިނެޓު

---

1 - ޖަލްސާގެ ކޯރަމް ހަމަވާވަރަށް މެންބަރުން ޖަލްސާއަށް ވަޑައިގެންފައިނުވާތީ، 5 މިނެޓަށް ބެއްލެވުމަށްފަހު، ޖަލްސާ ފަށްޓަވައިފި.

2 - މިއަދުގެ ޖަލްސާގެ ނިޒާމު ގެއްލިފައިވާތީ، ރިޔާސަތުން މި ޖަލްސާ ނިންމަވާލައްވައިފި.

ނާޖިތީ

ރިޔާސަތު:
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް އަލްއުސްތާޛު އަޙްމަދު ނާޒިމް

މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރިޔާސަތު ބެލެހެއްޓެވި މެންބަރު:
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ މުޙައްމަދު

ވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:
އިންތިޚާބުވި ހާޒިރު 49 މެންބަރުން، އިންތިޚާބުވި ޖުމްލަ 52 މެންބަރުން، ހުސްގޮނޑިތަކާއެކު 68 މެންބަރުން

ވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުން:
ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ މަނިކު
މެދު ހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމް
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަމީދު ޢަބްދުލްޣަފޫރު
ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މަޙްލޫފް
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ
މައްޗަންގޮޅި ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު
މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ
މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޢަބްދުއްރަޙީމް
މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު
ވިލިމާފަންނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނިހާން ހުސައިން މަނިކު
ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު
އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުﷲ
ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް
ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ މައުސޫމް

ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުޖްތާޒް

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ އާރިފް

ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ

ކުޅުދުއްފުށި ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު

ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ރިޒާ

ކޮމަންޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ވަޙީދު

ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ މުޙައްމަދު

އަލިފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒް

އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަފްރާޝީމް ޢަލީ

ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޒުބައިރު

އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަމްދޫން ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު

މަޑުއްވަރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ވިސާމް ޢަލީ

ތުޅާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ނާޒިމް ރަޝާދު

އޭދަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ތަސްމީން ޢަލީ

ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިޙު

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މުޙައްމަދު

ކުރެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މޫސާ

ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ

މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ވަޙީދު

މަހިބަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު

ފެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސޭން ނަޢީމް

ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު

ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް

މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޔާމިން

ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަމްޒާ

ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްމުހުސިން ޙަމީދު

މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސިރާޖް މުޙައްމަދު

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު

ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު

ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ

ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ޒަމީރު

އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު އިބްރާހީމް

ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސޭން އަބްދުއްރަޙްމާން

ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްއަޒީޒް ޖަމާލް އަބޫބަކުރު

ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރިޔާޒް

ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްހާމް އަޙްމަދު

ތިނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސާމް

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއިއްޒު

ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޤާސިމް އާދަ◌މް

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން

ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޝިފާޒް މުފީދު

ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ މަސީހު މުހަންމަދު

ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލްހާން ފަހުމީ

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން އާދިލް

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުހަންމަދު އަސްލަމް

ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުހަންމަދު ރަޝީދު

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން ލަތީފް

ސަރުކާރުގައި ހުންނެވި މެންބަރު:

ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުހަންމަދު ޝިފާޒް

ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢީސާ

މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުހަންމަދު ޖާރިޒް

މާމިގިލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޤާސިމް އިބްރާހީމް

ހުޅުމީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު

ޗުއްޓީގައި ތިއްބެވި މެންބަރުން: -

ވަކި ސަފަބެއް ނާންގަވާ
ވަޑައިނުގަންނަވާ މެންބަރު:

ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ސަލީމް

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ޢަބްދުލްހަމީދު

ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުހަންމަދު ނާޒިމް

ޖަލްސާއަށް ވަޑައިގެންނެވި ވަޒީރު: މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު އިނާޒް

ޔައުމިއްޔާނަންބަރު: 2011 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 11 ވަނަ ޖަލްސާ.

ތާރީޚް: 27 ޖޫން 2011 ހޯމަ ދުވަސް.

---

1. ދުޢާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަރުޙަބާ ދެންނެވި.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ވަގުތު ޖަލްސާ އަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 23 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއްތިފާގުކުރުމާއި ޔައުމިއްޔާ ފާސްކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

3.1- މިއަދުގެ އެޖެންޑާގެ ނަންބަރަކީ އޖ/11/2011.

3.2- 3.2- ޔައުމިއްޔާ ފާސްކުރުން. ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު 29/2011 އިން 31/2011 އަށް (3 ޖަލްސާގެ) ޔައުމިއްޔާ. އެއީ، 2011 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 4 ވަނަ ޖަލްސާގެ ޔައުމިއްޔާ އިން ފެށިގެން 6 ވަނަ ޖަލްސާގެ ޔައުމިއްޔާއާ ހަމައަށް. މި ޔައުމިއްޔާތަކަށް މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓުގައި ޝާއިޢުކުރުމަށްފަހު އެއްވެސް މެންބަރަކު އިސްލާހެއް ހުށަހަޅުއްވާފައި ނުވާތީ، ގަވާއިދުގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން، މި ޔައުމިއްޔާތަކަކީ، މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުން ފާސްވެގެންދާ ޔައުމިއްޔާތަކެއް ކަމަށް ނިންމައިދެއްވުން.

4. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

4.1- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 4.1- މިހާރު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕްގެ ލީޑަރު، ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް މުޙައްމަދު ޞާލިހު ކަމުގައި އެ ޕާޓީން ވަނީ އަންގަވާފައެވެ. އަދި އެހެންކަމާއެކު މި މަޖިލީހުގެ ޑެޕިއުޓީ ސްޕީކަރު ވެސް ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް މުޙައްމަދު ޞާލިހު ކަމަށް އަޅުގަނޑު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން އިޢުލާންކުރަން. މި ފުރުޞަތުގައި ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި މަޖިލީހުގެ ޑެޕިއުޓީ ސްޕީކަރު ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ޑެޕިއުޓީ ސްޕީކަރުގެ އެހީތެރިކަމާއި އެއްބާރުލުން ރިޔާސަތަށް ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް ޔަޤީންކުރާ ކަމުގައި ވެސް ދަންނަވަން.

4.2- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 4.2 އަށް އަޅުގަނޑު މި ދަނީ. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުމަށް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ލިޔުމުން ޖަވާބު ހޯދުމަށް ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް، މިނިސްޓަރ އޮފް ހިއުމަން ރިސޯސަސް ޔޫތު އެންޑް ސްޕޯޓްސް އަލްއުސްތާޛު ޙަސަން ލަތީފަށް ކުރެއްވި ސުވާލުގެ ޖަވާބު، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ފޮނުއްވާފައި ވޭ، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ޖަވާބު މިއަދު އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ރައްދުކުރުމަށްފަހު، މިއަދުގެ ޖަލްސާގެ ޔައުމިއްޔާގައި އެ ޖަވާބު އުނިއިތުރެއް ނުގެނެސް ޝާއިޢުކުރާނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 5 އަށް ދިޔުމުގެ ކުރިން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މަޢުލޫމާތަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން. މަޖިލީހުގެ ދާއިމީ ކޮމިޓީތައް މަޖިލީހުގެ ޕާޓީތަކުގެ ނިސްބަތަށް އައިސްފައި ވާ ބަދަލާ ގުޅިގެން އެ ނިސްބަތް ރިޢާޔަތްކޮށްގެންނާނެ ގޮތަށް މަސައްކަތްކުރުމުގައި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 3ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ލީޑަރުންނާއި އަޅުގަނޑު ވަނީ މަޝްވަރާކޮށްފައެވެ. އަދި އެ ބަދަލުތައް ފެނިގެންދާނެ ގޮތަށް ކޮމިޓީތަކުގެ އަދަދުތަކާއި ކަނޑައެޅުމުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑު މި ގެންދަނީ މަޖިލީހުގެ ދެކޮޅުގައި ޕާޓީތަކާއި މައިނޮރިޓީ ލީޑަރާއި އަދި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ލީޑަރުންނާ ވެސް މަޝްވަރާކުރަމުން. އެ މަސައްކަތް މި ބަންދު ޗުއްޓީގައި ވެސް އަދި އިއްޔެ ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރިއަށްދެވިއްޖެ. އަދި އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ ކޮމިޓީތަކުގައި ކުރުމުން މަސައްކަތްތަކަކުން ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ކުރިއެރުންތަކެއް ލިބިފައިވާ ކަމަށް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ މިއަދު މި ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ހެޔޮ ނަތީޖާ ފެނިގެންދާނެ ކަމަށް. މަޖިލީހުގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްނުވާ މެންބަރުންނާ ވެސް ބައްދަލުކުރެވިފައި. އަދި މެންބަރުންގެ ފިކުރާއި ޚިޔާލު މަޝްވަރާކުރާ މިކަމުގައި މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުން ތަފާތުވެފައިވާ މިހާރު ވަނީ ކަނޑައަޅުއްވާފައެވެ. އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރާ ވެސް އަޅުގަނޑު ބައްދަލުކުރިން. ބައްދަލުކުރެއްވުން މި ކޮންސަލްޓޭޝަން ހަރުދަނާކަން ގެނެސްދިނުމަށް މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުން މަސައްކަތްކުރަމުން ގެންދާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. މިހާރު ކުރިމަތީގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވަގުތު ބޮޑު އެއްބާރުލުން

ލިބިގެން ނޫނީ މިކަން ހައްލުކަން ގެންދެވޭނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. މިކަމަށް މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ހުއްޓުމެއް ނައިސް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށްޓަކައި ވަރަށް މުހިއްމުކަމެއް. އެހެންވީމާ، މިކަމުގައި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ހިޔާލުތަކާއި އެއްބާރުލުމާއި އެހީތެރިކަން މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތަށް ދެއްވާނެ ކަމަށް ޔަޤީންކުރާ ވާހަކަ ވެސް ދަންނަވަން.

5. ސުވާލު.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

5.1- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 5. 5.1- ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާސް ރަޝީދު، މިނިސްޓަރ އޮފް ފިޝަރީޒް އެންޑް އެގްރިކަލްޗަރ އަރިހުން ސުވާލު. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުސަތު އަރުވަން.

ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާސް ރަޝީދު ފާހަގަކުރެއްވުން:

السلام عليكم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖަޕާނު ލިބުމުގައި އިންޑިޔާ އަށް ދަތިވެފައިވާ މި ދަނޑުވެރިކަމުގައި މި މައްސަލަ ހައްލުކުރުމަށް މަސްވެރިންގެ މިނިސްޓްރީން މިހާތަނަށް ކޮންކަމެއް ވާ މަސައްކަތެއް ކުރެއްވިތޯ؟ ބޭރު ފައިސާ އިން ދައުލަތުން 2011 ޖެނުއަރީން ފެށިގެން އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި މަހަކު ކިހާ ޢަދަދެއް ލިބިގެންދޭތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަމުން، އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުސަތު އަރުވަމުން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިޝަރީޒް އެންޑް އެގްރިކަލްޗަރ އިބްރާހީމް ދީދީ ފާހަގަކުރެއްވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖަޕާނުގެ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރައްވާފައި އޮތް ސުވާލަށް ޖަވާބު ދެއްވުމުގެ ކުރިން ޖަޕާނުގެ މައްސަލަ އަށް މިއަދު ދިމާވެގެން މިއުޅޭ ބަޔަކު މައްސަލަ އަކީ ކޮބައިތޯ ކިޔާކަން ބަޔާންކޮށްލަދޭން މުހިއްމު ކަމަށް ދެކޭތީ، އަޅުގަނޑު އެ އޮތް ކުޑަކުޑަ އަރިހުގައި ސިޔާސީ ސަރުކާރުން މި ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކަށް އަޅުގަނޑު ދާނަން. ޖަޕާނުގެ މައްސަލަ އަކީ މިއަދު ކުއްލިއަކަށް ދިމާވެގެން އައި މައްސަލަ އެއް ނޫން. މައްސަލަ އަކީ، 2005 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކުން:

ނިޒާމާ ބޭނާ މައްސަވަ އެކު ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މުޞްޠަފާ.

(ނިޒާމީ ދައްސަވަ)

ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުޞްޠަފާ ވާހަކަދެއްކުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސްޕީކަރުއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއަދު ކުރިމަތިވެފައި ވާ ސުވާލަކީ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ޖަވާބުދެއްވަންވާނީ. ބާރަށްދެއްވާ ކަމަށް ވަރަށް ގަވާއިދުގެ ވަކި މާއްދާތަކެއްގައި އެބަ ބުނޭ ގަވާއިދުގެ...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކުން:

ނިޒާމާ ބޭނާ މައްސަވަ އެކު ޝުކުރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރަށް ވަކި ސުވާލެއް ކުރަންޖެހިގެންވާނީ ގަވާއިދުއްވަން. އެ ސުވާލަކީ އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު ދެއްވާ ޖަވާބެއް ދެއްވުމުގެ ފުރުޞަތު އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު އަރުވަންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަބްދުﷲ ޖިހާދު ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޓެކްސްގެ މައްސަލަ އައީ މިއަދު ދިމާވެގެން އުޅޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. މި މައްސަލަ އައީ 2005 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ރާއްޖޭގެ މާލިއްޔަތަށް ގެންވުނު ބަދަލުތަކުގެ ސަބަބުން އުފެދުނު، ބޮޑެތިވަމުން އައިސްފައި ވާ މައްސަލަ އެއް. ޓެކްސްގެ މައްސަލަ އައީ ބަޖެޓުގެ ބޮޑު ޑެފިސިޓަކާ ކުރިމަތިވެފައި ވާ އިންބެލެންސްގެ ނަތީޖާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ފެނިގެން މި ދަނީ. މި އިންބެލެންސް އައުމަށް ގުޅުވޭ ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި ވާ އާމްދަނީއަށް ވުރެ ދައުލަތުގެ ހަރަދު ބޮޑުވުމާއި، ދައުލަތުގެ ހަރަދު ފުޅާއަށްދިއުމަށް ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކާއި، ޚަރަދުކުރަން ވަނީ ބޭރު ފައިސާއާ އަތާ ބަލާއިރު އިމްޕޯޓުކުރުމުގެ މިންވަރު ބޮޑުވުމާއި، އެއީ ބޭނުންތަކަށް ބޭރުފައިސާ ބޭނުންކުރުމުގެ މިންވަރު އިތުރުވުން ހިމެނޭ. ޓެކްސްގެ މައްސަލަ އަކީ ފާހަގަކުރަންވާ އަދި އެއް ކަމެއް ފެނިގެން އެކްސްޗޭންޖް މާކެޓް ކޮންޓްރޯލުކުރަން ޚަރަދުކުރާ ކުރިއަށް ވާ ގަވާއިދުތަކުގެ ބޮޑުގައި 1987 ވަނަ އަހަރުގައި ކުރިއަށްދާ ގަވާއިދުތަކަށް، މި ގަވާއިދުތައް ތަންފީޒުކުރެވިފައިނުވުމުގެ ސަބަބުން. މި ސަބަބުން އެކްސްޗޭންޖް މާކެޓް އެއީވެ

އިންތިޒާމުގެ ނުވި، ތަރުތީބުން ނަމްބަރި، ޤަރާރު ހުއްޖަ ސްކޫލްއުމުރުގެ ކުދިންގެ ދިމާއަށް ކަނޑައެޅިގެން މި ގޮތަށް

މަސައްކަތް ފެށުނުކަން އެއީ އަދިގަނޑުމެން މިއަދު ދެކޭ އެއް ސަބަބު. މިކަމުގެ ސަބަބުން ކަލު ބާރުބަލައި ގޮތަށް

މުޖުތަމަޢުގެ ބައިވެރިން ފެނުން ހިމެނޭ. އަދި އެހެނިހެން ކުދިކުދިކުދި ކުށްތަކުގެ ފަރާތްތަކުން މިކަމުގެ ޒާތުންތަކުގެ

ގޮތުން ދަތުރުފަތުރު ވާ ތަން ނޭފެނުން އެއީ ހަމަ ގައިމުވެސް މިކަމަށް އެކުލެވޭ ދިރި ދަފަސް އެންމެ ބޮޑު

ހުރަސް. ހަމަޖެހުމެއް އިޖުތިމާޢީ ތަރައްގީ ފުރާ ދައުރާއެއްގައި ގޮތަކަށް މުޖުތަމަޢުގެ ދިރުމަށް ވެސް

މިދާނުމު ސްކޫލް ކުދިންނާ އިތުރުވެ، ނަމަވެސް ގޮތަކީ އެހެން ޖަމާޢަތް އިތުރުވެގެން ސަބަބެއް. އަދިކަންޏާ ހަމަ މި

ދަނޑިވަޅު ފުލުހުންނަށް 2005 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2010 ވަނަ އަހަރާ ހަމައަށް ފުލުހުން އަރި ވެރިކަމުގެ

ތަޙުޤީޤު، އިޖްތިމާޢީ ތިރީގެ ބައިވަރު ޖަގަހަދައި ވާ. އެކަމަކީ 2005 ވަނަ އަހަރު 627 މީހުން ޖުމުލަ

ފުލުހުންގެ ތަޙުޤީގުކުރި ވާ. 2006 ވަނަ އަހަރު އެ ފުލުހުގެ ތަރިކައިން، އިޖްތިމާޢީ ތަރަގައި ދައުރުވާ ފުލުހުގެ

ތަރިކައިން 228 މީހުން ޖުމުލާ ނަގި، އިޖްތިމާޢީ ތަރިކައިން ބަދަލުކުރި ވާ. މާނަ އަދި ފުލުހުގެ ގޮތުން

މިންވަރު ދަށްކުރި ވާ. 2007 ވަނަ އަހަރު 107 މީހުން ޖުމުލާ ގޮތުން ވާ. ހަމަ އެއާއެކު 2008

ވަނަ އަހަރު 1534 މީހުން ޖުމުލާ ގޮތުން އިޖްތިމާޢީ ތަރިކައިން ބަލައިގަތި ވާ. ހަމަ މި ގޮތަށް 2009

ވަނަ އަހަރު 848 މީހުން ޖުމުލާ ފުލުހުގެ ގޮތުން ވާ. 2010 ވަނަ އަހަރު ފުލުހުގެ ގޮތުން ހުށަހެޅުމަށް،

މާނަ އަދި 2009 ވަނަ އަހަރުގެ އަށާރަ މަހުން ފެށިގެން ފުލުހުގެ ގޮތުން ހުށަހެޅި ވާ. ހަމަ މި ގޮތަށް

މި ހަރަކާތް ކުރިއަރުވަމުން އެއް މި ދަނޑިވަޅު، 2009 ވަނަ އަހަރުގެ އަށާރަ މަހުން ފެށިގެން ޖުމުލާ

ގޮތުން، ހަރަކާތްތައް ދުވަސްވަރު ހުށަހެޅި ވާ މި ހަމަވެސް ހަރަކާތް ކުރިއަރުވަމުން ދައުލަތުގެ އާބާދީ

އިތުރުވުމާ އިޤްތި ޤާނޫނީ ވަނީ އަދިގަނޑުމެން މި މަޢުލޫމާތު ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި. މި ގޮތުން

ބޭނުމެއް ޑީ.އެސް.ޕީ ޤާނޫނު ބަލައިގަނެވޭ މަޢުލޫމާތު ހުށަހެޅުމަށް ވަނީ ފުރުސަތުދީފައި. އޭގެ ދަށުން އާބާދީ މިއަދު

ވަނީ ދިރިއުޅެން ވެސް ފަދަ. އަދި ބެލެނިވެ ޖުމްލީ ބޭނުން ޤާނޫނު ވަނީ މި މަޢުލޫމާތު ހުށަހެޅިފައި ފުރުސަތުދީފައި.

އެހެންނަމަވެސް، މި ބޭފުޅު މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅާ ފުރުސަތު ދެވޭ ގޮތަށް ދިގު މުއްދަތެއް ދިރުމުގެ ސަބަބުން

ޤާނޫނުގެ ދަށުން އާބާދީ ނަހަމަގެ ކަނޑައަޅާފައި ވަނީ ފުރަތަމަ ޖަހާލަ. އިދާރީ ތަރުތީބު ކަރުދާސް، މިގެ އިޖުތިމާ އާބާދީ

އިޖުތިމާޢީ ދާއިރާ އިޖުތިމާ ޤާނޫނީ ފުރުސަތުދީފައިވާ މި މަޢުލޫމާތު މިއަދު ވަނީ ހުށަހެޅިފައި. މިގެ ތަރިކައި ޢާއްމު

މުޖުތަމަޢު ހުރުމަތް، ޑީ.އެސް.ޕީ ނަމުގެ ބޭނުން ބަލަހައްޓާ އިންސާފު ބެލެނިވެ ބަލާ ހިފެހެއްޓުން. މިގެ އިޖުތިމާޢީ މިނިސްޓްރީ އެވް

ފާހަގަކުރެވޭ އިން އެމް.އެމް.އީ ޢާއްމު އެކި ފަހަރު މަޝްވަރާކުރި، މިގޮތު އިދާރީ ފަރާތްތަކުން މަނިޖަރު

ގޮތުގައިވާ ބެލެނިވެރިންގެ ގޮތުގައިވާ ޤާނޫނީ ހަމަ ބަލަހައްޓާ ފުރުސަތު އެކި ފަހަރު މި ތަނު އެ މަޝްވަރާ ޢާއްމު

މަޝްވަރާތަކުގެ އަދި ބާރުއަޅާން. މި ކަނޑައެޅޭ ހައްލުތަކުގައި ޢާއްމުތައް ފާހަގަކުރި ވެސް އެ

ބައެއްގެ އަދިއެކު ފައިދާގެ ފުލުހުގެ ބަދަލުތަކަށް ވަރަށް މުހިންމުކަމެއް ކަމުގައި އިޤުރާރު ކުރަން މި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތު

ދަންނަވަން. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އެ ޚިދުމަތުގެ ފައިސާ، ރުފިޔާ ވާއިރު އެ ޚިދުމަތެއްގައި ކުރެވޭ ވިޔަފާރިގެ މުޢާމަލާތްތަކުގައި ރުފިޔާ ބޭނުންކުރުން އިތުރުކުރުމުގައިވީ ޚިދުމަތް ލިބޭ ޑޮލަރު ރާއްޖެ އިން ބޭރުވުން ނިޒާމުގެ ތެރެއަށް ވަންނާނެ ފަދަ ގޮތަކަށް ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތައް ހެދިގެން ދިއުން ވެސް އެއީ ވަރަށް މުހިއްމުކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަދި ޚިދުމަތް ޑޮލަރު ވަންނާނެ މަގު އިތުރުކުރުވި، ޑޮލަރު ބޭރުގެ ގޮތްތައް މަދުކުރުން ވެސް ވަރަށް މުހިއްމުކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި މައްސަލަ އަދި ހަމައެކަނި މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ތިބީގައި ސިސްޓަމްތަކަށް އޮތުމަކީ، ނޫނީ އެންޓަރޕްރައިޒް ރަނގަޅުވާން މައްސަލައެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ދިމާވެފައި އޮތް ސްޓްރަކްޗަރަލް މައްސަލައެއް. މި މައްސަލަ ހައްލުކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ދިގުމުއްދަތު އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކޮށްލީ ދިން މައިގަނޑު ކަންތައްތަކެއް މި އޮތީ. އޭގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތަކުގެ ނިސްބަތް ބޮޑު ޚަރަދުތަކުގެ ތެރޭގައި ރުފިޔާ ބޭނުންވާ ޚަރަދުތައް ކުޑަކުރުމާއި ވިޔަފާރިއާއި، ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ކުރެވޭ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އޭގެ އިތުރުން ނިސްބަތުން ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް ގެނެވޭ ގޮތަށް ބަދަލުކުރެވޭ ވަނަ ބޭނުމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ހަމައެހެންމެ ހުރިހާ ވިޔަފާރިތަކުގެ ޚަރަދު ބޭނުންވާ ޑޮލަރު ދެން އެކި ފަރާތްތަކުން ބޭނުންވާ އެހެން ގޮތްގޮތަށް ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތަކަށް ހިނގާނެ، ޑޮލަރުގެ ވަސީލަތްތަކާއި ރުފިޔާ ބޭނުންކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ޚިދުމަތް ދިނުން އިތުރުކުރެވޭ ވިޔަފާރިގެ މުޢާމަލާތްތަކުގައި ބޭނުންކުރެވިގެން ދިޔުން. އެއްވެސް ސިޔާސަތެއް މި ކަމުގައި އިސްލާހުކުރެވޭނެ ބޭނުންކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މިކަމުގެ ހައްލު. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން 5.1 ގެ ދަށުން އަން ކުރިމަތިވާ ސުވާލަށް އަދި އެއްކޮށް ވިދާޅުވެދެއްވުމަށް.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަޙްމަދު އިނާޒް ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދަށުން ސުވާލުގައި އަޅުގަނޑާ ކުރިމަތިލައި އޮތީ، ބޭރުގެ ފައިސާ އިން ދައުރުވުން 2011 އަހަރުން ފެށިގެން އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި މަހަކު ކިޔާ ޑޮލަރެއް ލިބެމުން ދިޔަ. މަހެއްގެ މައްޗަށް ރާއްޖެ އަށް ވަނަ ޑޮލަރުގެ އާމްދަނީ ގޮތުގައި ދައުލަތަށް ވަނަ ޑޮލަރުގެ އާމްދަނީ މި ބޮޑުވީ މައިގަނޑު ހަރަދު ބަދަލުކަން. އޭގެ ތެރޭގައި ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ އޮފް އިންކަމްޓެކްސް ހަރަދު އަން ވަނީ ސީދާ އާމްދަނީ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުރުގައި ދައުލަތަށް ވަނަ އާމްދަނީ އަދި. ދެން މި ލިބެނީ އޭގެ ނޫނީ އެހެނެހެން ޖާމިޢާތަކުން، ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ޖާމިޢާތަކުން ހަރަދު އަދި ކަނޑާ ދެދެކެވެ. އެއްވެސް އިސްލާހުކުރަން ހުރި ހަރަދުތައް އެކި އިންޓަރނޭޝަނަލް އަދި ހޯދުމުގެ އިންވެސްޓްމަންޓް ގޮތުން ބޭނުންކުރާ ގޮތާއި ޖާމިޢާތަކުގެ ހަރަދު ކަނޑާ ދެއްކެން. އެހެންވީމާ ޑޮލަރު ގެނެސް ދެއްވި ހަރަދުތަކަކީ އެހެން ދުވަހަކު ދައުލަތަށް ވަނަ ސިޔާސަތު ހަރުދަނާ ކޮށްގެން ވަނީ. އަދި ހަމަ އެހާއެއްކޮށް ސަރުކާރުގެ ޑިޕޮޒިޓް އެހެން ދައުލަތްތަކުގައި ހުރިހާ ޖާމިޢާތަކުގެ ވަސީލަތެއް ވެސް އެބަ ވިއްކޭ. ހަމަ އެހާއެއްކޮށް

އެމް.އެމް.އޭ އިން އެބަ ޑޮލަރުގެ ގޮތުގައި އެކި ފަހަރު މަތީން ބާޒާރުގައި ސަރުކާރަށް، އެމް.އެމް.އޭ އަށް ލިބޭ ޑޮލަރުގެ އާމްދަނީ ވެސް މީގެ ތެރޭގައި އެބަ ހިމެނޭ. ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް އިންލެންޑު ރެވެނިއު އަށް ޑޮލަރުގެ ގޮތުގައި އާމްދަނީ މި ލިބެނީ ޖެނުއަރީ މަހުގައި 16 މިލިއަން...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނިންމަވާލައްވައިދެއްވުން އެދެން.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަޙްމަދު އިނާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

16 މިލިއަން ޑޮލަރު، ޖެނުއަރީ މަހުގައި ލިބިފައި ވޭ. ފެބްރުއަރީ މަހުގައި 19 މިލިއަން ޑޮލަރު ލިބިފައި ވޭ...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ހަމަޔަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނިންމަވާލައްވައިދެއްވުން އެދެން.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަޙްމަދު އިނާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މާރޗް މަހުގައި 29 މިލިއަން ޑޮލަރު ލިބިފައި ވޭ. އޭޕްރީލް މަހުގައި 15 މިލިއަން ޑޮލަރު ލިބިފައި ވޭ. މެއި މަހުގައި 23 މިލިއަން ޑޮލަރު ލިބިފައި ވޭ. މުޅި ޖުމްލަ ޖެނުއަރީން ފެށިގެން މިހާތަނަށް 115 މިލިއަން ޑޮލަރު ލިބިފައި ވޭ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަޙްމަދު އިނާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ހަމަ މިއާއެކު އަޅުގަނޑު ވާހަކަތަކަށް ފުރުޞަތު...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އިތުރު ސުވާލުކުރުމުގެ ވަގުތު އަޅުގަނޑު ހުއްޓާލަން. ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސުވާލު އެންމެ ފުރަތަމަ ކުރެއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދެއްވާނަން.

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ވަޒީރު މިއަދު އަޅުގަނޑު ކުރި ސުވާލާ ގުޅިގެން ދެއްވި ޖަވާބު އަޅުގަނޑަށް ސާފުއެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އަލުން އަޅުގަނޑުގެ އެ ސުވާލުގެ ދެވަނަ ބައިންޖެ ސާފުކޮށްދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު އެދޭ ކަމެއް. އޭގެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑަށް ސުވާލުކުރެވޭނީ.

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ މަޢުޞޫމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ފިނޭންސް މިނިސްޓަރާ އަޅުގަނޑު ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ، މިއަދު ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވަރަށް ކުރުކޮށް ޖަވާބު ދެއްވުން ސުވާލެއް ކޮށްފައި އޮތީ މިނިސްޓަރ ވަކިން އެހެން ވާހަކަތަކެއް އިތުރަށް ދެއްކެވިއިރު. ދެން ދައްކަވަމުގެ ހަރަދު ކުރެވުނާ ވާހަކަ ކުރިން ވިދާޅުވި. ދައްކަވަމުގެ ހަރަދު ކުރެކުރެއްވުމުގެ ގޮތެއް ކޮންކަމެއްތޯ މިއަދާހަމަޔަށް ކުރެއްވީ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަހުމަދު އިނާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިދީން، އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިދީން މި މައްސަލައަކީ ސްޓްރަކްޗަރަލް އިޝޫއެއް މައްސަލައެއް. އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ ހަރަދު ކުރެކުރުމަށްޓަކައި ކަނޑައެޅިގެން އަބަދު މި ދަނީ މައްސަލަތަކަކާ ކުރިމަތިލަމުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އަހަރުގެ މަޖިލީހުން، އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްދެއްވި ބަޖެޓް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ވަކި މިންވަރަށް ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި ހިފެހެއްޓުމަށްޓަކައި އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ޚަރަދުގެ މިންވަރުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުން މި ގެންދަނީ ވަކި ތަފާތުކުރުމެއް، ވަކި ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ހިންގުމަށް ސަރުކާރުން ތަކާ އެ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ކަލެސްޓަރުތަކުގެ، އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ދަންނަވާލިން އެ ކޮންސެޕްޓްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ބަޖެޓް މި ހެދީ. އެ ބަޖެޓް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. އޭގެ ބޭރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވޭނެ. އޭގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ކުރަމުން ދަނީ. އެހެން އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ދެއްވި ބަޖެޓުން ބޭރުގައި ހަރަދު އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް އަދިބަލާއިރު ނުކުރެވޭ ކަމަށް ވެސް ނަމަ، އެ ޝަކުވާ ވެސް އަންނަނީ ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން. މިހާރު ވެސް އެކުލަވާ ޝަކުވާތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބެމުންދޭ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ހަމަ ބަޖެޓުން އެއްވެސް މިންވަރެއް ކުރެއްކޮށްގަތުމެއް ނޫން ހަމަ، އަޅުގަނޑުމެން އެއާއެކު ކުރިއަށްދާނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން.

ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ގަވާއިދުގައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ބުނަނީ މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ މަސްއޫލިއްޔަތަކީ ވާނީ، ހަމަހަމަކަމާ އެއްކޮށް ރިޔާސަތުން ކަންތައްތައް ކުރުން. އެކަމަކު ޗާޕީ ގޮތަކަށް މަނިކުފާނު ކަންތައް ކުރައްވާފައިން އަޅުގަނޑަށް އެބަހީވޭ. ގަވާއިދުގައި ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ސާފުކޮށްލާފައިވޭ، އެ ސުވާލު ސާފުކުރުމަށް ފުރުސަތުދީފަ ހަމަ އެކަމަކު އެއްވެސް އެއްޗެއް ވިދާޅުވެފަ، އެ އަދި އަނެއްކާ ވަޒީރަށް ފުރުސަތުއަރުވައިދެއްވީ. އެހެންވީމާ، އެހެންނަމަވެސް. މިއަދުން ސަރުކާރު ކުރިން ވަޒީރުން މި ބަދަލު ގެނެސް 14 ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ދިނުމަކީވެސް. ސަރުކާރު ބަދަލުވާތީވެ، ސަރުކާރުން ބަލާނީ......

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވުން:

އެހެންވީމާ، ސަރުކާރަށް ޗެބައިކަން ބަލާލައި އެ ސަރުކާރުން ޖަވާބުދާރީވަންޖެހޭނެ......

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސުވާލެއް ކުރިމަކާ ސުވާލުގެ ޖަވާބު ނުލިބޭ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިހުސާނުވެވަޑައިގަންނަވާ.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހަމަ އެ ގޮތަށް ޒާތީ ގޮތަށް އެ ކަންތައް ކުރާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އެ ކަންތައް ކުރެވޭނެ. ވަކި ބަޔަކަށް ނޫން މި ތަނގައި އެ ކަންތައް ކުރެއްވޭނީ. ހަމަ އެންމެން ވެސް އެ ކަންތައް ކުރާނެ. އެހެންވީމާ، ރިޔާސަތުން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު އިހުސާނުވެވަޑައިގަންނަވާ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރީގެ ރައީސް މައުމޫނުގެ އެންގެވުމަކަށް އެއާރޕޯޓު ކޮންޕެނީގެ ޔޫ.އެސް ޑޮލަރު އަކައުންޓުން އެ ތާނގެ ޑިރެކްޓަރުން އެކި ފަހަރު ޗެކުތަކުން ނަގަން 80 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރު މައުމޫނާ ހަވާލުކޮށްފައި ވީ ހިނދު، މައުމޫން އެ ފައިސާ އަނބުރާ ފޮނުވުނީ މިނިސްޓަރީ އަށް ދެއްކިޔޯ؟ މިދިޔަ ރިޔާސީ ކެންޑިޑޭޓް ދޮސްވާރުގައި އެއާރޕޯޓު ކޮންޕެނީގެ އެކައުންޓުން ކުރީގެ ރައީސް މައުމޫނުގެ އެންގެވުމަކަށް މޯރިޝަސް ބޭންކަށް ދިން

400 މިލިޔަން ރުފިޔާގެ ގެރެންޓީއާ ހަވާލާދީ ޓްރަސްޓަށް ބޯޑުން ނުވި ފައިސާ ނުދައްކައިގެން ގެރެންޓީ އަދައި، ކަނޑާލި ހިނދު..

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އަޅުގަނޑު އިޖްތިމާޢީ މިނިސްޓަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާ އިން އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިޝަރީޒް އެންޑް އެގްރިކަލްޗަރ އަޙްމަދު ޝަފީޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއަދުގެ ސުވާލާ ނުގުޅޭ އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދޭން އުޒުރުވެރިވާ ފާހަގަ ކުރަންނަވަން.

ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްހާމް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ޚާއްޞަކޮށް ގޮތުގައި ފުރަތަމަ ރިޔާސަތު ރަސްމީކޮށް ކުރެއްވި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދެއްވާ ސުވާލު ޖަވާބު ފޮނުވި ސުވާލަށް. އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބު އަދިވެސް ނުލިބޭ. އެހެންވީމާ، މަޖިލީހުގައި އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމާއި ކަމަށްވަނީ ވަޒީރުންގެ ސުވާލުތަކާއި، އެ ދެ ސުވާލަށް ޖަވާބު ނުލިބޭ.

މައްޗަންގޮޅި ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޚަރަދު ފިޝަރީ އަދަދު 115 މިލިޔަން ޚަރަދު ފިޝަރީ ކަމަށް އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރުގެ ޖަވާބުގައި ދަންނަވައިފި. އަޅުގަނޑު އެ އަދަދު އިތުރުކުރެއްވުމަށް އެދޭތީ. އިން ނަގާފައި ހުރި ބޮޑުގެ 500 މިލިޔަން ޚަރަދުގެ ކޮންމެ ރިޔާސަ ދައްކައިފިއްޔާ އޮތީ ކާމިޔާބުކަމަށް އަރައިގެން ދާނެތޯ ސުވާލަކީ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާ އިން އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިޝަރީޒް އެންޑް އެގްރިކަލްޗަރ އަޙްމަދު ޝަފީޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދައުލަތަށް ދައްކަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ފައިސާ އެބަހުރި ފަރާތްތަކުން އެބަހުރި ފަހަރު މަތިން ދައްކަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ދައުލަތަށް އެ ފައިސާ ހޯދޭނޭ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސަމުން ކުރިއަށް ފެށޭގެ ފަރާތުން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާސަތު ހަށްވީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާސަތު ހަށްވީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މީގެ ކުރިން މިތަނުން ކުރި ސުވާލަށް، މި ސުވާލަށް ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަކީ މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ތެރެއިން ޖަވާބުދެއްވަންޖެހޭ ސުވާލަކަށް ނުވާތީ ވިދާޅުވެފައި، މިހާރު ދެންމެ އެންމެ ފަހުން ކުރެއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ އެ ސުވާލަށް ޖަވާބު އެ ދެއްވީ ކޮންއުސޫލަކުންތޯ އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވޭ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި އަދި ވަޒީރުންނާ ސުވާލުކުރުމުގެ ގަވާއިދުގައި އޮންނަ ގޮތަށް އެ ސުވާލަކަށް ޖަވާބުދެއްވުމުގެ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މިނިސްޓަރަށް. މިނިސްޓަރު ނިންމަވަންޖެހޭނީ އެކަން. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރަށް. ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލައްވައިފި. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަމުން ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލަށް. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ރާއްޖޭގައި ޖިނާއީ އުޅޭ މައްސަލަ އަޔާ މި ރާއްޖޭގައި ހުރި ޓީ.އާރ.ސީ ޖަވާބު ކުރީގެ ސަރުކާރުން ނަގާ ބޭނުންކޮށްގައި އޮތޭގެން އެ ސުވާލު އަޅުގަނޑު ކުރީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. އެކަން ނިންމުމުން އޮންނާނީ އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނާނީ މިނިސްޓަރަށް. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މިހާރު މި އަރުވަނީ ބިލެތްދޫ، (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. ކުޑަ ހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ކުޑަ ހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވަޒީރާ ކޮންކަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ 2011 ވަނަ އަހަރު ލިބޭނެ ކަމަށް އަންދާޒާކުރާ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ...

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު މިއީ ޗެކަކަން ދައްކާ ވާހަކަ އެއް ނޫން. މި މަޖިލީހުގައި ޗެކު ވާހަކަ އެއް ނުދައްކާނެ. އަޅުގަނޑަކަށް އެނގޭ ކޮމިޓީގައި އެއާޕޯޓް ކޮންސެޝަނުގެ ޔޫ.އެސް ޑޮލަރު އެކައުންޓުން 80 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރު މައްޗަށްގެ އެންގިފައިވާކަން ވަނީ ހާމަވެ. އެ ނަގައި، ހަވާލުކުރީ އެ ބޭންކުގެ ޖީބުތަކަށް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. ކުޑަ ހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ކުޑަ ހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވަޒީރާ ކޮންކަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ...

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސުވާލު ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް.

<u>ކުޑަ ހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ނާޝިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރާ އަޅުގަނޑު ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ 2011 ވަނަ އަހަރު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ދިވެހިން ކަމަށް ތަފާތު އަދަދެއް ފައިސާ ކަނޑައަޅާފައިވޭތޯ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު...

<u>ކުޑަ ހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ނާޝިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަދި ޖަލްސާގެ އަދު މިހާރު ހުރި އަދަދުން ތިރިވާނެ ކަމަށް ތަފާތު ތަރުތީބު ކަނޑައެޅޭތޯ؟

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިނގިލިހިއްލަވައިގަންނަވާ. ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިނގިލިހިއްލަވައިގަންނަވާ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިނގިލިހިއްލަވައިގަންނަވާ. ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސުވާލުކުރައްވައިގެން ކުރިއަށް ގެންދަވާށެވެ.

<u>ކުޑަ ހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ނާޝިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ، އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރާ ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ 2011 ވަނަ އަހަރު ދިވެހިން ކަމަށް ތަފާތު އަދަދެއް ފައިސާ ކަނޑައަޅާފައިވޭތޯ؟ އަދި ޖަލްސާގެ އަދު މިހާރު ހުރި ވަރަށްވުރެ ދަށްވާނެ ކަމަށް ތަފާތު ތަރުތީބު ކަނޑައެޅޭތޯ؟

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަހުމަދު އިނާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުން ރިޕޯޓުގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްދެއްވާފައި އޮތް ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އިތުރަށް ޚަރަދުކުރި ބޭނުމެއް ވިޔަފާރިއެއް ރިޕޯޓުގެ ފައިސާ އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ހަރުދަނާ އިން މެންބަރު ވާ މިންވަރުކަން ހޯދުމުން. ހަމަ ރިޕޯޓުން އެބަދޭ. ދެން ހަމަ އެހާއެކަށީގެން ދެ ވަނަ ސުވާލަކީ ޖެހިގެން މި ކުރުމުގެ، އެ ކުރުމުގެ ސުވާލަކީ ޚަރަދުގެ މައުސަލައަށް ހައްލެއް އަންނާނީ ކޮންއިރަކުންތޯ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލިން 3 ކަލަމެއްގެ ފާހަކަ. 3 މަސައްކަތްތަކެއްގެ ފާހަކަ. އެ 3 މަސައްކަތްތަކަކީ ދައުލަތަށް ރިޕޯޓުގެ އާމްދަނީ ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތަކާ އެބަދޭ ދިމާވާން. އަދި ހޯއްދަވާނެ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ދައުލަތުގެ ރިކަރަންޓް ޚަރަދު އެބަދޭ ދައުލަތުން ލިބޭ އާމްދަނީ އިން ފުދެނީ އެބަދޭ. ފުދެނީ މުޅި ބަޖެޓުގައި އިޤްތިޞާދީ ތެރޭގައި އެންމެ ބޮޑު ދިވެހި ފައިސާ އެންމެ ހުރިހާ ނުލަދޭ. އެއީ ބަޖެޓުގައި މިގެ ހުރިހާ. އަދި ހަމަ އެހާއެކަށީގެން 2 ވަނަ އަން އެކަށް ދުވަހު ކަމަކީ ދިވެހި ރުފިޔާ، ދިވެހި ފައިސާ ހުރިހާ މުއާމަލާތްތަކުގެ އެއްވެސް ސިޔާސަތު އިސްލާހުކުރުމުން، ބޭނުންކުރުން. މިކަންކުރުމަށް ދިއުން، މިއަދު ޢަމަލުކުރުމުން ދިމާވާ އެއްބާރު އަޅުގަނޑު ގޮތުން ޖެހޭގައި މުޅި ޤައުމީ އެއް އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ މަގެއް ފެންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި ދެކެނީ. އެއީ ދިނުމުގެ މިފަދަ ފުރުސަތުތަކުގައި ހަމަ މި މަސައްކަތު އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެން ގޮސްފައި ވޭ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ބިލެތުގެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު ހަމްޒާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފުރުސަތު ދެއްވާފިނަމަވެސް. ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަމްދޫން ޢަބްދުﷲ ހަމީދު.

ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަމްދޫން ޢަބްދުﷲ ހަމީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރަށް އަހާލަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ ޖެހިގެން ކުރެވިދާނެ ކުރުމަކީ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭ ސަބްސިޑީތައް ކުރެވިދާނެ ކުރުމެއް ހިމެނޭތޯއޭ؟

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ވިލިނގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ އިތުރުވާހަކަ ދެއްކެވުމަށް ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިތުރުވާހަކަ ދައްކަވާނެ. ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަމްދޫން ޢަބްދުﷲ ހަމީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރާ ކުރި ސުވާލަކީ އެޕިސޯޑު ކުޅެކުޅުމަށް ކުރައްވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭ ސަބްސިޑީތައް ކަނޑާލެއްވުން ނުވަތަ ނުދެއްކެވުން ހިމެނޭތޯއޭ؟

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަބްދުﷲ ޖިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްދެއްވި ބަޖެޓުގައި ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް މި ދަނީ ދައުލަތަށް ލިބޭ އާމްދަނީ ލިބުމުންދާ މިންވަރަކުން ކުރަމުން. އެއްވެސް ސަބްސިޑީ އެއް ކަނޑެއުމު ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެނަކަށް ހަބަރު ލިބިފައެއް ނުވޭ. ޝުކުރިއްޔާ.

މެދު ހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ އާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު މި ފެނިގެން މި ދަނީ ހަމަހަމަޔުންވެސް ތަންކޮޅެއް ހިލާފުވެ ކަންތައްތަކެއް މިވާ އެތެރެއިން. ސިޓީ ސަރުކާރު ބަޖެޓުވާ ގޮތަށް ސުވާލެއް މެންބަރަކު ހުށަހަޅުއްވައިފިއްޔާ މިވާ ވަސީލަތްތަކުގެ ނިޒާމުގައި ރޫނިއާ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގައި ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން. އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރަށް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވެއްޖެ 2005 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މި މައްސަލަތައް ދިމާވަމުންދާ ވާހަކަ. ކޮބައިތޯ 2005 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2008 ވަނަ އަހަރާ ހިސާބަށް ކޮންއިރަކުތޯ 100 ޖާގަ ދިވެހި ރައްޔިތަކަށް ގެންނަން ކުއް ހަދަންޖެހުނު އިތުރު ދިރުމާ މިއިން ޖަމާކުރީ؟

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަބްދުﷲ ޖިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑަކަށް ސުވާލު އެހާ ބޮޑަކަށް ސާފެއްނުވި އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މެދު ހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސުވާލު އަލުން ކުރެއްވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މެދު ހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ އާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލި ވަޒީރަށް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ 2005 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވި 2005 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މި މައްސަލަތައް ދިމާވަމުން ދަނީ ޖާގަޔާ މައްސަލަ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، 2005 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2008 ވަނަ އަހަރާ ހިސާބަށް ކޮންއިރަކުތޯ ދިވެހި ރައްޔިތުން ކުއްޖެހިކަން 100 ޖާގަ ގެންނަން ނުލިބިގެން އުޅެންޖެހުނީ މި ޤައުމުގަ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަބްދުﷲ ޖަމީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ހަނދާނުން އުނދަގޫ 1999، 2000 ވަނަ އަހަރުތަކުގައި ވެސް ހަމަ ކިޔާ ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެން ޖާގަ ނުލިބިގެން އުޅުނު ހަނދާން އަޅުގަނޑުގެ އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުގެ ހަނދާނުން އެބަހުރި 3 ދުވަސް ކޮންމެވެސް ފަރާތަކަށް ޖާގަ ހުރި ހަނދާން 3 ދުވަސް. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ދެނީ ޖާގަ ލިބުމުގެ ތަރުތީބަކީ ރަނގަޅު ތަރުތީބެއް ކަމުގައި އިއްތިފާޤުވެވިފައިވާ ގޮތަށް މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ސިޓީ ސަބަބުތަކެއް ހުށަހަޅައި މި ވާހަކަ އިބްރާހީމް ދާއިރާގެ ބަދަލުގައި މަޖިލީހުގައި ހުށަހެޅި ސްޕީކަރުގެ މަސައްކަތާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ރަޢީޔަތުގެ ޖާގަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން މި ދެއްކުމަށް ބޭނުން ކަމެއް ކަންކުރާ ލިބޭނެކަމުގެ ތަޢުލީމާ އަޅުގަނޑު އެދެން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙާމިދު އަބްދުލްޣަފޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، އަޅުގަނޑުމެން އަޑުއަހަން އެބަ އެމް.އެމް.އާރުގެ އަޅުގަނޑުމެން ރިސެޕްޝަން ގޮސް... މަޢުލޫމާތު ދެއްވާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސުވާލު ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙާމިދު އަބްދުލްޣަފޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޚާއްޞަ ކުރިއަށް ގެންދަން. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން ރިސެޕްޝަން ގޮސް، އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރަށް އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑު މި... އަޅުގަނޑަށް ސުވާލުކުރެވިދާނެތޯ. ހަމަ ކުރިއަށް ގެންދަވާ ދެއްވާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙާމިދު އަބްދުލްޣަފޫރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙާމިދު އަބްދުލްޣަފޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އަޅުގަނޑަށް މި ފުރުސަތު ދެއްވައިދެއްވާތީ ވަރަށް ރަނގަޅު. އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އަޅުގަނޑު ކުރަން މި އުޅޭ ސުވާލަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހި ޒުވާނުންގެ ވާހަކަދައްކާއިރު، ޒުވާނުންގެ ވާހަކަދައްކާއިރު އަޅުގަނޑަށް ހީވާގޮތުން އުޅޭނީ ހިސާބަކަށް ގެއްލިފައި ވެސް ހުރިހާ ތަނެއްގައި ހަމައެކަނި ދުނިޔޭގެ ބަދަލު ކުރާ ހިސާބަކަށް. އެގޮތް ވަޅުގައި އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކަ އަކީ، ހައްޖު އިން ބަހަން އުފައްދާ ހިސާބުތަކުގެ ގަޑީގައި ހައްޖު އަން ނުވަތަ، ހައްޖު އިން ބަދުގައި އެއްޗެހިން ހިނގަން ދަތިކުރާތީ، ނުވަތަ ކޯލްޕަރޯ އެއްޗެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒަމާނު ނުލިބޭނީ އާ ވާހަކަދައްކާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ދުނިޔޭގެ ބަދަލުތަކާ ހިތްހަމަޖެހޭނެ ފެންވަރަކަށް ނުދާތީ...

<u>މިހާރުގެ ޙާލު ފެންނަ ގޮތުގައި ބަޔަކު ކުރިމަތިލާ ބޭނުން ވާހަކަދައްކާލުން:</u>

ރިޕޯޓުތައް ބުނޭ، ޑިސެމްބަރު ސުނާމީގެ ހާލަތުގެ ފަހުން އަދި 27 ނޫނީ 29. 2004 ވަނަ އަހަރު އާއި 33%. މިއަދު ހަމައަށް އެއްވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަ މަސައްކަތް އެއް ސުނާމީގެ އަސަރު ބޮޑުވެފައި ހުރި ހުރިހާ ދާއިރާތަކުގައި ދިރިއުޅުމުގެ ބޭނުންތެރިކަމުގެ ބައިގަނޑު ނުކުރެވި ނިމިފައިވާ ސަރަޙައްދު ދިރިއުޅުން މި ފަހުން އެއް ހަމަ އަހަރު ނުވަތަ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްކުރުމަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ދަތިވުމަށް. އަދި މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރި މި ދުވަސް ކުރިއަށް ގެންދާ ދިރިއުޅުމާ ގުޅޭ ބޭނުންތެރިކަމުގެ ބޮޑުކަމާ ބެހޭ ގޮތުން މަސައްކަތް. އެކަމަކު، އަދި ރިޕޯޓުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު އަޅުގަނޑު ފެނިގެންދާ ރިޕޯޓުތައް ހަމަ ކޮޅުމަސްޒޫ އެއް ގުޅޭ ބަޔަކު ސުނާމީ އަށް ހަމައެކަނި ފެނުނު ބައިތަކާ ކުރާ ސުނާމީ އަށް ނުވަތަ ފެނިފައިނުވާ މަސައްކަތް، ބަދަލުތަކުގައި މި މަސައްކަތް ދިރިއުޅުމުގެ ދިރުވައިލުމުގެ ބޭބޭފުޅުންގެ ރަށްރަށުގެ ހާސިލުކުރަން ނުކުރެވޭ މަސައްކަތް، ބަދަލުތަކުގައި މި މަސައްކަތް ނެތި. ބަދަލުތަކުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި މަސައްކަތް އެއް ހައްލު އަދި ސްކޫލް ގެނެވި ދިރިއުޅުމާ ގުޅޭ މިހާރު މި ދިރާސާކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސައްކަތަށް ހައްޖު ނުނިމޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ހުރަހަކަށް މިހާރު ބޭނުން ބިނާކުރި ފުރުސަތުތައް ނުނިމޭ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ކުރިން ދާއިރާގެ ގުޅުމާ ގުޅޭ ބަދަލު ވާހަކަދައްކާލުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ރިޕޯޓުތައް ބުނޭ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ކުރިން ދަރިވަރުން ބޭނުންވާ މިހާރު ވިސްނުމުގެ ގޮތުން ހަމަވާ ވާހަކަ. ގޮތުން ކުރަމުންދާ ގޮތައް ދަރިން. ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރުން ކަމުގެ ނުކުރާ އެމީހާ ބޭނުމަކީ މާލޭގެ ޒުވާނުން ދިރިއުޅުން ސަރުކާރު ޙަޤީޤަތް ފުލުހުންގެ ޒުވާނުން ދަރިން މި ކަންތައް ކުރިޔަށް ކަމުގައި. އަދި އެގޮތުން ޒުވާނުންގެ ހަމަ އަދި ވާހަކަ ވަރަށް ގިނަ އިން މި ބޭނުން ވިސްނުމަށް. އެހެންވީމާ، މިހާރު މި ގެންނަ ބަދަލު އެއްކަމަށް، ޒުވާނުންގެ ހަމަ އެއް ދިރިއުޅުމުގެ ބާރުތަކުގައި ޒުވާނުންގެ ހަމަ އަދި އެކިވަރުގެ ވާހަކަ. އެއީ އަޅުގަނޑު ދަރިވަރުން ބޭނުންވާ ސުވާލު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަޙްމަދު ޖިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެ ސުވާލެއް އެ ކުރެއްވީ. އެއް ސުވާލަކީ، ރިވައިޒްޑް ބަޖެޓުގެ ޑެފިސިޓް ބޮޑުވެގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޚަރަދުގެ އަދި ނޫނީ ދިވެހި ރުފިޔާގެ އަދި ފިނޭންސިންގ. ދިވެހި ރުފިޔާގެ، އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ކޮންމެ ހިސާބަކުން ސެކިއުރިޓީޒްގެ ތެރޭގައި ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ނިސްބަތް ނޫނީ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ރިވައިޒްކުރަން ހުށަހަޅާ. މިއަދު އަޅުގަނޑު ބުނާ ހުށަހަޅައި އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް ފަރާތުން ބޮޑުން ނަމަ ސެކިއުރިޓީ ތަރައްޤީގައި ނުލިބޭނެ. އަޅުގަނޑު ބޮޑުން ތަނަކަށް ދެވިދާނެ. އެކަމަކު، ސެކިއުރިޓީ ތަރައްޤީގައި ޖެހެންޖެހޭ. މަގެ ވަކި ފައިސާތަކުން ދައްކާނީ. ވަކި ހަމަތަކެއް ހުރެ. އެހެންވީމާ، ކޮންމެ ބަޖެޓުގައި ފަހު ހަމަތަކެއް ހުންނަންޖެހޭ. އެ ހަމަތަކާއި އެސްޓިމޭޓް ކަނޑައެޅި އެ ބަޖެޓުގެ ހިސާބުކޮށްލާ ކަނޑައެޅިފައި ހުރި ބަޖެޓަކާއި ހުށަހެޅުމުގައި އެބަ ބަޖެޓަށް ނިސްބަތްކުރާ ހިސާބުގެ ބޭނުންތައް. އަޅުގަނޑު ދަރަނި ކުރިއަށް ބަޖެޓުގެ ސުވާލުގައި ތަނުން ދެކެއްގައި ޚަރަދުތަކަށް. ދިރާސާ ތަރައްޤީ ބަޖެޓަށް. ޤާނޫނީ ބަޖެޓަށް ބަލާ ޚަރަދު ކުރިމަތިވާނެ. ދެން ބަޖެޓުގައި ވެސް ގަވާއިދުތަކަށް. އަދި މިހާރު ދިރާސާކުރެވޭން މި އިން ޖުމްލަ އަދި އަޅުގަނޑު ކުރިން ދެއްކެވިއަސް ސުވާލުގައި ވެސް ޖަވާބުދާރީވާ އަޅުގަނޑު ދަރަނިތަކުގެ ރިސްކް ހަރަދުތަކެއް ހަމަ ލިބޭ އާމްދަނީގެ ނިސްބަތުގެ ހިސާބުކުރާ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ޖެހޭނީ ސިސްޓަމް ބަލައިން ވަކިން ބާޖެޓަރީ ޤަވާއިދު ނޫނީ ބިލް އިސްލާޙުކޮށްފައި ބަޖެޓުގައި ބަލައިން ވަކިން ނަމަ، އަންނަ ބަޖެޓަކުން ބަދަލުތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެން ހަރަދުކުރަން މި ޖެހޭ. މި މަޖިލީހަށް އަން ހުށަހެޅޭ ނުވެސް ރަނގަޅު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މިއަދަކު ހުށަހެޅި ނިޒާމް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދަރަނިވެސް ބަލަނީތީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އިޖުތިމާޢީ ސުވާލުކުރުމުގެ ވަގުތު 15 މިނެޓުގެ ވަގުތު ހަމަވީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 5 ނިމުނީ. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރަށް ޝުކުރުދަންނަވަން.

6. މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ މޭޒުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6 އަށް އަޅުގަނޑު މި ދަނީ. މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ މޭޒުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މިއަދަކު ކަމެއް ނެތް.

7. މަޖިލީހަށް ބަޔާންކުރުމަށްފަހު ބިލާއި ފާސްކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

7.1- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7. މަޖިލީހަށް ބަޔާންކުރުމަށްފަހު ބިލާއި ފާސްކުރުން. 7.1- އުސޫލުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ޕްރައިވެޓް މެންބަރު އަޕްޑޭޓްކޮށް ބަލަ ހުށަހަޅުއްވާފައި ވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޔާނުގައި ނިޔާމުގެ ފަރާ ބަޔާނުގެ މަޝްވަރާތަކާއި، ސާބިތު ބަޔާނުގެ މަޝްވަރާގައި ކުރިޔަ ފުރުޞަތު އެދި މަޖުބޫރު މާއްދާ އެއް ކަމަށް ފެށުމާ މަސްއަލަގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަނީ ކަމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފޮނުވަ ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދީފައިވަނީ އެދި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 142 ވަނަ މާއްދާ އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ ގަވާއިދުގެ 144 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހުށަހަޅާ ފާސްކުރުމުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޔާނުގައި ނިޔާމުގެ ފަރާ ބަޔާނުގެ މަޝްވަރާތަކާއި، ސާބިތު ބަޔާނުގެ މަޝްވަރާގައި ކުރިޔަ ފުރުޞަތު އެދި މަޖުބޫރު މާއްދާ އެއް ކަމަށް ފެށުމާ މަސްއަލަގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަނީ ކަމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފޮނުވަ ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދީފައިވަނީ އެދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 142 ވަނަ މާއްދާ އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ ގަވާއިދުގެ 144 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހުށަހަޅާ ފާސްކުރުން. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 8. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7 އަށް ނިމުނީ.

8. ކޮމިޓީ ބަޔާންކުރުމުގެ ވާ ބިލުތަކުގެ ކުރެއް އިސްލާހުކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 8- ކޮމިޓީ ބަޔާންކުރުމުގެ ވާ ބިލުތަކުގެ ކުރެއް އިސްލާހުކުރުން. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނެތް.

9. އިބްތިދާއީ ބަހުސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 9- އިބްތިދާއީ ބަހުސް. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މިއަދަކު މަސައްކަތެއް ނެތް.

10. ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

-10.1 އެޖެންޑާ އައިޓަމް 10- ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް. 10.1- ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ވާ ޤާނޫނު އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނުގެ ބިލުގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށް ގެންދިޔުން. ބަހުސްގެ މަރުޙަލާގައި ވަގުތު ބާކީ އޮތް ޕާޓީތަކަކީ ޖޭ.އާރު.ޕީ އަށް 12 މިނެޓު ބާކީ އެބަ އޮތް. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަގުތު ވަނީ ހަމަވެފަ. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްނުވާ 2 މެންބަރުން މިހާތަނަށް ވާހަކަދެއްކެވި. ޕީ.އޭ ގެ މިނެޓު ބާކީ އެބަ އޮތް. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީގެ ވަގުތު ހަމަވެފައި ވަނީ. ޑީ.އާރު.ޕީ ޕާޓީގެ ވަގުތު ވަނީ ހަމަވެފަ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްހާމް އަހުމަދަށް.

ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްހާމް އަހުމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނީ އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން އުފެއްދުމުގެ ބިލަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތާއީދުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ލ.އަތޮޅު ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ ހުށަހެޅި، އެ ބިލަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. ހަޤީޤަތަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުގައި ހުރި މަސައްކަތްތަކަކީ ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ ތަފާތު މަސައްކަތްތަކާ ގުޅިގެން މީހުން ހައްޔަރުކުރެވި، އަދި ތަފާތު ޝަރުޠުތަކާއި އެއްކޮށް ކުރެވި، ކަންތައްތައް ކުރެވިގެންދާއިރު ވެސް ޤާނޫނުން ފެނިގެން ދާ ގޮތުން، ބޭފުޅުން އިތުރު ބާރުން އަމަލުކުރަމުން ގެންދާ މަންހަޖު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދަނީ. މި މައްސަލަ ބޮޑުތަން ނިޒާމުގެ މިހާތަނަށް ފައިލުކުރެވޭ އެއް ނެތް. މިހިސާބުން މުއައްސަސާތައް ފެށޭ އުފެދިފައި މި ހުންނަނީ މިހިސާބުން ކަމާއެކު މަސައްކަތްތަކުން ހުއްޓުވައިލަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ އެ މުއައްސަސާގެ މަސައްކަތްތަކަށް ރަނގަޅަށް ނުކުރެވޭ. މިފަދަ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ބިލު ތަސްދީޤުކުރެވި، ރައްޔިތުންނަށް މީގެ މަންފާ ކުރިމަތި، މިއިން ލިބޭނީ ފައިދާތައް ވެސް ވަރަށް ބޮޑުކޮށްދެވޭނެ. މިހާ ހިސާބުން އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ކުރުކޮށްލާނަން. އަދި މި ބިލަށް އަޅުގަނޑު ހުރި ތާއީދު ފާޅުކުރަމާ އެކު. والسلام عليكم.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު މަހްލޫފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރުކޮށް ފުރުޞަތު އެދިއްޖެ މި ބިލަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. މި އިންޓެގްރިޓީ މަޖިލީހުގެ، ހަމައެކަނި އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް ނިސްބަތްވާ އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނުގެ އެކަނި ބަޖެ އެއް ކަމަކަށް މިބިލު އަޅުގަނޑުމެން

މަޖިލީހުން ޢައްޔަންކުރާ ކޯޓުތަކަށް މި ޢައްޔަންކުރާ ފަރާތްތަކަށް އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އިޚްތިޔާރުކޮށްގެން ނަގާ ބަހެއް ގޮތަށް އޮތީމަ، އެކަށީގެންވުން ވަރަށް ބޮޑަށް ފާޅުކުރެ. އަދުލުއިންސާފުގެ ޒިންމާދާރުވާ ގޮތުގައި އަދުލުއިންސާފުގެ ވިސްނުމުގައި މިހި ފަރާތްތަކުގެ ވިސްނުމަކީ މިކަމުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިޚްތިޔާރުކޮށްގެން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަންބަރު ފޮނުވާ ކަމަށް ވާ ނަމަ، އޭރުން އަންނަނީ ވަކި ކުރެވޭއިރުގެ ނުހުންނަމަ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ ހަމައެކަނި ބަޔަކުގެ ސަންބަރަކަށް. އެހެންވީމާ، ދެ ބައި މުޅިންނަން ވެސް އެއްބަސްވުން ކަމެއް ގޮތަށް އަދުލުއިންސާފު ފެންނަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިޚްތިޔާރުކުރައްވާފައި ހުރިހާ ނަންބަރުތައް ސިޔާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޖިލީހަށް ފާސްކުރަން. އޭރުން ދެ ބައި މުޅިން ބަންދުވާ ކަމަށް މިވެނި އެބަ ހާސިލުވާ. އެހެންނަމަވެސް މިޒަމާނަށް ހުރަ އަދުލުއިންސާފުގެ ވިސްނުމުގައި ވެސް ހަމައެކަނި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަންބަރުތައް މިކާޖަށް ފާސްކުރާ ގޮތުން ކޯޓް ކަމަށް ވާ ނަމަ، އޭގެން ދިނަ އަދަބުތަކާގެ ބަޔާއެކީ ގުޅިލެވިފައިވާ އެންމެގިނަން ކަމަށް އަދުލުއިންސާފުގެ ކޯޓުތަކުން ބަލަހައްޓަން. އަދި މިގެ ކުރިން އެ ގޮތަށް ވެވިފައި ހުރި ކަމަށް ވެސް އަދުލުއިންސާފު ބަލަހައްޓަން. އެއީ ކޯޓުގެ ރައީސަކު ފުރިހަމަކަމާއި ހުރި ކަމުގައި ވިސްނާ އަދުލުއިންސާފު ދަށުން އެ ގޮތަށް އެކަން ދިމާވާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ކޯޓުގެ ފެށުން މިހާރު އެ ގުޅުންތަކު އޮތީވެ އަދުލުއިންސާފުގެ ވިސްނުމުގައި ހަމަ ކޯޓުތަކުން ކުރިއަށްދާ ކަމެއް. އަދުލުއިންސާފުގެ މިންގަނޑު މި ފުރަތަމައިރުގެ އަޅުގަނޑުމެން މި ފެންނަނީ ކުރިން މި ބޭނުމުން މި ދައުރު ވާހަކަ އާއި މިއަދުގެ ވާހަކަ ދިމާކުރެވިދާނެ ޖެހެ. އެ ގޮތުން މިއަދު އަދުލުއިންސާފު އިންޑިޕެންޑެންޓް ޖުޑީޝަރީއެއް އުފެއްދުމަށް ވާހަކަ ދެކެވިގެނެވެ، އެއީ ކޯޓުތަކާއި ގުޅޭ ވާހަކަ، އަދުލުއިންސާފު ބަލަހައްޓާ ކޮމިޝަނެއް ނެތް. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޖުޑީޝަލް ކޮމިޝަނަށް ޢައްޔަންކުރާ ގޮތެއް ނުވާ ކަމަށް ވެސް އަދުލުއިންސާފުގެ ޖުޑީޝަލް ކޮމިޝަން ބަލަހައްޓަން. އެއީ މިކަމާ ގުޅޭ ވާހަކަ، އިންޑިޕެންޑެންޓް ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޝަނުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޚާއްސަ ކޮމިޝަނާ އިންޑިޕެންޑެންޓް ކޮމިޝަނެއް ބަލަހައްޓާ ކަމަށް ވާ ނަމަ، އަދުލުއިންސާފުގެ ވިސްނުމުގައި އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، ވީހާވެސް އިންޑިޕެންޑެންޓް ކޮށް ޖުޑީޝަލް ކޮމިޝަން ބަލަހައްޓާ ކޮމިޝަނުން މިކަން ކުރުމަކީ އަދުލުއިންސާފުގެ ވިސްނުމުގައި ވަރަށް މުހިއްމުކަމެއް. އިންޑިޕެންޑެންޓް ކޮމިޝަނެއް ބޭނުންވާ ބައިވެރިން ސަރުކާރުން އެބައިން. އަދުލުއިންސާފު ދުވަހުން ދުވަހަށް ވެސް ދަނޑުވެރިކަމުން، މަޖިލީހުގެ އިޖުތިމާޢީ މަސްއޫލިއްޔަތު ނިންމުމަށް އަދުލުއިންސާފު ޤާނޫނު ދުވަހުން ދުވަހަށް ކުރިއަށް ހުށަހެޅުއްވި ރާއްޖެ އަމާޒު، ރައީސަށް ބޭނުމީ ގެންގޮސް އެ 4 ދުވަހުން އުޅުނީ ބަންދުކުރުމުގައި 1 ދުވަސް ވަންދެން. މިކަމަކީ މައްސަލައެއް....

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އައި، މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިހް.

<u>މައްޗަންގޮޅި ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ ހައުލިއްޔާއަށްދަންނަވައި ދެންމެ އެ ދެންނެވި މަޑަވެލި ދާއިރާގެ ނާޒިމް، އެ ފުރިހަމަކޮށްދެއްވުމަށްދަންނަވައި. އެ ބޭފުޅާގެ ކުރިއަށް އިންސާނީ އަޅުގަނޑަށް ހީވާގޮތުގައި ކޮންމެވެސް ކަހަލަ އެހެން ނަމެއް. އެހެންވީމާ، ނަން ފުރިހަމަކޮށް ދެއްވުމަށްދަންނަވައި. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް. މަޖިލީހު ގަވާއިދުގައި ވާ ގޮތަށް ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާ ނަން ފުރިހަމަކޮށްދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން.

<u>ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މަޙްލޫފު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިތުރަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަންޖެހެނީ މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދާއިރާ ނާޒިމް…

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އެ ގޮތަކަށް ނޫން. މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް. މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް، އެ ގޮތަކަށް އިސްލާހުކުރައްވާފައި ދަންނަވަން.

<u>ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މަޙްލޫފު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ، މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޡިމް ވާހަކަދައްކަވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު މި މަޖިލީހުގެ ރައީސަށް ޝުކުރުއަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި އެބަ ބުނޭ ސަރުކާރުން މަޖިލީހަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ނަންބަރު އެހެން މެންބަރަކު ވިދާޅުވަނީ އެ ބޭފުޅާގެ ދާއިރާ އާއި ނަމާ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ސުވާލުކުރައްވާނަން މަސްއޫލިއްޔަތު އިސްތިޢުފާއާ އަދި ގެންގޮސްފައި ކޮންމެވެސް މިހާރު އެހެން ކަހަލަ އަޑުވެއް ހިނގާ ވާހަކަ އެއް. ދެން އެހެން ދައްކާކަށްވެސް ޖެހޭ ދެއްކިދާނެ ވާހަކަ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު މަޙްލޫފް ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މަޙްލޫފް ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ދައްކަން މި އުޅޭ މިސާލުތަކަކީ ހިނގާފައި ހުރި ކަންތައްތައް. މިއީ ނުހިނގާ ހުރި ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ކުރިމަތީގައި ވީ ކަންތައްތަކެއްގެ ވާހަކަ މި ދަންނަވަނީ. މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޡިމަށް 4 ދުވަސް ކުރިން ކައިރީ އަޅުގަނޑު ކިޔައިދިނީ ބޭރު ގެޔަށް އެ ކުރިން ބަދަލުކޮށް ބޭނުމަށް ފޮނުވިގެން އެ 4 ކުރިން ދުވަސް އަޑުގައި ބަންދުކުރި. މިއީ ދީފައެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ މައްސަލަތައް އިންތިޚާބީ ކެމްޕޭނުގައި ބޭނުންކުރަނީ. މަޑަވެލި ނާޡިމް ކަލޭގެފާނު މަޑަވެލި ދުސްކުރި ފުރުޞަތު ގައިގައި ޖަރީމާ ޖެހުމުގެ ވަރުގެ ބަނޑުމަތީ ޝަކުވާ ކުރެވިފައި ވާތީ، އެ ކަމަށް ފުރަތަމަ ޝަކުވާކުރީ އެ މައްސަލައާ ވެސް ބެލުންތެރިކަން. މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޡިމް ދުސްތުރު އޮތް.ޖޭ.ޕީގެ ދިރުންތަކުގެ ގޮތުގައި ގޮސް ގައުމުގައި މަޖިލީހުގެ 4 މެންބަރުންނަށް ހަމަލާދިން މައްސަލަ ފެސް ބެލުންތެރިކަން. އެހެންވީމާ، މިއީ ހިނގާފައި ހުރި ކަންތައް. އެހެންވީމާ، މިއީ މިސާލުތަކުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ. ކިތަންމެ ފަރާތަކުން މިތާ އިންތިޚާބުން ފޮނުވާފައިވާ މެންބަރުން ތަޙުލީ ކުރުމުގައި ވިޔަސް ހަމަ ދާއިރާ ނާޡިމް ފަދަ ދާއިރާ ނާޡިމަށް. އެ މަޖިލިސްގައި އެ ގޮތަށް ބެލުންތެރިކަން ކުރަން ވާނީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މަޖިލީހުގައި މެންބަރުންނަށް މުޚާޠަބުކުރައްވާއިރު ތަކުރާރުކުރެވޭ އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިދިނީން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަރިހުގައި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ވާ ގޮތުގެ މަތީން އެ މެންބަރުންގެ ނަންފުޅު

ގެންނަވަންޖެހޭނީ. އެ ނޫން ގޮތަކަށް ގެންނަވައިގެން ނުވާނެ. އެހެންވީމާ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަޅުގަނޑު ނަސޭހަތްތެރިވަން އެ ގޮތަށް އެކަން ކުރެއްވުމަށް.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މަޙްލޫފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު ބަހުސް ދުވަސް މި ވާ ގޮތަކީ ރައީސް ފުސް އަޅުގަނޑު ސިއްސުވާލަނީ ތި ދާ ބޭނުން. މިހާރު ސިއްސުވާލީ ތި މިއަދު ފުސް. އަޅުގަނޑު މިހިރީ ވަރަށް ބޭނުން ސިއްސަވައިގެން ގޮއްސަ. އެއީ ހަމައެކަނި މި ތަނުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނާ [illegible] ގޮތް، ނުބައި ގޮތަކަށް މުޤާބަލާކުރަނިވި އެއީ ވަރަށް ބޭނުން ގަވާއިދާ ހިލާފު މަސްލަހަތަކަށް އެބަހޭ. އެހެންނަމަވެސް މަސްލަހަތަކަށް ނުވޭ. މި ތަންތަނުގެ ރިކާޑު ބޮޑަށް ހިނގައިގެން ހިތަށް މިފަދަ ވާހަކަދެއްކެވީ. ހުސްނުވާލާ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިކާ ދޫސާ ވަސިކާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ޤަޟިއްޔާގެ ރައީސަކަށް އިންނަ މިހާރަކު އެއްވެސް ބޭނުމެއްގައި ބޭފުޅުންގެ ފުރުސަތުގެ ނުވޭ. ޖާފާ ދިނުމުގެ ފުރުސަތުގެ ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ބޭނުންގައި ރައީސް ބޭފުޅުންނަށް ގޮތަކަށް ވާހަކަފުޅު ކުރައްވަން ނުދެއްވާ. ޖާއިޒުގެ ގަވާއިދުގައި ވާ ގޮތުގެ ގޮތުން މިއަދުގެ އުޅުމާ އަސާސަން ވެގެންދަނީ ފުރުމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިޙްތިރާމާއެކު އެދެން.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މަޙްލޫފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އެހާ ބޭނުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ސިއްސުވާލީތީވެ އަޅުގަނޑު ދެން މި ހިސާބުން ދައްކާނަން ވާހަކަ އެއް ނިމިގެން އަޅުގަނޑު މިއަދު މި ހުއްޓާލީ. ވަރަށް ބޭނުން ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.

ގާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު [illegible] [illegible] ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، السلام عليكم ورحمة الله وبركاته. އާދެ، މި ބިލާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ފުސް ދަންނަވާލަން މި ބިލުގެ މަޤްޞަދަކީ އަދި ވަރަށް މުހިއްމު މަޤްޞަދު އެއް. ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގަވާއިދު ކަމެއް. މިސާލަކަށް ވަކި ބައެއް މީހުން ރައްޔިތުންގެ ސަލާމަތް މަސައްކަތްކުރާ ސިޔާސަތުން ބަލައިގަތުމުގައި ވެސް އެބަހުރި. މިއީ ކަމުދާނެ ހިސާބެއްގައި ހިނގާފައި ހުރި ކަމެއް. އަދި ރައްޔިތުންގެ ޙަޤީޤީ ބޭނުން ހަމަ މިހާރުގެ ޙަޤީޤަތް ކަމުގައިވާތީވެ، އެކަން ބަލައިދިނުމަށް ރައްޔިތުންގެ

އޮފީހަށް ހުށަހަޅުއްވުން އެކަން ނުބައްލަވާ އުޅުއްވީ. އަދި އަޅުގަނޑު މި މައްސަލައިގައި ޕޮލިސް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނަށް މީގެ ދެ މަސް ކުރިން މައްސަލަ އެއް ހުށަހަޅުއްވާފައި ވަނީ. އެކަމުގެ އެއްވެސް ހަބަރެއް ވެސް ނުވޭ. އެހެން މިކަންކަން މިހެން ހުރުމާ އެކުގައި މި ކޮމިޝަނަކީ މުސްތަޤިއްލު ގޮތެއްގައި ހިނގަންޖެހޭނެ ކޮމިޝަނެއް ކަމާ ދޭތެރޭ އެއްވެސް ސުވާލެއް ނެތް. އާދެ، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަފުޅުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި އެންމެ ބޮޑު މައްސަލަ އެއް ކަމަށް މި ފާހަގަކުރެވޭ މި ބިލުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ކަނޑައަޅާފައި އޮތް ގޮތުން. ކުރީ ދުވަހު ވެސް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅައި ހުށަހެޅިން. އެއީ ކޮމިޝަނަށް މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރަން ބޭނުންކުރާ ކޮންމެ ފަރާތެއް އެކަމުގެ އުސޫލުތަކެއް އިޢުލާނުކުރައްވަން މި އޮތީ ޤާނޫނުން ތަޢާރަފުކުރެވޭނެ ގޮތެއް. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ދެންމެ ގޮތަށް ދެކޭ ދާއިރާގެ ޢިލްމީ ފެންވަރު އަދި މަސައްކަތު ހުނަރުވެރިކަމާ ގުޅޭ އަދި އެއަށް ވުރެ ވާސިލް ތަޖުރިބާ އަޅުގަނޑު ދެންނެވީތީ ބަލައިގަންނަ ސިފަތައް ބަޔާންކޮށްފައި ވާނަމަ ރަނގަޅު ބޭފުޅުން ގެންނަން ފުރުޞަތު ތަޖުރިބާކާރު ބަލައިގަތުމުގެ ފުރުޞަތެއް ވަގުތު ބަލައިގަނެވޭނެ. އަދި ބަލައިގަނެވޭނެ އަސާސީ ގޮތެއް ފައްސާ ކުރެވޭނެ ގޮތުގައި އެކަމުގައި ބާރު ލެވޭނެ ގޮތެއް ޝަރުޠުތަކާ ބޭނުން ބިނާ ކުރެވޭނެ އެއް ގޮތް ދަށުގެ ޤާނޫނީ ވަސީލަތްތައް ކަމަށް ބެލެވޭނެ. އަޅުގަނޑު ހިތުން މި ކަމަށް ރައްޔިތުން ދިން ވަރަށް ބޮޑު ފުރުޞަތުން ކޮމިޝަނަށް މެންބަރުން ސިފައެއް ގުޅުވައިދިނުމަށް ވެސް ބޭނުންވާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން ބޭނުން. ޤާނޫނުގެ އެތެރޭގައި ވެސް ފެނިފައިވާ ގޮތުން ވަރަށް ބޮޑެތި މައްސަލަތައް ނިމިގެން ދާނެ ދުވަސް ވެސް މި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ޚިލާފުނުވާ ގޮތަށް ވާއިރު މި ކަމުގެ ފުރުޞަތު ދޭން ނެތް ހަމަ ކޮމިޝަނަކަށް މި ބިލުގެ ތަފާސް މިނިވަން ގޮތެއްގައި މެދުވެރިކޮށްގެން ގެންދެވޭނެ. އެހެންކަމުން އޭރު ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުމުގައި ޕޮލިސް ސަރވިސް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން ވަރަށް ބޮޑަށް ބާރުވެރިކޮށް ހިމެނޭނެ ގޮތަށް. އެހެންކަމުން މި ބިލަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަމުން އަޅުގަނޑު އިނގިރޭސި. والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. السلام عليكم ورحمة الله وبركاته. ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައި ވާ ޕޮލިސް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނުގެ ބިލަށް އަޅުގަނޑު ތަހުނިޔާ ވަރަށް
މިއަދު ބިލެއް ކަމުގެ. ބަޖެޓުގައި ޒުވާނުންގެ ދާއިރާ އަދި ވަރަށް ޒުވާ ދާއިރާއެއްގައި ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ބޮޑެތި
ޚިދުމަތްތަކެއް ދެއްވަމުން ގެންދަވާ ދާއިރާ އެއް. އެ ދާއިރާ އިން ކުރެވޭ ކަންތައްތަކަކީ ރަނގަޅަށް އަދި ރައްޔިތުން
ބަލައިގަންނަ ފަދަ ގޮތަކަށް ޚިދުމަތްދެއްވައެވެ. ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވާ މައްސަލަތަކަކީ އެ ބޭފުޅުން ޚިދުމަތްދެއްވުމުގައި
ކޮބައިތޯ ބަލަހައްޓަވާ ނިޒާމެއް ފާހަގަކޮށްލަން އޮތީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެކެވެ. އެ ކޮޅުން އެ ދާއިރާ މިނިވަން
މުއައްސަސާއެއްގެ ގޮތުގައި އޮޅުގެން އެ ކަނޑައަޅާ ރައްޔިތުން ބަލައިގަތ ކަމަށް ފެނިގެން މިހާރު ހިނގަމުންދާ ބައެއް
ކަހަލަ ކުދިކުދި ކަނޑައެޅިގެން ނުވަތަ އަދި ބޮޑެތި ކަނޑައެޅިފައި ކަމުގައި ވިޔަސް ނުހިނގާ، އަދި ރައްޔިތުން އެ
ކަނޑައެޅޭ ގޮތުގައި ހިނގުމަށްޓަކައި މަސައްކަތްކުރުމަށް ކަމަށް ފެނިއްޖެ އަޅުގަނޑު މި ބިލަށް ތާއީދުކުރަން. އަޅުގަނޑު
އިއްޔެ ވެސް އަންނާނެ ކޮމިޝަނަކީ އޮތީ ޕޮލިހަށް ހަމަ ޒުވާނުން ދަންނަވާލަން މުއައްސަސާތަކުގެ ބައެއްކަމުގައިވާތީ
އޭގެ ގަވާއިދު ހިފުން މަރުކަޒީގައި އެކަމެއް ދުއްވައިގެން ދިމާވާ މުއައްސަސާތައްގައި ނުވަތަ ކަމެއް
ބައްލަވައިދެއްވުމަށް މިހާރު ގެންދިޔަ ގެންދިޔުމުގައި އެ މިހާގެ ހާލަތު، އެ މިހާގެ ސިޔާސީ ހާލަތަށް ބައްލަވާ
ނޫނީ، ބެލެހެއްޓުމުގެ ސަރަހައްދުން މިހާރު ތިބިގެންދިޔަ ގެއްލުން. ބަޖެޓުގައި އެ ކާރީ އަދި މިގެ 5 ވަރަށް ދުވަސް
ކުރިން ކަނޑައެޅި ހުރި ނަޒާހާތު އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ކޮށްފައި ވާ މިހާރު. އިސްލާހުތައް ޖަމާކުރި ވަނީ. ފެށިގެން ބަޖެ ސްޓާފުން
އެއީ ހައްޖު ފެށިގެން ބަޖެޓްގެ ސަރަހައްދު ގެއްލުންތަކާ ފުރައި ވަނީ. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ކޮމިޝަނެއް
ނެތުން މިކަހަލަ މުއައްސަސާއަކުން ރަނގަޅުން އެކަން ބެލެހެއްޓުން ނޫން ކަމަށް ފެނިއްޖެ. އެހެންވީމާ، މި
ސަރަހައްދުގައި ވެސް އެބަޖެހޭ. މިސާލަކަށް ކުރިން ހިފެހެއްޓުމުގައި ނުވަތަ ވަކި ކަހަލަ ބޭފުޅުން ހިފެހެއްޓުމުގައި
ޝަރީޢަތުން ގެންދިޔުމުގައި ކޯޓުން ހުކުމްކުރެއްވުމުގައި ބަޖެޓްގެ ފެސް ގެންދިޔަ ގޮތުން. މިކަހަލަ ކޮމިޝަނެއް ރަނގަޅަށް
އިންސާފުދީ، ރަނގަޅަށް ބެހެއްޓުން ނިޒާމެއް ގައިމުވާ އޮތުމަށް މިކަހަލަ މުއައްސަސާއެއް ކުރިއަށް ދާން.
އެހެންވީމާ، އެ ސަރަހައްދުގައި އަޅުގަނޑު މި ބިލަށް ތާއީދުކުރަން. ބަޖެޓުގައި މިކަހަލަ ކޮމިޝަނެއް ވަރަށް ބޮޑު
ދާއިރާއެއްގައި އެ ބޭފުޅުންނަށް ބަޖެޓް ދިނުމަކީ އެއް، އެ ބޭފުޅުންނަށް ބަޖެޓް. ބަޖެޓް ކަމަށް އޮތުމަށް
އެ ދާއިރާގެ ހުރިހާ އެކަހަލަ އެކި ކޮމިޝަނެއް ރައްޔިތުންގެ އިންސާފު ދިނުމަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ގެންދަވާނެ.
އެހެންވީމާ، އެ ސަރަހައްދުގައި އަޅުގަނޑު މި ބިލަށް ތާއީދުކުރަން. އެހެންވީމާ، މި ބިލަށް އަޅުގަނޑު އަދިވެސް އެއް
ފަހަރު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަމުން، މި ބިލަށް ވަރަށް އަވަހަށް ފުރުސަތުދީގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭފުޅުން ވޯޓުދީން
އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅުކުރުމަށް އެދެމުން ވެސް ބިލަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން ފުރުސަތު
ޝުކުރު އަޅުގަނޑަށް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. މިރިޔާސަތުން އަދުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިތުރު މެންބަރަކު ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގެންފައި ނެތުމާ އެކު ބިލު ހުށަހެޅުއްވި ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ އަށް ފުރުޞަތު ވިދާޅުވުމަށާއި ބިލުގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާގައި ނިންމާލައި ވާ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް. އަދުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. السلام عليكم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، އަދުގަނޑު މި ހުށަހެޅި ޕޮލިސް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނުގެ ބިލުގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާގައި އަދުގަނޑަށް ބޭނުން ފެނިގެން ރިހާއި މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބައިވެރިވެ ތާއީދުކުރައްވާ ވާހަކަފުޅުދެއްކެވި ދިން. ވަރަށް މަދު ބޭފުޅަކު ނޫނީއްޔާ މި ބިލަށް ވަކި ތާއީދުކުރައްވާފަ. ދެން ބައެއް ބޭފުޅުން މި ބިލުގެ މަރުޙަލާގައި ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ކަންބޮޑުވުން ހުރިކަން ފާޅުކުރައްވާފައި އެބަހުރި ބައެއް ކަންތައްތަކާ ދޮގުކޮށްގައި ކޮމިޓީގައި، އާދަތަކުން އެއް ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަދުގަނޑު ވާހަކަދައްކާނަމަ ދެން މަޖިލީހުގައި ވާހަކަފުޅުދެއްކެވި ގޮތް ދެކެން ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު އަށް މަދު އަދި ދޮވަން ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޝީދު ޢަލީ އަބްދުލްހަލީމް އެ ވާހަކަދެއްކެވިގޮތުން، މިސާލަކަށް މި ބިލުގައި މި އެބަހުރި ކޮމިޝަނުގެ މެމްބަރުން އެއްވެސް މަގާމެއް ފިޔަވައި ޙަރުތަކަށް ބޭނުމިއްޔާ ވަޒީފާ އަދާކުރައްވާފައި ރަށް ކޮންމެ އެއް ފަރާތަކަށް ވެސް ވަކިކުރާ ކުރެވޭގޮތަށް އޮންނަ ގޮތަށް ބިލުގެ ތެރޭގައި މި ވާދޭ ކަމުގެ ރިކުއަރމަންޓްސް ވެސް އެކުލެވިގެން ދިޔައީ. އެއީ ބާރުގެ ބަދަލުތަކުން ކޮމިޝަނުގެ ޕޯލިސް ޕްރޮޓެކްޓިވް އަދި އިތުރު ކޮމިޝަނުގެ ރިކުއަރމަންޓް އަދި ބޭނުމެއް ފެނިގެން ކޮމިޝަނުގެ އެކަމަށް ބާރު ކޮމިޝަނުގެ އަޑު ގުޅިގެން ރުކުންތަކުގެ ބޭނުންކޮށްފިއްޔާ ރިޕޯޓް ޝަރުޠުތަކަށް ޢަމަލުކުރަން ނުޖެހޭ ކަމަށް ނުވެ؛ މިގޮތުން އޮތް އެ ތަޢާރުފް ތިމަންނަ ކުރެވޭ ބިލުގެ ރިޕޯޓް. އެ ބަދަލު އެނގިގެން ނޫނިއްޔާ ކޮމިޝަން ތަކާއި އެކު ވެސް އެއް ރިޕޯޓް ފޮނުވާ، އިތުރު ކަމަކަށް ވެސް އަދުގަނޑު މިހެން ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްހަމީދު ކަނޑާ ފާހަގަކުރެއްވި ވެސް. އަދުގަނޑު ވެސް ރިޕޯޓުތަކުން މިގޮތަށް ކޮމިޝަނުން ދިނުމާ ކަމެއް ވެސް ހިނގާނެ ގޮތަކަށް ކުރެވޭނެ ކަމަށް. އެއްބަސްވުމަށް ވެސް އިތުރު ކޮމިޝަނުގެ ރިޕޯޓް އެއް ކަމެއް ބަލަން ގުޅިގެން ކުރެވޭނެ ކަމެއް ވެސް. އަދުގަނޑު ވެސް ހިސާބުތަކުގެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝާހިދު މަނިކު

ވާހަކަފުޅުގައި ވިދާޅުވި، މި ބިލުގެ މަޖުބޫރުކަމީ ކޮބައިތޯ ސުވާލުކުރައްވައިފި. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތްވަރާ އެކު ދަންނަވާލަންޖެހެނީ މި ބިލު އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅުއްވި އަޅުގަނޑު މި ބިލު ހުށަހެޅި މަޖުބޫރު ބިލުގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްދެއްވައި އަންނަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ހީވަނީ އެ މަނިކުފާނު ބިލަށް ތަނަވަސްކަން ބައްލަވާލެއްވުމުން ނެތި ވާހަކަ ދެއްކުނީމަ އެ ސުވާލު އަޅުގަނޑު ކުރަން ބޭނުމީ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނަން. ބިލުގެ މަޤްޞަދަކީ ދުނިޔޭގެ ކުރިއަރާފައިވާ އެހެން ޤައުމުތަކުގައި ވެސް ޚާއްޞަ އިންވެސްޓްމަންޓް ކޮމިޝަނަކާ މިނިވަން މުއައްސަސާއެއްގެ ގޮތުގައި ހަރަކާތްތެރިވާން ބޭނުންވާ ޤާނޫނީ ހައިސިއްޔަތު ލިބިގެން ވާ މުއައްސަސާއަކީ ވީ ހިނދު ކުންފުނިތަކުގެ ހިއްސާދާރުންގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދި ފުރިހަމަ ޤާނޫނީ ހައިސިއްޔަތު ލިބިގެން ހުރި ކުރުމަށް ސިޔާސީ ނުފޫޒުގެ އެއްޗެއް ނެތި މިނިވަން މުއައްސަސާއެއްގެ ގޮތުގައި ހަރަކާތްތެރިވެ އިންތިޒާމުތަކާއި ވިޔަފާރިއާ ގުޅޭ އެ ކޮމިޝަނަށް ބޭނުންވާ ގޮތެއް ލިބިގެން ވާ ބައިވެރިވުމަށް ހިއްސާދާރުންގެ ބާރުތަކާއި ދާއިރާތައް ވާ ހިއްސާދާރުންގެ ރައީސްގެ ވާހަކަފުޅުގައި، ވަރަށް ބޮޑު ތަފާތުތަކެއް ހުރި އިތުރު ގޮތެއް ވާ މުއައްސަސާތަކުގެ ގޮތުން ވަކިން ހިއްސާދާރުންގެ ތަފާސީލު، އަދި ހިއްސާދާރުންގެ ހިއްޞާގެ ބައިތައް ގަތުމާއި ވިއްކުމުގެ ކަންތައްތަކުގެ ގޮތުން މުއައްސަސާގެ ބާރު ދިނުމާ މި ބިލު ހުށަހަޅާފައިވާ މަޖިލީހުގެ މަޖުބޫރު. އަލަށްވީމާ، އަޅުގަނޑު ހީވަނީ މިއާ ގުޅޭ ވާހަކަ މި ބިލު އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި ކަން މަޖުބޫރުގައި ކަމަށް އެއްބަސްވެގެން ނުފެނެނީ. ބޭނުން ގޮތަކުން އަޅުގަނޑު ކުރިން ފޮނުވާ ފުރުސަތު މި ބިލުގެ ބައިތަކުގެ މަސައްކަތްކުރާއިރު ހަމަ ވަރަށް މާލީ ބަޔާންތައް ފަރާތް ވަކި ބިލުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ. އޭރުންނެވެ، އިތުރަށް ހިއްސާދާރުންގެ ބައިތަކުގެ މައްސަލަ ދި ދެން ވެސް ފާސްވެފައިވާ އަޅުގަނޑުމެން ނުހިމެނޭ. އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްބަސްވާނަމަ އަދި ހުރިހާ ވާހަކަ މި ބިލުގެ ބައިތަކާ ބެހޭ، ކޮމިޝަނުގެ ބާރުތަކައި، ކޮމިޝަން މަޖުބޫރު ނުކުރެވޭ އެއްޗެއް ޤާނޫނެއް ކަމުގައި، މި ބިލު ހިއްސާދާރުންގެ ފައިސާ ރައްކާތެރިކުރުމަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން ބޭނުންވާ ކަންކަން ބިލުގައި ހިމެނޭ ގޮތް ހުރި ކޮމިޝަނުގެ ބާރުތައް ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަށް ފާހަގަކުރަން. އަދި އަޅުގަނޑުގެ މި ބިލު ހުށަހެޅުމުގެ މަޤްޞަދަކީ ކުންފުނިތަކުގެ ބިލުގެ މަސައްކަތްކުރުމުގައި މި ބިލުގެ ހިއްސާދާރުންނާ، ވަރަށް ބޮޑަށް ހިއްސާދާރުންނާއި އަދި ބިލުގެ ހިއްސާދާރުންނާ ވަރަށް ބޮޑަށް ރަނގަޅު ކަމަށް ވީމާ، ގަވާއިދުތައް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ކޮމިޝަން ބާރުތައް އެކަމަށް ރަނގަޅު ގޮތުގައި ބިލުގައި ކުރެވިފައިވާ ވަރަށް އިތުރަށް ދެން އަޅުގަނޑު އިތުރު ވާހަކަ ދައްކާނަން ގޮތުން ބިލުގެ ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް ހިއްސާދާރުންގެ ވަރަށް ބޮޑު، ހިއްސާދާރުންގެ ފާހަގަކުރަން. އެހެންކަމުން ބިލުގެ ހިއްސާދާރުންގެ ބާރުތަކާއި ހިއްސާދާރުންގެ ފައިސާ ރައްކާތެރިކުރުމާ ބެހޭ ބިލެއް ކަމަށް ވާތީ އަޅުގަނޑުގެ ތާއީދު ހުރިހާ ވާހަކަތައް. ހުރިހާ ބިލުގެ ބާރުތަކާއި ގުޅޭ ކަމެއް އޮތުމަކީ ވަރަށް ރަނގަޅު ކަމެއް ކަމަށް ދެކެން. ކުރިއަށް އަޅުގަނޑު ބިލުގެ ހުށަހެޅުއްވި ފަރާތްތަކަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން.

ވެރިކަން ހިންގާ ޖީބުގެ ވަގުތީ ކޯޕަރޭޝަން ކަމަށް ވީ ހިނދު، އޭރު ޢިންސާފުދުރުކަން ކުރެ ގޮތުގައި މިކަހަލަ

މިހެން ބާރުތަކުން ވާހަކަދެއްކުމަށް އެއީ އެއްބަސްވުންތަކުން ރަނގަޅު ގޮތެއް ނޫން. އެ މަސައްކަތުގެ މަޢުލޫމާތު، އެ

މަސައްކަތް މިހެން ސިޔާސީ މައިދާނުގައި ފުރުޞަތުތަކެއް ގެންދަވާ މަޢުލޫމާތު އަދި މަސްއޫލިއްޔަތު ވިސްނައިދީ، މިފަދަ

މިހެން ބާރުތަކުން ފާހަގަކުރުގެ ދައުލަތުގެ ހަމަ ފަރާތް ބާރަށް ބޭރުގައި ދިރާސާކުރައްވާފައި. އެހެންނަމަވެސް ރައްޔިތުންނަށް

ކަންކަން އޮޅުވާލަން ހިންގައިދެނީ. އަދިގަނޑުވެރިން މެދު ދެ ދުވަހުން ކުރިން، މިޔާގައި ހަމަވެގެން ދިޔަ ބޭނުންކުރަން

ފެށި އެ މަސްލަހަތުގެ ފާހަގަކުރުގެ ރައްޔިތުންނަށް އެޅުވާލަން މަސައްކަތްކުރެއްވުމާއި ވީ ވަރު އެކަށީ. އެއީ އެ

މަސްލަހަތު ފާރުވެރި އަތޮޅުތަކުން ހަމަޖެހިފައި ނުލިބޭ ކަމަށާ ނަގައި ބިމަށްއަޅަން ކުރީގެ 30 އަހަރުގެ

ސަރުކާރުން ވަރަށް ބޮޑެތި އަނިޔާތަކެއް ދިން ފާހަގަ. އަދިގަނޑުވެރިން ފުރިހަމަ ދިޔައީ އެ މަސްލަހަތުގެ އުމުރުން

އެނގެ 22 އަހަރުގައި އެ މަސްލަހަތު އަމިއްލައަށް އިޚްތިޔާރުކުރެވޭއިރުގެ، އޮތުގެ ތަރި ސަރުކާރު ރައްޔިތުންގެ

މަޖިލީހުގެ ގަވަރުނަރުން ރިޝްވަތުދީގެން ބަދަލުކުރަން އުޅުނު ކަމަށް އެ މަސްލަހަތު އަމިއްލަފަރާތް އިޚްތިޔާރުވެވުނު

އަދި ބާރުތައް. އެހެންނަމަ، މިގޮތް އެނގޭ އެ މަސްލަހަތު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބަޔަކުގައި ވަރަށް ޖެންޑަރގެ ކަން

ކުޑަ ގޮތުގައި ދިޔައި ރައްޔިތުންނަށް އަދާވަތްތެރިކަން މަސައްކަތް ކުރެވިފައި ބޭފުޅުންނަށް. މި ފާހަގަ ހުރިހާ ކަންކަމާއި

އަދިގަނޑުގެ ފާހަގަކުރި ނިންމާފައި. ވަރަށް ބޮޑަށް ސަމާލުވެއްޖެ.

ރިޕޯޓުން ފާހަގަކުރެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 10.1 މި ހިސާބުން ނިމުނީ. އެ ބިލު ބަލައިގަތުމަކީ ފެށުނީ ވަގުތު ދެންނެވުން އެންމެހާ

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 12ގެ ދަށުން.

10.2- އަލުގަނޑު މިހާރު މި ދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 10.2 އަށް. ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިބްރާހިމް މުންބަރު ރިޔާސީ

ރަށުތަކުގެ ހުރިހާ ބަރާބަރުވުމަކީ ވާ ދައުލަތުގެ ފުރުޞަތު ބިއްލު ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، ބިއްލު ހިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ

ބިލުގެ ބަދަލު ކުރިއަށް ގެންދިއުން. މި ހިސާބުން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާގެ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް

ގެންގޮސްދެއްވުމަށް ވަގުތު ދާއިރާގެ އިބްރާހިމް މުންބަރު އަދި މުޙައްމަދު ރިޔާސަތުން ވަޑައިގެންދެއްވުން އެދުން.

އަލުގަނޑު ރިޔާސަތު ވަގުތު ދާއިރާގެ އިބްރާހިމް މުންބަރާ ހަވާލުކުރައްވައި މި ދަނީ އަލުގަނޑު މިހާރު ހުނދުން ވަޑ

ދަންނަވާލި ފުރުޞަތު އަލުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތްތައް އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަން ގެންދެވޭ

ކުރުމުން ގެންދާ މަސައްކަތްތައް ހަރުދަނާކުރުމަށްކަމި. އަލުގަނޑު ވަގުތު ދާއިރާގެ އިބްރާހިމް މުންބަރަށް ދަންނަވާލަން

ރިޔާސަތު ހަވާލުކުރައްވައިދެއްވަން ވަޑައިގެންދެއްވުން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ހުރުން) ﷽. މިހާރު އަލުގަނޑު މަސައްކަތް

ކުރިއަށް ދާއިރު ފުރަތަމަ ދަންނަވާލަނީ މިހާރު އަލުގަނޑުމެން މި ދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް ނަންބަރު 10 ގެ ދަށުން

ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތުގެ ދަށުން 10.2ގެ ދަށުގައި ވާ ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިބްރާހިމް މުންބަރު ރިޔާސީ ރަށުތަކުގެ

ހުށަހަޅުއްވާފައި ވާ ދައުލަތުން ސިވިލް ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، ސިވިލް ހިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅުއްވުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ވަގުތު މިއީ. މި ބިލުގެ ބަހުސް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި ޕާޓީތަކަށް އަދި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވަގުތު ހަމަޖެހިފައި ވާ ގޮތް ދަންނަވާލާނަން. އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް ވާހަކަދެއްކުމަށް 1 ގަޑިއިރާއި 7 މިނިޓު އެބައޮތް. ޑީ.އާރު.ޕީ އަށް 56 މިނިޓު. ޕީ.އޭ އަށް 10 މިނިޓު. ޤައުމީ ޕާޓީއަށް 5 މިނިޓު. އަދި ޖުމްހޫރީ ޕާޓީއަށް 5 މިނިޓު. ވަކި ޕާޓީއަކާ ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 5 މިނިޓުގެ ފުރުޞަތެއް ދިނުމަށް ހަމަޖެހިފައި ވޭ. އެހެންކަމުން މިހާރު އަޅުގަނޑު މި ބިލުގެ ބަހުސަށްގެން ކުރިއަށް ދާއިރުގައި އަޅުގަނޑު ކުރިމަތީގައި އޮތް ވިސްނުން ދަންނަވާލާއިރު، އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން މި ބިލު މާފަންނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދު އާއި ވިލުފުށި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާފައި ވާ ދައުލަތުން ސިވިލް ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، ސިވިލް ހިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅުއްވުމުގެ ބިލަށް ވާހަކަދައްކަވަން. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް ދަންނަވަން.

މާފަންނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ބިލަށް ތާއީދުކުރާނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން. ދައުލަތުން ސިވިލް ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، ސިވިލް ހިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅުއްވުމުގެ ބިލު. މިހާރު ވިލުފުށި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު ތަފާސްހިސާބުތަކާ މި ގޮތަށް ސަރުކާރަށް ޖެއްސޮއިރު އަދި އެއްވެސް ނިޒާމެއްގެ ތެރެއިން ކަންކަން ހިންގާ ގޮތް ނަގަދައި ޖެހިސްޓްރޭޝަނުގެ ގޮތް ބަޔާންކުރައްވާފައި ވޭ، އަޅުގަނޑު ވިސްނާ ގޮތުގައި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ކަންތައްތަކެއް ދަންނަވަން. އަދި އޭގެއިތުރުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ނުކުތާ ދެކޭ ދަންނަވާލާނަން. 18 ވަނަ މާއްދާގައި މި ހުށަހެޅުއްވި، މި ބިލު ފާސްވެ، ތަންފީޒުކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން މިހާރު ހުރިހާ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ދާއިރާގައި ތިބި މުވައްޒަފުން ވެސް ސިވިލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާ އަށް ބަދަލުވެގެންދާނެ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސިވިލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާގައި ހުރުމާއި ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ، އައި.ޕީ.އެސް.އޯ މި ގޮސްތުގައި ވަޒީފާގެ ސިޔާސަތުތަކުގައި މި ވާގޮތަށް ސިއްރު ހިނގާ، މިއަދާގެ އަސާސީ ކަންކަން ނިންމުމަށް ސަމާލުކަންދޭނެ މިގޮތަށް ކަންތައް ކުރިއަށް ގެންދާ ބެލުމުގެ ބާރު ސިޔާސީ ހިންގުމުގެ ހަމަތައް ވަކިން ދަމަހައްޓަން، އެކަމަށް ފުރުޞަތު ވަޒީފާ ދިނުމަށް. އޭރުންނާއި، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މިގޮތަށް އަސާސީގޮތެއް ފާސްވެއްޖެ ކަމަށް ވަކިން ގަވާއިދު ހިންގުމަށް އަސާސީގޮތެއް ސިވިލް ސަރވިސް ވަކި، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ބާރު މިސަރުކާރު އަމިއްލަ ގޮތުގައި ހިންގާނެ. އަދި މިގޮތުގައި އެބަވަނީ ކަނޑައެޅިފައި ގާނޫނުން ވެފައި ހުރިހާ ކަމެއް ފޮނުވައި، މިސާލަކަށް ޝަރުޢީ ހުރުމަށް އެކުލެވިގެންވާ ގޮތް އަދި 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ޝަރުޢީ ހުރުމަށް އެކުލެވިގެންވާ ގޮތަށް ސިޔާސީ މަޤާމު އެމްގައި މެދުވެރި ބިލުގެ ބާރަށް ކަނޑައެޅޭ ގޮތުގެ ހާލަތުގައި މެދުވެރި ތިލަވެ ކާކު ހުރުމަށް ތަފާސްހިސާބުތަކުގެ ...

ރަށްކާތެރިކަމާ އެކު ބެލެހެއްޓުމަކީ ސިޔާސީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެވެންޖެހޭ ކޮންމެ ވަރަކަށް ކުރުން ލާޒިމުކަމެކެވެ. އަދި
ހަމަ ޑިމޮކްރަސީ މި އުސޫލުގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާ މެޖޯރިޓީ ރޫލް ރިފޯމު ސަރުކާރު ކޯޓުތަކުން
އެދިއްޖެ ހިނގުމުގައި ކުށުގެ އިތުރު އެއްވެސް ފަރާތަކަށް މިފަދަ ހިޔާލު ދިނުން ނުވާނެ. މިހެން އޮތުމުން
ތަރުތީބުކުރާ ފަރާތް، ފުލުހުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ތަރުތީބުކުރުން އެއީ އެ މިހެންގެ ވާޖިބެވެ. އެހެންނަމަވެސް ސަރުކާރު
ކޮޕީކުރުން ނުނިކުމެ ޖެހޭ އެއްވެސް މައްސަލައެއްގައި ޤާނޫނު ހިޔާލު ވެސް ނުވެ ގޮތަށް މި އުސޫލުން. އަދި
މިގޮތުން ޤާނޫނުތަކުގައި ސިޔާސީ ހިމާޔަތްދީ ކަމުގެ މަސްލަހަތު ވެސް އެ މަސްލަހަތު ފަރާތް މީގެ އަދި އެހެނިހެން
ފަރާތްތަކަށް ޖަވާބުދާރީވާން މުވައްޒަފުން ހަމަޖެހިފައި ހުންނާނެ ކަމަށް. އަދި އެގޮތުން (ރ) ގައި ސިޔާސީ ފަރާތުގެ
މަރުކަޒީ ހިންގުމުގެ ލިބިގަތުމަށް ފަރާތްތަކުގެ ސިޔާސީ ހިންގުމުގެ ބާރު ސިޔާސީ ހިންގުން ގެ މަރުކަޒީގައި
މަސައްކަތްކުރާ އެއްމަނައި މުވައްޒަފުންގެ މައްސަލަ ޖަވާބުދާރީ ކަމަށް. މިފަދަ އެއްވެސް ސިޔާސީ ފަރާތުން ފަރާތްތަކުން
ސަލާމަތް މުވައްޒަފުން ދައުލަތުގައި ވިޔަފާރިކުރާ ކަމަށް. އިސްތިޢުފާ ދެއްވުން، ސިޔާސީ ދައުރުގައި ޖެހޭ
މަސައްކަތްތަކުގައި އަދި ޤާނޫނީ ފަރާތް ދީ ހިންގުމަށް ފަރާތްތަކުގައި ޖެހޭ މަސައްކަތްތަކުގައި މިޔާ އަދި ފަރާތް ކުރިއަރުވާ
ފަރާތް ކުރުކުރު ހަމަޖެހިފައިވޭ. ހަމައެކަނި އެ ފަރާތުގެ މުވައްޒަފުން ސިޔާސީ ހަމަޖެހިފައި ވަޒީފާ އިން
ކުރިޔާން ކަމުގެ ބިނާކުރައްވާ އޮތުމަކީ އާއި އަދާކުރެއް ދައުލަތުގައި އެދާކުރެވޭ ޤާނޫނުތަކަށް ކަމުގެ ނޫން.
ބިލުގެ ސިޔާސީގައި ފަހުގެ ވެސް ނުކުޅެދޭ އެކަށަ ކަމަށްލެއް. އަދި މިޔާއަން ޖަވާބުދާރީ ވެސް ވާނޫނެވެ.
ޤާނޫނީ އަދި ކަމުގެ ފަދަ މިހަރު ކަމެއް ކުރި ކަމުގައި ވިއްސެ، ފުލުހުންނަށް އެ މަސައްކަތް ވަރު، މަސްޤޫލުކުރުމުގެ
ބާރު ވެސް ލިބިދީފައިވޭ. ހަމައެކަނި މި ބިލުގައި މި ބިނާކުރި ހަމައެކަނި ކޮޅުގެ އަމުރުތަކުން ގޮތުގެ، ސިޔާސީ
ދައުރުއަދާކުރުން ނުވަތަ ޤާނޫނީ ގޮތުގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބޭ ޤާނޫނީ ހަމަ އެ މަސައްކަތް ކުރެވޭ ވާޖިބު އަދާކުރުން ކުރުމުގެ
ގޮތުގެ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް. ފުލުހުންނަކަށް ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، މިހެން އޮތީމާ، އަދި މިގައި އެބަ ދައުލަތުގެ
ސަރުކާރަށް ބާރުތަކުން ބިލު ދައުލަތުގެ، 12 ވަނަ މާއްދާ. ދައުލަތުގެ ބާރުގެ ސިޔާސީ ބާރުތަކުގެ. ސިޔާސީ ހިންގުމުގެ
ބާރުތަކާ އެހެނިހެން ބާރުތަކުގެ މަސައްކަތް ދާއިރާގެ ބާރުތަކުގެ ގަވާއިދު ލިބޭ ގޮތުގެ އިންތިޒާމު ދައުލަތުގެ ހަމައެއްސާގައި
ވާހަކަ. އިންތިޚާބު ކުރަނީ، ދައުލަތުގެ ބާރުތަކުގެ ފުލުހުންގެ ވާޖިބު ބަލައިގަނެ މަސައްކަތް އަދާކުރަންކަން ނުވެސް.
ފުލުހުންތަކުގެ ބާރު ބަލައިގަން ގޮތުގެ ނޫން. އެހެންނަމަވެސް ދައުލަތުގެ ހިނގާ މަސައްކަތްގައި ވަކި ސިޔާސީ މަސައްކަތްގައި
ބަލައިގަތުން. އެކަމަކު ބާރުގެ ހިފާ ފުލުހުންތަކާ ބާރު ލިބޭ ގޮތުގެ އެއީ އަދާކުރުން ހިފާ ގޮތުގެ ވާޖިބުގައި
ލިބިގެން އަދާކުރެވޭނެ ކަމުގެ ކަމުގެ ނޫން އެހީ. ދައުލަތުގެ ޤާނޫނީ ނުކުރެވޭ ވަކި ފުލުހު، ބާރުގެ
ފުލުހުތަކުގައި ރައްކާތެރިކަން ބާރުތަކު ހިފާ ބާރު ބަލައިގަނެ ކަމަށްކަން. އެ ގޮތަކަށް ވާޖިބުގައި ޤާނޫނީ
ނުކުރެވޭ. އެހެންކަމުން މި ބިލު މިގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީ ކަމަށް ވަކި ނަމަ އަދި އަދާކުރަން ވަރަށް ބާރު
ދައުލަތުގެ، އިންތިޚާބީ ރައީސް، އަދާކުރުމުން އެބަ ވިސްނުންގެ ސިޔާސީ ދައުލަތުގެ ސިޔާސީ ހިންގުމުގެ

ޖުރުކޮށްދިނުމާއި ބިލްއާއި ޚިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅުން. ސިޔާސަތުތަކައް ކަނޑައަޅަނީ ސަރުކާރުން. މިސާލަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަޢުލޫމާތު އަޅުގަނޑުމެން ވަކި ސިޔާސަތެއް ސަރުކާރަށް ކަނޑައަޅާ ތަޢުލީމުދޭން، ނަމަވެސް ޤައުމީ ޝީޢީ އިން ވަކި ސިޔާސަތެއް ތަޢުލީމުދޭން، ނަމަވެސް ޤުރުއާނީ ޝީޢީ އިން ވަކި ސިޔާސަތެއް ތަޢުލީމުދޭނީ އެ ނިޒާމެއް ނުހިންގޭނެ. ކޮންމެވެސް އެއް ބައެއް، 5 އަހަރު ނިމެންދެން އަޅުގަނޑުމެން ހިފަނީ މަޖިލީހަށްވީފަހުން. 5 އަހަރު ނިމުނީމަ ދެން އަނެއް އިންތިޚާބުގައި ކާމިޔާބުވާ ބައެއް ކާމިޔާބުކޮށްދެނީ އެ ބަޔަކު އެ ސިޔާސަތު ހިންގާނީ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރަށް މިހާރު ޖެއްސުންކުރާ ބިޑިއިން، އެންމެ ފަހުން ވެސް އެ ހުށަހެޅުއްވީ މާލޭ ބިލެއް، އަދި ރިޔާސީ ރަސްމީ ހުށަހެޅުއްވީ ބިލެއް. އަދި، މަޖިލިސްއާއި! އެހެން ބާރުތަކުން ހުށަހެޅުއްވި ބިލެއްގައި އެބަ ހިމެނޭ ތަފާތު އުސޫލުން އަންގައިދޭ އިންތިޚާބުތަކަށް ބައްލަވަން. މިއަދު ވެސް އެ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ފިކުރުތަކެއް ހިންގުމުގައި ފައިސާތަކާއި ތަފާތުވޭ. ފަހަރު ފަހަރު ދަތިކަންތަކާއި ޕާޓީތަކުން ހަރަދުކުރާ. އިންތިޚާބުތަކުގައި ޚަރަދު ދަރަނިވެރިވަން ބޭނުން ބޭސްތައް ގެނެސް ބަސްތައް 500ގެ ނޯޓުތައް ބެހުން. ބަސްތަކާ ބަސްތަކާ އިން. އަތުވެސް އެ ހުސްނުވެގެން މި އެގޭ. އެ ފައިސާ އާއި އަދި ކުރިން ހިނގާދާނެވެއްޔައި ހުރި އެތައް ބައިވަރު ފައިސާ، މުސްތަޤްބަލު ވެސް ފަހަގަކުރެވޭ، އެއަރޕޯޓް ކުންފުނިން ވެސް 400 މިލިއަން ރުފިޔާ މައްސަލަ ނަންގަވާފައި އަތުވެސް ނުދައްކާ ވާހަކަ. މިނިސްޓަރު ބޭނުންގެ އެޑްވައިޒަރު ވާހަކަ އެ ވިދާޅުވީ. އެހެންވީމާ، މި ފައިސާތައް ލިބިގެން ނުހިއްޕާ އިންތިޚާބީ ހަރަދު ނުކުރެވޭނެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު، އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި ވާ މައްސަލައިގައި ވާހަކަފުޅު ދެއްކެވުމަށް ފުރުޞަތު ދަންނަވަން.

މާފަންނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކުން:

އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް، ހުށަހެޅިފައި ވާ ނިޒާމުގެ ތަޢުދީލު އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަދައްކަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ބިލުގެ ހުށަހަޅައިދީ، އެބަ ވިސްނަންޖެހޭ އެބަހުރި ނަމަވެސް އެ ޤާނޫނުގެ އުސޫލެއް. ހަމަ ސަރުކާރުން ތަޢުލީމުކުރަނީ އެމް.ޑީ.ޕީ.އެމްޑީޕީގައި ދިފާޢު ކުރައްވާފައި ވެރިކަމުން ޖަމާޢަތްތަކުގެ ބަރާބަރުވެގެން ނުވާނެ، ޚާއްޞަކޮށް ދިފާޢު ކުރައްވާފައި އޮތަ ވަރުގެ ވެސް ނުވާނެ. އެ ބަޔަކު ވަކިވެރި ކާކު އަޅުގަނޑު ހޯދައިގެން. ކާކު އަޅުގަނޑު ހޯދަން އަންނަހެރު އެކާ ހައްކެއް ނުކުންނާނެ. އިންސާނީ ބައްޓަން ޒަކާތުދޭނެ އުސޫލުން ޤާނޫނު ފަސްކުރަންޖެހޭ. މިދެންޏާއިން ކޮބައިގެ ބޭ ވެސް ދިޔައީ. މިދެންޏާއިން ކޮބައިގެ ބޭ ބޮޑެތި ވަރުގެ ހުރިހާ ކަހަލަ ނިޔާމާތުވާ، ކާކު އަޅުގަނޑު ހޯދަން ދާއިރު ކޮންމެކޮޅެއް އެންމެންނަށް. އެހެންވީމާ، ދުވަހުންހުރި ވެސް މި ޤާނޫނު އެބަ ހުށަހެޅިއަޅާ. ސަރުކާރުން އެބަ ހައްލުކުރަ

ބޭސް ބަރައްބަން ސަރުކާރު ފިޔާރަތަކަ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ފާސްވުމަށްފަހު މިހާރު ހުރިހާ ކޮށް ކާޕަރޭޝަނަކީ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ދާއިރާ އަށް ވަނީ. އަނެއްކާވެސް އަލުން އައު ފުރުޞަތުން ފަރަން މި ޤާނޫނީ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އެބަޖެހޭ، އެހެންވެ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން އެބަޖެހޭ، އެކަމު ވަގުތުން ފާސްކޮށްދީފައި ވާމަށްޓަކައި އުސޫލުން ސަރުކާރުން ގެންގުޅޭ ބިލުގައި ފޯސް އޭގައި އޮތް 50 މިލިއަނުން ވެސްޓާނުކުރާ ގޮތަށް. އެހެންނަމަވެސް ފާސްކޮށް ނިންމިއިރު 300 މިލިއަން ރުފިޔާ އެބައަރާ. ދެން އަނެއްކާވެސް ހަމަ ކޮންމެ އަހަރު ކައުންސިލްތަކާއި ރަށު ކައުންސިލްތަކާއި، ސިޓީ ކައުންސިލްތަކާއި އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކާއި އިންޑިޕެންޑެންޓް އަނެއްކާވެސް އަނެއް 300 މިލިއަން. އެހެންވީމާ، އޭގެ ބަޖެޓެއް ޚަރަދުތައް ފާސްކުރާއިރު ހަރަދުކުރާ ދަނީ. ދެން މިދަނީ ކޮންސެޕްޓުން ވަޒީފާ ހަމަ ސަރުކާރުން ދައުލަތުގެ ނަގާ ޖާގަ. ހަމަ ކޮންމެ ދައުލަތުގެ ބޭނުމެއް ދެކުނުގެ ބޭނުމާ ދެކޮޅު ބޭނުންތަކާއި، ސިޔާސަތު ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ވިދާޅުވާ މަސައްކަތުގައި ނުވަތަ ބިލަށް ވާހަކަދައްކާނީ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ބަޔާން. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު މަޙްލޫފަށް. އަޙްމަދު މަޙްލޫފް ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ވާ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ޤާނޫނަށް ގެނެވޭ ބިލު، ބިލާ ގުޅޭގޮތުން ވާހަކަދެއްކެވުމަށް. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެބޭފުޅާގެ ވާހަކަފުޅުގައި ފާހަގަކުރެއްވުމަށް މަޖިލީހުން ކުރިއަށް

ޕާލީ.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މަޙްލޫފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ. ވަރަށް ސިއްސަވައިގެން އިނީމޭ، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި މި ދިރާސާ. އެއީ ވަރަށް ދުވަހުގައި އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި އަށް ބިލަށް ވާހަކަދައްކަން އުދަގޫ. ނަމަވެސް، މިއާ ގުޅުމަކީ ޚާއްޞަ މިހާރު އަށް ނުކުޅޭ އަޅުގަނޑުމެން ހިފެހެއް ފާސްކުރެވޭ މިހާރު ދެކުނުއާރާ ކަންނޭނގެ. އަށް ހުވައި ނަމެވެ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑު ޖަލްސާގައި ދަންނަވާލާ ބޭނުންވީ ވާހަކަ އެނބުރި، ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު އެ ހުށަހެޅުއްވި ބިލު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ބަޔަކަށްގެން ތާއީދުކުރަން ކުރިން މުއްދަތު ބިލާ. ދެން ހަމަ މިއައްދު ދެންމެ އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކަން ތެދުވެގެން ދެކުނު ވެސް އަޅުގަނޑުގެ އުނދަގޫ، މައްސަލަތަކުގެ ހުރިހާ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަރިޔާ އަޙްމަދުދީދީއާ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މި ވާހަކަ މި ދެކުނުވެސް ހިއްސާކުރި. މަރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ ވިދާޅުވާ

ގޮތުން ނަމަ މި ގޮތަށް ހަމަ ބިލުތައް ހުށަހެޅުއްވުމަށް ހަމަ އެއް ގޮތެއްގެ ފުރުޞަތު ގޮތުގެ ތަރުތީބުވެރިކަމާއި ވެސް ރައްޔިތުންގެ މެންބަރުންނަށް ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި އެނގުމަކީ މުރާޖަޢާކުރާ ކަމަށް އެކަމަށް ވެސް ދުވަސްވަރުގައި ބަލައިގަންނަނީ ކަމަށް ވިދާޅުވި. އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅުއްވި އެއީ ހަމަ މުޅިއެއްކޮށް ކަމުގައި ދުވަސް. މިސާލަކަށް، ޚާއްޞަ އިންތިޚާބީ ކޮމިޝަނުގެ ބިލުގެ ބަދަލު ދައުރު، އެ ބިލު ގާނޫނަކަށް ބަދަލުވެގެން ދައުރު އެއަށް ހިނގާނީ ކަމަށްވާ ގޮތުގެ ހަރަދުއެތި، މިސާލަކަށް ކޮމިޝަނުގެ ހަދައިގެން އެ ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންނަށް ވަޒީފާ ހަރަދުވާނެ ވަގުތު ނުލިބުނަމަ އެޓާރނީ ޖެނެރަލް ހަރަދުވާނެ ވަގުތު މި ކަނޑައަޅާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން އެނގި ދެވޭ، އެ އަހަރު ވެސް ދުވަސް ވަޒީފާއަކަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފެނޭ ވަޒީފާ ހަމަ ވަގުތު ބިލަށް ހޯދާ ފާސްކުރުމާއި ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ދުވަސްތަކުގައި ބޭނުންވޭ، އަޅުގަނޑު ވެސް މިއަދު މާލީ ދައުރުގެ ހުށަހެޅުނު ކުރީގެ ޙިސާބުތަކުގެ ކަމެއް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ ކަންތައްތައް މިއަދު ވަޒީރު ނިކަމެތި، ދަރަޖައިގެ އަނބުރާ އޭ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ޚާއްޞަކޮށް ކަމުދާ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު ދުވަސް އެއްޗެހި ބައިވެރިވުމާއި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމައެކަނި ހަމަ ދުވަސް ހަމަގައި ހޯދައި އޭ.ޑީ.އެމް.އޯގެ އެ ވަރަށް ދަރަޖަ ކުރިއަށް ވިޔަފާރި ހަމަގައި ވަރަށް ކުރީކަން ގެނެސްދީފައެވެ. އޭ މުޅި ކާމިޔާ އަދި ބަޔަކާއި ވެސް ކާމިޔާގެ ހުރިހާ ކަންކަމުގައި އެންމެން އަލަށް ނިޒާމު އޭ.ޑީ.އެމް.އޯ ރައްޔިތުންގެ ކަމަށް ވެއްޖެ، އެ ރައްޔިތުން ތަރައްޤީ އެންމެ އަމިއްލަ ވަރަށް ހުރިހާ ދައުލަތުގެ ބަލައި މަޢުލޫމާތު ދަޢުވާ ގޮތުގެ ޢުމުރު ވެސް ދިރާސާކުރުމަށް ވަޒީރުން. ވަރަށް ދިރާ ދައުރު ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ވެސް އެއްބަސްވުމަށް އެދި ދަތިވެ.

ކަންކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދަރަޖަ ކަމަށް ކެނޑިނޭޅި ގަބޫލުކޮށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހިނގާ ކޮންމެ ތަނެއް ގެންދާ.

ގެއިލިޔަސް ހަމަ އެވަރު ވަގުތު ބިލު ދައުރު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ގޮތުން އެ ކަމެއް ނިމި. ސަރުކާރަކީ ކޮންމެ ފަހަރަކު ގޮސް ވަރަށް އެ ގޮތެއް ދެކޭ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާ ވަގުތު ވަރަށް ދައުރު ހިނގާ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހި ރައްޔިތުން ދައުލަތުގެ ބާރު ބަހާލުމާއި ރައީސް ހަމަ. ރައީސް ދުވަސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު. ބަޔަކު ހަމަ ޤާނޫނު އަސާސީ ގާނޫނުތަކުގެ ވަރަށް އެހެން ކުރިއަށް. ކަމެއް އިއްތިފާޤު އަދި ޤަވާޢިދު ގޮތުން ވެސް. ދިވެހި ރައްޔިތުން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤާނޫނީ ހިނގާ ބިލުތަކުގެ ކުރިން. އެއީ ރައީސް އެއަށް މި ކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ބިލު.

ސިޔާސީ ޕާޓީތައް އިސްލާމް. އެއްގޮތަށް، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި މަސައްކަތް ޤާނޫނީ އަޅުގަނޑު މި ދުވަސް މި ބަޔާން.

އެއްގޮތަށް، އެ މަސައްކަތްތައް ހޯދައި ގައި ހަވާލުކުރުމަށް ޢަދުލު އެއް މިއަދު މި ފުރުޞަތު އެޅިއިރު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤައުމު ދިރާސާކުރި އެ ވަޒީފާ އެއް ދައުލަތް. މިކަހަލަ ބިލުތައް ހަމަ މިއަދުން އައިސްފައި ވަރަށް ދުވަސްވަރުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ސަރުކާރުން ބޮޑުވަރުގެ ހަމަ ޤާނޫނީގޮތުގައި ވެސް ބޭނުން، ސިޔާސީ ކަންތައްތައް މިހާރު ދުރު ވިޔަފާރި ރައްޔިތުން ޙައްޤުތައް. އެއީ ސަރުކާރު ދިރާސާކުރި އަދުލުގެ ހުރިން ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ބޭނުން ހަމަ މި އެއް ވަގުތު އެއީ. ސިޔާސީ ކަންތައްތަކާއި ވިޔަފާރި ރައްޔިތުން ޙައްޤުތައް ނަގާނެ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ އެއްވެރިން ރައްޔިތުން އެއްޗެހި ވާނީ ގެނެސް އެ ކަންކަމުގެ ގެންދާ ފާސްކުރެވިފައެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ދަރާނެ މި ކަމަށް ހަމަ މި ބިލުގެ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ޤާނޫނު އިސްލާމީ ޤާނޫނުތަކުން ވެސް ބާއްވަމުން ގެންދަވާނެ ކަމަށް. އެއީ ސިޔާސީ ދައުލަތް ވެސް،

އަޅުގަނޑުމެން އެބާ މަޑުކޮށްލީމަ އެ ތަނުގެ ކަންތައްތައް ދާ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނާނެ. އަޅުގަނޑަށް ޔަޤީން
އިޚްލާޞްތެރި ރައީސަކަށް ވެސް މިހާރު ހަމަ، އިޚްލާޞްތެރި ރައީސެއް މިކަމުގެ ތަޤުދީރާ ވަރަށް ބޮޑަށް ލިބިވަޑައިގެން
ހުންނަވާ ބޭނުމެއް. މިއީ އަޅުގަނޑު އެއްވެސް ހާލެއްގައި ސަރުކާރަށް ޖެއްސުމެއް ކުރަން ނޫންނަމަ، ސަރުކާރަށް ފާޅުގައި
ހިތުގެ ބޮޑުން ދައްކާ ވާހަކަ އެއް ނޫން. ހަމަ އެ ތަން ގެސްޓްހައުސް މި ވަގުތު އޮތީމަ އެކަށް ރަނގަޅުކުރުމަށް ފުރިހަމަ
މަޖުބޫރުކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެމުންދާތީ. އެބާ އިމަރޖެންސީ ރޫމަށް މިހާރު ވެސް ގޮސް ހަމަ ވަދެ މަޑުކޮށްލީމަ
އިނގޭތޯ ފެންނާނީ އެ ލިބޭ ނިކަމެތިކަން، ލިބިފައި ހުރި ނިކަމެތިކަން މިހުންނަނީ. އެހެންވީމާ، މިކަމަށް ވިސްނާވެސް
އަވަސް ހައްލެއް ހޯދުމަށް ޕްރައިވެޓް ހިއްސާދާރުން އެކަމުން ފަސޭހަ ލިބިދޭނެ ފަރާތްތަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ
ވަރަށް ބޮޑު އެދުމެއް. އެ ހެވާ ރައްދު އިން ބޮރުން، ރައްދު އިން ބޮރުން ބޮޑެތި އަގު ދީގެން ޖެހޭކަށް ގެނެސްގެން
ކުރުމައި ވިއްސާ، އެ ކަން އެ ގޮތަށް ކުރިޔާއްސާ. ހަމަގައިމުވެސް އެކަންތައްތައް ރައްޔިތުންގެ ދަންޖެހުން ކާންވީ
އެއްބާރުލުމާ އަޅުގަނޑު ދޭން މިހިރީ ތިއްބާރަށް. އަޅުގަނޑާ އެކީ އަޅުގަނޑަށް ޙަޤީން، ވިލާގަފުންނު ދާއިރާގެ
އިޚްލާޞްތެރި މެންބަރު އަރުވަދު ހިނގާން ޖަހައިން މަނިކު ވެސް އަޅުގަނޑު ގޮތް ވަނީ ވިދާޅުވި. މި ކަމުގައި ހަމަ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޭވެސް ހުރިހާ އެއްބާރުލުމެއް ދޭން ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މި ކަމުގައި ހަމަ މި އިޚްލާޞްތެރި
މަޖިލީހުގައި އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް ނިސްބަތްވާ އިޚްލާޞްތެރި މެންބަރުން ވެސް ހަމަ ސަރުކާރަށް ރައީސް
ނަސޭހަތް ބާރުއަޅުއްވައިދެއްވައިގެން މިކަމަށް ފިޔަވަޅު އަޅާ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅައިދެއްވުމަށް މި ފުރުސަތުގައި ވަރަށް
އާދަރާ އެކު ދަންނަވަން. އަދި ހަމަ ނިންމާލުމުގައި ކުރިން މި ދިޔަ ސަރުކާރަށް ވެސް ނުވެ ޤައުމީ ހަމަ އެއް ކަމެއް
މިއީ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ރައްކާތެރިކަން ކުރާނަން ބޭނުންވާ ކަމެއް. އެއީ އެމްބެސެޑަރުންގެ ޒިޔާރަތް. މިހާރު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ބިދޭސީންތަކެއް އެމްބެސެޑަރުންގެ ގޮތުގައި އެ ތަނުން ފެންނަގޮތަށް މިހާ އަށް މިއީ
ބިދޭސީންގެ އެއް ކަން ޙަޤީގަތުގައި ފެންނަ ނުންނަވަ، އެއީ ބިދޭސީންގެ އެއް ނޫން ކަމަށް ހިތްނުވާ
ސަރުކާރުގައި ނިމުނު ބީލަމަށް. ހަމަ މި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ދިމާވި ކަމެއް. އެއް ދުވަހު އަޅުގަނޑުމެންގެ،
އަޅުގަނޑުގެ ކޮއްކޮއަކަށް 20 މީހުން ވަޒީފާ ދޭނެކަމަށް ވީމާ. އެމްބެސެޑަރުން އައީ ސަރުކާރުން ވެސް ނޭގޭ.
އައިސް އެނގޭ ފެނުން ހޮސްޕިޓަލް ގެންގޮސް، އެ މިހުންނަނީ ޕްރޮގްރާމް ސަރުކާރަކާއި އެމްބެސެޑަރުން ނުފެނިދާ
ސަވާރުކުރި ބޭރުގެ، ވިމަންނާމުންނަން އެއީ އެމްބެސީއް އެއް ކަން ނޫނަސް. އަޅުގަނޑު ބޭރުން ކިޔައިދޭ
ކަތުކުރުމުންނަން އެނގޭ ބިދޭސީއް ވީމަ މިހާރު. ބޭރުމަ ބޭރު، މިހާރު ގެއްލުގެ މަތީ ބޭރުން ފެއްޓުނު ބޭނުނޭ
އެއީ އެމްބެސީއް ވީ ކަމަށް ބަލަމާ. ނޫނީ ހަމައެއް ބޭނުމަށް އެއީ ބިދޭސީއް އެއް ކަމަށް ބަލާ. މިއީ
ޖަހަކަށް ދައްކާ ވާހަކަ އެއް ނޫން. މިއީ ބަޔަކު ކޮމްޕެނީއް، ހިނގާފައި ހުރި ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެ ރެސްޓޯރަންޓެއްގައި އެ ކަމަށް
ފޯނު ނަންގަވަން ތިއްބެވި ފަރާތްތަކާ ވެސް ހަމަ ބާރުއަޅާ މުހިންމު އެބަ މެންބަރުން. އަދި ހަމަ އެ ދުވަސް އެ
ބޭފުޅުން ވިދާޅުވި، ތިމަންނަމެންނަށް މިހާރު ޖެއްސުމުގެ ކުށްތައް ވެސް އަންނަ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުން ވަކި

ގޯތިގަނޑެއް ދައްކާފައި މިހާރު އެ ހިސާބުން ޓޯޗެއް ކޮންޓިރޯލާ ނުދާ ގޮތަށް ނިންމާފައި ވެސް ބުނި އަޅުގަނޑު ކައިރިގައި. މިއީ ބަޓީޓީގޮތެއް. އެއްވެސް ދޮގެއް ނުލައި، އިނގޭތޯ، ހަމަ ބަޓީޓީ ވާހަކަ އެއް މިއީ އަޅުގަނޑަށް ދިމާވި. އެހެންވީމާ، މި ވެސް ވަރަށް ސީރިއަސް ކަމެއް ދީގެން ބަލަންޖެހޭ ކަމެކޭ. އަދި ފުރުވާއިރުގައި އެމްބިއުލާންސްގައި އެ ފުރުވާދޭވާ މީހުންނާއި އެމްބިއުލާންސްގައި ފުރުވާދޭފަރާތް ހުންނާނެ ޑޮކްޓަރެއް ވެސް ވިސްނަ ހަމަ ފުރިހަމަކޮށްފައި ކަމުގައި ދުކާން. އެއީ ބަޔަކު ފަރާތު އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އެބަ ދުށް އިމަރޖެންސީ ކޭސްތަކުގައި އެމްބިއުލާންސްގައި ގެންދާ މަޑުމަޑުން މީހުން ނިޔާވާ ތަން. އެހެންވީމާ، އޭގެ ބަދަލުގައި އެ އެމްބިއުލާންސަކީ ވެސް ފުރިހަމަ ތަނަކަށް ހަދާ ބޭނުން ވާނެ ގޮތް ހަމަ ނުހުރެ ހަމަ ކިޔަދިން ތަރުތީބު ހަދާފައި ހުރި އެއްޗެއް. އެހެންވީމާ، އެހިސާބުގެ ސިފަވަނީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ނަގަން ޖެހޭ ހިތްވަރެއް، އެކަމަކު، ދެން ގެންދަވަން ވަގުތު އަހަރަށް ހަމަ އެ މިހާރު މަތިކޮށްދެވިފައި. އެ ދިމާވަނީ ފަހަރު ދެ އެކަކަށް އޭ ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އިންސާނުންނަށް ވެސް އެ ބޭނުންވާ ކަމެއް. ހުރިހާ ކޯސްތަކެއް ކުރެވޭ ކަމަކަށް އަދި ޓްރެއިނިންގެ ބޭނުމުގައި ކަމާ ގުޅޭ މީހުން ކިޔަވައިދިނުމުގެ ވަކި ފަދަ ކަމެއް ނުވާކަމަށް ވިސްނާލުމުގެ ބަދަލުގައި ފާހަގަ ކުރަމުން ކަމަކީ ވެސް ފުރިހަމަ ހަމަ ހުންނަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަރަށް ބޮޑު އެދުމެއް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާސް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، މިއަދު އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅިގެން ބަހުސް ކުރެވިގެން މިދާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ހިދުމަތް ފިނޭންސް މިނިސްޓަރާއި ބިލުގެ ހިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅުއްވާ ބިލު. އާދެ، މި ބިލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މުހިންމު ވާ ވަރަށް ގިނަ ސަބަބުތަކެއް. މި ސަރުކާރު އައިއިރުގައި ބޭނުމުން ދިޔައީ ބޭސްފަރުވާ އަދި ސަރުކާރުން ފަށާނެ ފަރާތްތަކުން. އާދެ، ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް މިކަން ބޭނުން ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ވައިސާ ހޯދައިގެން ބޭސްފަރުވާކުރަން. މިއަދުވެސް ގޮތަކަށް ކުރިން ދުރުވެން ފުރުސަތު އޮންނަނީ ބަލަންޖެހޭ. އާދެ، ހަމަ އެހެންވީ ބޭސްފަރުވާދޭ ތަން ވަރަށް ގިނަ ކުރިން ކުރަމުން ދިޔަ ކަމެއް ނުކުރެވިފައި ހުރި ސަބަބު ކަމުގައި ވާނީ ހިދުމަތުގެ ފަރާތް ގާތަށް ހަމަ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް. އެ ގޮތުން މަރުކަޒުތަކުގެ ފަސޭހަތަކުގައި ކިޔަވައިދޭ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެވޭނެ. މި ގޮތުން ބޭސްފަރުވާގެ މަރުކަޒުތަކުގެ ބޭނުން ހުރިހާ އަތޮޅެއް ފޯރުކޮށްދެވޭނެ ކަމަށް ނިންމާފައިވާ ގޮތަށް. އަދި ގެ ފަސޭހަ އަދަދު ދިނުމުގެ ބޭނުން ޖަހާ ހަމަ ބޭނުން ޓެކްނޯލޮޖީއާ ވަރަށް ބޮޑު އަދަދެއް ކަރަންޓާއި މަރުކަޒުތަކުގައި ބޭނުންކުރާ، އެހެންނަމަވެސް، މަރުކަޒުތަކުގައި ބޭނުންކުރާ އެހެން ވެސް ކުރެވޭ ހިދުމަތް، މި ހިދުމަތް އެއްގޮތަށް ދާ ސަބަބާ ދިމާވާ ހިދުމަތަކީ ވަރަށް ބޮޑު ފަސޭހަ ލިބުނު ސަރުކާރެއް އަޅުގަނޑުމެން ސިފަކުރެވޭ، އެހެންނަމަވެސް، ކިޔަވަކަމުގެ ފަހި ބޭނުންތަކަށް ކޮންމެ ހިދުމަތެއް އެހެން ސިފަ ބަޔަކަށް.

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދާ ނުދޭ ސިޔާސީ ހިދުމަތުގެ ތިބިއިން އަތޮޅާ ދަށުގައި ތަކެތީގެ އަދި ހުންނާނެ ކަމަށް
ބޭނުން، އެބައެއް ބައިވަރު ވަޒީފާތަކާ އެކުގައި އުފެދިފައިވާ އެކި އަދި ސަރުކާރުތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަން
ފެނިގެންދާ ނުދޭ. އެހެންވީމާ، މިކަން އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ޤާނޫނުތަކުން ރައްޔިތުންނަށް
ލިބެންޖެހޭ ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުކޮށްދެވޭން. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ސ)ގެ އަދި 23 ވަނަ
މާއްދާގައި އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ ބާބުގައި ވަރަށް ގިނަ ޙައްޤުތަކެއް މިއަދު ރައްޔިތުންނަށް ލިބިފައި ވޭ.
އެހެންކަމުން، މިއަދު ސިޔާސީ ހާލަތު އިޞްލާޙު ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި ދިރިއުޅުމުގެ މަސައްކަތްތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން
ކުރަންޖެހޭ. އެ މަސައްކަތަކީ ކުރަމުން ދާއިރުގައި ޤާނޫނުގެ ނިޒާމް ކަމަށް ވަންޏާ މި ގޮތަކަށް ޤާނޫނުގެ ހަރުއެޅުން ވެސް މި
ބައްޓަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ހިމާޔަތްކުރަންޖެހޭ އެބަ. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ބަހުސް އިޖްތިމާޢީ ގުޅުންބަދުން
ވާހަކަފުޅު ދައްކަވަމުން ގެންދިޔަ މި ބިލުގެ 11 ވަނަ މާއްދާ އާއި އަދި އެހެން މާއްދާތަކަށް އަލިއަޅުވާލައްވަމުން ފަހުގައި
ޒުވާނުން ތަރުބިއްޔަތުކުރަން ބޭނުންވާ ކަމަކަށް ވެސް މަޖިލީހުގައި ނުލިބޭނެ. ނޫން. މަޖިލީހުގައި ލިބޭން. މި ބިލު ވާހަކަ
އަދި ބަލި މިހާރުގެ ޗާޕު މަސައްކަތްތަކާ އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވެސް މިހާރު ބެހިފައި އެންމެހައި، ޗާޕު
މުޖުތަމަޢުތަކާ އެއީ ހިމާޔަތާއި ރައްކާތެރިވެގެންވާ ކަންތައްތައް ކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީ ބުނޭ. ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމު
ބޭނުންވާ ކަމަށް ވަންޏާ ކޮޅު އަދުރަކަށް ނޫން ގޮތަކަށް ދޫނުކުރަން މި އުޅެނީ ކޮންމެވެސް ކަމަކާ ހުރި
ސިއްރުކުރަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތެއް، ހަމަ އަންނަ ކޮންމެ މީހަކަށް އެނގޭ ހުރި ބަލިތަކާއި މިކަމާ ބޭނުން ގޮތެއް ޖެއްސު
އެއްކަލަކު ވެގެންނުވާނެ. މި އިން މި ބަޔާ ވާހަކަ އަޔި ފުރުޞަތު ތަރުބިއްޔަތުކުރާ މައްސަލައަކަށް ހަދަން ބޭނުންވާ ހުރި
ނޫނަސް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ލިބޭން ފުރުސަތުދީފައިނުވޭ. އެކަން ކުރެވޭން. ކަޖެން ހަރަކާތް އަދުރަށް ވެސް
ލިބިދޭގެ ފުރުސަތު އެބަ އޮތް މި ބިލުން. އެހެންވީމާ، ދެން މިކަން ބަދަލުވެގެންދަނީ މިއަދު ސިޔާސީ ސަރުކާރުތަކުގައި ދިމާ،
މިއަދު ކޯލިޝަންސަރުކާރުތަކެއް މި ދަނީ ސިޔާސީ ސަރުކާރު އަދި ބަދަލުވެގެންދަނީ. މިކަން ދަރަނިތަކާ ސަރުކާރަށް އެބަ. މިއަދު
ކޯލިޝަންސަރުކާރުތަކާއި ހުރިހާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޯލިޝަން ސަރުކާރުތަކުގެ ދިމާލުގައި ނުހުރެ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކާ މިއަދު
ޙައްޤުގައި މިހާތަނަށް މާބަނޑު މިހާރުގެ މަރު، ވިޔަފާރީގެ ތަކެއްގައި ހިނގާ ހަރީސާމަވެ މިއަދު ދިނަ ފައްޓާ. މި
ސަރުކާރު އަދި ފަހުން ވާރުވެރިޔަ 30 އަހަރަކަން ވުރެ ގިނަ ފެށި. ކާބަޔާ، ފަރުވާކުރެވުނުން. ބަޔާއް މީހުންގެ
އިހާވެން. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ ތަސްހީލުކުރުމަކާއި ބަސްތަކުގެ ދާއިރާ އަދި ދާއިރާތަކުގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. މިސާލަކަށް
މި ދާއިރާތަކުން ސަރުކާރާ ހިއާ މީހުންނާ ހާ. އެހެންމީހުން މި ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމުގެ ޖާގަ ފަތުރުވާލާކަމުން.
އަދި. ޕީ. އާރް. އެމްޑީން ކާޅަގެ ތިއްބާއިގެ ޖިއްސާ ތަރުގަކުރެވުނުން. މިހާރު ދޫކަސް، އަޅުގަނޑުމެން ކުރީ ދުވަހު
ވެސް ދަންނަވާން ވާދާނެ އަޅުގަނޑުމެން އެ ޖަހަންޖެހޭ މުއައްސަސާތަކުގެ ދިމާލުގައި ނުޖަހައިފި ކަމަށް ވަންޏާ އެއީ
ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެއް އުފެދޭ ކަންތައްތައް. މިހާރު މިކަން ހުއްޓާލާ ހަމަޖެހުމާ ނުހުރި މިއަދު ނޫން. ދިރިއުޅުން
މި ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވެ ޙަޤީޤަތުގައި މިއަދު ބޮޑެތި ކަންތައްތައް ހުއްޓާލަން ދިރި ޙަޤީޤަތާ ކުރިމަތިން ދިރިއުޅޭ

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިހާރު އުޅަދަށް ޖަހަން ޖެހެން ހުރި ގޮތަށް އުޅަ ޖާގާ ހުޅުވާލުމުގެ ގަރާރު. އަދި ދުރުގަވިދަ،
ފާއިތުވި ތެއްތެރިން އުޅަ ޖަހާ. ޖަހަން ޖެހޭތަން ޖަހާލަނި މިހާރު. އެހެންވީމާ، މިއީ ތަފާސްހިސާބަކީ ވާ ކަންތައްތަކެއް.
ތަފާސް ތަޖުރިބާތަކުގައި ވާ ކަންތައްތަކެއް. މިއީ ސަރުކާރު އަށް ދަރުމާ ވަގުތު އެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުން ބޭސް އާއި އަދި ލުޔެއްދޭ އާއި މިހެންގޮސް ތަފާތު ބަދަލުތައް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއިން
ފެންނަ އަދަދު މަދުވެގެން ހިނގައިދޭ. އެ ޕޮއިންޓް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ގެނެވޭގައި ކުރިންނަން ދާ ވެރިކަމުންނަކާ
އެއްކޮޅު ދިނީމަ، މިދެ ސަރަހައްދުން މުގެ ރާއްޖޭ ނަޒަރިއްޔާތު ފެނިގެން މި ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މިދިޔަ މަދު ދުވަސްކޮޅު
ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު މިދިޔައިރު ކަންތައްތައް ވަރަށް ބާރަށް މި އުނދަގޫ ބައެއް ސުންގަޑިއަކަށް ކުރެވިފައިވާ ރިޕޯޓުތަކަށް ވެސް. މިއަދު ޕާޓީއެއްގެ ތިބި
ޖާބިރުކުރުމަށް ހުރިހާ ފުރުސަތު މި މީހުން ދިޔަ ވަގުތުގައި މި މީހުން ކުރަން ބޭނުންވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އުޅޭ އެ
ފައިސާތަކަށް ހިއްސާވެގެން އައިސް ތިބި ތަޅުމުގެ، އެ މީހުންނަށް އެ މީހުންގެ ދާއިރާ އިން އިތުރަށް ހުރިހާކަމެއް
ދާއިރާގައި އެ މީހުންނަށް ފުރުސަތު ދޫކޮށް ކުރެވޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު ވެސް މި އޮތް ގޮތަށް މި ސަރުކާރު އަދި
ފަހުން ހުރިހާ ކަމެއް ކުރަމުން ހިނގައިދިޔަ ރަނގަޅުގޮތެއް ދައުލަތުގެ މީހުންނަށް ފަޅާލުމަށް ކާމިޔާބެއް ރަނގަޅުފަދަ ކޮންމެ ތަނަކުގެ
ބޮޑުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރުމަށް ފެނިގެންދާ ވެސް ދަރި. އެހެންވީމާ، ހުރިހާ ކަމެއް ކުރުމަށް މިހެން ފެނިގެން މި
ދަނީ އެ ދެ ގޮތަށް ސިޔާސީ ބޭނުންތަކަށް ފަރާތްތަކުން ރަނގަޅު ގޮތުގައި އެއްކޮޅު ސަރަހައްދުގެ ރަނގަޅުގައި އެ ބޭނުން. މިއީ
އަޅުގަނޑުމެން ކަމެއްގެ ވަރަށް ބޮޑު ބައެއް މި އޮތީ ކަމަކީ. މިކަމަށް އެއްބަސްވާ ވަރަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުން ސިޔާސީ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނާއި، ސިޔާސީ ހުރިހާ ފަރާތެއް ސިޔާސަތުތައް ކުރިއަށް ގެންދާ ބިލުގައި މި ތަނަށް
ހުށަހެޅި ދާއިރާގައި މި ބިލުގައި ހުރި އެއް ކަންތައްތަކެއް ހުށަހެޅި ކަމަށް ވަނީ، މި ބިލު ރަނގަޅުކުރުމަށް. މި
ބިލަށް ގެންނަ ބަދަލުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަން. މި ބިލު ދާ ކޮމިޓީއަށް އިތުރަށް މި ބިލު
ހަރުދަނާކުރާ ތަރުތީބުގައި ކުރާނެ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ އަދި ރައްޔިތުންގެ ކަންކަމުގެ ކަންތައްތައްގައި
ވެސް ހުރިހާ ރަނގަޅު ބައްޓަންތަކެއް ބަލައިގަނެ ކަމަށް ވަނީ، އެކަމަކަށް ސަރުކާރުން ދެންނެވި ސަރުކާރުތަކަށް
ވަޒީފާ ދެންނެވި. އަދި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ކަންތައްތައް ބަލައިގަތުމަށް ގެންދަނީ ހުރިހާ މިންސިފުކަމުން ކަމުގައި ވި
ނަމަވެސް، ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަށް ޖަވާބުދާރީވާ ކަމުގައި އެހެން ދިމާވާ ކަންކަމުގައި ދައުލަތުގެ ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކުން
ސިޔާސީ ހަރަކާތް، ހުރިހާ މިންސިފުކޮށް އަދި ދެންނެވީ އިންސާފުވެރިކަމާއި އެއްބާރުލުން ވެސް ދެންނެވީ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ،
މަދަނީ ވެރިކަމުގައި ބައިވެރިވާ ކަމަށް ހާސިލުކުރުމަށް އަދި ރައްޔިތުން ބަލައިގަތުމަށް ފަހަރު ދެން މިހާރު މި
ސިޔާސީ ދައުލަތުން ޖަވާބުދާރީ ވެސް ދައުލަތުގެ އަޅުގަނޑުމެން ގެއްލުމަށް ދެންނެވީ އެހެން ހަމަ އެހެންމެ، މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން އުސޫލަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރާ ގާނޫނީ ނިޒާމެއް ދެމެހެއްޓުމަށް ހުރި ދާއިރާ
ހުރި އެ ހާލަތު ވެސް ބައިވެރި ހާލަތަކީ ގެންދިއުމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެކުގައި ވެސް އެއް ބޮޑު ފަރުވާ އެއް
ތަފާތު ސިޔާސީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ހަމައަކީ ކުރުމަށް އެހެން ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ ސަރުކާރުން މި ކަންތައްތައް ކޮންޓްރޯލީވެ، އަޅުގަނޑުމެން މެންބަރުން އަމުން ވެސް ރަށްދާ ނަގައިގެން ބައްޔެއް ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވާ ބޮޑެތި ސިޔާސީ ކަންތައްތަކުގައި އެހީތެރިވެދެއްވުން ދަންނަވަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މިހާރުގެ ދެ ޕާޓީ ފެއިލްވުމުން އެ ރިޔާސަތުން ދައުލަތުން ސަރުކާރުން އެ މިހާރަކަށް އަޅާލަންޖެހޭނެ. އެ އޮތީ ސަރުކާރުން އެ މިހާރަކަށް އަޅާލަންޖެހޭ ރިޔާސަތު އާދެވިދާ ބަޔަކު ކަނޑުލީ. އެ ރިޔާސަތުން އެ މިހުންނަނީ އަޅާލަންޖެހޭ އެބަ. އެކަމަކު މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން ދަނީ މަދަނީ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބާރާ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ހުރިހާ ފަރާތަކުން ބައިވެރިވުމާ ނުލާ މިހާރަށް ލިބޭނެ އެއްވެސް އާދަ އެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ އެންމެ އެހެންމީ ވެގެންވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ގަބޫލުކުރަން ޙަޤީޤަތުގައި ރަށްތަކުގެ އެންމެންނަށް އެއް ހަމަތަކާ ކަންތައްތައް ކޮންޓްރޯލްކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، ކުރިން ސަރުކާރުން ވެސް އޭގެ ފުރުޞަތުދެވިފައި އެ އޭގެ ޙައްޤު ހަމަހަމަވާނޭ ތަންތަން ދަތިވެފައި. އެހެންނަމަވެސް، ހުރިހާ ސަރުކާރުތަކުން ވެސް އެ ރިޔާސަތުގެ ވެރިކަމުގައި ހުރި ބޮޑެތި ކަންތައްތަކުގައި އެ ރިޔާސަތު ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ޤާނޫނީ ބާރު ދީފައި. އެހެންކަމުން، މިދިޔަ ރައްޔިތުންގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ކޮންޓްރޯލްކުރަން ހުށަހެޅުއްވި އެއް ބިލެއް. އެހެންވީމާ، މިދިޔަ ރައްޔިތުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެމުން ގެންދާ ކަމެއް ނުން. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ބަލާ ކަމަށް ވަންޏާ މިދިޔަން...

ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްޠަފާ ވާހަކަދައްކަވަމުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ވިލުފުށި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދުގެ ސިޔާސަތުގެ ކަނޑައެޅުމުގެ ނަމުގައި ބިލެއް ހުށަހަޅުއްވައި ވާތީ، އަޅުގަނޑު އާދެ އެ ހުށަހެޅި ބިލުގެ މަޤްސަދަކަށް ތާއީދުކުރަން. އެކަމަކު ހުރިހާ ޝުކުރު އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިރަށު ބިލުތަކަކީ ކަނޑައެޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އެނގޭ މިއީ ވަކި ކަމަކަށް ބަލައިގެން ވަކި ކަމަކަށް ބޭސްކޮށްގެން ސަރުކާރަށް ހަމަ ފުރުޞަތުދޭން ކުރާގޮތުގެ ގޮތުން ސަރުކާރަށް ޖެހެސްޓްކުރުމުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުގެ އަރި، ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ނުވެގެން ހުރަހަށްވެސް ގެންދާ ބިލުތައްޔާކަން މި ބިލުތައް ބޭނުމެއް އެނގޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސިޔާސީ ހުރުމަތް ރަނގަޅުކަމާ ވާހަކަދައްކައިދެ އަޅުގަނޑުމެން މި ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ ތަރައްޤީގެ ބަލައިލާ އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އެނގޭ މި ރާއްޖޭގެ ދާއިރާގައި ވާކަމުނަތީ ތަރައްޤީގައި ކޮންފަރި ވާ ރައްޔިތުންނަށް ދިރިއުޅޭ އަނިޔާ އާއި ގުޅުން ތަކާ އެއް ފެންނަން ހުރި ރަނގަޅު ތަކެތި. އަދި އެޅުވާފައިވާ ކަންތައްތަކެއް. ތަރައްޤީ ތަރައްޤީ ކަނޑައެޅިގެން ފިލާފި ރާއްޖޭއިތުރުވެފައި ހުރި ކަންތައްތައް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިގެ ކުރިން މި ރާއްޖޭގައި ސިޔާސީ ހުރުމަތް ވެރިކޮށް ފިޔަވަޅު ތަރައްޤީއަކަށް ނުނިމޭ ސިޔާސީ ފަރާތްޔާކަން މިހާރު ބާރުނުފިއްޖު ނަރަ ތިޔެގެ ކުރާ ތަނަވަސް ސިޔާ ހުރެ ގެނެސްދޭ. އައްސަނޑުގެ އެ ވަރުން ނުފިއްލިއާ ރައީސް އުފެހެން ސިޔާ އަރި ޚަރިގެން ދެކޮޅު ޖިނާޔާތަ، 300 ގުޅިގެން ދެމުން އަރި. މިއަދު މިއީ އެ ސަރުކާރުގެ ނުން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު މި އޮތީ މި ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރު ބަދަލުވެދޭ. މި ރާއްޖޭގެ ވަންނަރަސީ ބަދަލުވެދޭ. މިހެންގެ ބޭނުން ވެސް ބަދަލުވެދޭއި މި އޮތީ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

އެހެންވީމާ، މި ރާއްޖެ އިން އެ މިހާރު ހިނގައްޖެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި ސީ ކާ ތަށް އުފެއްދިއެއްގެން
ސަރުކާރަށް ލިބޭނީ ފައިސާ އެ ތަނަކަށް ޖަމާކޮށް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަމުން ދިޔައީ ގޮތުގެ.ހާލަތު. ތަންތަނުން ދުނިޔޭގެ
ރަސްމީރަސްކަލުން އަދިސް ދެއްވާ ފައިސާ އެ ތަންތާނގެ އެކައުންޓުތަކަށް އަޔާ ޖަމާކޮށްގެން ހިލޭ ސާބަހަށް
މަސައްކަތްކޮށްދީ ނުކުމެ މި ހުރިހާ ފައިސާ އެއް ބޭނުގެ އެކައުންޓުތަކަށް ޓްރާންސްފަރުކުރިއަސް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ
ކުރިމަތީގައި ދިއްޖެތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ސިއްރު ހުރިމަތިތައް ކަނޑައެޅުމުގެ ސިޔާސަތުގެ ނަމުގައި ބެލެއް
ކަނޑައަޅަން އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން އެބަޖެހޭ މި ސިޔާސަތު ކުރިގެ ސަރުކާރުންނާއި މިއަދުގެ ސަރުކާރުން ކިޔާލަރުކަރުތަ
ކިޔާލަރުއްގެ އޮންބަރު ހުރި ގޮތަކަށް ކަނޑައެޅުމުގައި. އިއްޔެތޮޓީ ރައީސް، ހަމަ އެއާ ވިދިގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ
ކުރިމަތީގައި ރާއްޖޭގައި ވެސް އިންޖީނިޔަރިންގެ ގެނެސްގެން މި ރާއްޖޭގައި އަންހެނުންނަށް ގައުން ޖަހައިގެން މިއަދު
ލިބޭ ދަރިވުރު ވެސް ދަރި ނުކުރެވޭ ކުދިންނަށް ވަމުން ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަމުން އެބަދޭ. ދާދި ފަހުން
ވެސް އަޅުގަނޑު ވާހަކަދެއްކިން. ދާދި ފަހުން ހުސްބިޔަސްގައި ވިޔަ ކުއްޖަކު ފައިގައި އިނގިލިތައް ނެތް. އަތުގެ
އިނގިލިތައް ނެތް. ސަބަބަކީ ކެބައިނާ އަޅުގަނޑު ބޯފިހަގައި އަޅުގަނޑުމެން އެނގުނީ އަޅުގަނޑު ކައިރީގައި ޖުކެބަރަކު
ބުނީ އެއީ އޭނާގެ އުމުރުގެ ކަންމުވެސް ދުވަސްވަރުއްގައި ޖަހާފައިވާ އިންޖެކްޝަނެއްގެ ސަބަބުން ވެސް ހަނިގަނޑުގައި
ހުރިމަށް. މިއީ އިއްޔެތޮޓީ ރައީސް، މި ރާއްޖޭގައި 35 އަހަރުއް، 18 އަހަރުއް، 35 އަހަރުގެ ހުރިހާ އަންހެނުން
ވެސް ދަރިނުރެ ހަމަޖެހޭތޯއް. އެހެންވީމާ، މިރާއްޖޭގައި ސިއްހީ ހިދުމަތްތައް ފަރުވާތަކެއް ދިނުމުގައި ކަންކަން ކޮންފަދަ އޮތީ
މި ގޮތަށް. އޮޕަރޭޝަންކުރި ކުޅަކެއްޖާގެ ބަނޑުގައި ވީ، އޮޕަރޭޝަންކުރަން ގެންގުޅުނު ކަމަށްވެއް ވީ ކުއްޖާގެ
ބަނޑުގަ. ދަރިން އަންހެނެއް ވަރަ ކުއްޖާގެ ބަނޑުގަ. މިގޮތަށް، މިގޮތަށް މަރުވެގެން އުޅޭއް ބައްޔެ ދުވަސްވަރުއްވާލި. މި
ކަންތައްތައް ކުރުމުގެ ނަތީޖާއަކަށްވީ އޮޅު ހިއްވަރުން އަދި އާބާދީ ކޮންޓްރޯލްކުރުން. އާބާދީ ކޮންޓްރޯލްކުރުން ހިއްޔައިގެން
ޖީވިތަކުން ރޫޅުމާން ދޫދެކެއް ހަދައިގެން އެއްބަސްވެ ތިމާގެ މީހުންނަށް ޑޮން ދިމާކޮށްދަން ނުކުރެ ކަހަލަ ޕްރޮގްރާމްތަކާ
އެއްޗެހި ދައްކަމުންދިޔަ ގެއްލުމެއް މި ގެއްލުމަކީ އިއްޔެތޮޓީ ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ގޮވައި ލިބޭފައި
ހިތާމަވާ ފަހަރަކު ނުކުތުންނަންޖެހުނު ޖީވިތަކުން އެ ހިދާ ނުލަފާ އެއްޗެހީގެ ސަބަބުން އަޅުއަހަރު ނުކުރިގެން.
އެހެންވީމާ، މިފަދަ ގޮތަކަށް އިސްތިހާރުކުރުވަމުން އަދި ފެއްމުއް މިއީ ހިދުމަތްތަކުގެ ހިއްސާއިގެން. ދަރިން މި
ރާއްޖޭގައި އޮތް ދިޔަނީ ރާއްޖެތެރޭގައި ނަމަ ހެލްތުފާރަކުންތަކުން ހިއްޔާ ބައްއް. ހަމައެކަނި ހެލްތުފާރަކުން ޖާރިއްޔާތްތަކައި
ވާ ގޮތަކު ހުންއަރާ ޕްރޮޑަކް ކަންޖެހޭ. ތަރުތީބާ މިވެނި ކަމެއް ކުރަންޖެހޭ. މިގޮތު ދަށްސަކާތްކައި ލިބޭ. ތިބެއިރު
އެއިން ތަށްއެއްގައި ނެތް ގޮވަ ބޭސްކަނޑެއް ވެސް ނެތް ދިޔަ އެއް ނެތް. ތަންތަން އެހެރި މި ސަރުކާރަށް ބަދަލުވިއިރު
ހުރިހާ ތަށްއެއްގައި އެ ތަންތާނގެ ކަސްބުމަރުންނަށް މިދާ، އިއްޔެތޮޓީ ރައީސް. އެހެން އެއްޗެއް އެ ތަންތާކު ނުލޭ.
ވަރު ނުލޭ. އެހެންވީމާ، މި ހާލަތުގައި އޮތް ތަށްއެއް މި ތަނަށް. އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަ ދައްކާލާ ބަދަލުތަކުގައި މި
ސިއްހީ ކަނޑައަޅައި، ސިއްހީ ކަންތައްތަކުގެ ސިއްހަތު ކަނޑައަޅާ ވާހަކަދައްކާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންވީ މިއީ

ހަމައެކަނި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ދަށުން އެ ތަންތަނުގެ މުވައްޒަފުން ގެންދިއުމުގެ ނޫނު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސިވިލް ސަރވިސް އަދި ފުލުސް ހަމަ ސަރުކާރަށް ޚިދުމަތްކުރުމަށްޓަކައި ސަރުކާރަށް ބޭނުންވާ ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުން ބަލަހައްޓަން އޮންނަ ވަކި މުއައްސަސާ އެއް އެއީ. އެއްވެސް ބަޔަކު ހިތްހަމަޖެހޭނެ ކަމެއް ނެތް، އެއީ ވަކި މުއައްސަސާއެކޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނުހިއްޕާ ވަކި ދައުލަތާ ވަކި ސަރުކާރުތަކާ. އެއީ ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުން ބަލަހައްޓަން ހުރިހާ އޮންނަ މަރުކަޒު ބޭނުމެއް. އެހެންވީމާ ޖިނާއީ އެ މުވައްޒަފުން ބަލަހައްޓާ މުސާރަދީ އެ ކަންތައްތައް ބެލުން. އެއީ ސަރުކާރުގެ ވަކި ސަރުކާރެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، ކޮންމެ ކަމެއްގައި ބުރިގެ ރިޔާސީ ސަރުކާރުން މިފަދަ ކަމެއް ކޮމިޝަނާ އޮފީހާ ކަމެއް. ބަލާ އަމިއްލަ ގޮތަކަށް މި ރިޕޯޓުގައި މިހާރު ފުލުސް ޕޮލިސީ ތަންތަން އަހަރުގެ ގޮތް ބަޖެޓު ފާސްކުރުން ކަނޑައެޅިގެން ޖީ.ޑީ.ޕީ ބަލައި 12 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބިލް ސަޕްލިމެންޓްރީގައި އެބަހުރި. 15 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބިލް ފަސް އެބައޮތް ސަޕްލިމެންޓްރީގެ. ޕާލިމެންޓްގައި އެއްވެސް ހާޒިރުވެ ރިޔާސީ ކޮމިޓީގެ އެއްވެސް މިހާރު ނުވޭ. ހަމަ ކޮމިޓީގެ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުން އެޅި ބަލިބަހައިގެން ޑިޕާޓްމަންޓް ބަޔާ ރަށުގެ ޑިޕާޓްމަންޓް އެއްޗެހި ރަށުގެ އަށް މިހާރުގެ ކުރެވޭނެ ބިލަށް ޤާނޫނުގެ ބާރު އެއްޗެހި ގެންނަން. އަދުގަނޑުގެ އަކުރު އަށް ޑީ.ޕީ.ޕީގައި ސަޕްލިމެންޓްރީ އެ ބިލް ސަޕްލިމެންޓްރީ މިހާރު. ޕާލިމެންޓްގައި ނޫނޭ މި ޖެޓް އަދިހަމައެކަނި މިއީ އެކަހަލަ ވިއްކާލި އެއް ކުރި ބައެއް ނޫން. މިކަހަލަ ކަމެއް ދަރަނި ބައެއް ނޫން. ޓޫރިސްޓްކަމުގައި އިހުސާނެއް މިއީ ބައެއް. ޓްރެޑިޝަނަލް މި ދަރަނި ކޮންކޮން ނޫން. އެހެންވީމާ، އެމް.ޑީ.ޕީގައި އަދިހަމައެކަނި ރިޔާލުގެ އިސްލާހުތަކާ މި ކޮންކޮން ކަނޑައަޅާ ދީފަ މިއީ ދަރަނިބާރު. އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގެ 30 އަހަރުގެ ސަރުކާރުތައް ހިނގި ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި ޓްރެޑިޝަނަލް ހިންގަން ޚަރަދު، އެ ކޮންކޮން ރަށަށް ޚަރަދު، ރިސޯޓްތަކުން ޚަރަދު އެއީ ބަޖެޓަށް އެ މުދަލުން ރަށުރަށުގެ ހުރިހާ ކަންކަމަށް. އެހެންވީމާ، މި ސަރުކާރުގެ އެއް ނަމާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެކަން ކުރާ ބަދަލު. އެހެންވީމާ، ރިސޯޓް ކުރުމުގެ މިނިވަން ނޫން މިއީ ފޮނި މި ކަންކަމުގެ ވަޒީފާ ނަގަނީ. މި ކަންކަމުގެ ވަޒީފާ ނަގަނީ ހަމަ ރިސޯޓް ސަރުކާރުގައި އިތުރު ބޭނުން. އަހަރެމެން ސަރުކާރުގެ ރިކަރަންޓްގައި މި ކޮންކޮން ރިސޯޓުން އެ ގެންދަނީ. އަހަރެމެން އެއް ހަމަ މިހާރު ފުލުސް ދުވަސް ހަދާ އެ ދިރި ހިސާބުކޮށްގެން އެ ދިރި ހަމަ މި ފަންސަވީހުން ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުގެ މީހުން. މި ޕާޓީގައި ދޮޅަހަތް ހަމަ ސަރުކާރަށް ޖެހޭދުވަހު ސަރުކާރަށް ނުނިމިއްޖާ އެއް ޖިބިއާ އަނގަ ޖެހޭ ދުވަހުގެ ބަޖެޓު، އެ ކޮންކޮން ޓާރގެޓް ހިންގައިގެ އެ ބާރުގެ ބަނޑުކުރަނީ. ގަޑި ފަހުން އަދުގަނޑުގެ ފުށުން މި ރާއްޖޭގައި ބަލައިގަތުމުގެ ރަނގަޅު، އަދުގަނޑު އެ އަދި ބާއްޖަވެރިކުރަން. އަދުގަނޑު ބާއްޖަވެރިކުރަން. ކޮމިޓީއަކީ ވިޔަނާ ބަޖެޓު ރަނގަޅުކޮށް ބަލާ ބަޖެޓް ކުރެވޭ ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އަދުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޕޭ ބޯޑަށް ބާރުދޭ ބަދަލުތައް ނުވަތަ ބަދަލުތަކެއް މިހާރު ދޫކޮށް ނިކަމެތިއަށް އަތުގައި ޖާގަ ޓެކްސްތަކުގެ އަތުގައި ބަޖެޓުލާ ބަދަލު ބަޖެޓުގެ ބަޖެޓުގައި ރަނގަޅު ހުރި ދުވަހު ބަޔަކު އެއްވަރަށް ޖާގަދޭ ޓާރގެޓްތަކުން އެކަން ބަޖެޓުދީފައިވާ ބަޖެޓުގެ ރަނގަޅަށް ހުރި ތަންތަން ފުލުސް ބަޖެޓުދީފައި. މި ދިރުވާލަނީ. ބަޖެޓު މި ފޮނި ތަނުގެ ބަޖެޓުދީފައިވާ ބޭނުންވާތީ ރަނގަޅަށް

ހިނގުމުންދާ ހަމައެކަ ތަން ވެސް ބަންދުކޮށްލެވުނީ. މިއީ މި ރާއްޖޭގައި ހުރި ޖަމާތްގައި މިނިސްޓްރީތަކަށް ދެމުން އައި ގޮތް. މިހާރު މިނިސްޓްރީތަކުގައި ދަށްވެއްޖެއްޔާ ބޭރުސިނގާ ކަންތައްތަކެއް ހިންގަނީ. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރުން އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، އަޅުގަނޑަށް އެބަ ހީވޭ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، ކޮންމެވެސް އެއްޗެއް ވިދާޅުވަން އުޅޭހެން. އަޅުގަނޑަށް ވާހަކަދައްކަން ވަރަށް އުނދަގޫ ތިބެން ހުއްދަދީފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ފުރުސަތުގައި އަޅުގަނޑު ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. އަޅުގަނޑު މަސްލަހަތުގެ ވާހަކަ ދައްކަނަމަ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ ހުރިހާ އެއްޗެއް. އަޅުގަނޑު ނުދައްކާނަން މަސްލަހަތުގެ ވާހަކަ އެއް. އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ މި ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ކަންކަމާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި، އެހެންވީމާ، މި ރާއްޖޭގެ ކަންތައްތައް ވޯޓުވުރާ ތަރިގަތުމާއި އަދި މިހާރު ވެސް އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، ހިނގަމުން މި އަހަރު ގޮތަކީ އެއްވެސް ބަޔަކަށް އަންނާނާ ދިމާލަށް އިނގިރޭސި ބަހުގެ ދޮށްކޮށް ނޫން. އެ ވާހަކަ ދައްކަން ފެށިފައިވާ އަޅުގަނޑު ހަމަ ދުވަސްދުވަސް ކުރެވޭނީ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަންކެރިފައިވާ އެބަ ހީވޭ ބިމަށް ޖެހިގެން އެއް މަސައްކަތް އަދި މަދަނީ ހާލަތު ގުޅޭ ތަކުރާރުވެގެން އެ ހެދޭ. މަދަނީ ހާލަތު ތަން އަޅުގަނޑަކަށް ހިއްސާކޮށް ވަކި ބައިވެރިވެވޭ. ކޮންމެ ހާލަތު ގުޅުވައިގެން އެ ތަނުގައި ކޮންމެ ހިސާބަކުން ގްރާފު ބެހެއްޓުމުގެ ފަރާތް ދެކޭ. ބޭސްފަރުމާ ދެއްކީ. އެކަމަކު، ވެސް އެވާ އެއްޗެހި ހުރިގައި މި ރާއްޖޭގައި ސަރުކާރު ހިންގަން ޖެހޭ، ޓްރެއިލް ފުރާތަކަން ނިންމުން ދައުރުގައި މިކަމަށް ހުރިހާ ސިޔާސަތު އޮނިގަނޑަކަށް ކަމެއް. މިއީ ދައުރުގެ ގަދަ ކަމެއް. ދައުލަތުގެ ފުއްޓެއް ރައްޔިތުންނަށް ބޮޑުވާ މިކަހަލަ އަސާސީ ޙުޤޫޤުތައް ހަމަހަމަ ހުރިހާ ހިސާބަކަށް ކަމެއް. ނުހަގު. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެން މި ހުރި ކަމަކާ މީހަކު މި ސަރުކާރު ހަމަޖެހުމުގައި ރައްޔިތުންނަށް ބޮޑުވާ މިކަހަލަ އަސާސީ ޙުޤޫޤުތައް ފުރިހަމަކޮށްދޭން މަސައްކަތް ކުރާނެ ވިޔަފާރި އުފެއްދީ. އުފެއްދުމަށް އެކަމާ ހިތްދަތި ވާގޮތެއް ކަމަށް ތުން ހަމަ ނިމިދިޔައީ ފަޅު ހިތްވާ. އެކަމަކު، ޙައްޤު އެބަހުއްޓެއް ހެދޭ ކަމެއް އެ ބަސްކަން ހުއްދަނީ. ތަން މި ހިތްވީ ހުރިގައި މަސައްކަތެއް އުޅޭ އަދި ބަސްކަ ވިޔަފާރީގައި އަދިވެސް ވީގެން ދީނާ ނުހަމަ ހުރިހާ ބަހުގެ ތަފާތުދުވަސް ހަމަ ގަވާއިދު، މަސައްކަތް އުޅޭ އަޅުގަނޑުމެން ވިޔަފާރިކަން އަދި ތަފާތު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ހަމަޖެހޭ ގޮތުން ދަރަޖަ ސަގާފަތް ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ފުރިހަމަ ފުރިހަމަކޮށްގެން މި ނަންބަރުގައި ފުރިހަމަ ކަމާބެހޭ ހަމަބޭނުމުގައި ވިޔަގެން ސަގާފަތްތެރިވެގެން އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރު އަޅުގަނޑުމެން ހާމަކުރިން. ރަނގަޅު ވާހަކަ އެއް. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފުރާނައިގައި ސަރުކާރު އަޖައިބު ރައްޔިތުންގެ ބަޔަކުގެ. ހަމަ ފުރާނައިގެން ރައްޔިތުންގެ ބަސްތަކުގައި ކުރިގެ ސަރުކާރު ނަގާ އެއްލައިލާފައި އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުއް ހުރިހެ. ސަރުކާރުއް ހުރިހެގެން ރައްޔިތުންނަށް، ރައްޔިތުންނަށް ހުރިޔާރުކަމާ ކޮންމެހެން ދެކޭ ކަންތައްތައް ކޮންމެހެން، ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ އަސާސީ ޙުޤޫޤުތައް ދިނުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުއް ހުރިހެގެން ސަރުކާރު ގައިމުކޮށްގެން ވަރުގަދަކުރަމުން މި ގެންދަނީ. އަޅުގަނޑުކަން ހިޔާލުތަކާ ކިތަންމެ ބުރަ ބަރުކަ އަދިކަމުގައި ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން މި ރާއްޖޭގެ ވިޔަކަމުން

ކުރިއަށް އޮތް ސާޅީހަކަށް އަހަރަށް ވެސް އަތޮޅުތެރޭގެން ފިޔަވައިލާނުލެއް ހިފެހެއްޓޭނެ. އެއީ މި ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށް
އަތޮޅުތެރެއަށް އެނބޭ 2013 ވަނަ އަހަރުގައި މީރާދު ހުށި ކަސްތޮއްބަކަށް އަތޮޅުތެރެއަށް އެނބޭ މި ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށް
މި ސަރުކާރަށް، މިއަދުގެ ސަރުކާރަށް ސަރާހައްދުތަކަށް. ޓޫރިޒަމްގައި ލިޔުމެއްދާނަކަން. 2012 ވަނަ އަހަރުގައި
ވެސް އަތޮޅުތެރޭގެންނަށް އެނބޭ ކަންކަން ހިނގާނެ ގޮތް. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުތެރޭގެން މި ބިމީ ވަރަށް ބޮޑަށް
ސާބިތުކަމާ އެއްޗެހި މިކަން ކުރަން އަރާ. އަތޮޅުތެރޭގެން މިކަން ކުރާ ހިފެން އަރާމީބި ބަޔެއް އަތޮޅުތެރޭގެންނަށޭ.
ފެންކަނޑުގާ ހިފެން ފެންކަމަށް އަރިސްޓޯ ބިމީ ބަޔެއް އަތޮޅުތެރޭގެންނަށޭ. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުތެރޭގެންނަށް މިކަން
ކުރެވޭނެ ނުންތޯ. ތަރައްޤީކުރަން ބޭނުންވާ ހުރި ޒުވާނުންގެ ވެސް ދިވެހި. މިހާރު ކުރީގެ ސަރުކާރުން ބައްޓަން މި
ތަނަށް އައީ ވަޒީފާ އެއް ނުލިބެނީ އެތަން މީހުންގައި މިޝަނާއި އެތަން މި ރާއްޖޭގައި މަދުތަކެއް މަސިވަރުގައި އުޅުމަކީ
މީހުން ކުރިޔަކާށް ފެންކަމުން ލިބޭނެ. ލިބޭނީ ޚާއްޞަކަމަށް ވެސް ނާނގެ އެކަން ކުރާނެ ގޮތެވެ. ބިޔަކަމެއް،
ދިރާސާކުރުމާ އަދި ކޮންމެވެސް މީހަކު ހިންގައިދޭ އެއީ މީހުން ކުރާ ކަމުން ނިކަން ކުރާ ކަމާ މިއީ. އެހެން
މީހުން ކުރާ ކަމާ ހިންގައިދިނުމާ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އެންމެހާ. ހިތާމަ އަދި 25 އަހަރު ވަންދެން
ބަލައިގެން ހިފަން ކުންފުނިތަކުގައި ވެސް ޔުނެސްކޯ އާލާވާ ރަށުތަކަށް ހިތްވަރުދޭން. އަތޮޅުތެރޭ އެކަމާ
ހިމާޔަތްކުރަންޖެހޭ. އެކަންކަން ކުރިއަށް ވެސް ތަރައްޤީވެފައިވާ ބޭނުންވާ މިކަމަކީ އަސާސީ ޒުވާނުންނޭ ގޮތަށް
ކަބަރުކަމާއި، ތަރައްޤީވެފައިވާ ޒުވާނުންގެ ކޮންޓްރޮލްކުރާ ހިސާބުތަކަށް ނުލާ ނަ މަސްދަރު އެކު ވެސް ހިތާވެ އެއް ނުލާ.
ހަމައެކަނި މިހާރުގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ދަށުގައި އައިސް އޮފީހަށް، ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ދަށުގައި އޮފީހަށް އައިސްފައި، ޤައުމުގައި
ފެނިގެން ނުކުރެވޭ ބިއޮސްފިއަރ ރިޒާވް.

<u>ރިސާރޗުން ޕަބްލިކޭޝަން:</u>

ބިއޮސްފިއަރ ޚަޒާނާ، ބިއޮސްފިއަރ ޚަޒާނާ، ކުރަހައިފައި ވާ ބިމަށް ޕަބްލިކޭޝަން ހެއްދުމަށް.

<u>ބިމަށްވުރި ދާއިރާގެ ޚަޒާނާ މުހިއްމު މުސްތަޤްބަލު ޕަބްލިކޭޝަން:</u>

ޕަބްލިކޭޝަން ސިލްސިލާ ހުރިހާގޮތަކުން ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ބިމަށް ބިއޮސްފިއަރ ރިޒާވް. އެ މަޤްސަދުގައި އަތޮޅުތެރޭ
މިހިރީ ވަރަށް ގަދަ އަށް ޚިޔާލު. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުތެރޭ ދައުލަތާ ޕަބްލިކޭ އަދި ރާއްޖޭގައި ސަރުކާރަށް، އާދެ
ސަރުކާރަށް ގެވިއްޖެ. އެހެން ހަމަޖެހިފައި އެކުލެވޭ ފިނިފެނުގެ ރިސާރޗްކުރަން އެހަދުއްޖެ ވަރަށް ގިނަ އަދަދުގެ ފައިސާ
ދީފަ. އަތޮޅުތެރެއަކަށް ބޭނުގެ ތަފާތު ހިންގުމުގެ ކަން ކުރާ ހިތާ ހިމާ، ސްކޫލުގެ އެކި ކުރުކުރު އެކަށީގެން ކާރު ބަޔެއް ވެސް
މި ޤައުމުގައި އެވޭ. ސަރުކާރުގެ ފުރުޞަތުތައް ބިމުގައި ނަގައިގެން އެންމެ ފަހަރު ޕްރޮގްރާމް މިނިސްޓްރީން ފަހަރު
ނަގައިގެން އުޅެނީތަކުގައި ވަރުގެ ބިޔާ އެއް ހަދާފައި އެނބުރި. އެންމެ ފަހަރު އޮޅުގައި ހުރި ޕްރޮގްރާމް މިނިސްޓަރު ވަޒީފާ

އިން ނަގާ އެއްވަރެއްވަންޖެހުނީ ބިލް ހުރުމަތް ދޫ އިމާރާތްތަކާ ވިޔާ ޝޫ ވިޔާ ތަނެއް ހަދައިގެން އުނގެ ފަހުން އާދަ ބޭރުން ނުކުތުމަށްދާނެކަމަށް 4 ވަނަ ޗާޕްތު ނުލިބުނީމާ ބަދަލު އެނގޭ އަޅައި ދުވަހު ވަކިވާ އިން ވަގުތީ. އަޅުގަނޑު ކުރީގެ މިނިސްޓަރު ޖަނަރަލް ހުވޭ އެ ހުކުމް ދެނިކަމާ. އަޅުގަނޑުމެންގޮތް މިއަދުވަރަށް ފަހު 4 ވަނަ ޗާޕްތު އަޅުގަނޑު އިބްރަހިމް ނުކުރެވުނު އެ ވަނީކަމުގެ ވަކި އިން ވަގުތުގެ ވަގުތުގައި މިނިސްޓަރުން ބޭނުމެއްކުރި. މިއީ އާދަ އެ ދުވަސްވަރަކީ މި ރަނގަޅު އިލެކްޝަން ފުރަފުރަކުރަން ޖަވާބު އެ ކުރީގެ ނުކުތާ ދީފައިވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ބުނެވޭނެ. ހަމަ ޖަހައިދޭ އިދާރީގޮތުން ބަލާލީ، އެއްކަލަ ވަކިވެ ސިޔާސީ ހުރުމަތުގެ ބަހުގެ އަދި. އެ ބަދަނު ވަރަށް ބޮޑުތަނެއް ނުކުރިއިރު ވަކި ވިޔާ އިން ވަގުތީ. އެކަނިވެސް ފަހު. އެއް ދުވަހުގެ އެކަމަކުން ބޮލަކުން ވަކި އެކަކު. ބަޔަކު ވަކި ޕާޓީއަކަށް ވަގުތުގެ ވާދަވެރިން އާދޭ އެކަކު. ސިޔާސީ ހުރުމަތުގެ ޚިޔާލުތައް ވަކި އެކަކު. ވަކިއެއް ބޭނުމެއްކަމަށް އަދި މި ރަނގަޅު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ހިންގުން މި ގެންދިޔަ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ހިނގަނީ ދެބަސް ފަރު އެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަވަހަށްދާނެ އެކަކު ސީދާ މިހާރުކަމަށް ނޫން ބަޔަކަށް އަވަހަށް މި ގެންދިޔައީ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އަހާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެނ.ޑީ.ޕީގައި ދުވަހުގެ ފަހުގެ އަމިއްލަ 3 ވަނަ މާއްދާ. މި ދުވަހުގެ އަމިއްލަ ވަކި 3 ވަނަ މާއްދާ. އިންޑިޔާގެ މާލީ ސަރަޙައްދު އެ މާއްދާގެ އަމިއްލަ 1 މިނިސްޓަރު އެކަމު މާއްދާ. މިއީ 3 ވަނަ އެކަކަށް މާއްދާގެ ވަކިކުރުމާއި ކުރިން އެހެން ހުއްޓާލި ކަރުދާސްތަކުގެ ރިޕޯޓު ތެރެއިން އަދި ނަމޫނާގެ ވާހަކަ ދަށުން ހަރުދަނާ، ހަރުދަނާ ކުރިއަށް ގެންދިޔަ އެއްވެސް ފާހަގަ ކުރުމާއި ގުޅުން އޮތް މަޝްވަރާއަށް ދަޝަނުގެ ދަށުން ހެދުނު ފަހަރު. ނުކުތާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، ސިޔާސީ ހުރުމަތުގެ ދެ ފަހުމުގައި ކަނޑައަޅައި، މި ބައިވެރިވާ އެއްޗެހި ވަކި އެހެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިހާރު. މިއަދު ވަކި އެހެން ހަމައެކަނި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަދި. އަޅުގަނޑު އިސްލާމް ދުވަހުގެ ވަކި ހަމަ އެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެ ހިނގާ ކުރެވޭ އަޅުގަނޑު އަދި އެކަމުގެ ހިއްސާކުރުމެއް ފުރުސަތު މާލީ. ހަމަގައިމު ނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަކިވެގެން އެކަކު ކުރަން އެއްވެސް ނޫން. ކޮންމެ ކަމެއް މާ ބޮޑު ހަމަގައިމު ދަށުގައި ވާހަކަދައްކާނެ. މިފަދަ ކަމާ އެއްވެސް ނޫން އެހެން

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މިހާރު މި ވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ...

ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްޠަފާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދަންނަވާލަން މި އުޅެނީ ފުރަތަމަ ހިނގާނީ ބިލްގެ ހުރުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅައިދޭގައި...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވައިފި:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު...

ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ ވާހަކަދައްކަވައިފި:

މިޤާއިދާގެ އަންހެންކުދިންނަން، މި ޤާއިދާގެ އަންހެންކުދިންނަން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވައިފި:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއިރުވަކަން މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތަކުރާރު ނުކުރުމަށް އެދި ދަންނަވަން. މިހާރު މި އޮތީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުސްވަގުތު ދަނޑިވަޅުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް ހަމައެކަނި އާދިވާ. އަޅުގަނޑުމެން އަޖެންޑާގައި މިވަގުތު މި ހުސްވަގުތުތަކަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް 30 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅެއް ދިނުމަށް. ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ ކުރިއަށްދާނީ 11 ޖަހާއިރު. އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ވަޑައިގެންނެވުމަށް ދަންނަވަމުން ތިޔަކުރައްވާ މަސައްކަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

[އިންޓަވަލް: 10:30 އިން 11:00 އަށް]

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވައިފި:

بسم الله الرحمن الرحيم. ހުސްވަގުތުދަނޑިވަޅު އަޅުގަނޑު ޖަލްސާ ކުރިއަށްގެންދަން މި ފަށަނީ. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ އަށް ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް.

ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ ވާހަކަދައްކަވައިފި:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ކުރިއަށްގެންދަން ގަސްތުކުރަން. އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލު އެހެން ބާރުލުންނަން ވެސް ފުރުޞަތުދެއްވީތީ ޝުކުރުދަންނަވަން. އާދެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ބަލާބަލާކަމުން މި މަޖިލީހުގައި އެކިއެކި ބަހުސްތަކުގައި އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކަމުން ވަކާލާތުކުރަމުން ގޮތްގޮތުން ބަލަމުން މި އަންނަނީ، މި ޤާނޫނުގައި ސިޔާސީ ދާއިރާ ހަރަކާތް ހިސާބަކީ މި ޤާނޫނު އަކީ އުސޫލެއް އިންޑިޕެންޑެންޓް ސަރަޙައްދުގެ ސަރަޙައްދުން. އެ އިންޑިޕެންޑެންޓް އޮފްޝޯރ ކުންފުނިތަކުގެ ނިސްބަތުން 18 އަހަރާއި 35 އަހަރުގެ އަންހެން ކުދިންގެ ގައުމު ދާއިރާގެ މަޖިލީހުގައި މަސައްކަތްކުރެވޭ. އެ ބޭނުންކުރުމުގެ ސަރަޙައްދު، އެ އިންޑިޕެންޑެންޓް ބޭނުންކުރުމުގެ ސަރަޙައްދު މި ޤާއިދާގައި އިންޑިޔާ އަށް ވިޔާ ކުދިންގެ ޝަކުވާދެންނެވިކަމާއި އެކިއެކި ކުދިން ގައިގައި އަމިއްލަ ދަރި ގެނައުން. މިއީ ދައުލަތުގެ ހަރާމްގައި އެ

ތަނެއް އާޒާދުކަން ދަރިމައިވުމަން ޝިނިއްރާ ދަރިވަރުސްކޮޅު އާޒާދުކަން ދިރުމަކީ ވާ، ދެވޭނެ އެންމެ ބޮޑު ގެއްލުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަން މި ޒަމާނީ މިއަދުގެ ހެޔޮ މިނިސްޓަރުން ތާއީދު އަދި ދަރުބާރު ކުރާ މި އިންޑޮނޭޝިޔާ ކުރާ ހިސާބުގައި ގެނދިޔަ އިންޑޮނޭޝިޔާއަށް. މި އިންޑޮނޭޝިޔާގައި ދަރިމައިވުމަން ހަރަކާތްތެރިވަން މި އިންޑޮނޭޝިޔާގައި ވިޔަ ފާއިދާ މީގެ ވިޔަފާރިގެ ހިއްސާދާރުންގެ ފާއިދާ އެއް ކާރު ވަރަށްގިނައިން އެކުލެވިގެން ވަނީ މީގެ ވިޔަ ފާއިދާ ފާހަކަން ބައެއް ޖަރާތީމަކުން ވަރަށް ބޮޑަށް ބަނަމުން އަނގަނޑީ. އެހެންވީމާ، މިހާރުގެ ސަރަހައްދުން މި ރާއްޖޭގައި އާބާދީގެ ބޮޑު ބައި މުސްލިމުން ދަށީ މުސްލިމުން ހަށިގަނޑު ވިހަމުންދާ ކުރިން ދަށީ ނުކުޅެދުނުން ދަށީ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ރާއްޖޭގައި އެއްވެސް ރާއްޖޭގައި ގެވިން ތިއަރީ ތަޖުރިބާކުރަން ގަސްތުކުރާ ބައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ތަޖުރިބާއެއް ނުވެސް ކުރާނަން. އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރާ ޚިޔާލަކީ އެއް ވެސް ނޫން އިޖްތިމާޢީ ރައްސު އެއީ. އެކަމަކު، ދުނިޔެ މިހާރު ޤަބޫލުކުރެވޭ، ފުރިހަމަ ބޮޑު އާބަދީ އެއް ނަމް ތަންއެއްގައި ރަނގަޅު އިޤްތިޞާދީ ވެސް ބަރުނަމްކުރާ ކުރާނަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ޒަމާނީ ހެޔޮ މިނިސްޓަރުން މި އިންޑޮކަސަން އެމްޓުކުރީ ދުވަސްވަރާއި އިންޑޮނޭޝިޔާގައި ޓެކްނޮލޮޖީ މިނިގަނޑާއި ކެންތަނަކުން ރިޕޯޓްކުރި ޝަރީޢަތުއްޖޯ އާއި ހައްލުގެ ނޫނޭ މި ޤައުމަށް މި އެމްޑީކުރީ. އިޖްތިމާޢީ ރައްސު، މިއީ ހިމާޔަތްކުރި ވާހަކަ އެއީ. މިއީ ސިރިއްސާ ވާހަކަ އެއީ މިޔީ ޖެހޭ ވާހަކަ އެއީ ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުގައި މިއަދު ވިޔަމުންދާ ކުރިން ނުކުޅެދުނުން އެ ދަށީ. ވިޔައިހުރި އެތެރޭ ސަރުކާރުތަކުން ނަގާ. ދިވެހިންނަށް އިންސާފުންސް ބައިއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ހިނގާފުރި ވިޔަސް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލު ނުކުރަމުން. ދިވެހިންނަށް އިންސާފުންސް ބައިއް ނޫން. ދިވެހިންގެ ހަމަ ސިޔާ ހަމަ ފުރިހަމަ ސިއްރުތެރި ދަށީ އަށް އައިސް މިރާޖީން އާބާދުވުން އައި ބައެއް. އެކަމަކު، ދިވެހިންގެ ދުޖެހަހުގެ ޖެހޭ ގައި އިންސާފުންސް ބަޔަކަށް ހަދަން ނޫނީއާ ވުމަށް އެކު ހުރަހަކީ ދިމާވި މައްސަލަ އަކީ މި އިންޑޮނޭޝިޔާ ރާއްޖެ އެޖެންޑާގެން މި ރާއްޖޭގައި އުމުރުން 18 އަހަރާއި 35 އަހަރުގެ އަންހެނުން ގައިން ޖެހުމުގެ ސަރަހައްދު. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް ބޮޑު އިންސާނީއްޔަތް ހިލާފު މައްސަލަ އެއީ. އަޅުގަނޑު ހައިރާންވޭ މި ރާއްޖޭގައި...

ރިޕޯސަރުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޖަލްސާގެ ކުރަމް ގެއްލިއްޖެ. އިޖްތިމާޢީ ޖުންބަހު އިދިކޮޅުވެރިޔަކަށް ފުރުޞަތު އެދުން.

ވިމަރުވިނީ ދާއިރާގެ ޖުންބަހު މުހައްމަދު މުޝްތަޤު ވާހަކަދައްކަވައްކުން:

...ވަނީ ޖަހަން ގެއްސަ، ޖަހަން ގޮސްފައި ފިލިނިކު ދަރުޖައެއްގައި ދާހުން ޖަހަން ގޮސްފައި އެ ތަން ބަލައިދާފައި އައިސް ރިޕޯޓު ނެރުމުގެ ނޫން. ރަޝީދުރުގައި ހިއްމަން ރައިޓުގެ ބޯނުމަކީ މިއީ އިޖްތިމާޢީ ރައްސު. މިއީ ކޮންމެ މިހަރު ކުރި

ކަމުގައި ވިއަސް މިއީ ކަނޑައެޅިގެން ޒަމާނުގެ ދެކޭން އެންމެ ބޮޑު ފަރުދު އިޖްތިމާޢީ ރައީސް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުގެ ދޯފަރަން މިއަދުގެ ސަރުކާރަށް މި އިންތިޚާބުތަކުން ޖަމާވައި ބަނދުނަތަކުގައި، ޖުރި އަންހެނުން ނޫނިއްޔާ
ބަނދުނަތަކުގައި ދިމި އަންހެނުން ބަލައި ގޮތުތަކަށް، މި މީހުން ގައިން މި ވިދަ މާއްދާ ނިޔާން އެހެން ފުރުސަތު
ބައިވެރިވުމަށް ނޫނިއްޔާ ހުރިހާ ކުރެވޭނޭ ކަމަކަށް ފެހިވެ މިކަން ފުރުޞަތު ކުރިމަތިން އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ ހަރުދަނާ
މިނިސްޓަރުން ދޯފަރަން. އަދި މި އިންތިޚާބުތަކުން މިބައިން އެބޭރުކަތް މި ބައިވެރިވުމަށް ގޮތަކާއި ޖުރި ގޮތެއް
ސާފުކުރުމަށް ފެށި އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ ހަރުދަނާ މިނިސްޓަރުން ދޯފަރަން. އިޖްތިމާޢީ ރައީސް، އަޅުގަނޑު ފަރާތުގެ
މި ރާއްޖޭގެ ހަރުދަނާފާހަގަކުރަނީ ދުރަ ފަރަތަ އެއް ބަނދުވިގައި ވެ ނަމަ އަޅުގަނޑު މަޖިލިހަށް، މަޖިލީހަށް އެދުން ވަރަށް
ބޭރަށް. އެއްގޮތް ހަމައެކައި އަޅުގަނޑު އެ ބާރުވެރިންނަށް ދުރަ ފަރަތަ އެއް ނޫނިއްޔާ ނިކަމެތި ފަރަތަ އެއް، ބަދު
ފަރަތަ އެއް ބަނދަކަށް ބަނދުމެއް ނޫން. އެ ބާރުވެރިޔާ ރަށްތަކުގައި ޙިއްޞާ ވަރަށް ބަރު މަސައްކަތްތަކެއް
ކުރަމުން، ވަރަށް ބަރު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުން އަންނަ ވަރަށް ޖެހޭ ހުރިމަތިތަކާއި ދުރުން އަންނަ ބަލަކަށް ފެހިވެ
އަޅުގަނޑު އެ ބާރުވެރިން ސްކޫލްތަކާއި އިޖްތިމާޢީ ރައީސް. ވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ޤާނޫނުން އަޅުގަނޑު
ދޯފަރަން އިޖްތިމާޢީ ރައީސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވެގައި ވެ އެންމެ ބޮޑު ވަބާ އަޔާ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ
ތެރޭގައި ޖާގަގެ ވަބާ. އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލިސްތަކުގައި ވާ ދޯތިގައި ޖާގަގެ ވަބާ އިން އަޅުގަނޑުމެން
ސަރަޙައްދުތަކުން މި އެޗިން ފެށި މި މަސްސަލައިގެ. ވިދަ މާއްދާ އެއް އެބައޮތްތަކުން ދުނިޔެ އަދި އެފަދަ ކުރެއްވީ
ގައިގައި ވިދަ ނުރުމަޔާ ވިޔައިގެ މާއްދާތަކެއް އެބޭން. އެނގޭ ގައިގައި އެހެންވެއްޖެއްޔާ ދިރިހުރުމަކަށް ކަސައި ވިދަ
ބަނދުނަތަކުން ފެށި މަޖިބޫރު. ޤާނޫނުތެރިކަން ނުކުރެވިދާނެ މިއީ ދުނިޔެ މިއަދު ހާލަތުގައިވާ ބަދުތަކަށް އިޖްތިމާޢީ
ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ އާބާދީ މުޅިން ހާލަތުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ އާބާދީގެ ދުވަސް ދުރައްވާލުމަށް ވެސް މިދުވަހު ސިވިލް
ސިޔާސަތު މި ޒަމާނުގައި ބައިވެރިކުރަން ހިއްސާވާ ވާނީ އިޖްތިމާޢީ ރައީސް. ވީމާ، އަޅުގަނޑު ދޯފަރަން ބަލަހައްޓަން
އިޖްތިމާޢީ ހަރުދަނާ މިނިސްޓަރުން ރަށްއާރާ ހިއާ މި އިންތިޚާބުތަކުން މި ރަށްޖެ އަދި އެބަރުވަން ބަނދުނަތަކުގެ އަންހެނުން
ގައިދަ ޖުރިގޮތައި ޖަހަން ދިރާގު ދޯހައި، ކަންބޮނޑުކަން އިމްޕޯޓުކުރި އެއްޗެއްސޮ، ހިއްފަގެންގޮ ރާއްޖެ އަދި މި ގެނައި
ބެލުމަން އަޅުގަނޑު ދޯފަރަން. އަދި ހަމަ މި ފާރުދުން އަޅުގަނޑު ދޯފަރަން މި ރާއްޖޭގައި ބޭރުމު ކަންބޮނޑުފު އެއްފަސް
ހަފްތާގައި އަޅުގަނޑުމެން ގެންގުޅޭކަން ބަނދުވެއް ނޫން. އެއްފަސް ހަފްތާގައި މި ރާއްޖޭގައި ކުރިހައި މި ރާއްޖޭގެ
ޖީލުތަކުން ދަރުކަމުން އަދި ދަރުމަރު ދުރުކުރާ ޕްރޮގްރާމު ހިއާ ޕްރޮގްރާމެއް ގައިންބަދަނީންނަން އެ ބަރަން ނުކުޅޭ ކަމަށް
ޕްރޮގްރާމުތަކާ އެއްކޮށް ދައްކާދައި ފާހަގަ އަޅުގަނޑު އެ ސިވިލްސަރވިސް ދުކާންތަކައި، މި ރާއްޖޭގައި ވިދަ ކާނާގެ ދުރިއަކަން
އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާނީ ސަރުކާރުން އަސާސީ ބަޔާކުރާގައި ފެށި ސަރުބަސީ ޤާނޫނީ އެއްކޮށްއިސާފު އެދި.
މަސައްކަތްކުރަން އެހެން ކަމަން ނޫން. މި ރާއްޖޭގައި ކަނޑައަޅައިފައިވާ 5 ދުރިން ނޫނިއްޔާ 6 ދުރިން ނޫނިއްޔާ
އެއަރޕޯޓު ޖިހަ އިން ވިހާ ކާރުގެ ކުއްޖަކަން 3 ދުރިންނަށް ފުރު ވިހާ ކާރުގެ ކުއްޖަކަން ކާރުގެ މަސަކަތް މަޑުފުގެން

5000 ރުފިޔާގެ އިނާޔަތެއް އަޅުގަނޑުމެން ދޭން ކަނޑައަޅަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ސަރުކާރަށް ގޮވާލަން. މި ރާއްޖޭގެ އާބާދީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންކުރަން އެބަޖެހޭ. އާބާދީ އިތުރުކުރަން އެބަޖެހޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލުގައި ވަރަށް ގިނަ ބިދޭސީން ވަޒީފާއަދާކުރަމުން ދާތީ، އަޅުގަނޑު މިހާރަކަށް ކުޑަކުރަންވާނެ. ދަރަނިތަކުން ހުރި ވަރަށް ބޮޑު ފަރާތްތަކުން އެބަހުރި. އެކަމަކު، އެ ހުރިހާ ފަރާތަކުން އެއް ދަރަނިކަމެއް އެނބުރި ފައިސާ އަޅުގަނޑުގެ ރާއްޖޭގެ އެހެން ބޭފުޅުންނަށް ފަހު ފުރުޞަތު ދެއްވުމަށް ފުރުޞަތު ދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރިއްޔާ.

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ދަރުމަވަންތަ ސިޔާސީ ހުކޫމަތުން ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސިޔާސީ ހުކޫމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ބިލުގެ ވިސްނުން ދާއިރާގެ މެންބަރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރައީސް ހުށަހެޅުއްވި ހުރިހާ ކަމެއްވެސް ފަރުވާ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. މި ބިލަކީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި ހިސާބަށް ފަރާތް މުހިއްމު ބިލެއް. އެހެން މިހާރު ރާއްޖެ އިޤްތިޞާދީ 2 ފަހަރު ބާޒާރު މި ރައްކާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިންވަރުތަކަށް މި ޝަރުޢީގެ ދަށުން ހިމާޔަތެއް ފަ 23 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ ސިޔާސީ ހުކޫމަތު ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޖާގަދުކުރާ އުސޫލުތަކާއި ކަނޑައަޅައިދޭ ބިލަކަށް މި ބިލު ވާނީ. އާދެ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސިޔާސީ ހުކޫމަތު ދޭ ތަރުތީބު ދުނި ރާއްޖެތެރޭގައި ވެސް އެބަހުރި އުފެދިފަ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ހިތްހަމަނުޖެހޭ މި ފަރާތަށް އަހަރެމް މި ހުކޫމަތަށް ތަރުތީބު ގެނައުމަށް ކުރިމަތިވާ ކުރިން މި ދިމާވެގެން ހުކޫމަތުތައް ދިމާވެގެން ބާވައި. އަޅުގަނޑުމެން މި މައްސަލަތަކާ ކުރިމަތިވި މަސްއޫލިއްޔަތު އަދި ޤާނޫނުއަސާސީއާ ކުރިމަތިލާ ވަރަށް ކުރިމަތިލާ އެއް ގުޅުން އެބަހުރި ނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅިގައި މި ބަދަލުކުރިއިރު އަބަދުވެސް ވިޔަފާރިއާ 30 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން. އެ ދުވަސްވަރު ކަންތައްތައް ހުރި ގޮތުގެ ވާހަކަ ކުރިން އެއްގޮތަށް ހުރިހާ ކަމެއްކުރުމުގައި ވީނަމަވެސް ދައުލަތުން ދަނީ. އަޅުގަނޑު ހިތުން މިހާރު އެ ވާހަކަދައްކާ ތަނުގައި ނަތީ. އެއީ 30 އަހަރު ދުވަހުގެ ފަރިކަން ކަމުދާގޮތުގެ ރައްޔިތުން މިއަދު ހުރި ބަދަލުކަން ވޯޓު ދިނުން ވަރަށް އުސޫލީ ސަރުކާރުގެ މުސްތަޤުބަލު. އެހެންވީމާ، މިހާރު ކޮންމެހެން އެ 30 އަހަރު ދުވަހުގެ ދައުލަތުގެ ބޭނުމެއް އެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނުވެއް. އެގޮތުން ބަދަލުގައި މި އުސޫލީ ސަރުކާރު ރައްޔިތުންނަށް އުސޫލީ ދިނުމުގެ ސިޔާސީ ހުކޫމަތުތަކާއި ރިޢާޔަތްކުރާ ފުރިހަމަ ރަނގަޅު ގޮތުގައި ކޮންޓްރޯލް ބަދަލުކުރުމަށް. އެއީ ރައްޔިތުން މި ސަރުކާރު ބަދަލުގައި އެންމެ ބޮޑު ސަބަބު. ރަނގަޅު ގޮތުގެ މުޅިފެށިކޮންޓްރޯލް، އުސޫލީ ސަރުކާރު ހިންގައިދޭ، ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމަށް ފައިދާގެތަކާއި ގުޅިއިދޭ، އެކަން ކޮންޓްރޯލް ނުވަތަ އެކަމުގެކަމަކު ކުރިމަތިލާ މަސައްކަތްކުރުމަށް، ކޮންމެވެސް ހިސާބަކުން ކަންތައްތަކާ ވާހަކަ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދަނީ. އަދި ނުކުރެވޭ ކަންތައްތައް ވެސް. އާދެ، މި ބިލުގައި އުސޫލު ސިޔާސީ ހުކޫމަތު ދެ ތަރުތީބު ބަލާ ގޮތާ ބަދަލު ގޮތަށް ރަނގަޅު ބައިތަކެއް އެކުލެވިގެން. މިހާރު މި ދައީ މި ހުކޫމަތު ދެ ތަރުތީބުގެ ފުރަތަމަ އެއްގޮތަށް

އަނެއް ދުވަހަށް ދަރަން ދަށުން. އަތޮޅުތަކުގެ އިނގޭތޯ ހަމަ ގައިމުވެސް އަތޮޅުތަކުގެ ހިމެނޭ ސަރަހައްދު. އެއީ

އަތޮޅުތަކުގެ ދާއިރާ އަޔާ ނައިފަރު ދާއިރާ ކަމަށް ވާތީ ނައިފަރުގައި ވެސް އެބަ ހުރި އަތޮޅު ހަސްބިހާރުތަށް. މި

ހަސްބިހާރު މީގެ ކުރިން 8 ޓަކަޑުރުން މިދި ތަށްއެ. މިހާރު މި ހުރަފިރިކުރުގެ ތަށްޓަކައި 4 ޓަކަޑުރުންނަން

ބަދަލުވެއްޖެ. ދެން އަށްއެކާ މި ޓަކަޑުރުންގެ ތަށްޓަކައި އާދުގައި މިދި ފުންވަރު ހުރި ރަނގަޅު ހުރިހާ ޓަކަޑުރުން މިހާރު

ވަނީ ތަން ދަނޑުތަކުގައި ގެސް. މަސްރަފިގެ ވައްސަލަ ނަމަވެސް އެހެން ކަނޑުވެސް ވައްސަލަ އެއް ޖަހިގެން

ނަމަވެސް. މިހާރު މިދި ކުރިގެ ޓަކަޑުރުންނަން ބަލާއިރުގައި ފުންވަރުގެ ގޮތުން ވެސް އަތައް ތަށްއެ ދަން

ޓަކަޑުރުންތަކެއް. ހަސްބިހާރުގައި އެކަސްރު ވެސިށްއެ މިހާރުކަ ނަތީ. ވެސިން ރަހަކަވެގައި ހުންނަތީ އަތައް

ދުވަހެއްވެއްޖެ. އަށްއެކާ އެއްވެސް ޖެސްޖެއް ނުހުދި. އަސާސީ ހުދުމަތްތަށް ދިނުމުގައި، ބޭސްފަރުވާގެ އަސާސީ

ހުދުމަތްތައް ދިނުމުގައި އަތަކެއް ދަނޑި އުނދަގޫތަކެއް ވަނީ ކުރިމަތިވެފަ. މިއީ އަތޮޅުތަކުގެ ހިމެނޭ ސަރަހައްދުގެ ހާލަތު

ހުރި ގޮތް. އަދި މި. އަތޮޅު ހަސްބިހާރުގައި އަންހެނުންނާ ބޭނީ ޓަކަޑުރަށް ނުދީ ދާދި މިހާރު ދަރައްކަ ދުވަސް ވެއްޖެ.

އަތޮޅުތަކުން އެ އަތޮޅުން ފުރުކަންކުރުމައި މި ވާހަކަ ވެސް ވިދާޅުވީ. އަތައް ދުވަހެއް ވެއްޖެ ޓަކަޑުރު ގެނައުމަށްޓަކައި

ވެސް މަސައްކަތްކުރަމުންދާތީ. އެކަމަކު ހަމަ ތަރަން ކިއަސް މަސްއަލަ ހުރި ވެސް އަހަރެވެ ކަމަށް މި ބުނަނީ. އަށްއެކާ

އަތޮޅުތަކުން އަތޮޅުގައި ހިމެނޭ ކުރުނުދު، އެ ބޭނުމައި ހުރި ސިފައިގެ ހުދުމަތްތަކާ ތަށްއެ. އެބޭނުގެ ހާލަތު ހުރި ގޮތް

ވެސް ދަރަނިވާކަން ނޫނޭ. އެންމެ ކުޑަކުރުން ބޭސް މަޑުންކުރެއް ހާ ހިސާބު ވެސް އެ ތަންގައި ނުހުރޭ.

މުވައްޒަފުންގެ މަސައްކަތް އެއް ހަރަކާތް ނުދީ. މިހާ ދަރު ދަރުކަރުއަކަން އަތޮޅުތަކުންގެ ސިވިލް ހާލަތު މި ވަނީ

ވެއްޖެ. އާދު، މި ބޭރުގައި އެބަ ހުރި މިހާރު ސަރުކާރު މި ގެންގުޅެނީ ހުކުމް ކޮޅަށްޓަކައި އުފެއްދުމުގެން. މި

ކޮޅަށްޓަކައި ވެސް އުފެއްދުނު ކަހަލަ ގޮތަކަށް މި ބޭރުގައި މަގު ތަނަވަސްކުރުމުގައި އެބަ އޮވޭ. މި ބޭރުގެ 14 ވަނަ

މާއްދާގައި ބާރުކުރުމުގައި އެބަ އޮވޭ ވަކި އަދަދަކަށް މީހުން ގެނައުމަށްޓަކަ، މިސާލަކަށް 10 ވަރަކަށް ހާސް މީހުން

ތިބޭ ތަންތަނުގައި މި ކޮޅަށްޓަކަން ވެސް އުފެއްދުން ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތަކަށް ވެސް މާ ބޮޑު

ހަރަކާ މި ބޭރުކަން ނުވޭ. ދެން އަށްއެކާ މި ބޭރުގައި އެބަހުރި މިހާރު ސިފައިގެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ

މުވައްޒަފުން އެ މީހުންނަން ރައްކާތެރިކަމައި ހިމާޔަތްކަން ދޫކޮށް އަދި އެ މީހުންނަން ފުރިހަމަ އަމާންކަން ލިބޭން

ގޮތަކަށް، ވަޒީފާގައި ދެމިތިބޭވޭން ގޮތުގެ އަމާންކަން މި ބޭރުން ދީ ކަހަލަ ގޮތެއް އެބަ އޮވޭ. އެއީ ސިފައިގެ ސަރުކާރުގެ

އާއި މަސްވަރާކަންގެން މުވައްޒަފުންގެ ކަންތައް ހަމަޖެއްސާ ކަހަލަ ގޮތެއް ވެސް މި ބޭރުގައި ބާރުކުރުމުގައި އެބަ

އޮވޭ. އެހެންވީމާ، މި ބޭރު އަތޮޅުތަކުގެ ދަރުސްނަވާނީ ޖުމްލަކަން ބާރުދީގައި މުވައްޒަފުންގެ ރައްކާތެރި

ރައްކާތެރިކަންދިނުމާއި ސިފައިގެ ހިދުމަތް ކުރިއަށްދެވިފައި ފުރިހަމަކުރުމަށް ރައްކާތެރިކަންދިނުމަށް ރަނގަޅު މުސްކުޅިވަތަށް ކަރަމަހުރިވަގައި ވަނީ

ބޭރެއް ކަމަށް ވާތީ މި ބޭރުގައި އަދި ބަޔައް ބާރުދޭން ހިމަކަމަށްކޮށް ކަނޑައެޅި ހުރި ކަމުގައި ވީ ނަމަވެސް އެ ކަނޑަނަ

ރަނގަޅު ކުރަމުންދާކަށް މި ބޭރު ބަރައިގެން ކަމިޔާބުކަން ފުރިހަމަކޮށްދޭން އަދި މިއަދުވެސް ވެސް ރަނގަޅަށް މި ބޭރު

ކޮމިޓީން ތައްޔާރުކުރައްވައިގެން ގެނެސްގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސިޓީއެއް ހުށަހަޅާ ފުރުޞަތުދިނުމާ ބެހޭ ގޮތުން މިހާރު މި ދިމާވާ ދަތި އުނދަގޫ ކަންތައްތަކުން ސަލާމަތްވުމަށްޓަކައި މި ބިލު ބަލައިގަނެ ފާސްކުރަން ހުށަހަޅަ ކޮންމެހެން ވެސް ކުރަން ވެއްޖެ ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. މި ބިލުގައި ހުރި ގިނަ ކަންތައްތައް ހަރުދަނާ ބޭނުންވާނެ ކަމަށް ވިދާޅުވާއިރުގައި މިހާރު ވެސް ބައެއް ހުށަހެޅުންތަކުގައި ވެސް ފުރިހަމަކުރަނީ ވެސް ބޭނުންކުރޭ. އަދި އެހެންވެސް ވެސް ބޭނުންކުރޭތޯ. މިހިރީ ކަމަކަށް ވެސް އަދި މިއަންނަ ބިލު ފުރިހަމަ ގޮތަކަށް ގާތްކަމެއް މި ބިލުގައި ހިމެނޭތޯ ވާތީ އަޅުގަނޑު މިދެންނެވި ބިލަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޭނުން ތާއީދުކުރަން. އަދި ބިލު ބަލައިގަތުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވާލަމުން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަކޮޅު ނިންމާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުގެ ބިލެއް ހުށަހަޅާ ފުރުޞަތުދިނުމަށްޓަކައި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ބިލެއް ހުށަހެޅުއްވާތީ އަޅުގަނޑަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑަށް މި ބިލު ކިޔާލުމުން ބޭނުން ފާހަގަވެގެން މިދަނީ ވަރަށް ހިތްވަރު ވަރަށް ރަނގަޅު ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކަށް ފުރައްސާރަކޮށް ޖެހެސްކޮށްކުރުމުގެ މަގުސަދުގައި ހުރަހެއްލުވައި ވާ މަކުރުވެރި ބިލެއް ގޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑަށް މިހެން މި ދަންނަވަން ޖެހުނީ މި ޤާނޫނުގެ ރައްޔިތުން 30 އަހަރުވީ ހުރިހާ ވެރިކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބަދަލުކޮށްފި. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުވެރި ރައްޔިތުން މި ޤާނޫނުގެ ފާސްކުރައްސަވާ އަދި ފާސްކުރައްވައި އެއް ހަދައިފި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޤާނޫނު ބަދަލުވުމުގެ ހާލަތަކަށް ގެންނަންޖެހުނީ ކުރީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބުނު މިކަހަލަ އެކަށް ހުރުމަތްތަކުން ހުރުމަތްތެރިކަމެއް ވަރަށް ދަތި ބަދަލުކުރެވޭ ރައްޔިތުން ތަޞައްވަރުކުރަނިވި ހަމަހަމަ ގޮތެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ފާޑުކިޔުންތަކެއް އެއް ބަޔަކަށް ފާސްކުރައްވާފައިވާ ޤާނޫނުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުން ސަލާމަތްވުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަން ހުށަ ބަދަލުގެނައުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން ވެސް ބަދަލުކުރަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން ވެގެން މި އެގޮތި އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރައްވާ ބަދަލުކުރި ރައްޔިތުންނާ ގުޅޭން ސަރުކާރުން ހުރުމަތްތަކުން ހުރުމަތްތެރިވާ ރައްޔިތުން ބަދަލުކުރުމުގައި ރައްޔިތުން މިނިވަންކުރުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ފާސްކުރައްވާފައި ގެނެސް ބޭނުންވާ ފާސްކުރައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ދަށީ ހަދަމުން. ބަދަލުކުރުމުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ގޮތުން ސަރުކާރުން ކޮންމެ ހުރުމަތެއް ވެސް ވަކި އުސޫލުތަކެއް ދަށުން ކަނޑައަޅާ ނިޒާމުތަކެއް ދަށުން ދޭވާ ހުރުމަތްތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރެވޭނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމުގެ ފުރުޞަތައި މިހާރު ހުރުމަތްތަކުން ބޭނުން ވިޔާ، އެ ހުރުމަތެއް ހަމަހަމަވާ ގޮތް. އަޅުގަނޑު ދަށުވަން މި އުސޫލު ހުރުމަތްތަކުން ބޭނުންވުމުގެ ކުރިން ދުވަހާ ތައްޔާރުވުމުގެ ވިސްނުން އަޅުގަނޑުމެން ގެންގުޅެން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ފިކުރު ބަދަލުކުރަން

އެބަޖެހޭ. އަދުގަނޑުވެރިންގެ ވިސްނުން ބަދަލުކުރަން އެބަޖެހޭ. އަދުގަނޑު ދުސްތޫރީ މި ޤައުމުގެ އަދުގަނޑުވެރިންގެ
ރައްޔިތުންގެ ދިޔަން ބިރު ރައްޔިތުންގެ ވިސްނުން ބަދަލުކުރަން ފަދަ ވަރަށް މުހިއްމުކަމެއް އިޖްތިމާޢީ ރައީސާ.
ދައުލަތުގެ ވަރުގަދަ ސިޔާސީ ރައްޔިތުން ދެން ކަނޑައެޅުމަށް އޮންނަ އުސޫލުގެ ތެރެއިން މި ރައްޔިތުންގެ ހައްގަށް މިއަދު
އަދުގަނޑުވެރިން އަހުލުވެރިވާންވާއިރު އިޖްތިމާޢީ ރައީސާ. އަދުގަނޑުވެރިން ހެދީ ނިޒާމުގައި، ހެދީ ވިސްނުމުގައި،
ރަނގަޅު ނިޒާމުގައި ވާހަކަދެކެވިފައިން ރައްޔިތުންނަށް ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމަށް ފަސޭހަވާނީ ވެސް. އަދުގަނޑު
އިޖްތިމާޢީ ރައީސާ، މިހެން މިދާނޮތީ އަދުގަނޑުވެރިން ހަމަ ޤަބޫލުކުރަން ދަރި މި ޤައުމުގެ ކިބައި ރައްޔިތުންގެ
ތެރެއިން ކިބައި ފަސޭހަ މިހެންބައި އެ ވިދާޅުވާ ފަދައިން ބަލިވާ ކަމަށްބަލައި ކުރެއްވި، ދެކެވޭ ތައްޔާރުވަމުން.
ހަމަ ދަރީން ވެސް މި އިޖްތިމާޢީ މަސްލަހަތާއި މިހާރު އިސްލާމީ މަސައްކަތްތަކަށް މިކަން އެއްގެ ބާވަތް
އިހުސާސްކުރުވާ މިކަން ތަރައްގީކުރުވާން ބާވަތް. އެހެންވީމާ، އަދުގަނޑު އެއްވެސް ދަރުމަވަންތަ ސިޔާސީ
ރައްޔިތުން ނިޒާމެއް ތެރެއިން މި ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމަށް މިއަދު ރައްޔިތުން އަހުލުވެރިވާންޖެހޭ ކަމަށް. އަދި
ކުރިއަށް އޮތް ރައްޔިތުން އަދުވެރިކަމުގެ ސިޔާސަތުގެ މިއަދު ހެދިން. ކުރިއަށް އޮތް ރައްޔިތުން ސަރުކާރުޖެހުމުގެ
ސިޔާސަތު މިއަދު ހެދި. ކުރިއަށް އޮތް ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ވެރިކަމުގައި މިބާ ބައެއް ރަހުން ދިރިއުޅޭން،
ފުދުނުން އެކީ ބައެއް ރައްޔިތުން ދައުރު އުސޫލުން މިއަދު ހެދި. މިއަދު މި ޤައުމުގައި އޮތީ ދިވެހި ކަންތައް ރައްޔިތުންނާ
ދިމުސްކުރާ ހަމަހަމަ ސިޔާސީ ނިޒާމެއް. އެހެންނަމަވެސް އިޖްތިމާޢީ ރައީސާ، އަދުގަނޑު ވެސް ޤަބޫލުކުރަން މިއަދު
ސިޔާސީ ރައްޔިތު މި ރައްޔިތުންގައި ވަރަށް ދަރުދަރަޖައިގެ، ދަރު ފުރުވަރުއްގައި އޮތްކަން. މިހެން ވާނޭހެން ސިޔާސީ
ރައްޔިތުން ކުރިއަށް ހަމަ ބައޮކު އިހުސާސްވާނެ. ސިޔާސީ ރައްޔިތުން މި ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން ހާލަތުގައި އަނބުރާއި އެކަމު
މިލިބުން ޖެހިލާތު ހަރަދުކޮށް ތިމާގެ ޖާހާ އުފާވާއި އަނގަމަށްބަލައި ބޭނުން ގަބޫލުކުރު އެހީ އިޖްތިމާޢީ ރައީސާ.
ސިޔާސީ ރައްޔިތާއި ރައްޔިތުންގެ ހާލަތު ނުބަލާ މި ޤައުމުގެ ބޭނުން ދާޖުހަރު ގަނޑީ އިޖްތިމާޢީ ރައީސާ،
މިހާލަތު އަދުގަނޑުވެރިން ވެއްޖެނޭހެން. ނާސާގައި ޖެހޭގައި ހިނގާ ކަނޑައެޅުމަށް ބެލުމަށްޓަކައި އެއަށް އަދި ބޭނު
އިކުއިޓީމަށްޓަށް ގަނޑު ގަނޑުވަރު ފުރާވާގައި ހަރުކުރީ އިޖްތިމާޢީ ރައީސާ، މި ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން ހާލަތުގައި
ޖެހެނީ. ދުރުބަދަލުކުރުމުގެ ނިޒާމުގައި މި ޤައުމުގެ ފުރުޞަތު މި ޤައުމުގެ ރައްޔިތުންނަށް ސަލާމަތްވާނުމީ މި ޤައުމުގެ
އާބާދީ ދަރުކުރަމުންދާކަށް ވީހެ އިންޖީނުސަރަން ގަނޑު މި ޤައުމުގެ ޚިދުމަތް މައިން ގަދަން ޖެހީ މި ޤައުމުގައި
އުފެއްދި ދަރިން ޖެހެ ބޭނުންކުރަންޖެހޭ. ސިޔާސީގެ ނާރުވާތް މަދުވަނީ. މިއީ ހުރިހުރިކަން ފަރާތުން މި ޤައުމުގައި
ހިނގި ޖަރީމާތަށްގެ ސަހަރަން މި ޤައުމުގައި އާލާވެގެންދާ ވަރަށްކަން މިއަދު މި ވަނީ ސިޔާސީ ރައްޔިތު ދިރިއުޅުން
ފެށި ވެސް. އިޖްތިމާޢީ ރައީސާ، މިކަމުން އަދުގަނޑުވެރިން ސަލާމަތްވުމަށް މާޔަން ސަލާމަތްވެވޭން. އަދުގަނޑު މި
ދަރުނަވަނީ އިޖްތިމާޢީ ރައީސާ، އެނިގެވެއްޖެނަވާ މި އިޖްތިމާޢީ މަޖިލީހުގެ އިޖްތިމާޢީ ރައީސްގެ ބޮޑުގައި
އެބައޮތް އިތުރާގެ އަދިވައި، މި ރައްޔިތުންގެ އިދާރީ ފެޅިގެ ދެބަރުގެ ބޮޑުގައި އެބައޮތް އިތުރާގެ އަދިވަރުމަނދަކަ.

ވައްކަންކުރިކަމަށް ވެސް ގޮވަމުން ގެންދިޔަ. އެއްކަމެއް ވެސް ސާބިތެއްނުވި. އެކަން ކުރެއްވި މި ޢިއްޒަތްތެރި
މަޖިލީހުގައި ތިއްބެވި މެންބަރުން އިނގޭތޯ. އެއްކަމެއް ވެސް ސާބިތެއްނުވި. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި
އުޅެނީ މިހުރިހާ ކަންތައްތަކަކަށް މިއަދު ގަހައްޓިސާވާ ބަޔަކުން ދުރުކުރުން އުފެއްދީ، ކަބައިރާ ދައުރަށް ލިބުން ދައިސާ.
ކަބައިރާ މި ދައުރަށް ހިންގާތޮލިވި ދައިސާ. އަދުން އިސްބިރު ދައުރުގެ ބަޖެޓަން ތައިދުރުން. ސިޔާސީ ހިދުމަތަށް އިލި
ރައްޔިތުން ލިބިވާ ކަމަށް ވާހަކަދައްކާ ކަމަށް ވަނީ ރައްޔިތުންދެކޭ ލިބިވާ ނަމަ، ބިލިމަށް ގޮތަށްދޭ
ގަނޑުވަރުގެ މި ދައުރުގައި ނާޖެހޭ. ދައުރުގައި އުފެދުން ހުރިހާ ކަންފުޅިމަތެއް ބަނޑުދޫ ވެގެން ދިޔައީ އިއްޔަތްތެރި
ރައީސް. ހެދުމް އިންސާފުއަރުނުސް ސުލްޙުއްގެ ދަރުން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ގެނައި ދައުރުމެދުގެ ސިޔާސީ ހިދުމަތް
ތަޖުރިބާހުރި އުޅޭ އުސޫލުގެ ތެރެއިން މިކަން ކުރިއަށްދިޔަ ޖެއްސުމްކުރުވޭގެން ނިޔަތްތަކައި ހުރަހަޅަން އުޅޭ
ބިލުއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި ޖެހުނީ. މިހުރަހެޅުމުގެ އިއްޔަތްތެރި މެންބަރު ވެސް އެބައޮތް ސަތޭކަ މިލިޔަން
ރުފިޔާ އެއް މި ދައުރުގަމުނު ދައުލަކަން އޮތީ. ދައުލަތުކަރަން ވިލާ ހުރަހަޅައިނީ، ޖޫލިސް އިންބެގެރިޖީ ކޮމިޝަން
ބަދަލުކުރަންޖެހުނީ. ކަޑޫތަކުގެ ޖުޑީޝަން ބަދަލުކުރަންޖެހުނީ. އެއްފަހަރު ވެސް އަލިއަލަ ނަފުސަކަނ، އަލިއަލަ ދައުރުމަން
ހިނދާބޭތްރިވަ މިފަދަ ބިލުތަކެއް ހުރަހަޅައިލައްވާ ކުއްލިބާވަތްވަނީ އަޅުގަނޑުގެ ހިތަން ތަބެއްވަރުކަރު ބިލުގެ އިއްޔަތްތެރި
ރައީސް. މިހެން ބަނަން އަޅުގަނޑު ދައުރުމަތަކަށް މައިގަނޑު އެއް ސަބަބަކީ އިއްޔަތްތެރި ރައީސް، މި ދައުރުގެ
ކަނޑު ރައްޔިތުން ވެސް ދަބަރުކުރަންޖެހުނު އަޅުގަނޑުމެންނަން މި އަޅި، އަޅުގަނޑުމެންނަން މި އައި ބަދަލުތަކުގެ
ހުރިހާނުކަމާއި ހީނާ ބަދަލު އަޅުގަނޑުމެންނަން ލިބިގެން ދާނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން ބަދަލުކުރުމެވެ. ނަމަވެސް
ބަދަލުކުރެވިގެންނަން. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ޝުރޫގެ ނަޖެހުން ނުބަލައި، ބަޅިރީގެ ނަޖެހުން އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުން
އެބަޖެހޭ. ތަންކޮޅެއް ދުރާލާ ވިސްނާ ޖުރިމުދުރުން އެބަޖެހޭ. ކަންތަގަބަރަން މިކަން ކަނޑައަޅަތު އަޅުގަނޑުމެންނާއި
އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންނާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިން ސަރުކާރުގަތުރުކުރިޔަސް. މި ދައުރު ކަނޑައަޅައިކަން
ބައިޖަހަނރުކުރިވެގެންތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ސަރުކާރުބަނު ކުރާ ކަނޑު ކަބަލް ކަމަކީ މި ދުރަސް ވަނަން ބޮޑެނ ވިސާވާ،
ވަރަށް ބޮޑެއް ދިރާސާތަކާއި ދުރުވި ހަމައެކަނި މިހާރުން މިއަނގަ ޖިހަވަގެއްގެ ބަދަލުގައި ދައުލުގެ ދުރު
މުސްތަގުބަލަށް ވިސްނާ މިކަމުގައި ދިރިހުނނަރުބަކަކައި މި ދައުލުގެ ޖޫބުލެއް ރަސްމީރަހަރުދުކަކައި. އިއްޔަތްބޮޑު ރައީސް،
މިހަންކަމުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ނިންމާފަމުން ވެސް ދަންނަވާފައި ބޭނުން އިއްޔަތްތެރި ރައީސް، މިއަދު މި ދައުރުގެ
ހާލަތު މިހިސާބަން ވެއްޖެއްރިކަމަށް ޖެހޭމާ ނަގަންޖެހެން ބަދަލު ވެސް ތިބެންޖެހެން. އެ ވާހަކަދައްކަންޖެހެން. އެއީ
އަޅުގަނޑުމެންނަން އެ ދުވަހު ލިބެން ހިތި ތަޖުރިބާގެ އަލިގައި މިއަދު އިބުރަތް ހާސިލުކުރުމަށްބަކައި. އެހެންނަމަވެސް
މިއަދު ހިތާމަކުރަންޖެހެނީ މި ދައުރުގެ ހާލަތު ދުރުވިރިކުރުވި ޖަމީލާގެ ޖަހަތުގައި ވެސް އަނބުރާގެ ކުރިން
ލިބުމުން އައި ޖަހިދާ އާއި ނާޒިއިޖް ގޮތުގެތުން ލިބުމުން އައި އެހެނހެން އިސްތިތުތަކެއް ހާދުގެ ބަނުދުގައި މިފަދަ
ބިލާތަކެއް ހުރަހަޅައި، ހަމަ އެ ޖަހިދާއާގެ ކުރަތުން އަނބުރާލާ ދައުރުގެ ބަދަލު ދުރާލީ އިއްޔަތްތެރި ރައީސް،

އަޅުގަނޑު ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން މި ދަންނަވަނީ އެއީ އަމިއްލަ އުދުހުމާއި އަމިއްލަ ހާލަތުން ފިރިގެންވާ ޙަރަކާތްތަކުގެ ގޮތުގައި. އެ ގޮތުން އެ ސިޔާސަތުގެ ދަށުން ހުރަހެޅިފައިވާ ހިޔާލުތަކީ، މަކަރުވެރި ބިޔުރޯގެ ގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބިލު އަޅުގަނޑު ޤާނޫނަކަށް ވުމުން މި ޖެހުނީ ކާނޫނު 30 ގެ އަހަރުން އެބައިން ނުކުތުމާ ބަލި ކުއްޖެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިކަން ވާން މި ޤާނޫނު މި ޒުވާނުން ފިރިހެނުންނާ ވެސް، އަންހެނުންނާ ވެސް އުފެއްދިގެން ޒުވާނުންގައި ހިންގުމަށް ވެރިކަމަށް ކުރިއަރާ އުފާފާ ބޮއްކޮ ވީހެ އިންޑިއާސަށް ދޮޅުދުވަހުގެ ނިޒާމުގައި، ނިޒާމު ކިޔާއިގެން އުފެއްދީމަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ސިޔާސީ ކޯޕަރޭޝަން ބޭނުން މި ޒަމާނުގެ ކުންފުނިތަކާއި ފުރިހަމަ ކުރާ 30 އަހަރުގެ ބުޑުގައި ހަމަޖެހިފައިވާ ދައުލަތުން ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ސިފަކޮށްލިޔުމެއް. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ދައުލަތުން ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެންގެ އަސާސީ ކަނޑައެޅުމުގެ ހިތައިން ނިކުމެވޭ ތަނެއް ފެނުނު ޒުވާނުންނަކީ ފުރިހަމަ ގޮތުން ގަބޫލު ކުރެވޭ، ޒުވާނުންނަކީ ފުރިއަކީ މި ތަރުގައި އަތުރެވިގެން ނިކުމޭ ނަމަ ސިޔާސަތުތަކުގެ ސަރަޙައްދު މި ދައުލަތުގެ ބިލުގައި ހިއްސާ މި ދަރުބާރަށް ފެއްޓޭނީ. ﷲ އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މިންވަރުތަކުން އަޅުގަނޑުމެން އެކު. ދޭގޮތް ފުރިހަމަ މިކަން ކަންތަކުގެ ދިރުމުގެ، ކަމަށްބަލައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ ފުރިހަމަ ހަވާލުކުރެވިގެން މި ދިޔާ. والله اعلم. ވައްސަލާމް ޢަލައިކުމް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، މިއާ ހިސާބުން ޖަލްސާގެ ރިޔާސަތުން ވިދާޅުވި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ މުޙައްމަދު ހަމަޖެހިވަޑައިގެންނެވުމުން ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ރިޔާސަތު) بسم الله الرحمن الرحيم. މަސައްކަތައިގެން ކުރިއަށް ދިޔުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ހަސަން.

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ހަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ދައުލަތުން ބިނާ ޒުވާނުން ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ސިޔާސަތުގެ ބިނާ ޒުވާނުންގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމާއި އަދި ފުރުޞަތުދިނުމަށް އުސޫލުތަކާއި ކަނޑައެޅުއްވުމަށްޓަކައި މި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ބިލަށް ދަންނަވާލަންޖެހޭނީ މި ބިލަކީ އަޅުގަނޑު ފުރިހަމަކުރަން ތާއީދުކުރާ ބިލެއް. އެހެންނަމަވެސް މި ބިލުގައި އެބަހުރި ބައެއް މާއްދާތައް އަޅުގަނޑުމެން އިޞްލާޙު ވިސްނަން، މި އަދި ވެސް ބޭނުން ބަދަލުތަކެއް ގެންނަންޖެހޭ ބައެއް މާއްދާތައް. އެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ފުރަތަމަ 4 ވަނަ މާއްދާގައި ދައުލަތުން ފުރުޞަތުދިނުމާބެހޭ ޒުވާނުންނަކީ ކަމަށް، ހިތާ ފުރުޞަތުދިނުމަށް ޢުމުރުފުރާގައި މި އޮތް ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަރުތީބުގައި މިހިރީ ކަނޑައަޅާފައި ކުރިން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވި ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވިސްނުންފުޅުގައި ހުރި ވަރަށް ބޮޑު މީގެ

ސަބަބުން ބައެއް ޚަރަދުތަކަށް ބޮޑުވެގެން ހިނގައިދާނެ ކަމަށް. އާދެ، މީގައި މިހުރަ ބައެއް ކަންތައްތަކާ މިސާލަކަށް
(ހ) ގައި މިއޮންނަ ކަސްޓަމްސްގައި ދެވޭ ޚިދުމަތްތަކާއި އިމަރޖެންސީގައި ދެވޭ ފަރުވާ އާއި އަދި އެމްބިއުލާންސް
ޚިދުމަތާއި ވެކްސިނޭޝަނުގެ ޚިދުމަތްތަކާއި މިހުރަ ޚިދުމަތްތަކަށް މިހާރު ވެސް ހަމަ ހުރިހާ ތަނެއްގައި ދެވިދާނެ އަންނަ
ޚިދުމަތްތަކެއް. އެއަކަސް އަދުގަނޑުވެސް އިތުރު ޚަރަދުތަކެއް ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް ނުވޭ. އާދެ، ރާއްޖޭގައި
ގާތްގަނޑަކަށް 21 ހޮސްޕިޓަލް ސަރުކާރުން ހިންގާ އެބަހުރި. އޭގެތެރޭގައި ދެން ބައެއް ހޮސްޕިޓަލްތަކާއި މިހާރު
ކޮމްޕްރިހެންސިވް ހޮސްޕިޓަލް ހުރި ކަމުގައި ވިޔަސް އަދި 142 ބެޑާއި ޖަނަރަލްކާއި 31 ހޮސްޕިޓަލް ކުދި ރާއްޖޭގައި
އެބަހުރި ޚިދުމަތްތަކަށް ބޭނުންވާ ބަޖެޓު. އާދެ، މި ޚިދުމަތްތަކަށް ބަޖެޓު ބަހާލުމުގައި އަދުގަނޑުވެސް
ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ބަޖެޓަކީ މިހާރު ވެސް ރީޖަނަލް ހޮސްޕިޓަލްތަކާ ކުރިއަށް ޚިދުމަތްތަކަށް. މިސާލަކަށް ދަތުގެ
ޚިދުމަތްތަކަށް އަދި ލޮލުގެ ޚިދުމަތްތަކަށް ވެސް ދެވޭގޮތަށް ތަރައްގީކުރުމާއި އެކަމަށް ބޭނުންވާ މެޝިނަރީއާއި އެ ކަމަށް
ބޭނުންވާ ފަންނީ ބޭފުޅުން އަދި ފުރިހަމަ އަށް ނަރުހުންތަކުގައި ވިޔަސް ވެސް ކުރީއްސުރެ ހަމަޖެހިގެން އެ އުސޫލުގެ
މަތިން ހިނގަމުން އަންނަ ތަންތަންކަން. އާދެ، މީގައި އަދުގަނޑުވެސް ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް
އެބަހުރި. ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ފާހަގަކުރައްވައިފި ފަދައިން ބައެއް ޚިދުމަތްތަކަށް މިހާރުކަން އަދިވެސް ވަރަށް
ބަޖެޓު ދަތިވާ އަދުގަނޑުވެސް އެ ޚިދުމަތްތަކާ އެކަށީގެންވާ ބަޖެޓެއް ލިބެމުންނުދާ ޚިދުމަތްތަކެއް. އާދެ، ކަންތައްތަކަކަސް
އަދުގަނޑު ބަޖެޓު މި ވަގުތު މި ފާސްކުރަނީ އިތުރަށް މި ބިލުގެ 12 ވަނަ މާއްދާ 04 ވަނަ މާއްދާގެ އިތުރުން 12
ވަނަ މާއްދާ އަދި ދަތުރުގެ ޚިދުމަތް އަދި ދަންނަވާލަން ބޭނުން އަދުގަނޑުވެސް ހިޔާ ފޯރުކޮށްދެނީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ދަށުން
އެބަ އިތުރުކުރަންޖެހޭ މާބަނޑު މީހުންނަށް ދެވޭ ޚިދުމަތްތަކާ. އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް ކުއްޖަކު އުފަންވުމުގެ
ކުރިން އެ ކުއްޖާ އަށް ބަލާއިރު ދޭންޖެހޭ އަދި ދަރިފުޅުގެ މައިމީހާއާއި ދަރިފުޅަށް ދޭންޖެހޭ ވަރަށް
ގިނަ ފަރުވާތަކެއް އެބަހުރި. އާއްމުކޮށް ގިނަ ފަރުވާ ހުރިހާ ފަރުވާ އަދި ވެސް ދެމުންދާ ހަމަ ހިސާބަކަށް
ދޭތީން އަދި ޚިދުމަތްތަކާއި. އެހެންނަމަވެސް އަދުގަނޑުވެސް މިހާރު ޤާނޫނީގޮތުން ހަމަޖެހިފައި މިހާރު ވާ ގޮތް މިދަންނަވާ
ފަދަ ބައެއް ޚިދުމަތްތަކަށް ދިރާސާކުރަމުން ނަ މީހުންގެ އަދަދު މަދުވުން ދާއެކު. މިސާލަކަށް ދަރަނިވާ ކަމަށް
ވަންޏާ ސްކޮލަރޝިޕް ކާރޑު ފަރަކަށް އިޝާރާތްކުރާ ހިމެނޭގޮތުން ބާރުދިނުމަށް އަދި ދުރުން
ޤާނޫނުތަކަށް އަ ދާންޖެހޭ ޚަރަދުތަކެއް ފަދަ ޚަރަދުތަކާ އަދުގަނޑުވެސް ބޭނުންވާ ބޮޑު ދަތިކަމެއް ޖެހިފައި ވާ ބައެއްގެ އަދި
މަރުދަ ހާދިސާތަކުގައި ވިޔަސް ބައިވެރިވާ ހޮސްޕިޓަލް ގިނަ ބޭކާރުކަން ދެވޭގޮތަށް ވާއިރު، މިހާރުކަން އަދިވެސް މިދަންނަވާ
ކުރިއަށް ދާއިރު ކިޔަވައިދިނުމާއި ހިތްޕަވާ ބޭސްފަރުވާ އިސް ކުރެވޭ މީހުން ވާހަކަ ދައްކާފައިވާ ގޮތް، މިހާރު ކަލަ
ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ތެރޭގައި ވިޔަސް ބައިވެރިވާ ހޮސްޕިޓަލް އަދި ބޭނުންކުރާ ބަދަލުތަކުގެ ބޭނުންތައް
ފާހަގަކުރަން. ބަޖެޓުގައި ހިމެނޭ ސިކުނޑިގެ މަސައްކަތުގައި އެ ބޭނުމަށް ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި ދެވޭ
ގޮތަށް ހަރަދުތަކާ ފަރުވާތަކަށް ކަލަ ބޭނުންތަކަށް ކަމަށް ދެވޭ ޚިދުމަތްތަކާ މިހާރު. އަދި
އޭގެއިތުރުން ގާތްގަނޑަކަށް ހޮސްޕިޓަލް އެމްބިއުލާންސް ބޮޑުތަކާ ކަލަ ގައިންޑުކުރަން އެއް ބައި ވަރަށް

ކަންތައްތަކާ ބެހޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކޮންމެ ގޮތަކަށް ވާހަކަފުޅު ދެއްކެވި ކަމުގައި ވިޔަސް 1978ގައި އޮތް ޤާނޫނު.އަސާސީ.ގައި އޮތް އަދުލާއި ޖުޑީޝަލްސަރވިސްކޮމިޝަން ސިސްޓަމްގައި އޮންނަ އޮތުމެވެ. އޭގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރުންގެ ޙައްޤު މި ޙައްޤު ދުސްތޫރުގެ ނިސްބަތުން ވެސް ވަރަށް ބޮޑު ކާމިޔާބީއަކަށް ހާސިލްކުރެވުނު. އެ ނަތީޖާއަކީ އެހެރީ ފެންނަން. ފަނޑިޔާރުން ޙައްޤުގައިވާ އެކަނިއެއް ނޫން. ޤާނޫނު.އަސާސީ.ގައި ވެސް އެހެރީ ޕާރލިމެންޓުގައި ރިފޯމްކުރަން އެއްކޮށް ބެއްލެވިޔަ މި ބާރުވެރިންނަށް އިންސާފުވެރިކަމާއި ޙައްޤުތަކެއް. ޤާނޫނުގައި މި ފުރުޞަތުދެވޭ ކާނޫނީ މަސައްކަތްކޮށްދެއްވި ކަންތައްތަކާއި ދިމާވާ ފަނޑިޔާރުންނާ މެދު މި ކަމަށް ޢިލްމީ ގޮތުން އެކުލެވޭ ފަނޑިޔާރުންގެ އުމުރު 45 އަހަރުން މި އޮތީ 70 އަށް އަހަރަކަށް މިހާރު މައްސަލަ ގެނެސް އުޅެނީ އުމުރު. އެހެންވީމާ، މުޅި ސިޔާސީ ދާއިރާ އަދި ބަޔަކާއި ދިމާ ބޭނުންތަކަށް ހުރިހާ ބާރުތަކެއް ގަބޫލުނުކުރާ ތަޢުލީމު ދެވިދާނެ އަދި މިދިއަނގަ ދާއިރާގެ އާ ޤާނޫނީގޮތުން ޤާނޫނު ފުރިހަމަ 5 ތަޢުލީމީ ދާއިރާ ވަކިން ޤާނޫނު ކަމުގައި ވިޔަސް 2008ގެ ޤާނޫނު.އަސާސީ ހަމައެކަނި އަދާލަތުގައި ފަނޑިޔާރުންނަށް ވަކި ތަޢުލީމުތަކެއް އުނގެނުމަށް އެދިފައިވާ އެނގޭ ތަޢުލީމީ ސިފަތަކާ އަދާލަތުގައި ފަނޑިޔާރުން މި ކޯޓުތަކުގައި ހުރި ދަރަޖައިން ދިޔަ ހުނަރުތަކެއް ބާރުއަޅާ އެކު ބެލުން ކޯޓުތަކުގައި އޮތް ދާއިރާ ޤާނޫނު އަދި ސިޔާސީ ދާއިރާ ޝަރުޢީގެ. މިއީ ފަނޑިޔާރުންނަށް ކޮންމެ ގޮތަކަށް ވާހަކަދައްކާވިސް ކަންތައްތަކާއި ޝަރުޢީ ބާރުގެ ދެއްކެވިއްޖެ ނޫން. މިކަމަށް ޝަރުޢީގެ ގޮތުން ހުށަހެޅޭނެ ދާއިރާ ބޮޑު ސަބަބު ދިގުގޮތުން ފާހަގަކުރެވޭ. އެއީ، ހަމަ ކުރިން މި މަޖިލީހުގައި އަދި ބަދަލުކުރަން ފަނޑިޔާރުން އެހެން ދާއިރާތަކުން ޝަރުޢީ އެޑުކޭޝަން ލިބިފައިވާ ބަޔަކު ބަދަލުވެ އެ ބަލާލީ ދާއިރާ ޖިހާދުގެ ޝަރުޢީ ކޮށް ދާއިރާ ޤާނޫނީ މައްސަލަތަކަށް އިތުރު ވަރަކަށް ކަމުގައި އެ ބަލާފައި ޝަރުޢީ ދާއިރާގައި ފަހެ ފަނޑިޔާރުން ދާއިރާގެ އެބަ ގޮތަށް އެހެންނަމަވެސް ފަނޑިޔާރުން ދާއިރާގައި މިހާރު އުނގެނިފައި ހުރި ތަޢުލީމު. ހަމަ އެއީ ޝަރުޢީ އެކަނި އެއީ ވީ އޮތް ނޫން. އަންނާނީ ވަރަށް ބޮޑު ކާމިޔާބުކުރެވިފައި މި އޮތީ. ހަމަ އެހެންމެ، ޝަރީޢާ ފަނޑިޔާރުން 80 ގެ އަހަރުތަކާ ހަމައަށް އައިއިރު ވެސް އެބާ އަހަރުގެ މައްސަލަ ދެކެއް މިހާރު އިސްލާމީ ބައިވެރި. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރުން އައިއިރުގައި ފަނޑިޔާރުން މި އޮތީ ވަރަށް ބޮޑެތި ދަރަޖަތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް، ފަނޑިޔާރުން ހުންނަހުރުން މި ދިޔައީ މިޤާނޫނުއަސާސީ މި އައީ ބަދަލުތަކެއް ބަލާނެ ޝަރީޢަތުގައި ޖީ.ޕީ އަދި ހަމައެކަނި ބަދަލުކުރުމުގައި ވިޔަސް 2010 އަދި ހަމައެކަނި އެ އަހަރު ވެސް 141 ބައި މިހާރު ފާހަގަކުރެވިދާ ދިޔުން. ހަމަ އެހެންމެ، މި ޚުދުމުޚުތާރު ފަދަ ބަދަލުތައް މި ވާ ގޮތަށް މިކަމަށް އެދި ހަމަގެ ޝަރީޢަތް ޤާނޫނު ކަމުގައި ވިޔަސް ކޮންމެ ގޮތަކަށް ވާހަކަ އެއާ ފަސްޓްފިޓަރ އެ ބަލާލަން އަހަރެން ފަތުރާވަރުތަކަކީ ގޮތަކަށްވެ އެ އަދި ފަރާތްތަކުން ވާހަކަދައްކާލީ. އެއީ ބަޔަކު މިއީ. އެހެންމެ، އެކަމަށް ޝަރީޢަތާ ދެމެހެއްޓުން ދިނުމަށްކަން ބަލާ ޝަރީޢަތުގެ ދެޖެހިއްޖެ ވަގުތު ކޯޓުން ހަމައެކަނި ވެސް އިސްލާމީ މިދުވަސްވަރު ޝަރީޢަތުން ދުވަސް ހުރި ޑިގްރީ ދެއްވާފައިވާ ބާރުތައް ބައްލަވާނެ ހަމަ އެކަމަކު، އާދޭސް އިތުރުން މިސާލަކަށް ދެކެވިދާ ހަމަ ފަނޑިޔާރުން

ވެސް ހަނދާން އެބަހުރި 70 ގެ އަހަރުތަކަށް ޕީއްކުރަންތޯ 80 ގެ އަހަރުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަނދާނުގައި ވެސް
އަހަރެއްގެ ތެރޭގައި ދިހައް ސަތޭކަ މީހުން ގަރުވާލުންދީ ގެނެސްދިނީ އިން. އެހެންނަމަވެސް، މިދަންނަވާ ގޮތުގައި ވެސް
ކޮންސަރޓްތަކުގައި އޮތުމަށް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައިގައި އެއްގޮތަށްލާފައިވެސް ބައެއް އިން ޒުވާނަ ބައްޕައް ވެސް
ނޫން އެއީ. ހަމައެކަނި މި ފެންނަނީ މަދުން އިމްތިޙާނުކުރާ ބަލި މީހުންނަކީ. މިދަންނަވާ ބާއްޖަ އިން ބާރުން
އަނނަ ބަލި މީހުންގެ އެ ބަލި ހުރިގޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ. މީހުން ދަންނަވާން ކަމެއް ނެތް. މި
ގައިންގައިދެން އަދި ބަލިތަކެއް ގޮތުން ކޮންސަރޓްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިއްޙީ މިންގަނޑު މިއަދު ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރިއަށް
ގެންދިޔައީ 2008 އަށް ހަމައަށް އަހަރުތަކަކީ. ހަޖުރީގެ ގައި މި މަސައްކަތްކުރި ކޮންސަރޓްތަކެވެ. ހާއްޖު ބަރުބަރުގައި
ކުރިން ތިމާވެށި ފުރަތަމަ ހާއްޖުގެ ބައްޔާއި ހަމައެކަނި އަދި އެންމެ ބޮޑަށް މިގެ އެންމެ ދުރުގައި ދާއިރާއެއް އަދާކުރެއްވި
ސިޔާސީ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ ކުލިއްޔާ ގޮތުގޮވައިގަތުން. އެއީ، ޖުމްލަ އެއްޗެހިން. ޢާމްމުގެ ސިޔާސީ
އެއްޗެހިން. އަދި ރޫޅުމަށް ބޭނުންކުރުން ކުރެވޭ މުސާރަ އެއް ލިބުނު ކުރުމަށް ބޭނުން މަސައްކަތުގެ ނަތީޖާ
އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ހާސިލުކުރެވިފައި މި ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމަކުރަން ދެންމެ ތިމަރަފުށި
ދާއިރާގެ އިޖުތިމާޢީ މުއައްސަސާ ވަރަކަށްވުރެ މުހިއްމު ކަމެއް ހަމަހަމަކުރުމަށް ނަތީޖާ ހާސިލުކޮށްދިނުމަށް، ހަދަ އެ މަސައްކަތް
ކުރުމުގައި ސިޔާސީ އެއްޗެހިން ވަޒީފާއެއް ހިންގުމުގެ ކޮންސަރޓްތަކުގައި، އެ އަޅުގަނޑުމެން ކުރެއްވީ ބަހާ މަސައްކަތް.
އެހެންނަމަވެސް، އެ މަސައްކަތަކީ ހަމަހަމަކުރުމުގެ ކަމެއް، މިއަދު ދަންނަވާ ވަޒީފާގެ ދާއިރާއިން އެ މިދާނީ، ބަޔަކާއި
މިދެމުގެ ވަޒީފާއަށް ކުރިއަރުވާލަން، އެ މަސައްކަތުގެ ބާރު އެ އަޅުގަނޑު ދަށްވި ހުރިހާ މީހުންނަށް ބޭނުންވެ. އަހުރެއް
މިގެ އަހަރު ތަޢުލީމީ 1978ގައި ހާއްޖުގައި ފެށިގެން ދިޔަ ކާމިޔާ. އެނގިވަޑައިގެންނެވިން ހ.އ.ސ.އ. ފަދަ ބޭފުޅ
ތަރައްޤީވެފައި ވާ ޒަމާނުތަކުގައި ވެސް މިއަދު ވެސް އެ ވަނީ އެ ބަލިހައި އެއްކަލަ ނަމޫނާއެއް، ނޫނީ
ކޮންސަރޓްތަކުގެ. އެންމެހާ ބައިވެރިގެ ޒުވާނުގައި އެ އެންމެހާ އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހާއްޖުގައި މި
ދަންނަވާ، އެ ވަޒީފާ ދަށުގެ ބަދަލުކުރުން ކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ކުރުމަށް އެ އާދޭ އަޅުގަނޑުމެން ޒުވާނުންނާ 3
މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މުޅި ކާމިޔާ ކޮންސަރޓްތަކަށް، އެއްކޮށް ނަމޫނާއަށް. އަދި އެގެ އިންތިޚާބު ސަރުކާރު ވެސް ހަމަ
އައިސް ޒުވާނުންނަށް 6 މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ އާދޭ މުޅިން ކޮންސަރޓްތަކަށް ނަމޫނާއަށް ހާއްޖުގެ.
އެންމެހާ، މިދަންނަވާ ފަދަ ހުރިހާ މައްސަލަ ކުރުމަށް، ވަރަށް ބޮޑު ކާމިޔާބުކޮށްދީފައި މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވާ ވަޒީފާގެ ވަޒީފާ އެ
ޒުވާނުން މިދަންނަވާ އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް އެކަމާ ކަންބޮޑުވެ، ހިތާމަ ކުރަން. އެއީ، ދެން އެއް އަހަރު ކަމަކީ ސިޔާސީ
ދާއިރާ ކުރިއަށް ނަގާ ވަޒީފާ މިދަންނަ އިރުގައި، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ، ހާއްޖުގެ އެހެން އަދި ގިނަގައި ފެށިކަން
ބަދަލުގެން ދިޔައީ، މިދަންނަވާ 78ގައި ފެށިކަން ބަދަލުގެން، އެގެ ވުޖޫދު ޖެހިއިން މި މިސްރާބުން އެ ދާއިރާގައި
މަސައްކަތްކުރަމުން ގެނައިން އެ ދަނީ. އެކަމަކު ޖުމްލަ އެއްޗެހިން ޖެހިއިންނެއް އެއް ނުކުތް. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެން
ހުރިހާ ހަމައެކަނި ޢާމްމުގެ ސިޔާސީ އެއްޗެހި އަދި، އެންމެ ބޭފުޅުން ހުރިހާ. އެހެންނަމަވެސް މިދަންނަވާ 78

އިން ފެނިގެން، ހަމަ އެ އަހަރު ޖެހިގެން އައި އަހަރު، ފެއްޓުމާއި ޤާއިމްކުރުމުގެ އެހީތެރިކަން ތަރައްޤީކުރެވުނެވެ. އެދެ، އެ
ބޭބޭފުޅުންނަށް ތަޢުލީމު، ޓްރެއިނިންގ ފުރުޞަތު ދެއްވުމުގައި އެހާ ކުރިއަށް ދިއުމަކީ ބޭފުޅުންނެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް އެ
ބޭފުޅުންނަށް ޕްރައިމަރީ ހުނަރު ކުއްލިގެ އުސްތާދުން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ކުރިން އަދާކުރެ މިދާނުގެ ފަރު
ބަރިތަކުން ފަރާތްތަކުން ގޮތްތައް ދަސްކުރުމަށް، 6 މަސް ދުވަހުގެ ފުރުޞަތުގެ ކޯހެއް އެ ބޭފުޅުންނަށް ހިންގަވައިގެން
ޖަރީނުކޮށްގެން، ރާއްޖޭގެ ކުންފު ރަހަރަކަށް ބޭފުޅު ހަމަޖެއްސަވައި، އެގެ ފަހުން އަދި ކުންފު 1000 މިހާރަށް ވުރެ،
މީހުން އާބާދީ އިތުރުވެފައި އޮތް ރަށްރަށަށް 2 ބޭފުޅުން ހަމަޖެއްސަވައި، މި ދަންނަވާ އުސްތާޒުން އެ ބޭބޭފުޅުން
ހަމަޖެއްސެވުމަށްފަހުގައި، އެ ބޭބޭފުޅުންނާއި އަދި ފުލުހުންނާއި އަދި އަތޮޅުތަކުގައި ތިއްބެވި ކުލަބުނޑި
ހެޔޮގޮތްތެރިންގެ އަރިހު ވެސް އިތުރުކުރައްވައި، އެ ބޭފުޅުން ކުރުއްވި މަސައްކަތުގެ ނަތީޖާ އަދުގަނޑުގެން މިއަދު
ދެކުގެން މި ދަނީ. އެދު، ކުންފުނީހަކަސް މިދަންނަވާ ފަދަ ބަޔަކު ފޯރުކޮށްދީގެން އިސްގައި ކުރިން މިދަންނަވާ އަތުގެ ތަކުގައި
އެންމެ އަތުގެއްގައި ސިއްރި މަދުރަސާއް ހުއްޓުއް ކަމަށް. އެދު، އެންމެ މަދުރަސާއް ނޫނު އަދުގަނޑު ހަނދާން އެބަހުރި.
ހިންގަވަދު، ދިރުވުނީ، ހުރަފާތު ތިން ރަށުގައި މި ދަންނަވާ ފެނިކަން ކުރާ ރަށްތަކުގެ އިސްރަން އާރުވަސް ސިއްބި
މަދުރަސާތަކާ ހުރި. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު ކުރިން ދަންމު އަދުގަނޑު ދަންނަވާދިން، ރާއްޖޭގައި 142 ސިއްބި
މަދުރަސާއި 21 ހުސްފުޅަތާއި އަދި 31 ހުރުމު ޕްރައިމަރީ އުފުދަރުވައި ހުރިއިރު، މިއިން ކުންފު ތަނަކީ މިހާރު ހަމަޖެހިފައި
ހުރުމު ޕްރައިމަރީ މި އެންމެ ދަރު ދަރަޖައިގެ މިދަންނަވާ އެންމެ އާދައިގެ ސިއްބި ފަރުވާ ދުވާ ތަންތަން. އެހެންނަމަވެސް
މި ތަންތަނުގައި ވެސް އެބަ ތިއްބެވިއޭ ކަމަށް އެކަރިގެންވާ ޖަރީން 10 ވަރަކަށް މުވައްޒަފުން. ގިނަ ތަންތާނގައި
އަދި މަދުތަންއްގައި ހައެއްކަ މުވައްޒަފުން ތިއްބެވި ކަމުގައި ވިޔަސް ހަމައެކަނި މުވައްޒަފުންނަށް ބަރާބަރެއް. އަސްލާ
މިދަންނަވާ ފަދަ ހުރުމު ޕްރައިމަރީގައި ހުރި މެޑިކަލް އާއި އިހުއިރު ބެހުނުއްޖެހެ އޮޑިއެންސާ މިއީ މިހާރުން ގަނޑުވާ، މިއިހުރުން
އަދުކުރާ މެޑިކަލް އިންގޭ. އެކަމަކު އަދުގަނޑު ކުރިން މިދަންނަވާ ތާރީހު ބަލާއިރުގައި ސިއްބި މަދުރަސާގައި
އަތުވެއްގައި ހުރިހަ ސިއްބި މަދުރަސާގައި ވެސް ނުހުންނާނު އިންގޭ، 1 ވަރަކަ ދުރާލާގެ އަދުރުގި އިހުއިރުޖަހާސް
އާއި މެޑިކަލް އެއް. އެންމެ ހުރުމު ޕްރައިމަރީ މަސައްކަތްތަކަށްވާނީ. އެހެންވީމާ، މިދަންނަވާ ފަދަ ތަފާތު ބޭނު ތަފާތު
ގޮތަށް، އެ ހިދުމަތްތަކުގައި އަދުގަނޑު ނަތީޖާ ފެނި، އަދުގަނޑު ކުރިން މިދަންނަވާ ފަދަ ކަންތައްތައް
ހާސިލުކުރެވުނީ އެއް އިރުގައި، އަދުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ކަންބޮޑުވާ ބައެއް ބޭބޭފުޅުންގެ ވާހަކަފުޅު މިހިރަ ގޮތް.
އެދު، ކުންފުއަހަރު އަދުގަނޑުގެ މައިގަނޑު ވިސްނުމަކީ މީހުން ކުރިމަގަކީ ކުރި އިރުގައި ނޫނީ ފުރަވަރިޖު ކުރަމުން
ދަތުރުގައި، މުޅި ސިއްބި ދަތުރާ ކުރަމުން ދަތުރުގައި، މިގައި ހުރި ފަހަރު އާއި ގެއްލުން. އަދުގަނޑު ބަލައިލާ
ހިސާބާ އެހެން ފުރުޞަތުތަކުގައި މިކަން ކުރިމަ މިހާރަން ފުރިހަމައި އެއް ނަތީޖާ. ބޭނުން ފުރުޞަތުކަން ބަލާއިރު
މިސާލަކަށް މި ސަރަޙައްދުން މިއާ ކައިރިން ފިލިޕީންސް ކަހަލަ ފުރުޞަތުކަން ބަލާއިރު ވެސް، ފިލިޕީންސް އަހަރު ހަމަ
އެކަނި ބެލިކަމުގައި ވިއްސަ އެ ތަނުގެ ޕްރައިމަރީ ހުސްފުޅާތަކުގެ ތެރޭއިން އަދުގަނޑު ހަނދާންވަނީ 38 ހުސްފުޅާ

ޕްރައިވަޓައިޒްކުރީ 2008 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން. ކުރިމާ މިހާތަނަށް އަހަރުތަކުގައި ގާތްގަނޑަކަށް އާބާދީތަކުގެ 59%
ރަށްރަށުގެ ތެރެއިން 59% މީހުންނަކީ ރަނގަޅު ފެންވަރެއްގެ ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް ނުލިބޭ، އެކްސެސްނުވާ މީހުން. އޭގެ
ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން މިއަދު އެ ތަނުގެ އެ ޚިދުމަތުގެ ސިފަ ހާލަތު އެ ވަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ދަށަށް ގޮސްފަ. ހަމަ
އެހެންވެ އެ ނުހަނު ބައެއް ޚިދުމަތްތަކުގައި މިދެންނެވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރި ކޮންޓްރެކްޓް ނޫނީ ޕްރައިވަޓައިޒްކުރުން ދިޔަ
ޚިދުމަތްތަކުގައި އެކުރީ އެ ބޭފުޅުންނަށް މިހާތަނަށް ތަޖުރިބާކުރަމުގައި ހުރި ކަންތައްތައް އަދި ސަރުކާރުން ދޭ ވާހަކަ އެއް ވަނީ
ސަރުކާރުތަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެމުންދާ މިހިރީ. އެހެންވީމާ، އަސާސީ ގޮތުން ދަށް ފެންވަރުގެ ޚިދުމަތްތަކުގެ ގޮތުން މި
ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑުމެން ދަށްކޮށް ކަމެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެންމެ ދެއްކި ވާހަކައިގެ އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން އެ
ވިދާޅުވި 18 އަހަރާއި 35 އަހަރާ ދެމެދުގެ އަންހެނުންނަށް ދޭ ވިޓަމިންއެއްގެ ވާހަކަ ދެއްކެވިއިރު، ބޮޑެތި
ވިއްކުވާއިރު، އެމް.އެމް.އާރު އާއި ބީސީޖީ މީހުންނަށް ދޭ ވިޓަމިނާއި ނޫން އިންޖެކްޝަން، އެއްގޮތަކަށްވެސް. އެއީ
ކުދިކުދިންނަށް ދޭންޖެހޭ ވިޓަމިނެއް. އެ ވިއްކުވަނީ ޖީ.ޕީ ވިޓަމިން ދޭ ވާހަކަ. ތިޔައީ އެ ޢުމުރުގައި ދަރުން
ރަނގަޅު. ވިޔާ އުމުރަށް ވާތީވެ ދޭ އެއްޗެއް. އެއީ އެއްގޮތަކަށްވެސް އެ ވިއްކުވާ ކަހަލަ ކަންތައްތައް ދިމާވާ ކަމެއް
ނޫން. މެޑިކަލް ޕްރެކްޓިޝަނަރުން އިނގިރޭސިވިލާތުންނާއި ވަރަށް ރަނގަޅަށް ޖީ.ޕީ އިން ކޮންސަލްޓޭޝަން ކޮންމެކަހަލަ އެއްޗެއް.
އެހެންވީމާ، ރަނގަޅަށް ދިޔާ، ކޮންޓްރެކްޓް އިނގިރޭސިވިލާތުން ހަމަ ހިތްޕުޅަށް އަރާފައިވާ އިނގިރޭސިވިލާތް ކޮންމެ ވާހަކަ އެއް
ދެއްކެވިމަ ޕާޓްނަރޝިޕް، ހަމަ ގައިމުވެސް ސިޔާސީ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް
އިނގިރޭސިވިލާތް އެ ދައްކަވާ ވާހަކަފުޅު. އާދެ، އެހެންވީމާ، މި ކަންތައްތައް މިގޮތަށް އަޅުވާލުމުގެ ބަދަލުގައި
އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާށެ މި ބިލު މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ ފަރާތް، ސިޔާސީ ނިޒާމު އެތެރޭގައި މިކަންތައް
ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި ހުރިހާ ފަރާތެއް އެއް ބިލަކަށް ގެންނަން ރަނގަޅު އިސްލާހުތައް ގެނައުމަށްޓަކައި ވަރަށް ދަތިކަމާ.
ވަރަށް ދަތިކަމާއެކު އެ ގޮތަށް މި ބިލު ބައްޓަންކޮށްގެން މި ބިލު ނިންމަވާ. އާދެ، އަޅުގަނޑު ކުރިން ދަންނަވާލީ މި
ބިލުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގައި މި ބާރު ސުޕްރީމް ވަރަށް ދެއްވާ އެހެން އިޤްތިޞާދީ ފެންބަޑު ވެސް
ފަރާތްތަކަށް ދެވިދާނެ. ތިޔައީ. އަޅުގަނޑަކީ ވެސް ޤާނޫނީ މިނިވަން ބިލުގައި މިކަމާ ފުރަތަމަ ސްޕީކަރު އެކަޑެމީ
ނޫން. އެހެންވީމާ، މިކަމާ ބިލުގައި މި ގޮތަށް ކަނޑައެޅިގެން 12 ވަނަ މާއްދާގައި އެކަން ގޮތަށް ބާރު އެތެރެވާން،
ބާރުގެ ސުޕްރީމް ބޯޑުއެޅުން އެއީ މިނިސްޓްރީގެ ޗެއަރމަނުގެ ގޮތުގައި ހުރި ރޭމްޕު އެތެރެކުރުވާ ހުރިހާ ބާރެއް އޮތުން
އެއީ އެހާ ފުސްކަރަކަށް ވާނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ޚިލާފު. އާދެ، އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު
ޤާނޫނުތަކުން ސިޔާސީ ފަރާތްތަކާ ކޮންމެ މަސައްކަތެއް، މި ދާއިރާގެ ދައުލަތުން ފަރުވާ ފުރާފާވާކަށް ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި
ހުރިހާ ރަށަކަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤާނޫނުތަކުން، އިސްލާމީ ދީނާ ފަރާ، ސަޤާފީ ކަރަދާ، އަދި
ސާޤާފީ ކަރަދާ، އަދި ސަޤާފީ ބަދަލާއި ފަރާ، އަދި އިސްލާމީ ދީނާ މިކަމާ ދުރުވެ ބަޔާ ބޮސް ކުރެވޭނެ
ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވެސް ހިފޭނެ ހުރިހާ ކަހަލަ އެއްޗެހި ވަކިކުރުން. އެއީ ބަޔާ ރަނގަޅު އިނގިރޭސިވިލާތް، އަދި

ސިޔާސީ މަރުކަޒު ހުރުމާ ޖަމާޢަތްތަކުން ހުންނަ ބައެއް ރަށްރަށަށް އަދިވެސް އެއްވެސް ކަހަލަ ބޭސްފިހާރަތަކެއް ނުހުންނަ ރަނގަޅު. އެހެންވީމާ، މިދެންނެވި ފަދަ ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވެސް ކުރިން މިދެންނެވި ފަދަ ބޭސްތަކުގެ ފިހާރަ ހުންނަންޖެހޭނެ. އެފަދަ ބޭސްތަކުގެ ސްޓޮކު ބެލެހެއްޓުމަކީ އެއީ އެ ސަރުކާރުތަކުން ކުރައްވަންޖެހޭނެ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ހިތުން ބަހުސްކުރަމުން. އާދެ، ދެން 14 ވަނަ މާއްދާގައި މި އޮންނަނީ، އާއްމު. ޕަބްލިކްސެކްޓަރު، ޕްރައިވެޓްސެކްޓަރު ވިޔަފާރި އުސޫލުން މި ކުންފުނި ކުރުވިޔަސް، އެކަށީގެންވާ އާބާދީ އެއް ރާއްޖޭ ބަލަހައްޓާނެ. އެންމެކުޑަވެގެން 10 ވަރަކަށް ހާސް މީހުންނަށް ވުރެ މަތީ އާބާދީއެއްގައި މިކަން ކުރެވޭނީ، އެއީ ހަމަ އެކަށީގެންވާ ކަމެއް. އެންމެކުޑަވެގެން އެއަށްވުރެ ދަށް އާބާދީއަކަށް ދިޔުމަކީ ބަޔާންކޮށްގައި އަޅުގަނޑަށް ހިތުން ނުވާ ޕްރައިވެޓްސެކްޓަރު މިކަން ހިންގާނެ ގޮތެއްނުވާނެ. އެހެންވީމާ، ވަކި ވަރެއްގެ އާބާދީ އެއް ކަށަވަރުކުރެވޭގޮތަށް ބަލައިގެން އެއީ ހަމަ ދިރިއުޅުމުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ވިސްނަނީ. އާދެ، ދެން މި ބިލުގެ 19 ވަނަ މާއްދާ އަށް ބަލާއިރުގައި ވިޔަފާރި އުސޫލުން އަދިއްޔާ މިހެން ހިންގާ ޕްރޮފެޝަނަލްތަކާއި ސަރުކާރުތަކުން އަދި ޕްރައިވެޓްތަކުން ހިންގާ މި ފާމަސީތަކާއި ހުއްދަ ދޫކުރުން ކުދި ގަވާއިދުތަކާ އެއް ގޮތް ވާ ގޮތުގެ ކަމުގެ (ނ)ގައި، މިގޮތަށް ހިންގާ ކޮންކޮންގައި އާއްމުންނަށް ހުޅުވާލެވިފައިވާ އަދި ކަނޑައެޅިގެން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ ފުރިހަމަ ބޭސްތަކުގެ ސްޓޮކު މި މަސައްކަތަށް ހުއްދަ ދޫކުރެވޭ ކަމުގެ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ޕްރައިވެޓްސެކްޓަރުގެ ބޭނުމާ ހިލޭ ހުއްދަ ދޭ ޕްރޮފެޝަނަލް. އަދި ކޮންމެ ސަރުކާރުތަކެއްގެ ބޭނުން ކުރުމާ އެއް ފަރާތް ޕްރޮފެޝަނަލްސް ބޭނުން ދެއްވާ އެބަ އެއްވެސް ކަހަލަ ބޭސްފިހާރައެއް ހުރި ރަށަކަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ 70 ވަރަކަށް ހާސް އަދަދެއްގެ ބޭނުން. ދުއްވުމުގެ ވަރަށް ކުޑަ ކުދިކުދި ރަށްރަށުގައި ހުރި ބައެއް ރަށްރަށުގައި މިފަދަ ބޭސްބޭސް ދޫކުރާ ސަރުކާރު ފިހާރަތަކާއި ޕްރައިވެޓް ކުންފުނިތަކުގެ ފާމަސީތަކުން، މިދެންނެވި އަދި ބޭނުންވާ ކަންކަމުގައި މިދެންނެވި، ރަނގަޅު ބޭސްފިހާރަތަކާއި ފާމަސީތަކުގެ ސްޓޮކު ހިފެހެއްޓުމުގެ ދަށުން ބޭސްފިހާރަތަކުގައި ކަށަވަރުކޮށްދޭން މިހެން ބޭނުމެއްގެ ސަރުކާރުގެ މިދެންނެވި ފަދަ ސިޔާސަތު އަދި ބޭސް ފިހާރަތަކުގެ ފަރާތުން ދެއްކުން ފާމަސީތަކުގެ އަދި ހިލޭ ކުރާ ބާވަތްތަކުން، ބޭސްފިހާރަ ހިންގަމުންދާ ރާއްޖޭގެ މި ފާމަސީތަކުގެ އަގަށް ކަނޑައެޅުމަކީ ބޭސްތަކުގެ ކުރިން ސަރުކާރުން ހިންގުމުގެ ދަށުގައި ގަވާއިދު ބަލަހައްޓަމުން. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން މި ފުރުޞަތު ހިނދު މިނިސްޓްރީ އިން މިދެންނެވި ފަދަ ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވަކި ބޭސްފިހާރަތަކެއް ހިންގަމުންދާގޮތަށް ފާމަސީ ސަރުކާރުގެ ޕްރޮފެޝަނަލްސް ފާމަސީ، މިދެންނެވި އަދި ބޭސްފިހާރަ ހުރިހާ ރަށްރަށުގައި ހުޅުވިފައިވާ ރަށްރަށުގައި ފާމަސީތައް ހުރުމަކީ ސަރުކާރުގެ ބޭސްފިހާރަތަކެއް. އެކަން ބަލަހައްޓާ އަތޮޅުތަކުގައި ކަނޑައެޅިފައި.

މޮނިޓަރކޮށް ކުރަންޖެހޭނެ ހަމަ. ދުވަހުން ދުވަހު ނޫނީ ކަނޑައެޅޭ ވަކި އުސޫލެއްގެ ދަށުން ބެލެހެއްޓެންޖެހޭނެ. އެހެންނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިދެވޭ ޚިދުމަތްތަކުގެ ފެންވަރާ ދޮގުކުރާ އެއްވެސް ކަހަލަ ތަފްސީލެއް ނުލިބޭނެ. އެއްގޮތަކަށްވެސް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރުން ދެވޭ ފެންވަރުގެ ޚިދުމަތް ދައުލަތަކާ އެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް ރަނގަޅުކަން ބަލައި، މޮނިޓަރކޮށް ރިޕޯޓުކުރުމުގެ ކޮމިޓީއެއް ގާއިމުކުރަންޖެހޭނެ. މިފަދަ ބިލުގައި ނިމިގެން ދާއިރާގައި ބިލުގައި އެ ފުރުޞަތު ހުޅުވާލެވިފައި، ޕެންޝަން މިނިސްޓަރުކަން އަންނަނީޖެހޭނެ. އެ ވާހަކަ އާދެ. ދެން ހަމަ އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ އިތުރަށް ޕްރައިވެޓައިޒްކުރުމުގެ ބޮޑު ކަމެއް ވެސް އަދި. އާދެ، ޕްރައިވެޓައިޒްކުރާ އަޅުގަނޑު މި ދައްކާ ވާހަކައަކީ ކޮބައިތޯ ބަޔަކަށް ދީފައި. މިގޮތުން ބޮޑުމިނިސްޓްރީ ދަންނަވަމުން ސިޔާސީ ހިދުމަތެއް ކުރިއަށް ގެންދަވާ ކުރީގެ ދައުރުގައި ނޫނީ އެއްކަލަ ނިޒާމުން. ކުރީކަ ނިޒާމެއް ވާހަކަ ދަންނަވަންޏާ. އެއީ ވިއްސަރާ އިންތިޚާބު ޖަމާޢަތުގެ ފައިދާއަށްޓަކައި ރަނގަޅު ޕްރައިވެޓައިޒް ކުރެވޭ ޚިދުމަތްތަކުން ހިނގަމުންދާ ކަމަށް ބެލެވޭ. މި ގޮތުން މިކަން ކުރަނީ ހިދުމަތްތަކެއް ދިނުމަށް. ކުރަންޖެހޭ ހަރަދުތަކެއް ކުޑަ ކުރުމަށްޓަކައިކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ކުރިން ދަންނަވާލިން. އާދެ، ސަރުކާރުން ވިސްނާވަޖެހިގެންވެއި އަމި، ކުރިއަށް އޮތް 3 އަހަރު ތެރޭގައި ކުޑަ ހަރުދަ ސަރުކާރު ޕްރައިވަޓައިޒްކުރަމުން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އެއްޗެހިތަކެއްވެސް މިހާތަނަށް އަށާގައި އިތުރުން ފެންވަރު ރަނގަޅުކުރުމުގެ ކޮންސެޕްޓަކީ އަހަރެއްގެ ދުވަސް ތެރޭގައި ކުރެވުނު އެކަށީގެންވާ ކަންތައްތަކެއް ނުވެއެވެ. ފެން. އާދެ، މިގައި އެންމެ ދުރައްދު އެއްކަލަ ވާނެ މިކަމާ ބެހޭ ޚިދުމަތެއް ހުރި، އަނެއްކާ މިކަމާ ބެހޭ ސިޔާސަތުތަކެއް ކަނޑައެޅި، އެ ޕްރައިވެޓައިޒޭޝަނުގެ އުސޫލުތަކާއި ޕްރައިވެޓައިޒޭޝަން ދާ މިހާރަށް ވެސް ރަނގަޅު ފެންވަރެއްގެ މި ދާއިރާގެ ތަފާސްހިސާބު ހުރި ބޭފުޅުންނަށް ވާން. އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ ޕްރައިވެޓައިޒޭޝަނުން މިހެން ހަމަޖެއްސުމުގައި ހުރިހާ މިނިސްޓަރުން އިސްކަންދީގެ އެއް ކަމެއް، ކޮންމެ ޕްރައިވެޓައިޒޭޝަނެއްގައި ވެސް ފެނިކަތް ޖޯކަޓަރާއި ނަޑަހަކާއި އަދި ހުރިހާ ސަރުކާރުން ދާއިރާ އިން އެކަށީގެންވާ ތަޖުރިބާ ފާހަގަކުރެވިގެން މީހެއްގެ ބޭފުޅުން ހަމަޖައްސަވައިން ނިންމާލި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން ދިޔައީ ބަޔެއް ޕްރައިވެޓައިޒޭޝަން ބޭފުޅުން ހަމަޖައްސަވާފައި ވަނީ މިނިސްޓްރީތަކުގެ ބޭފުޅުން ކަމަށް. ހަމަޖައްސަވާފައި، ދުވަސްކޮޅެއް ފަހުން މިސާލުކަން ސަރުކާރު ހަމަ ޕްރައިވެޓައިޒޭޝަނުގެ ދަރުން ހަމަޖައްސަވައިދެ އެ ކޮމަން ހަމަޖައްސަވާ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އެހެނިހެން މި އެ ތިއްބެވީ. ސަރުކާރު ވެސް ނުފެންނަން. ބައެއް ބޭބޭފުޅުން ބަދަލުވެގެން އެއްކަލަ އެބަ ތިއްބެވީ އެ ފަރާތް އަދި ކުރިމަތިލާފައި ތެރެއިން ބޭރުކުރަން އިންތިޚާބުގައި ވަކިކުރަނީ ފެންވަރު ކޮށްދީފައިވެސް ބޮޑު ބޭބޭފުޅުން ހަމަޖައްސަވާ. ހަމަ އެހެންމެ، އެބަ ތިއްބެވި، އެ ޕްރައިވެޓައިޒޭޝަނުގެ އިދާރީ މަސައްކަތްތައް ކުރެއްވުމުގެ ހަވާލުކުރައްވާފައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންގެ ބޮޑެތި ރިޕޯޓާ އެއްކޮށް ހުންނަ ބޭބޭފުޅުން މަސައްކަތްތައް ކުރައްވާ ހިތްވަރުދީ ހަމަ ސަރުކާރުގެ ހެދިގެން ހޯދައިފައި ދެމެހެއްޓޭނެ، ކޮށްލަވާލަން ފަހިވާނީ ފިޔަވަޅު ބަލަހައްޓާ ބޭބޭފުޅުން މަސައްކަތްކުރައްވާތީ. އެބޭފުޅުން ކޮންމެއަކަސް ހަރުދަނާކުރައްވާ ތަޢުލީމާ އެއްގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދަވާ، އެ ވާހަކަ ދައްކާ ދަށްކަމާ

ކަންނޭނގެ އެފަދަ ބަދަލުތަކެއް މި ގެންނަވަނީ. އާދެ، އެހެން ހަމަޖެއްސަވާފައި ތިއްބެވި ބައެއް ބޭބޭފުޅުން، އަދި ހަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ބައެއް ކޯޕަރޭޝަންތަކުގައި އެބަ ތިއްބެވި ސީނިއަރ ކޮމިއުނިޓީ ހެލްތު އޮފީސަރުންގެ ގޮތުގައި ތިއްބެވި ބައެއް ބޭބޭފުޅުން، އެ މަޤާމުގައި ތިއްބަވާ ހޮސްޕިޓަލް ހިންގަވާމުން ގެންދަވާ، އަސްރާކާ ހެލްތު ކޯޕަރޭޝަންގެ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި ތިއްބެވީ. އޭގެއިތުރުން ހިޔުމަން ރިސޯސް އެންޑް އެޑްމިންގެ ޑިރެކްޓަރުންގެ ގޮތުގައި ތިއްބަވާއިރުގައި ޑަބަލް މުސާރަ، މިދެންނެވި ސިވިލް ސަރވިސް އިން މިސާލަކަށް 17 ހާސް ރުފިޔާ ނަންގަވާފައި އަސްރާކާ ހެލްތު ކޯޕަރޭޝަނުން އެބަ ނަންގަވާ ހަމަ އާހާކަންހާވަރުގެ ވައިސާ. ޑރ. އަހްމަދުގައި މިހާރު ވެސް އެބަ ހުންނެވި، ވައިބަވަރ ނިޔާ ބޭބޭފުޅާ މިދެންނެވި ގޮތަށް ޑަބަލް މުސާރަ ލިބިވަޑައިގަންނަވާ. އެހެންވީމާ، މިއީ އެއްގޮތަކަށްވެސް އަޅުގަނޑު ހަދައިގެން ދައްކާ ވާހަކަ އެއް ނޫން. އަޅުގަނޑަށް އިނގޭތޯ ދަންނަވާ ވާހަކަ އެއް. އެއްގޮތަކަށްވެސް ކަންބޮޑުވެވަޑައިގަންނަވާން ކަމެއް ނޫން. އެކަން ބެއްލެވިމަ ތަސްރާކާވުމުން. އާދެ، ހަމަ އެހެންނަމަ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ސިޔާސީ ދާއިރާ އަދި ކަރު ސިވިމްކަން ހުއްޓައިލުމަ ކަންހާ ތަރުހީބުގައި އޮންނަން ސިޔާސީ ހަމަ ޕޮލިޓިކަލް އެޕޮއިންޓީއެއް. އެ ޕޮލިޓިކަލް އެޕޮއިންޓީއަކު މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދީދީ ފަރާން ފެނިގެން ދިރާގު އެމް.ޑީ.ޕީގެ އޮފިސަރަކީ ނަމަކަށް ވޯޓް އެންމެ ފަހުން ބޭއްވި އިންތިޚާބު ހިނގަމުން ދިޔަ ދުވަސްކޮޅުގައި ވެސް ޕީ.އޭ.އެމްގެ މި ދުސްރުތި ހެލްތު ކޯޕަރޭޝަންތަކުގައި، ބައެއް މި ދުނިޔެ ހަމަ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ބައެއް އިސް ބޭބޭފުޅުން ދަރުބާރުއާއި ތަން. އަމިއްލަ ބޭނުންތެރިކަމާއި ދަރުބާރުއާއި ތަން. ތ. އަރު، ތ. އިން ފ. ފަރު ދަރުބާރުއާއި. އެ ދުވަސްކޮޅުގައި އަޅުގަނޑަށް އުނގެނުނު، ހަމަ ކަންކަން ފެށި ޕީ.އޯ.ލު ތ.އަތޮޅުގެ ދަރަކާތް ބެލިއިރު، ގެންދަން ފެށި ހަބަރު ބަލައިލިއިރުގައި މިދިޔަ ޖެނުއަރީ ވަރީ މިދިޔަ ގޮތަށް ދަރުބާރުކުރަން ވަޑައިގަތީ. އެހެންވީމާ، މި ޕްރިންސިޕަލް އެ ބޭނުންކުރާ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުރުގައި ހުރި ބައެއް މުހިއްމު ދަތިތައް. ހަމަ އެހެންމެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ބ.އަތޮޅު، ނަދަން ހެރަތް ކޯޕަރޭޝަނުގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ ބޭފުޅާ އަދި އެމް.ޑީ.އާރް.ޕީން ހޯއްދަވާފައި ބޭފުޅާ، މިހާރުވެސް ކޮންމެ ހަމަޖެހިފައިވާ އެބަ ދަރުބާރުކުރަނީ ސ.އަތޮޅުގައި ގެންދަވާ ހަމަ ކޯޕަރޭޝަން ހ.އަތޮޅު ކޯޕަރޭޝަން، އެ ދަނީ ކުރިން ކޮންމެ ވިސްނެއްކަރު ޖާމު ވަގިޖަހަމުން ރ.އިން ބ.އަށް. ބ.އިން ރ.އަށް ދަތުރުކުރަމުން އެބަ ބަހައްޓަވާ. މިހިރަ މިހިރަ ކަންތައްތަކާ އަސްލު މިހާރުގެ ދޭތެރޭ ޝަކުވާ ދަތިކަން ބެހެއްޓެވީ، އެކަމާ ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ކަންތައްތައް. ހަމަ ކޯޕަރޭޝަން އުފެދިގެން ދިޔައީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަމުން އެބަހުރި މިކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވާ ހުރިހާ ކޯޕަރޭޝަންތަކުން މި ދަންނަވާ ފަރާ ކަންތައްތައް ކުރުމަށް ވަގުތު އެބަ ނެތް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިނގަމުންދާ ހިނގަމުން ދަނީ، އެ ވަގުތަކު ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން މިވަރަށް ބެހެއްޓޭ ވާނެ ގޮތަކަށް ބަލާ ހަމަ ދަންނަވާލަންޖެހޭ ދަންނަވާލަން މި. އާދެ، އަސްލު ހަމަ ކޯޕަރޭޝަނާއި އުފެދުން މި ދިރާގު މިހާރު މި އެންމެ ކުރިން ބޭނުންކޮށްފައި ކޯޕަރޭޝަނަށް ކަރުދާސް ދިޔައިން. އާދެ، އެއީ ވިދާޅުވި އެސްޓީއޯ މި ކަންތައްތަކުގެ ބޭސް ގޮތުގައި ކުރަނީ ރަނގަޅަށް ތަރުތީބުކޮށްގެން ސަރުކާރުން އެބަ ކަރުދާސް

މިހާރުވެސް. ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ފަސް ހާސް ރުފިޔާގެ މުސާރައެއް ދެއްވާފައި، އޭގެ އިތުރުން 1500 ރުފިޔާގެ އެލަވަންސެއް އެބަދެއްވޭ. ދެން އަންހެނާ ކުރިން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ފަދަ ބައެއް ބޭބޭފުޅުން މިފަދަ މި މަޤާމުތަކަށް ހަމަޖެއްސެވުމަށް ތިއްބެވި ޑިރެކްޓަރުން އެބަ ތިއްބެވީ ހަމަ ބައެއް ކައުންސިލްތަކުގައި މިހާރު އިންތިޚާބުކުރެވިފައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނެވެ. ކައުންސިލަރުންގެ މުސާރަ އާއި އަދި މިދަންނަވާ މުސާރައާ ޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ، މިގައި ބަޖެޓުގައި މި ކައުންސިލްތަކުގައި އަސްލުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އުޅެނީ ދިނައިން މި ތިއްބަވަނީ ދަންނަ ބޭފުޅުންނެއް ނޫން. ދިނައިން ސިޔާސީ ބޭފުޅުން. އަންހެނާ އެ ބޭބޭފުޅުން ވަރަށް ބޮޑަށް ސިޔާސީ ދައުރާއަށް ނުފެނޭ އެބަ ފެނުނު އިންގޮތް. އޭގެ ސަބަބުން މިހާރު ސިޔާސީ ދައުރާގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ ބޭފުޅުންގެ، އެ މުވައްޒަފުންގެ ވެސް ވަޒީފާގެ ތައްޔާރީކުރުމެއް ނެތް. އަންހެނާ ބަލިމީހުންނަށް ބަރުދަބީލަށް ތައްޔާރީކުރައްވާ ނުކުރެވޭ. އެ މީހުންނަކަށް ހިމާޔަތެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ އެއްޗެއް ބައިވަރު މަސައްކަތްތަކެއް މިގައި ހުރިމަ، ބަޔާންކުރައްވާ މިފަދަ ބިލެއް ހުށަހެޅުއްވުމަކީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި ގަބޫލުކުރަނީ މި ހުށަހެޅުއްވުމަށް ތާއިދު ކުރަން. އާދެ، މިކަމުގެ ޤާނޫނަކަށް ނަޒަރުއަޅާއިރު ވެގެން މި ދަނީ ހުއްޓިފައިވާ ކުރަމުންދާ ކުރިއަށްދާ ސިޔާސީ ހިންގުމެއް ރަނގަޅުކޮށް ނުދެވޭ، އޭގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މި ދިމާވާ އެއީ ކަންތައްތަކެއް މި ދިމާވަނީ. އާދެ، އެ ގޮތުން ރަށުތަކަށް ވެސް އާއްމު ބޮޑެތި ފައިސާތަކުގައި ވެސް މި ފުރަނަ ނަޒީޒާ އަޅާ އެއްސަ ގޮތުގައި ކައުންސިލްތަކުން އެދުރިގެންނުވާ ކަމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ދަންނަވާލީން. އާދެ، ބައެއް ފައިސާތަކުގައި ސިޔާސީ ދައުރު ރަނގަޅުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި، ކުރިއަށްވެސް ބޭނުން ދަރަނި ގޮތްސަ ވޭ. އޭގެ ނަޒީފާއަށްގެ ގޮތުން ބޭސްފަރުވާ އަދި އެކިއެކިފާފާ މިހުންގެ އަދަދު ވަރަށް ބޭނުން ދަރަނި. އާދެ، އަންހެނާ ސިޔާސީ ހިންގުމުގެ އިހުނަރުވެރި ބޭނުން ގާސްވެ، އެކަމެއް ކައުންސިލްތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވެމުން އެބަ ދޭ. އޭގެ މެދުވެރިޔާގައި ކައުންސިލަރުންގެ ބާކީ ފުރުސަތު ނޫން މިހުން ހައްޤަކަށްކުރުން. މިފަދަ ކަނޑަށް ކުރުމަށްޖެހޭ ކުރަނީ ދިރާސާތައް ނުކުރެވި، މިދަންނަވާ ފަދަ ކައުންސިލްތަކުން އުފައްދަވާފައިވާ ރަށްޖާގައި މި ގެންދަވަނީ. އާދެ، ކައުންސިލަރުން...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ކަންނޭއްގެ ފަދައިން ވާ ވަގުތު ހަމަވެގެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވާހަކަ މެދުކަނޑާލަން ޖެހުނީ. މިހާރު އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ފުރުޞަތު، (ވަގުތު ކާކަންނުވާ) އާދެ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ސަލާމަތްކަން ދަންނަވާލަން. މި ބިލަށް ވާހަކަދެއްކެވުމަށް، 3. އާދެ، ޕާލިމެންޓަރީ ގްރޫޕު ހަމަޖެއްސެވި ވަކި މިހާރު އެދިވަޑައިގަންނަވާފައި ވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 4 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް. މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ކުރިމަތީގައި 5 ބޭފުޅުންގެ ނަން އެބައޮތް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު އެ ގޮތުގެ މަތިން ފުރުޞަތު ދެމުން

ގެންދާނަން. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އަބްދުﷲ އަށް.

<u>އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ﺑﺴﻢ ﺍﷲ ﺍﻟﺮﺣﻤﻦ ﺍﻟﺮﺣﻴﻢ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުން ސިޔާސީ ޒިންމާ ފުރުޞަތުދިނުމާއި، ސިޔާސީ ޒިންމާގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ހުށަހަޅާފައި ވާ މި ބިލާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުގައި މިފަދަ ބިލެއް ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސަތެއް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާނެ ގިނަ ކަންތައްތަކެއް، ނޫނީ ވެއްޖެއްޔާ ޒިންމާ ދިނުމާއި ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާނެ ގިނަ ކަންތައްތަކެއް އުނިކޮށް، މި ބިލުގެ ބޭނުން އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތުގައި ނެގިފައެއް ގޮތަކަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބިލަށް ބަލައިލާއިރުގައި ފެނޭ މި ބާބު ޝަރީޢަތު، ހެދުމު ޝަރީޢަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާފައި ވާ ބިލުގައި މި ހިމެނޭ އެންމެ 22 ވަނަ މާއްދާ. އެ 22 މާއްދާގެ ތަޢާރުފުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މިހާރު ޙާލު ކަންތައްތައް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ބޭރު ފާހަގަކުރެވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުތަކުގެ ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމުގައި ހުރިހާ ކަމެއް ކަންތަކެއް ޤާނޫނުކަން ގެނެސް، އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ ބޭނުން ނިންމާލެވިދާނެ ކަމުގައި ވަނީ ނަމަ އަޅުގަނޑުމެން ފަހުން އެ އަޅުގަނޑުމެން ނެރެން ބޭނުންވާ ނަތީޖާ ނުނިކުންނާނެކަން އެއީ ހަމަ އަޅުގަނޑަށް ކަނޑައެޅިގެން އެނގޭ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިފަދަ ގޮތަކަށް މަސައްކަތްކުރާ ނަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ދެކޭނެ ބޭނުންވާ ދުވަސް ނުދީ ފެއްޓުމާ މި ބިލު ހުށަހަޅުއްވުމުގެ މަޤްޞަދު ނޫނީ ފެއްޓުމާ މި ބިލު ހުށަހަޅައިގެން ބިލެއް ދާއިރާ ތަރައްޤީކުރުން އެދޭނަމަ، އެކަން ފެށޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ކަށަވަރުކޮށްދިނުމުގެ ބިލުގެ ޒިންމާއެއް ނޫނީ ފެއްޓުމާ ސަރުކާރުގެ ކުރިއަށްގެންދިޔަކަން ހުރި މިންވަރުކަން ދައުލަތުންނެވެ ރަނގަޅު ބިލެއްގައި ކާރީގެ ކަންތައްތައް ހަމަޖެއްސުމުގައިވެސް ޤާނޫނުއަސާސީން ލާޒިމުކޮށްދީފައި ވާ އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރަމުން ދާއިރުގައި އަޅުގަނޑު އެކަމާ ގުޅޭ ވިސްނުމަށް ވިސްނާލަން ބޭނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން ދައުލަތުގެ ހަރަދުތަކާއި ބޭނުން ގޮތަކަށް މަސައްކަތްކުރުމުން ދާއިރުގައި، ދައުލަތަށް ލިބޭ އާމްދަނީގެ މައްސަލަ ވިސްނާލައިގެން މިފަދަ ކަންތައްތަކުގައި މަސައްކަތްކޮށްދެއްވާ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ އަޅުގަނޑުމެން މި އެކު ނަތީޖާ ހާސިލުކުރަން ފާސްކުރެވޭނެ ގޮތަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބިލުން ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުން ދާއިރުގައި ޕްރައިވެޓައިޒޭޝަން ސިޔާސީ ޒިންމާދާރުކޮށް ޓަކައި ސަރުކާރުން ގެނެވޭނެ ސިޔާސަތަށް ވަނީ ވަރަށް ބޭނުން ހަރަކާތެއްވީ. 10 ހާސް މިލިއަނުގެ އާއް ޕްރައިވެޓައިޒޭޝަނާ ސިޔާސީ މަރުކަޒު ނޫނީ ހާސިލުކުރާ ހަރަކާތް ހަމަ ތަންތަނުގައި ހުރުމަށް، އެއީ

އަދުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި މިކަން ނުވާން އެންމެ ބޮޑު އެއް ސަރަހައްދު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާބާދީގައި ހިމެނޭ ކިޔައި ބަރުގައިމު އަދުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި 10 ރަށް މީހުން ދިރިއުޅޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެކަހެރިވެ 10 ރަށް މީހުން ދިރިއުޅޭ ކިޔައި ބަދަ އަދުގަނޑުމެން އެބަ ވިސްނާލަންޖެހޭ. މިގޮތަށް ކަނޑައަޅައިފި ނަމަ، އަދުގަނޑުމެންނަށް ކިޔައި ބަރުގައިމު މި ޒުވާނުންގެވީސް ވެސް އަދުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން އެބަޖެހޭ. އިއްޔެގެ ދުވަހު ބަހުރުވަ، އަދުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މިފަދަ ކަންތައްތަކުގައި ދިރުވާލާ އެހުން ކުރިއަށްދާ ހުނަފަ ހާލަތުގައި ކަންކަން ކުރާ އުސޫލަށް ހަމަތަކާއި ގޮތް ވެސް ވިސްނާލަން. އަދުގަނޑުމެން ހަމަ ހިތަށް އެއްކަލަ އަރާއިރަށް ބިރުވެ ހުރަހަރުއި، އެ ބިނުން އަދުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ ދައްކާލާކަމުން، އެއީ ފޮނުވި ގޮތުން ބިލަފަނޑު އެކަލެ ފުރިހަމަ ދައްކާލައިފިއްޔާ ހިމާޔަތާއި ނުހި ވެއްޖެއްޔާ ކުރިއަރުން ބިލާސް ކަމުގައި ދިރާގެ ނަމަ، އެއީ އަދުގަނޑުމެން މިކަން ކުރާ މީހުންގެ ވިސްނުމުގެ ކުރިކަމުން ކަމަކަށް އަދުގަނޑުމެން ހަމަހަމަކުރުމުގެ ނުވާން. އިއްޔެގެ ދުވަހު ބަހުރުވަ، އެއީ ރަސްމިއްޔަތުގެ ވެރި ބަހުރުގައި އަތްމަ ރަސްމިއްޔަތު ބޭރުން ކަމަށް ވީ ބަޔަކު މުޅިއަކަށް ބަރުބޮޑަށް ބޭނުން ވެއްޖެއްޔާ، ނުހި އެ މިހާ އަރު ކަލިޔުން ބިހާރު ގޮތަކަށް އެ މިހާ ބަރަބުވެގެން ދާނެ ބޭނުން ވެއްޖެ ހިސާބުގައި އަދުގަނޑުމެން ޕާނުކަމުން އެ ފޮނުވަސް ބަސްދޮރެކުރެވުނު. އަބަދުވެސް އިންސާނުން ތަރައްގީ އަދި އެބަދޭ. ކުރިއަށްދަން އެބަދޭ. ބަރަބަދު ތަނަތަނަގައި އެ މީހުން މަސައްކަތްކުރުމަށް ވެސް އެބަދޭ. އަދުގަނޑުމެން އެ ބަރަބަސް ބަސްދޮރުކަށް ނުހި ވެއްޖެއްޔާ ވަގު ތަނައްގައި ހުރި މީހާގެ ހުނަރަތަކާ މިވުނަ ތަނައްގައި ޕާނުކަމުގެ އަދުގަނޑުމެން ބޭނު ކަމަށް ވަންޏާ ކަބައިމު އެ މީހުނަށް ޕާނުއަސާސީ ބިބަދިފައި ކުރު ވަޅި ބިނާކުރާ މިނިވަންކަން. ކަބައިމު އަދުގަނޑުމެން ދެން ބޭނުންވާ ބަރުމާނަށް މި ހާމާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ޕާނުއަސާސީން ޤާނޫނު ދިނުމަށް ކުރު މިނިވަން. އަދުގަނޑު މި ދައުރު ވަޒަނާއި އަދުގަނޑު ތަނަވަސް ކަމުގެ ފުރުހަތު ވަރުގެ ފުރުޞަތުތަކަކީ އެހީ ހުރި އިއްޔެގެ ދުވަހު، ދެން އަދުގަނޑުގެ ޚާއްޞަ މީހުން ކަމަށް ބެލޭ އެބައި މަސައްކަތާއި ހިންގުމަށް ނިކަމެތިވަނަ ތަރައްގީ ހާސިލް ކުރުމަށް އެއްފަދަ ބޮޑު ހަން. އަދުގަނޑުމެން ހިންގުމަށް ކަށް ފޮނުވާ ކާމިޔާބު ކުރެވިފައި ނުހި ދައުލަތުގައި އަދުގަނޑުމެންނަށް ތަރައްގީއާ ނުލައި ދުވަހު ކަމެއް ހިންގުމުގެ ފުރުޞަތު، މިސާލަކަށް ފަދަ ކާމިޔާބު ކުރެވިފައި ވަނީ. އަދުގަނޑުމެން ތަރައްގީއާ ނުލައި ހިންގުމަށް ކަން ކުރާ ގޮތަކީ ވެސް މި ހިންގުމަށް ބަހުރުވަތަކަށް އަދުގަނޑުމެން މި ދައުރު ވަގުތު، ބަހުރުވަތަކަށް ގޮތް ފޮނުވާ އަދުގަނޑުގައި ނުހިނގާ ކަމެކޭ. ކަންކަމުގެ ކުރިން ދެވުނު ތަރައްގީއާ ކަމަށް ފަދަ، މި ދުވަސްވީ ޕާނުއަސާސީ ހަމަ އިމާރާތްކުރުމުގައި ބަބަލައި އަދި އަތްޕުރާއަކަށް މަސައްކަތް ކުރާކަށް ކުރަމުން ގެންދާ ފޮނުވާ ތަރައްގީ ތިރީން އެ މިހާ ހުރަސް ބިރުން ނުހި ވަގުތު ތަރައްގީ ތަރިޔާ ތަރުމިއްޔަތުގެ ނުހި ދަށަށް ކަމަށް، ބަޔަކު ފޮނުވާ ދަތުރުވެސް ނިޔާއިޅު ތަރައްގީ ހިނގޭ ގޮތް ހިޔާރިނަލި، އަދުގަނޑުމެން މިޔަށް ހިނގުމުގެ ދައްކާލާ ބަލާ ކަމުގައި ވާ ނަމަ އަދުގަނޑު ދައްކާވަނީ އެއީ ގަބޫލުކުރަން ނުހި އަޅުއަރައިގެން ކަމެއް ތަރައްގީ ކުރަމުން ނުކުރޭ. އިއްޔެގެ ދުވަހު ބަހުރުވަ، އަދުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ހިންގުމުގެ ޖިންސުފަދަ ބަރަބަސްކުރުމަށް ދަށުގެ ފަރާތުން ކުރާ، ބަދަލުއާއެކު އަދުގަނޑުމެން

އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން މަސްއޫލިއްޔަތެއް ކަމުގައި ދެކިގެން ސިވިލް ޚިދުމަތުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ މާލީ ފުދުންތެރިކަން ސަރުކާރަށް ހޯދައިދިނުން. އެ ފުދުންތެރިކަން ސަރުކާރަށް ހޯދައިދިނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރަށް އެ ފުދުންތެރިކަން ނުދީ ތިބެ، މިގޮތުން ވަރަކަށް ޚަރަދުކުރަންވީ ސަރުކާރުން ޚިދުމަތްތަކުން ބޭނުންވާކަމުގައި ވީ ނަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އެއީ އެކަން ކުރެވޭނެ އުސޫލެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރަން އަބަދުވެސް ގަބޫލުކުރަން ހުރިހާ ދިވެހެއްގައި ވެސް ރަނގަޅު ސިވިލް ޚިދުމަތެއް ހުންނަންވާނެ. ރަނގަޅު ސިވިލް ޚިދުމަތެއް ހުރިހާ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށްދޭން. ވިހާ ބޭނުންވާ އަނެއް ދިމާ ކުރެވޭ ވެސް އިންސާނުންނާވާނެ. ގައިސާރާގާ ޖޮބްސެކިއުރިޓީ އަދި އެހެން ދަނޑުވެރިކަމުގެ ޖޮބްސެކިއުރިޓީ ސިވިލް ޚިދުމަތުގައި ދިރިއުޅުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ގޮތުގައި އަސްލު ކަމަށް. ކުރިއަށް ގެންދަނީ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ނޫނީ ހުށަހެޅުނު ވެސް ވިސްނާލަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެ ވާހަކަ ދައްކާއިރު އެ މިސާލުން އެ ބަޔަކާ ވަކި ޕާޓީއަކާ ގުޅުންހުރި ނޫނީ ސިވިލް ޚިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމަށް މިދެންނެވި ކަންތައްތައް ދަސްކޮށް ބޭނުންވާ އަސްލު ވަސީލަތްތަކުގައި ވާ ވަޒީފާ ހުރިހާ ބާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަހައްޓަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެ ހިމާޔަތް ހުރުމަކީ ސިވިލް ޚިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގައި ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ސަރުކާރަށް ދެއްކި ވިސްނުން ކަމުގެ ވަޒީފާތަކުން ދުރުކުރުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން އެހެން ބައެއް ވެސް ވިސްނަންޖެހޭ ވަރަށް ބޮޑު ޙައްޤުތަކެއް. ސިވިލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާތަކުގައި ދެމިތިބުމަށް އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ޚިދުމަތް ކުރުމަށް ވަޒީފާގެ ޔަޤީންކަން ދިނުމާއި، އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ގޮތުގައި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނުގައި ބުނެފައިވާ ވަކި އުސޫލުތަކުން ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ވަޒީފާ ދިނުމާއި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމާއި، ވަޒީފާގެ ރުތުބަ ބަދަލުކުރުމާއި، ޚިދުމަތުގެ މުއްދަތާއި ޢިނާޔަތްތަކާއި ތަމްރީނާއި ތަރައްޤީއަށް ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި ޕާޓީގެ ސިޔާސީ ގޮތްތަކުން ނުފޫޒު ފޯރުވާ ގޮތަށް ނުވާން ބޭނުން. ސިޔާސީ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވާން ބޭނުންވާ ވަޒީފާއެއްގެ މީހުންނަށް ސިވިލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާއަކާ ނުލައި ސިޔާސީ މަޤާމެއް ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު ވެސް ހުރުން މުހިންމު. އަޅުގަނޑުމެން ސިވިލް ސަރވިސް ގަވާއިދުގެ ދަށުން ވަޒީފާ ދީފައިވާ މުވައްޒަފުންގެ ޙައްޤު ރައްކާތެރިކޮށް ސިވިލް ޚިދުމަތުގެ އިސްލާޙުތަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން މި ޤާނޫނު ބަދަލުކުރުމަށް ވެސް ހުށަހަޅަން. ޤާނޫނު ދިރާސާކޮށް ބެލުމަށް ކޮމިޓީއަކަށް ފޮނުވުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ހަދާ ނިންމާފައިވާތީ އެ ޤާނޫނުގެ އެއް މާއްދާ އާއި އަނެއް މާއްދާ ފުށުއަރައިގެންދާތީ، އެއް މާއްދާ އަނެއް ބަދަލުކުރާ އަނެއް މާއްދާ އަކީ އެކަން ނުކުރެވޭ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ގިނަގިނައިން ފެނޭ. މިއީ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ވިސްނުމުގައި ކަން ކުރިމާ ދިމާވާ ނަތީޖާ. ނޫނީ ލިބޭ ނަތީޖާ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އެއަށްވުރެ ދުރަށް ވިސްނާލައި، އަޅުގަނޑުމެން މި ހަދާ ޤާނޫނުތަކަކީ ނޫނީ ފެށިއްޖާ އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންޖެހޭ ސިޔާސަތުތަކާ އެއް އެއިން އަޅުގަނޑުމެން މި ނުކުން ބޭނުންވާ ނަތީޖާނެރުމަށް، އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭނުންވާ މަޤްޞަދު ހާސިލުކުރުމަށް، ނޫނީ ފެށިއްޖާ އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް ދޭން ބޭނުންވާ ޚިދުމަތް އާދެ ރަނގަޅު ގޮތުގައި ޤާނޫނުތަކުން ނޫނީ ގަވާއިދުތަކުން ވިޔަސް ވެސް އެކަން އެ ގޮތަށް ކުރެވުނުއަބަދު އިޖްތިމާޢީ ތަރައްޤީ، އެހެންނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަބުރުވެސް ވާނީ ކާމިލް ދުވަހަކު ގާނޫނުތަކުގައި އަސާސް ދުވަސް އެއަށް ބަދަލުގެންނަވަނީ. ނޫނީ ފެށިއްޖާ ދުވާލަކު އެއް ފަހަރު ޤާނޫނު ޤާނޫނުއަސާސީގައި އަސްލުތަކާ އިސްތިޖާބުކުރަމުން އަހަރެން ބަޔަކު ބަދަލުކުރަނީ. ނޫނީ ފެށިއްޖާ ދުވާލަކު އެއް ފަހަރު އިޖްތިމާޢީ ތަރައްޤީ އަށް ނުކުތުން އެބަ ހުރި ގޮތް ގިނަ އަޅުގަނޑުމެން ހުރި.

މިސާލެއްގެ ގޮތުން ބައްލަވާ ހާމަކަމާ ޤާނޫނު އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުތަކުގައިވާ، ދީން ދިމާވި ދަރި، އުނދަގޫ މައްސަލަތަކެއް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން 1 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ޤާނޫނަށް 10 ވަރަކަށް، 15 ވަރަކަށް އިސްލާހުކުރަނީ، އެ އިސްލާހުތަކާ ގުޅޭ ބަހުސްކުރުމުގެން އަޅުގަނޑުމެން ގިނަގިނައިން ވިސްނުމުގައި މަސައްކަތްތައް ކުރެވޭ. ވަކި މިހާރަކަށް ކަމެއް ކޮށްދިނުމަށްބައެއް ނޫނީ ވަކި ބޭފުޅަކު ވަކި ތަނެއްގައި ބޭނުންތެރިކަމަކާއި ނޫނީ ފެށިއްޖާ އަދި އެހެން ވެސް މަސްއޫލިއްޔަތު ހިސާބުކުރަމުންދާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން ހިތުގައި ބަރާބަރަށް ދޭން ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް ހަނދާން ނައްތާލާފައިވިޔާ، އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅު ބޭނުންވާ މަސްދަރު އާއި ފަހަ ނުކުތުން. އިޖްތިމާޢީ ތަރައްޤީ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި މި ކަމެއްގައި ބިލަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭނުން ހުރި ފަރާތަށް ދަންނަވާލަމުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތަށް ނިންމާލާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޝިދު ހުސައިން މަނިކަން ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް. އާދޭ، ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިނަށް ވާ ތަޢާރަފުކުރެއްވި ސިޔާސީ ހުށަހެޅުއްވި ސިޔާސީ ހުށަހެޅުމުގެ ސިޔާސަތު ކަންތައްތަކުގެ ބިލަށް.

ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޝިދު ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތަޢާރަފުކުރެއްވި ސިޔާސީ ހުށަހެޅުއްވި ސިޔާސީ ހުށަހެޅުމުގެ ސިޔާސަތު ކަންތައްތަކުގެ ބިލު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވި ދާއިރާގެ ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާސަތުން ތަޢާރަފުކޮށް

އަޅުގަނޑު އިންޑޮނޭޝިއާގާ އުޅެ ސްކޫލުދަރިންނަށް. އަދި މި ބަޔާގެ މަސައްކަތް ދަރުމަ ބަރުސްކޫލުތަކުގެ ބޭބޭފުޅުންގެ

ތަރުބިއްޔަތު ހާއްސަ ގޮތެއްގައި ސ.ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިސްލާމީ މަރުކަޒު މަޖިލީހުގެ ރައީސް ފަރާތުން

ތަރުޖަމާކޮށް މި ވާހަކަފުޅު ދައްކަވާފައި ވާތީވެ، މި ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ހަމަ ޖުމުލަކޮށް ކުރުކޮށްލާފައި އެ މަނިކުފާނު އެ

ދެއްކެވި ވާހަކައެއް ތާއީދުކުރަމާ ދަންނަވާލާފުން ކަންނޮށާރު މިހެން އެންމެ ރަނގަޅުވާނީ ވަޒީފާ ގޮތުން ބަލާލީ. އަދި

އެއާ ވިދިގެން ދުނިޔެ އިހަވަންދު ދާއިރާގެ އިސްލާމީ މަރުކަޒު އަބުދުލް ޢަބްދުއްލައްﷲ ފާތުމަތުގެ ވަރަށް ވިސްނުންތެރި

ޒާތުގެ ކަމެއް ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމުވެސް އިންޑޮނޭޝިއާގާ އުޅެ ސްކޫލުދަރިންނަށް. އެއީ ވެރިކަން ހިންގާ ފާޅުގެ

ފަރާތުން މި މަޤްބޫލުކުރާ މިއަދު ވާހަކަދައްކާ ބޭފުޅުންގެ ބަސްމަގާއި ވިސްނުމާއި ފިކުރު މިހިރަ ގޮތަކުން މިފަދަ

މުހިއްމު ކަމަކަށް ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްތަށް ބޭނުންވާ ހިނދު، އަދި ކޮންމެ މަޤްސަދެއްގައި ނަމަވެސް ޚުލާފައި

ވާ ބަޔާ މުދަލުގައި ދެއްކެވި ވާހަކަތަކާއި ރައްޔިތުންނާ މެދު ބަސްތަކާއި ބޭނުންކުރި ބެދު ބަސްބަހާއި ދިވެހިންނަށް ޚިދުމަތްދިނުމުގައި ދިމާ

ދިވެހިންގެ ހަމަތަކުގެ ވަޒީފާދާރުކަމާ މެދު ދައްކަވާފައިވާ ދިމާ ތަރުބި ވާހަކަތަކާ އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމުވެސް މުސްތަޤްބަލެއްގެ

ހަރަކާތްތަކުން ތަރުބިއްޔަތާ އުޅެ ފާހަގަކުރާ ކަމެއް ކަމުގައި ދަންނަވަން. އިސްލާމީ ރަސްމީ، މި ފާހަގަ ކޮށް މި

ހުރިހާ ކަމަކާއި ވާ ބައްޔަކީ، އަޅުގަނޑު މެން ހާއްސަ ގޮތެއްގައި މަޤްސަދުގެ އަދިމަދެނެގޮތުން މިހާރު ގޮތަށް ބަލާފައި

އަޅުގަނޑު ހިތްހަމަ، ދަރުމަ އިސްލާމީ މުސްލިމް ފުރަގަސްދޭތި ނުހަމަ ތަން އަޅުގަނޑު ވެސް އިތުރު އެއްކޮށް

ހިމާޔަތްކުރަމުން، އިތުރު ބޭރުން މިހާރު ހިމާޔަތްކުރަމުން. އިސްލާމީ މުސްލިމް އެ ވިޔަފާރި ތުނުފުޅު ދެ. ފުރުޞަތު

ނެތްކަމުގައި ވާ ނަމަ ޤުރުއާނުގެ ނަމޫނާ. ތިބޭ ގޮތުގައި އެކި ޤުރުއާނު މި 30 ޢަރަބީގެ ޤުރުއާނާ ދެކޭ އެއްވެސް

ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް. ތަޢުލީމުގެ މަރުކަޒު ކަމުގައި ވާ ނަމަ ހަމަ ދިވެހި ހުނަރު ތަރުޖަމާ ކުރެވެނީ

އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަހުރި ކުރިއަރާ، މި ރަށުގެ ބިމުގެ ޤުރުއާނުގައި މިދިޔަ ސަރުކާރުން ހެއްދެވި ފައި ވާ.

އެކަމަކަށް ހުށަހެޅުނު ނަތީ. އިތުރު ވާހަކަ އެއް ދެއްކެވުނު ނަތީ. އާދެ، ބިލާތަށް ނިޔާމުގެ ތަފާތު އަތަކާ

ބިލާތަށް ނުކުމަށް ތަޢާރަފުވާނީ ދެ ދަނޑުވަޅެއްގައި، އަދި އާ ބިލާތަށް ރާއްޖެ އަށް ތަޢާރަފުކުރުމަށް އެކަ ނަހާ

ފައިދާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިންތިޚާބު ރަށްތަކުގެ ބާޒާރު އަށް ވަރަށް ދިވެހި ސަރުކާރާއި ދައުލަތަށް ފައިސާތަކުގެ ގޮތުގައި

ލިބުމުން ދާ ހިނދު، މިފަދަ ޤުރުއާނުގެ ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމަށް ދަތިކަމެއް ވެސް ނުވާނެ. އިސްލާމީ މުސްލިމް

ހުރިހާ އެއްޗެއް ހުރިހާ ކަމުގައި ހިލޭ ދޫކުރާ ޤުރުއާނުގެ ގޮތުގައި ހަމަޔަށް ވަކި މާއްދާއެއް ފުރަގަސްދީފައި (ނ) އިން ފުރިފައި

އެންމެ ރަނގަޅު، ހުސްއެއްކަށި ރާއްޖޭގެ ސިފައިންގެ ނަޒާހާތު ރަށްތަކާއި ބާޒާރު ރާއްޖޭގެ ގޮތުގައި ވެރިކަމުގެ ފުރަގަސްދީފައި ހުރިހާ

އަޅުގަނޑު ހިތްހަމަ، މި ތަނަށް އިތުރު އިސްލާމީ ރައްޔިތުންގެ ތަރުޖަމާ މިއަދު އަނބުރާ އެބަޖެހެނީ އެންމެ ރަނގަޅު އެންމެ ރަނގަޅު

ފެންނަ ގޮތެއް. މި ތިން ދާއިރާ ފުރާނަތްތަކުގައި އަދި މި ޤަނޫނު ކަންތައްތަކުގެ ވެރިކަމުގެ އެހެން ބައެއް ބޭބޭފުޅުން

ދެއްކެވި. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ތިން ޤުރުއާން ޒާތުފުޅު މިތަނަށް ދަންނަވާލަން މި ޤާނޫނު، މިފަދަ

ހާލަތްތައް ދިމާވެއްޖެ ކަމުގައި ވާ ނަމަވެސް މިކަމަކީ ކަންތައްތަކުން ސަރުކާރު ދައުލަތުގެ ފައިސާ ރައްޔިތުންނަށް މި

ޒުވާނުންތީދިރިހުރުމުގައި ފަހަރު ޖެހިގެން ނުވާނެ ކަމާއި އަދި ޤާނޫނު ހަމަ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނާއި ތަފާތު ޚިޔާލު، ފިކުރުތަކުގެ މީހުންނާއި ތަފާތު ވިސްނުންތައް ދޭހަވޭ، ޒައުމަރާޖަކާއި މި ޒުވާނުން ޚައްޤުންނާ ދިރުމަށް ތައްޔާރުވެ، ފިޔަވަޅު ކުރިއަށް އަރަންޖެހޭ ކަމީ ޙަޤީޤަތެއް. މާއްދާ ހަމަޖެއްސުމަކީ ދައުލަތުން ހިލާ ފުރުޞަތު ޒުވާނުންގެ ގޮތުގައި ދިޔުމައި ވާއިރު، މުޅި ދައުލަތުގެ މައްސަލަ މި ޒުވާނުން ވާޑުބުޅެން ދެކޮށް އެއީ ވާޝަނަލްސަރވިސް ތަރުހީބުކުރެވޭ ތަރުއީން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ޙަޤީގަތެއް ދީ ކުރެއް. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ހާލަތު ފެންނަތަނާއި ޒުވާނުންތަކާއް ދިނުމުގެ ނަމުގައި ފަސް ވަނަ މާއްދާގައި ބައްޕަކާއަށް ބިޔަވަޅު ވާ ދިރިހުރުމާއްޔާގެ އިތުރު ދާއިރާތަކާއް މިހާރު ބެހެއްޔާއި ވާ ގޮތުން ބަލައި، ކޯސްތު ޙިއްޞާކޮށް ދާއިރާއެއް އާބާދީގެ 5000 މީހުން ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި ވާއިރު، މި ދާއިރާތަކަށް އަދަދަށް ބަޖެޓު، ޒުވާނުންނަށް ފޯރުކޮށްދިނުމުން ގޮސްދާނެ. މިއީ އަނެއްކާ ފަހަރުގައި މައްސަލަތަކެއް މި ބަޖެޓުގައި ހުރި ގޮތަން ފަހަރުގައި ނުކުތާތަކާ ކަމެއް އިންސާނީ. އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްބަސްވަން ބައެއް ކަހަލަ މައްސަލަތަކެއް މި ބަޖެޓުގައި އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޭނުން ވިސްނާ ފިކުރުކުރަން. އެއީ، ވަރަށް އަސާސީ، ވަރަށް ބޭނުންތެރި، ވަރަށް މުހިއްމު ހައްޤުތަކެއް ސިޔާސީ ޒުވާނުން ވާޅިވި، އެ ޒުވާނުންގެ ދިރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރައްވާނެ، ވިސްނުމަކާނެ، ޖިންސަކާނެ، އުމުރަކާނެ ތަފާތުކުރުމެއްނެތި ތަފާތުކުރުންތަކުގެ ބޯރަސް މި ހިސާބަކުގައި ހުރަހެއްނުވާ ގޮތަށް ދެކޮޅަށްގައި ތަޙައްމަލުވާ އަރަން ވިދާޅުވީ ދެއްވާ އެބައުޅު 23 ވަނަ މާއްދާ އަދި އަރަން ބައެއް މާއްދާތަކަށް ވާހަކަދައްކަވައިން ގެންދާށެވެ އެއްވެސް މީހަކަށް ތަފާތުކުރަން ދިލުގެ ދައުލަތުން ޒުވާނުންނަށް ހަމަހަމަކަމާ އެކު ގެންސްދައްވަޖެހޭކަން އިންގެން އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، އެ ސަބަބަތަކާއި އެ މާހަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަންޖެހޭ. އާދެ، ހަމަ އެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާ ހިތް އެބައޮތް. ހަމަ ބައެއް ބޮޑުބޮޑު އެ ބޮޑުގެން ދާއިރާތަކުގެ މާހަކައް ދައްކަވައިން ގެންދަވައިރު، ހަމަ އަޅުގަނޑު އެ ދާއިރާއަކަށް ހިމެނޭ ވިލިމާލޭން ދާއިރާގައި ހުންނަ ބިޔައެ މަސްކަތުގެ ޒުވާނުންތަކުގެ ފެންވަރު ދަށްވެފައި މާކަން ކުޑަ ކޮށިގަޅުތަކުން އެގުރުމަށްފަހުގައި ވެސް. އަދި މި ދޮށުދިޔުން މިދިޔަ ޒުވާނުންނަށް ވެސް ދަށްވެފައި ވާނީ އެ މާހަކަ ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ތަނުގައި ދަންނަވާލަން ބޭނުން. ދާއިރާގެ ތައުލީމުނަތަކާއި ތަރައްޤީކުރުން، ތައުލީމުގެ މަޖިލީހުގައި މާހަކަ ދައްކަވައިކަން ހުށަހަޅައިދެވޭ މީހުންގެ ހައިސިއްޔަތުން އެ މާހަކައަށް ހިމަނާލެވުނު، މިފަދަ ތައުލީމީ ގުޅުންހުރި ހަމަ ކޯސްތު ބެލުމުގައި، ކޯސްތު އިއްޖަތްޕޮތް މެންބަރަކު އެކަން ކުރައްވަންޖެހޭ ގޮތް ކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަމު، އަޅުގަނޑު އެ މާހަކަ ދަންނަވާލީ. އަޅުގަނޑު އެދެނީ ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ފިޔަވަރުގެ ބޯޅުފުޅުން، އަދި އެކި ގޮތްގޮތަށް އިހުސާސްކުރުކުރައްވައި، އަދި އެކި ގޮތްގޮތަށް ކުރީ ސަރުކާރުތަކުން ނުލިބުނު، ކުރިން ނިމިދިޔަ މި މާހަކަ ދައުކޮށްދީގެ ބަޔަކުގައި ސަރުކާރު ދިރާސާކުރި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެނގޭ މަޖިލިސްތަކަށް ވިސްނާވަޖެއިގެތީ. ދިވެހިރާއްޖެ މި ދިނި ފެންކަށް ހަމަހަމަކަމެއް. ކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުގެ ބަޖެޓުގައި އަޅާ ނިސްބަތަށް ދިލުހުރަން ދޫކުރުމަށް ޒުވާނުންނަށް ނުހިމެ ސަރުކާރުތަކުން 2013 އިން 2014 އަށް އެ ބޮޑުވެއްޖެނަމަ ހިޖުރައިއް ނުކުތުމުން. އަޅުގަނޑު މި ދާއިރާ މީހުން މި ދައުލަތުގެ މިހާރުގައި މި ބަޖެޓު ބައްސަވުކުރުން ކުރީގެ

ދަންފަޅީގެ ގަޑީގައި ނިންމާފާފައި ބޭރަށް ނުކުތުމުއިރު، ހަމަ ދެ މީހުން ސަލާންޖަހަން އައިސް ތިބި ބޭސްސޮޅި ހިފައިގެން. އޭގެތެރޭގައި އެމް.ޑީ.ޕީ މެންބަރަކު ހިމެނޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ މިއަދު ހާލަތު. މަދަނީއަށް ވާހަކަ ތިޔާގެ ބޭބޭފުޅުން ދައުލަތުން ގެންދަވާއިރުގައި މަދަނީ ތިޔާރަށްދެކުނުއްވި ހިސާބަކާއި ހިސާބުކުރެއްވި ދުވަހާއި އެ މަސައްކަތް ދާ ގޮތާ މި ކަންތައްތައް ދިވެހިންނަށް ނުލިބޭ. އަޅުގަނޑުމެން މިތާ ތިބޭގައި ތިބޭފައި އަޅުގަނޑު މިހާ ކިޔަންދެ އަޅުގަނޑުކޮށް ޝުރާހާ ކުޑައްސާ ހިތުހުރި ފާހަކަ އެއް ދައްކަވާ ނަމަވެސް މި ފުރުޞަތުގެ އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތް ދައުލަތުން ތިބޭ ބަޔަކަށް މި މަސްޢޫލިއްޔަތު ދައުލަތުގެ ތަރައްޤީ ކުރު ފާހަކަ އެއް ކަމެއް ބަނޑުދަތިކަން ކޮބައި ކަމެއް ދައުލަތުން އެދިއުދު ދިމި ހުޅުމަތިކަމެއް ކޮބައިކަން ދައުލަތުންނަށް ދަނޑުވެރިން އެބަ އެނދިވަޅުއިރުވެސް. އެހެންނަމަވެސް، ދަރިވަރުން މިފަދަ ގަޑިކަން މިހާރު ބެލެވޭ ބާރު ގަދުން، މިއީ ސަލާމަތް ސިޔާސީ ބެލުމަކުގައި ވަނަމަ ދަނޑުގެ ތަނަވަސްކަމަށް ހަމަ ޖަހާ ސަލާމަތް އަދަބުގެ ތަޢުލީމް ވައްތަރު މަޢާރިފުގެ ނަމަވެސް މިއީ ދިވެހި ދައުލަތުގެ އެނގޭ އަމާޒު ހުރިހާ ކަމެއްގެ ތަޢުލީމުގައި ހިމެނޭ ބިނާކުރެވޭ ހުރިހާ ގަވާޢިދު. ދުނިޔަވީ ކަމާއި ވާހަކަދައްކާލާ ވިސްނުންތެރިކަމާއި އެކު ދައުލަތުގެ މަސްޢޫލިއްޔަތު ގެންބަދަލުގެ ހަރަކާތްތަކުން ދިވެހި ދައުލަތުންނަށް މިފަދަ ބިލުތަކަށް ވާހަކަދެއްކުމަށް އެކި އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޤައުމަށް ހާސިލު މުސްތަޤްބަލް ދައުލަތުން އެކި ދާއިރާތަކުން ދިވެހި ސިޔާސީ ހާލަތު މުހިއްމުކަމެއް ތަރައްޤީގެ ދައުލަތުގައި އެކި ދާއިރާތަކުން ވަޑައިގަތުން. ވަބިއްސަލާމް އަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ.

މަޖިލިސް ހާޒިރުގެ ދެންބަދު ދުރަސްމަދު ނާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ދައުލަތުގެ ސިޔާސީ ހިންގުމުގެ ޤާނޫނީ ބިނާކުރުމާއި ސިޔާސީ ހިންގުމުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ބާރު. މި ބާރުގެ މަޖިލީހުގެ އެންމެ ޤާނޫނަކަށް ވުރެ މުއްސަނދި ކަނޑައެޅިގެން މި ކަމަށް، މި ނަމަކަށް ވުރެ އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނީ ވިސްނާލުން އެބަޖެހޭ. ހަމަ އެހާއިރެއްގައި ބައްލަވާގެން މި ވަނީ މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިން ކަށަވަރު ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ކަށަވަރުކުރެވިފައިވާ ބިލުން ހިންގުމަށް ދައުލަތުން ކަނޑައަޅައި ސިޔާސަތުތަކެއް ކަމުގެ ގޮތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރެވޭ މިގެ ބައްޕަރުވެރިގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އޮތީ. އާދެ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ވަނީ، ދިވެހިރައްޔިތުން އެއްގޮތަށް "ހަރަކާތް ފުރިހަމަކޮށް ސިޔާސީ ހިންގުމުގެ ހިތްވަރު، ސިޔާސީ ހިންގުމަށް ދިނުން". މިން މިގައި ބަލަން މި ޖުމްލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ވާ އެއްގޮތަށް. 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ވިދާޅުވާ އެއްގޮތަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަ ވިސްނާލަން އެބަޖެހޭ. ކިޔާތީ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި އޮތީ. އާދެ، 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)ގައި އޮތީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި އެންނަ ކަމެއް މިއީ ކަނޑަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން

އިންތިޚާބުކުރައްވާ ރައީސަކަށް ވެސް މި މަސްއޫލިއްޔަތު މި ޤާނޫނުއަސާސީން ކަށަވަރުކޮށްދެއްވާފައި ވާ ކަމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލަނީ ދައުލަތުގެ މައިގަނޑު ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅާނީ ސަރުކާރު ކަމާގުޅޭ ހުރިހާ ވުޒާރާ، "ދައުލަތް" މާނަ މި ކުރެވެނީ ދައުލަތުގެ އެންމެހައި ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކީ އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޤާމަށް ހޮވޭނެ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ބެލިދާނެ ޚިދުމަތާ ބެހޭ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅަނީ. މާދަމާ އަޅުގަނޑުމެން މަސްވެރިކަމާ ބެހޭ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅަނީ. އަނެއް ދުވަހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދަނޑުވެރިކަމާ ބެހޭ ސިޔާސަތުތައް މި މަޖިލީހުން ކަނޑައަޅަން ވެއްޖެ ކަމަށް ވީނަމަ މި ކުރެވެނީ ކޮންކަމެއް ޤާނޫނުއަސާސީން ސާފުކޮށް އެބަބުނޭ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ މަތިން އަޅުގަނޑުމެން މިކަމުގައި ކުރަން މި އޮތީ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ބޭނުން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ އެކަމަށް ނުކުތާތަކެއް. އެހެންވީމާ، މި ކުރާ މަސައްކަތަކީ ވެސް މިދެ ބަދަލުތަކެއް ވެސް ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ވާހަކަދައްކާލައިރުގައި ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި އަދި މި އެހެން މިނިސްޓަރުން ނުކުތާ ގޮތަކަށް ދެކެވުނުކަމަށް. މި ބިލުގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދު ގެއްލިގެން މި ދިޔައީ މިހާ ހިސާބުން. މި ބިލުން ދޫކުރާ އެއްކޮޅަށް ޖާގަ ބައެއް ބަޔަކަށް ބޭނުންވެގެން އުސޫލުތަކާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދިރިއުޅުމުގައި މުއާމަލާތު ކުރާ ކޮންމެ ކަމެއް ނިމޭނީ. އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައެޅިޔަ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ޤަބޫލުކުރަން ވެސް މި ބިލު ވެސް އަދި އެހެން ބިލުތައް ވެސް މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރިހާ ވަކި ރަށްރަށުގެ ކައުންސިލުތަކާއި ސިޓީ ކައުންސިލުތަކުގެ ހުރިހާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބާބު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ނަމޫނާ ބާބެއް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ނަމޫނާ އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާ އިންތިޚާބުވުމަށް އަޅުގަނޑު އެބަ ޤަބޫލުކުރަން އެއް ކުރިއެރުމުގެ ކުރިން ވަކި ކަމެއްގެ ބޭނުމަށް ދެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ދެކެވުނު ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅައިގެން މި ކަމުގެ ދަތިތަކުގެ ނިޒާމު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

އާދެ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ޖެހިލުން ލިބިފައިވާ މާއްދާތަކުގެ ދެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ އެއްޗެއް ވެސް. 17 ވަނަ މާއްދާގައި މި ބިލުގެ އެބަބުނޭ މި ބިލު ގާތްގަނޑަކަށް އެހެން ގޮތުގައި ހިނގާ ކައުންސިލުތަކެއް ކަމުގައި ބެލެވޭ މުއައްސަސާތަކުގެ އެއީ ސިޓީ ކައުންސިލު ނުވަތަ ސިޓީ ކައުންސިލުތައް. 14 ވަނަ މާއްދާގައި އެބަބުނޭ، މި ބިލުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި އެބަބުނޭ 10000 އާބާދީ ހިމެނޭ ބޮޑެތި ރަށްރަށުގައި ކައުންސިލް ހިންގާނެ. އެއީ ވަކި ބޮޑެތި. އެހެންވީމާ، މި ރަށްތަކުގެ ތެރޭގައި ދެއްކި ވާހަކަ އެއީ. އެއްކަލަ މި ބުނަނީ މި ބިލު ބޮޑެތިރަށްތަކާ ދުވަހުން ތަރައްޤީ މި ބިލު މިސްރާބަކީ ހިނގާފައިވާ ސިޓީ ކައުންސިލް ހާމަ ސިޓީކައުންސިލް ބޭނުންވާ. އަނެއްކާވެސް އެބަބުނޭ ބިލުގެ ކައުންސިލުތަކުން ހިނގާނެ ގޮތް. އެއީ ތަރައްޤީކުރާ ކަމުގެ ނުން. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ވާހަކަ އެއް ކޮންމެ ގޮތަކުން ދެއްކިދާނެ މި ތަރައްޤީގައި އިންސާނުން މަދު މީހުންނަކަށް އަދި އެބަބުނޭ ކަމެއް ހިނގާ ބޮޑު ތަރައްޤީކުރާނެ އެހެން ގޮތެއް ވަރަށް ވިސްނުމަށް އެއީ ކޮންމެ އެއް ކަމެއް. އިންސާނުން ނަގާ ނަޒަރެއް ނަޒަރުން ވަރަށް މާބޮޑު އެއް މަގަކަށް އެބުނެއް. އެއީ ޢާންމު ކޮންމެ ރައްޔިތުންގެ ވިސްނުމުގައި ވިސްނާ އަދި އެކަން ނަމަވެސް ވިސްނާ އެކަން ކޮންމެ ހިނގާ އެހެން ނޫން ކޮންމެ ރައްޔިތުން

ކަމުގައި އަދި އުންމު މަދު އަދަދަކަށް ދަރިމައިވުމުގެ ސަބަބެއްގެ ގޮތުގައި ދެއްކިދޭ އަސްޗެސް އެއް. މިކަންކޮންފައި ޒާލި.

ދެން އުކަންކުރުމުގެ ނަތީޖާއަކަށް ވެގެން ދިޔައީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއަދު މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތައް ނެތިގެން 2 ތަށްކަ މީހުން ރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރަން މި ފެށުނީ. އެއީ އުކަން ކުރިމަ ނަތީޖާ ނިކުތް ގޮތަކީ މިއީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ކުދިކުދި އާބާދީ މުޅި ދުނިޔޭގެ ނިސްބަތުން އުންމު މަދު އާބާދީ އޮތް ޤައުމު ހަމަހާކޮށް، ސުންނާފަތިރަސްކޮށް ދި ދެންނެވި އާބާދީ އެއީ، ޤަރާރުދީ އެއީ، ޤަވާޢިދުތަކާއި އަދި މީހުން ގެސް އެކްސްޕާޓުތަކާއި ފަރާ ޒާތީ ބާރާ ހުރިހާ އެއްޗެއް ތައިގެން ގެސް ނިޒާމުކުރާމީހުންގެ ސަރުކާރު. މިއަދު ވެސް މި ޤައުމުގައި ދިވެހިބަޔަކުން ކުރެވޭ ބޭފުޅުން ޤާނޫނީ ބޭފުޅުންގެ

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު ވާހަކަ އެ ދައްކަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒު ތަޢާރަފުކުރެއްވި އެބަ ފާހަގަކުރައްވާ މި ބިލަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)ގާ ހިމާޔަތް ކުރަނިވި ފަދަ އެކި ބިލުގެ ކަމަކީ މި ބިލުގެ ތަޢާރަފުގައި ވެސް އެބަ ބާރުއަޅާފައިވާ ކަމަށް. ހަމަތަކާ ސިޔާސަތުތަކާ އުސޫލުތައް ދަތުރުފަތުރު ކަމުގެ ބިލުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައި އެބަ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން ވަނީ އެ މައްސަލަ އެ ގޮތަށް ތަޢާރަފުކުރެއްވި އެ ވާހަކަދެއްކެވުން ގެންދަވާނީ މި ބިލު އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް އައިއްސަ މި ގޮތް މަޖިލީހުގެ ގާނޫނީ ކޮމިޓީގެ ދިރާސާކުރުމުގެ ދަށުން ކަމަށްވާތީ. އެއީ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާ ތަކުގެ ތެރެއިން ... ހުރި ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ގޮތް ޚިޔާލުތަކެއް. އެއީ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތައް ގާނޫނީ ގޮތުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 115 ވަނަ މާއްދާގައި ވަކިން ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއް ހިސާބު، ހަމައެއާ ބެހޭ ގޮތުން މި ބިލުގެ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތުގައި އޮތުމަކީ، އެހެންކަމުން ސާފުކޮށް ދެވިފައިނުވާ. އެއީ ވަކި ބާރު ނިޒާމީ މަޢުލޫމާތު އެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީ ބަޔާންކޮށްގޮތް ބިލުގެ މި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ހިމެނުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުން ކުރިއަށް ގެންދެވިދާނެ ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ދެންނެވި ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ކަމަކަށް ދެކެވޭތީ ނުނިމޭ. މި ދެންނެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ހުށަހެޅުއްވުމަކީ މި ބިލު އަޅުގަނޑުމެން މި ވަގުތު މި ބަހުސްގައި ބަލަހައްޓަވާ ހަމަތަކުގެ މަތިން ބަލާފައި ފޮނުވާ ކަމަށް ނޫނީ ހުށަހެޅުއްވުމެއް ފާސްކުރަން. އެހެންކަމުން، މިހާރު ވާހަކަދެއްކެވުން ގެންދަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދަވާނީ މި ފުރުޞަތުގައިކަމަށް.

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، ރިޔާސަތުން ވިދާޅުވާ ގޮތަށް މި މަޖިލީހުން ބެލެނިވެރިކޮށް ރިޔާސަތުން ކުޑަކުރަން ބޭނުންކޮށް މި މަޖިލީހުގައި އިންނަވަ ކަމަށް ވިއަސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔުއްވާފާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން މި ބަހަނީ. މި ޤާނޫނުއަސާސީ މާނަކުރުމަކީ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ އަމިއްލައަށް ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ނޫން. އެހެން ކުރަމުން ވެސް ކުރަނީ ގޮތް އެބަ ޤާނޫނުއަސާސީގަ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުނު:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަނެއްކާވެސް ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުއްވުމަށްޓަކައި ކުރިން ވެސް އަޑުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާފައި ވާނެ ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝިފާޒު މުޙީދަށް. އެހެން މައްސަލަ އެއް ހުށަހެޅުއްވުމަށްޓަކައި މި ފުރުޞަތުއަރުވަނަން. ދެންމެ ވިދާޅުވި ވިދާޅުވުމަށް އަޑުގަނޑު ވަނީ ހަނދާނީ މައްސަލަ އަކީ އަޑުގަނޑު ވަނީ ދޫކުރިން އެއް އަރުވާފައި މިހާރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޝިފާޒު މުޙީދު ފާހަގަކޮށްލެވުނު:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮރަޕްޝަން ޖެންޑަރު ދަށުގެ ރަނގަޅު އަޑުގަނޑުމެންނަށް، އަޑުގަނޑަށް ފިޔަވަޅުތަކެއް. ކޮންގްރެސްއިން ދިމާވެފައި ހުރި މައްސަލައެއް ރިޕޯޓު އިން އަޑުގަނޑަށް ނުހަމަ ސޮސައިޓީތަކުން އަޑުގަނޑަށް އެ މައްޗަށް ފިޔަވަޅުތަކެއް؟

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުނު:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ވިދާޅުވި ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ކަމަކަށް ޤަބޫލެއް ނުކުރަން. މި ދެންނެވި އަދި ހަމަ އެހެންމެ ވިދާޅުވި ބައެއް ހުށަހެޅުއްވުމަށްޓަކައި ކުރިން ވެސް ފުރުޞަތު މި ވަގުތު ނުދެވުނު. އެހެންނަމަވެސް، އަޑުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ސަރަޙައްދުގެ ތެރެއިން ޖަވާބު ދިނުމަށް ބޭނުންވާ ކަމުގެ ގޮތުން މެންބަރުންގެ ގާތުގައި 70 ނަންބަރު ބައެއްގެ ގައިމުގައިވާ އެއީ ބަޔާން ކުރަނީ ކުރިން ސަރުކާރުގެ ކަންކަމުގައި ވަނީ މި 70 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން. އެހެންކަމުން، އެ މާއްދާގެ ދަށުން މި ސަރުކާރު ފުރަތަމަ ވަގުތުން ބަލަހައްޓާ ޖާގަ އަދި ބޭނުން މި ބަހުސް ކުރުމުގެ ގޮތުން ގެނދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން އިޖުރާއަތު ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ނުނަގާވައި، އަޑުގަނޑުމެންގެ މިއަދު ވަގުތުކޮޅު މަސައްކަތްކުރާއިރު ކުރިއަށް ގެންދާނެ ފުރުޞަތު އެދުމުން ހަމަ ކުރިއެރުން އަޑުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާފައި އެއީ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ދެންނެވީ ފާހަގަކޮށް ނިންމާފައިވާ އަޑުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުއްވުމަށްޓަކައި އަޑުގަނޑު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާސް ރަޝީދަށް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

<u>ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ދުވަހަކު މި މަޖިލީހުން ބިލުތަކެއް ނިންމަމުން އުޅޭ ގޮތުގަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލުތަކުގެ ފާސްކުރަން ކަނޑައަޅާފައި ހުރި ކޮމިޓީތަކުގެ އެއްވެސް ކޮމިޓީ އެއް ހިނގަމުންދާއެއް ނޫނޭ. އެހެންވީމާ، ކުރިންއެރުމާ އަޅުގަނޑުމެން މިފަދަ ބަދަލުތަކެއް ކާކުރެވޭގެން ކޮމިޓީތަކަށް ބިލުތަކާ އެއްޗެހި ފޮނުވާއިރު ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތް ނިންމާއިރު ހިނގާއިރު އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންތައް ހުއްޓޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކޮމިޓީތައް މިއަދު މި ހިސާބަށް އައިއިރުގައި ވެސް ނިކުމެފައި އޮތީ ސަބަބަކާ އެއްޗެހި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަޖެހޭ ރިޔާސަތުން ސަމާލުކަންދެއްވުން އެބަޖެހޭ. ހަމަ މިކަން ނުހުއްޓުވުމަށް ކޮމިޓީތަކުގެ މަޖިލީހުގެ އަޅުގަނޑަށް ލިބޭނީ އެއް-ދެ މިނެޓު ކުޑަ ދުވަހުގެ ބަދަލުގައި ހަމަ ހުރިހާ ކޮމިޓީތަކެއްގެ މުޅިއިން އެ ހަމައެކަނި ބޭނުންކޮށްލާ މި މަޖިލީހުގެ އެއްވެސް ކޮމިޓީއަކުން ކުރިއަށް ދެވޭނެ މަގެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ހަމަޔަށް ނުހިނގާފައި މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، މައްސަލަތަކެއް ހައްލުކުރެވޭނީ ހަމަ ހަމައަކަށް މި މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށް ދޭން ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ފެންނާތީ ނުކުރަން. ހަމައަށް މި ނިމޭ ބިލުތަކެއް ވެސް ފާސްކުރި ކޮމިޓީ އެއް ނިންމި ކަމުގައި ވިޔަސް އެއްވެސް ކޮމިޓީއެއްގެ މަސައްކަތް ނިންމާފަ މިހާރު ދަށް ހަމަޔަށް ފެށުން މި ދަނީ. އެހެންވީމާ، އެކަން ކުރިއަށް އޮތް ހިސާބުން މި މަޖިލީހަށް ސަލާންކުރަން ބޭނުންވަނީ ރިޔާސަތުން ކުރައްވާނެ ކަމަށް. ހަމަދެން ރައީސް ވިދާޅުވި ވާހަކަތަކާ އެއް ޢަދަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަރުކާރަށް އެބައޮތް ބަދަލުކުރަ ކަންތައްތަކެއް ހުރިމަ އެ ބަލައިދޭ މަޖިލީހުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެއްވަން އެބަޖެހޭ ހަމަދު.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ނަންގަވާ ނިޒާމީ ބޭނުން މައްސަލައެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފެނޭ ގޮތުން ކުރައްވާ ގޮތަށް މަޖިލީހުގެ ރައީސާއި، ނައިބު ރައީސާ އަދި ޖެނެރަލް ކޮމިޓީގެ ޗެއަރ ކުރައްވާ އިރުވަސް ވަރަށް އަވަދިނުލާ ހަމަ ކޮމިޓީތައް އުފައްދާފައިވާ މަސައްކަތުގަ. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބާރަށް އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ދާ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، މި ފާހަގަކުރެއްވި އިތުރު ތަފާސީލު އަދި ވަގުތު ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އަދި ޢިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުންނަކީ ވެސް ޕާޓީވެރިއާސުން ގޮވާލާ ދެންނެވީ ކަމަށް، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތިގައި މި އޮތް ބިލުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދަވާން މި ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑަށް ތަޢާރަފްކުރެވިގެން ހުށަހެޅިދާން ހުރިހާ ޢިއްޒަތްތެރި

މެންބަރުންގެ އަރިހުން ވެސް އެދުމުން، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލަނީ ކުރިން ހަމަ ފުރުސަތު އަރުވާފައި ވާ، އޭގެ ކުރީގައި އަނެއްކާވެސް އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝިފާޒް ޒުހީރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޝިފާޒް ޒުހީރު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިނގޭތޯ. ކައުންސެލް ޖެނެރަލްއެއްގެ މަޤާމު އޮންނަންވާނެ ކަމަށް ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވީ ހިނދު، ކައުންސެލް ޖެނެރަލްއެއް ނެތި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވޯޓުލެވެން މިދިޔަ ދިގު މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި މަޖިލީހުގެ އިދާރާ އިން ނުވަތަ މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ހައިސިއްޔަތުން ނުވަތަ ރިޔާސަތުގައި އިންނަވާ ބޭފުޅަކު ކިޔާފައިވާކަމެއް މި ކަމުގައި މަސައްކަތްކުރައްވާފައި ވެސް، ކިތައް ފަހަރު އިޢުލާންކުރައްވާފައި ވެއްޖެތޯ، ކައުންސެލްއެއް ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގައި މިހާރު ނެތި މިކަހަލަ ސުވާލުތަކަށް ކުރިމަތިވާ ހިނދު، މިކަމަކީ ޤާނޫނީ ފަރާތަކުން ނުލާ އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހަށް ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. ކިތައް ފަހަރު އިޢުލާންކުރައްވަމުން ގެންދެވިއްޖެތޯ. ކޯބައިތޯ ދިމާން އިޖާބަ އަދި. ކައުންސެލް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކައުންސެލް ޖެނެރަލްއެއް ނުލިބި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެން މިހާރަކަށް ގެންދިޔުމަށް ސުވާލުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤާނޫނީ ލަފާ ދޭނެ ފަރާތެއް ނެތި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލިސް ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. ކައުންސެލް ހާޒިރުކުރަން އެ ގޮތަށް އަމުރު ދީ ކުރައްވާށޭ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ނެންގެވީ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، މި މައުލޫމާތު އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކާއި އަދި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަރުވާނަން ދަންނަވަން. އެއީ ކޮށްލީއަކަށް މި ވަގުތު ހަމަ ވަގުތުން ވަގުތަށް ދޭ ކަހަލަ މައުލޫމާތެއް ނޫން. ސާފުކުރަންޖެހޭ ބައެއް ކަންތައްތައް ޕްރޮސީޖާ އެކު އަޅުގަނޑު ރިޔާސަތުން އެ ކަންތައް ސާފުކުރަމުން ގެންދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ދަންނަވާލަން ވާހަކަ ދަންނަވަމުން، މިހާރު އަނެއްކާ ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ކުރިން ވާހަކަދައްކަވަމުން ގެންދެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް. ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު ކުރިން ނަންގަވާ މައްސަލަ ނޫން އެހެން މައްސަލަ އެއް ނަންގަވާފައިވާތީ ފުރުސަތު އަރުވަމުން. އެއީ ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލި ގޮތަށް ނަންގަވައި އެ ކަމަށް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

<u>ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މައްސަލަ އިނގޭތޯ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. އަޅުގަނޑު އެއްޗެހިކަންތައްތަކެއް ނުނިމޭނަން. އަޅުގަނޑު ދެންނެވި މި ގަވާއިދުގެ 12 ވަނަ މާއްދާ. ރައްކާތެރިކަމުގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި އެބަބުނޭ ސާރުޖެންޓް އޮފް-އޯޑަރ އެއް މިތާ ހުށަހަޅަނީސް ކަމަށް. ސާރުޖެންޓް އޮފް-އޯޑަރ އެއް މިތާ ހުށަހަޅަނީސް ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މިއަދު 2 އަހަރު ވެގެން ދިރާސާކުރަ މި ގާނޫނުގެ 2 އަހަރު ވެގެން ދިރާސާކުރަ އެކަން ނުކުރެވި ހެދި ސަބަބަކީ އަޅުގަނޑު ސަރުކާރަށް ބުނެފާނޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ ރިޔާސަތުން ކުރައްވަންޖެހޭ ކަންތައްތައް އެއްވެސް ފިޔަވަޅު ޖެހިގަން ނުކުރައްވާ އަދުލުވެރި މެންބަރުން މިތާ ގެނބޭ ގަވާއިދުގެ ވާހަކަދައްކާ، އަ ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަދައްކާއިރު ތިމާގެ ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ނުކުރޭ، ކުރަންވާގޮތަށް މިއަދު މި ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، ހަމައެކަނި އެކަމާ މެދާވެއް ނުހުން މަޖިލީހުން ހުށަހަޅާ...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު....

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

<u>ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އެތައް ބައިވަރު މަޤާމުތަކެއް އެބަހުރި. މިކަންތައްތައް ކުރެވޭނީ އިންތިޚާބުތައް ހަމަޖެއްސައިގެން ނޫނީ ކަރުނައްޔާ މަޖިލީހުގެ ކުރިއަށްގެންދަނީ. އެކަމެއް ނުކުރެވޭނެ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ދި ވިދާޅުވި، ނޭނގެވި ނިޒާމީ މައްސަލައާ ގުޅޭ ހަމަ ވަރަށް ގުޅުން ހުރި މައްސަލަ އެއް ކުރިން އެ ނޭނގެވި. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު މިހާރު ވަނީ އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަ

މިކަން ވެފައި އޮތީ ގޮތެކާއި ކުރިއަށް ދާ ގޮތް ދަންނަވާން ވާހަކަ ދަންނަވާލީ. އެހެންކަމުން މިހާރު އަނެއްކާވެސް ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ހުށަހަޅުއްވުމަށްޓަކައި ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު މަސްޢޫދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މަސްޢޫދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވިދާޅުވި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ވިދާޅުވީ ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅު ވާހަކަ އެއް. މިއީ ކޮންމެހެންވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކަންޖެހޭ ވާހަކަ އެއް. އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީސް އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ރައީސްގެ އިސްތިޢުފާގައި އެދިފައި މި އޮތީ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަން އެބަ ޖެހިވަޑައިގަންނަވާ. އެކަން ނުވާ ކަމަށް ވާ ނަމަ ރައީސް އެ މަޤާމުން އިސްތިޢުފާދެއްވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅު ރައީސެއް މި ބައިންދަވާނަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ނަންގަވާ ހަމަ ކުރިން ވެސް ނިޒާމީ މައްސަލަ ނަންގަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނަންގަވި ކަހަލަ މައްސަލަ އެއް. އެހެންކަމުން މިހާރު އެ މައްސަލަކާ ގުޅުވައި ވާ ހިސާބުން އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ދަންނަވާލަން ވާހަކަ ދަންނަވާލަމުން މިހާރު ދަން މި މައްސަލައިގައި އިތުރަށް އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ނަންނަގަވުން ވަރަށް ބޭނުން އިޤްތިޞާދުކުރައްވަން، އެދެން ފުރަތަމައިން އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް އަރުވަންޖެހޭނީ ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ އަށް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް މި ނަގަނީ އަޅުގަނޑު ގަވާއިދުގެ ގޮތުގައި މި ނިޒާމީ ނުކުތާ، މައްސަލަ ދަންނަވަނީ ވެސް މަޖިލީހުގެ ތަރުތީބުގައި އެ ވަގުތު ޤާނޫނާއި ނުވަތަ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ ޚިލާފު ކަމެއް ހިނގަމުން ދާ ކަމަށް ވަނީ. މިފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ނުހިނގާކަން ރައީސަށް އެނގިވަޑައިގެން އިންނަވާ، ދެން ހަމަ ނިޒާމީ ނުކުތާގައި މިއަދުގެ ވަގުތުތައް ބޭކާރުކުރަމުން މި ދަނީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިހާރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު...

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްރަހީމް އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެއްގޮތަކަށް ވެސް އެހެން އެކަން ނުކުރެއްވުމަށް ރައީސަށް ދަންނަވާލަން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް، އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ދަންނަވައިލީން ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަބަދު ތަކުރާރުކޮށް މަޢްލޫމާތެއް ސާފުކުރަން އެދިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ވަންޏާ އެކަމަކަށް އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރާނަން، މަސައްކަތްކުރަމުން ގެންދަނީ. މިހާރު އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ހުށަހެޅުމަށްފަހު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލަށް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ މިހާރު މި ބަހުސްކުރެވިގެންދާ ބިލަށް ވާހަކަދެއްކުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތަށް އެދިފައި ވާތީ. އެހެންނަމަވެސް، ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވާ ލިސްޓުގައި އަޅުގަނޑުގެ ނަން ހިމެނިފައި ނެތީމާ، ކޮބައިތޯ އެހެންވެފައި ވާ ސަބަބަކީ.

(ވަގުތުކޮޅަކަށް ޖަހު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ލިސްޓުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނަންފުޅު ނެތީ 14 ވަނަގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވާހަކަދެއްކެވުމަށް ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަމު. އެ ފުރުޞަތުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަދައްކަވާފައި ވަނީ. އެހެންކަމުން މި ފަހުން އެދިވަޑައިގަތުމަކަށް ވެސް ލިސްޓުން އަދި ހުންނަން ނެތީ. މިހާރު އަޅުގަނޑު އަށްޑާވެސް ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުއްވުމަށްޓަކައި ދިއްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ސަމީރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަމުން.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ސަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ހުށަހަޅަނީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 15 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީސް ހިނގަމުންދާ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރާތީ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ސުވާލުކުރައްވައިފި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)އާ ޚިލާފަށް މުޅި ދައުލަތުގެ މައިގަނޑު ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅާފައި ވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ބިލެއް ހުށަހެޅި އެކަން ކުރިއަށް ދާތީވެ އެ މައްސަލަ ނަންގަވާލަމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ޖަވާބުދާރީކުރުވުމުގެ ބާރު މަޖިލީހަށް އެ 70 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެކަން ދަނީ ރަނގަޅަށް ނުކުރެވިގެން. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގަވާއިދުގައި 15 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މެންބަރު މަނިކުފާނަށް އެ ފަދަ އެއް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަކުން ނުކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އެގޮތުގެ މަތިން މަޖިލީހުގައި ހުށަހަޅައި މަނިކުފާނު ޕާލިމެންޓް 70 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެކަން ކުރުމުން ފުރުޞަތު އެ ދޫކުރުން އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނީގޮތުން ހިނގައިދާނެ ކުރިއަށްދާނެ، އަޅުގަނޑު އެ ސުވާލު އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ އަރިހުން ހިއްސާކޮށްލަން. ހަމަ އެހެންމެ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)އާ ޚިލާފަށް ކުރަމުންދާތީވެ ވާ ކުރަމުންދާތީ. އެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ އެއްވެސް އިޚްތިޔާރެއް ބާރެއް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަކަށް ލިބިގެންނުވާތީ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއްނުކުރަން މި ހުށަހެޅުއްވި ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ކަމަކަށް. 15 ވަނަ މާއްދާގެ، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައި މި އޮންނަނީ، ކައުންސިލް ޓެންޑަރުގެ

މަސްއޫލިއްޔަތު. ކައުންސިލް ޖެނެރަލެއް ބައްޔަންކުރުމަށްފަހުގައި އެ ގޮތަށް މަސައްކަތްކުރެވުނު ގެންދާން. މިހާރު
އެކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ކައުންސިލް ޖެނެރަލް ބައްޔަންކުރުމަށްޓަކައި ކުރުމުން ގެންދާ މަސައްކަތްތައް އިއްޒަތްތެރި ރައީސާ
މެންބަރުންނަށް ވެސް ހަމަކަން ދަންނަވާން ވާހަކަ ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލިން. މިހާ ދޭހަ ހަމައަށް މި
ކައުންސިލް ޖެނެރަލް ނެތި ވަނީ ފަރާތް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިމަތިވެފައި ވޭ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު މިހާރު
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެދިވަޑައިގެންނެވި ފަދައިން ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް މި މައުލޫމާތު
ސާފުކޮށްދިނުން ފާހަގަ ދަންނަވަމުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތްތަކުގެ، މިއީ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި
ނަންގަވައި، މި މައުޟޫޢާ ބެހޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުއްވާފައިވާ އެކުލަވާލެވިފައިވާ ގޮތުން މި މައްސަލަ
އެއް އެޖެންޑާ ނަންގަވަން ބާއްވަމުންދާ ދިއުމަށްޓަކައި. އެހެންކަމުން މިހާރު އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ،
ކުރިން ވެސް ވާހަކަދެއްކެވުމުގެ ފުރުޞަތު އަރުވާނީ އަދި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމަށް.

މަޑެއްލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ބަޔާނު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބަޔާންކުރެއްވި ގޮތުގައި ނިޒާމީ މައްސަލައަކީ
ފާހަގަކޮށްލެވިދާނެ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވާ ގޮތުގައި މި ހުށަހަޅައިފި އަޅުގަނޑަށް ވާ ބެލުން
ދޫކޮށްލާފައި މި ބެލުމާ.....

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އެއީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ. މިހާރު އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ހުށަހެޅުއްވި ނުވަތަ
މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ، ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު މަހްލޫފަށް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މަހްލޫފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު ނިޒާމީ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު މިހާރު މިކަން މި ފާހަގަކުރާ
ސަބަބަކީ، މިގެ ދުވަސް ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ހަބަރުތަކުން ހަމަ މި ފެންނަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
ޖަލްސާގެ ކުރިމަ ހަމަޖެހިގެން ޖަލްސާތައް ހުއްޓުވައިލުމަށް، ކުޅިވަރުކޮށް ނިކުމެވޭ. އެހެންވީމާ، ވަކިން ބޮޑު މައްސަލަ
އެބަ އޮޅޭ. ރައްޔިތުންގެ ވަކިން ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމެއް. އެހެންވީމާ، ކުރިމަތިވާ ހިނގާނެ ގޮތެއް ވުމަކީ ކޮންފަރެންސް
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ރައީސްއަށް ނުން. އަސްލު އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ ޖަވާބު އެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން.
މިތަނުގައި ކަނޑު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދުގެ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އަބްދުﷲ ޝާހިދު އެ ޖަވާބު

ނަންގަވައިގެން މި މައްސަލަތައް އެބަޖެހޭ ހައްލުކުރައްވަން. މިހެންގައި ނުވާ މަގާމުތަކަށް މީހުން ބައްޓަންކުރެއްވުމުގެ މަސައްކަތްކޮށްދެއްވުން އެޖެންޑާކުރައްވަވަން. މި ތިން ހަފްތާ އަހަރު، ދުވަހަކު ބައިވެގެން ދަންދެން މިގޮތަށް މިކަން ދިއުމަކީ މައްސަލަ އެއް. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް ހައްލެއް ހޯއްދަވައިދެއްވުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ދަންނަވާލަދެއްވާތި.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މި ނަންގަވާ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ތަކުރާރުކޮށް މިދަންނަވަނީ މިކަން، މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ކުރިޔަށް ވާ މަސައްކަތްކޮށްދެއްވާއި އަދި ހަމަ މިކަން މިހާރު ހަމައެކަން ހިނގާފައި އޮތް ގޮތުގެ މައުލޫމާތު އިއްޒަތްތެރި ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރުންނަށް ސަރުކާރުން އަރުވާފައި ވާނަމަ. އެހެންކަމުން މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން އިތުރަށް މި މައްސަލައާ ބެހޭ ގޮތުން އިތުރު ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ހުށަހެޅުއްވުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ފަރާތުން ބޭނުމެއް އިތުރުވާސްތާ. އަޅުގަނޑު މިކަމަށްބަލައި މިހާރު އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފާހަގަކޮށްލަދެން ފުރުސަތުދިނުމުގެ ކުރިން އަސްލެއްގެ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ހުށަހަޅުއްވާނަމަ ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝިފާޒު ރަޝީދު. ކުރިއަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު އަރުވާނީ ވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މިހާރު ނަންގަވާފައިވާ އަދި އަޅުގަނޑު ދޫކުރިން އެއް އަށްވާލައި ވާ މައްސަލަ އެއް ނިންމަވާލުމަށް ދަންނަވަން.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޝިފާޒު ރަޝީދު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 11 ވަނަ މާއްދާ އާއި 15 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މިރާސްގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މި ފާހަގަކުރައްވަމުން ގެންދަވާ މި މައްސަލަ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ކުރިންސުރެ ގެންގުޅުއްވާ ނިޒާމު މި މަޖިލިސް ހިންގަވާ މައްސަލަ އާއި އަދި ކުރިންސުރެ ގެންގުޅުއްވާގެ ތަފާ އަޅުގަނޑުމެން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަކަށް ބޭނުންވާ ހަމަލުގައި ލިބޭން ނެތް ހިސާބުގައި މި މަޖިލިސް ކުރިއަށް ގެންދާއިރު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް މި މަޖިލިސް ކުރިއަށް ގެންދާއިރު ކޮން ގަވާއިދަކާ ރިޢާޔަތްކުރައްވާފައި މި ގަވާއިދުގެ ކޮންނުކުތާއަކާ، ކޮންމާއްދާއަކާ ރިޢާޔަތްކުރައްވާފައިބާ؟ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދާ ކަމަށް މަނިކުފާނު މި ޙުކުމުން ނިންމަވައިގެން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ކުރިމަތިވެގެން މި އެޖެންޑާ މައްސަލަ އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިމަތިވެގެން މި އޮތް ބިލަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފުކަން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 115 ވަނަ މާއްދާއާ

ހިޔާލަށް ހުށަހެޅުމާއި އޮތް ބިލެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ސުވާލުކުރެވިދާނެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤާނޫނީ ޖަވާބު ދޭން ވަގުތެއް ނެތް. ދެން އަނެއްކާ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައި އެބަވޭ ކުރިއަށްދާ ޖިނާއީ އިންސާފު ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިކަންކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ކުރިމަތިވެފައި މިވާ ސުވާލަށް ޖަވާބު ލިބުން ގޮތް އިދާރީ މޫނުން ހަމަޖެއްސުމަށް، މަޖިލީހުގެ ރައީސްކަމުގެ މަޤާމުގައި ހުންނެވި ބޭފުޅެއް އެކަމަށް އެބަހުރި އަބަދު ފިޔަވަޅެއް ނަގާފައި، މި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ހިޔާލަށް ގެނެސްފާ ކަމަށް އެހެންނަމަވެސް މި ރިޕޯޓުގައި މަސައްކަތް އެފެދޭ އިޖްރާއަތުތަކުގައި އެހެންކަމުން ދާއިރާގެ ވައިކު މި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކަށް، ކޮމިޓީތަކުގެ ރިޕޯޓުތަކާއި އަދި މި ދައްކާ ވަކި އެއް ވަކި އެއް ކަމަށް މަސައްކަތްކުރަމުން މި ވިދާޅުވަނީ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހިންގެވި މައްސަލަ އަށް އަޅުގަނޑު މިހާރު ވަނީ ފުރުޞަތު އެއް އަރުވާފައި. މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން މިދެންނެވި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 11 ވަނަ ނަންބަރާ ބެހޭ ގޮތުން، 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބުނެފައި ވާ މަޤްޞަދަކާ ބެހޭ ގޮތުން މިހާރު މަސައްކަތްކުރެވިފައި ވާ ވަރާއި ކަންތައްތައް ގޮސްފައި ވާ ރިޕޯޓެއްގެ ތަފްސީލު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަރުވާނަމު. އަދި ހަމަ އެހެންމެ މި ދައްކަވާ ހުރިހާ ވާހަކަފުޅު މަޖިލީހުގެ ރިކޯޑުގައި ލިޔެވިގެން ވެސް. އަދި ހަމަ އެހެންމެ އެހެން އެކަމަށް އެކަށީގެންވާ އެކަށަވަން ވެސް ނުގެންދެވޭކަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އަރިހުގައި ދަންނަވަމުން ދެން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވަރަށް ކަރަ އިދާރީކަމަށް ފެށޭ މި ހުސްދުން ދެންހުރި ނިޒާމަށް ހަމައަށް. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ވާހަކަދައްކަމުން ގެންދާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަދެއްކެވި ނިސްބަތުން މި ވަރަށް އެކަމަށް އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުންގެ އަރިހުން ވެސް އިލްތިމާސްކުރަން. މިހާރު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުއްވުމަށްޓަކައި ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ފުރުޞަތު އަރުވަމުން.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

<u>ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ، އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ މިހާރު މި ހުށަހެޅިގެން އެއް މައްސަލައާ ބެހޭ ބޭނުން. ބިޔާ ގޮތް ރައީސްވެރިޔާގެ މަސައްކަތާ އެއް ގުޅިގެންވާ ގޮތް ހިޔާލަށް ކަމެއް މި މަޖިލީހުގައި ކުޑަ ކަމަށް މި ވަގުތު ބައިބައިކަން

ފެނިގެން ވާހަކަދައްކާމުން ދާދިފު އަޅުގަނޑަށް ވެސް ހަމަ ފެންނަ އެއްޗެއް ދަންނަވާލުމަށްޓަކައި. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ހުވައިގައި މި ބުނަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ޤާނޫނާ އެއް ގޮތް ވާ ގޮތުގެ މަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް ތެދުވެރިކަމާއި އަމާނަތްތެރިކަމާ އެކު އަދާކުރުން މަތީ ދިފާޢުކުރުމަށް މާތްالله ގަންދީ ހުވާކުރާ ވާހަކަ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި މި ވަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ހުރި ޤާނޫނަކާއި ގަވާއިދު އެއް ގޮތް ވާ ގޮތުގެ މަތިން ނޫން ގޮތަކަށް އެ މަނިކުފާނަކަށް ވެސް އެ ބާރު ލިބިފަ އެއް ނެތްކަން. އެހެންވީމާ، މި މަޖިލީހުން ހަދާ ޤާނޫނެއް ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރުޟުވެއްޖެ ކަމަށް ވާ ނަމަ އެކަން ކުރަންޖެހޭނީ އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކާއި ވެސް މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ނަންގަވާ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. މި ތަނުގައި ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު މި މާއްދާއާ ބެހޭ ގޮތުން ވެސް ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ ނަގާފައި ހިނގައްޖެ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމައްޗަށް އައިސްގެން ބަހުސްކުރެވެމުންދާ ބިލު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމައްޗަށް މި އައިސްފައި ވަނީ މަޖިލީހުގައި ބަލަންޖެހޭ ހަމަތަކާއި އުސޫލުތަކުގެ މަތިން ބަލާފައި އެ އުސޫލުތަކަށް ފެތޭތޯ. އެހެންކަމުން، މި ބަހުސްގެ މަރުޙަލާ އަށް ހުށަހަޅާލައިގެން ބަހުސްކުރެވެމުން މި ދަނީ. އެހެންވީމާ، މި މައްސަލައާ ބެހޭ ގޮތުން އިތުރު އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ނުނަންގަވާތި، މިހާރު ބާކީ ހުރި ކުޑަ ވަގުތުކޮޅު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އަބްދުއްލާ ޝާހިދު ވާހަކަދައްކަވާ ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިހާރު މި އިންނެވި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި މިހާރު މި ވަނީ ހަމަ... (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ހުށަހެޅުމަށް މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްޔާސް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

<u>ގަލޮޅު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް އަބްދުލް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އެދެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މިހާ މި ފާހަގަކުރައްވައި އަޅުގަނޑަށް ހިތްއުނދަގޫ ނިޒާމާ ބެހޭ، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް އަޅުގަނޑު.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:

މިހާރު މެންބަރުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި ހިޔާލުފާޅުކުރެއްވުމަށް ދަންނަވަން. މިހާރު މި ވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ހެނދުނުގެ ދަންފަޅީގެ މަސައްކަތް ނިމުމަކާ ހަމައަށް އައިއްސަ. 12.30 ވީ ގަޑިން. އެހެންކަމުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް 30 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅެއް އަރުވަން. އެހެންކަމުން ދެން ޖަލްސާގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދާނީ 1 ޖަހާއިރު މި ހޯލުގަ. އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް މަޖިލީހަށް މި ޖަލްސާ އަށް ވަޑައިގެންނެވުމަށް އެދި ދަންނަވަމުން މި ދެއްވި އެއްބާރުލުމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 12:30 އިން 13:00 އަށް]

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:

މިދަންފަޅީގެ މަސައްކަތް ފެށުމަށް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން ރަނގަބީލުޖެހުމުން މެންބަރުންގެ އަދަދު ކޯރަމް ހަމަވާ ވަރަށް ނުފެނުމުން ރަނގަބީލުކުރެއްވުމަށް 5 މިނިޓު ބެލުމަށްފަހު ވެސް ކޯރަމް ހަމަވެފައި ނުވާތީ އަޅުގަނޑު ދެން މަޖިލީހުގެ މިއަދުގެ ޖަލްސާ އަލުން ފެށުމަށް ރަނގަބީލު ޖަހާނީ 1:25 ގަ. ވައްސަލާމްޢަލައިކުމް.

[ޖަލްސާ މުޢައްތަލުކޮށްލައްވާފައިވުން: 13:00 އިން 13:25 އަށް]

12. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:

﷽. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ދުވަހަކު ވެސް 1:30 ގައި އެޖެންޑާ އައިޓަމް 12 އަށް ދަނީ. މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 12 އަށް ދަނީ. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. ވޯޓަށް އެހުމަށްޓަކައި ގަވާއިދުގެ މަތިން ޖަހަންޖެހޭ ރަނގަބީލު ޖެއްސަވައިދެއްވުމަށް އަމީންޢާއްމު އަރިހުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

12.1- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 12.1- ދުވަހުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ވޯޓުން ނިންމާ ހުށަހެޅޭ ޤަރާރަށް ވާ ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. މިއަދު ވޯޓަށް ދަންނަވަން އޮތީ، ތޮޑްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުﷲ

ހުށަހެޅުއްވި ޕޮލިސް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން ބަލައިގަތުމުގެ މައްސަލަ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ވޯޓަށް ދަންނަވާލާނަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކާޑުތައް ޗެކްކޮށްލެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން. އަޅުގަނޑު މިހާރު ވޯޓަށް މި ދަންނަވަނީ ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައި ވާ ޕޮލިސް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ ދޭތެރޭ ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓު ދެއްވުން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ.

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 68

ވޯޓު ދެއްވި: 36

ވޯޓު ނުދެއްވާ: 31

ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 67. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 34. ޖުމްލަ 67. އެހެންކަމުން ޕޮލިސް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަންގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމަށް ފާސްވެއްޖެ. މިގޮތަށް ފާސްވުމާ ގުޅިގެން މި ބިލު މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ ބެހޭ ކަންތައްތަކުގެ ކޮމިޓީ އަށް ފޮނުވައިލީ ކަމަށް ރިޔާސަތުން ނިންމަން.

11. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 11. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން. މިއަދު އެ އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނެތް.

13. އިތުރު އެހެން މަސައްކަތްތައް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 13. އިތުރު އެހެން މަސައްކަތްތައް. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މިއަދު ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް މި އޮތީ، މިހާރު ބަހުސްކުރެވުމުން މި ދާ ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ހުށަހެޅުއްވާފައި ވާ ދައުލަތުން ސިވިލް ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، ސިވިލް ހިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅުއްވުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށް ގެންދިއުން. މި ދަންނަވާލީ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންގޮސްދެއްވުމަށް ފުރުޞަތު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާސަތަށް ވަޑައިގެންދެއްވުމަށް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު މި ދަނީ މަޖިލީހުގެ ދާއިމީ ކޮމިޓީތަކުގެ މައްސަލައިގައި މަޝްވަރާކުރަމުން ގެންދާ ފަރާތްތަކާ މަޝްވަރާކޮށްގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި. އެހެންވީމާ، ފުރުޞަތު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާސަތަށް ވަޑައިގެންދެއްވުމަށް ދަންނަވަން. (ވަގުތީގޮތުން ރިޔާސަތުގައި) بسم الله الرحمن الرحيم. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި މި އޮތީ ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ހުށަހެޅުއްވާފައި ވާ ދައުލަތުން ސިވިލް ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، ސިވިލް ހިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅުއްވުމުގެ ބިލު. މި ބިލަށް ފާހަގަކުރެއްވުމުގެ ފުރުޞަތުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކާ ފާހަގަކުރެއްވުން ގެންދަވަނިކޮށް ވަނީ އަޅުގަނޑުމެން މެންދުރު ކުރީގެ ދަންފަޅި ނިމިފަ. އެހެންކަމުން އޭރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގެ އެ ވަގުތަށް މެންދުރު ކުރިއަށް ކަނޑައެޅިފައި ވާ ވަގުތު ހަމަވީއިރުގައި ފާހަގަކުރެއްވުން ގެންދެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި ނިންމާލެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާލަން. އެ ވަގުތު ފާހަގަކުރެއްވުން ހުންނަވާ މަޑުވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު. މުޙައްމަދު ނަޝީދުގެ ފާހަގަކުރެއްވުން ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް މި ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މަޑުވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ފާހަގަކުރެއްވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ކުރީގައި ވެސް މި ބިލުގައި ފާހަގަ ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ދަލީލުތައް ކުރިމަތިވެގެން ފާހަގަ ހުއްޓާލަންޖެހުނީ. އަޅުގަނޑު ހިތަދުކުރަން. އާދެ، އަޅުގަނޑު އޭރުގައި ވެސް ފާހަގަކުރި އަޅުގަނޑަށް ކަންބޮޑުވާ ކަމެއްގެ ފާހަގަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފުވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް މި ބިލުން އެބަ ފެނޭ. ދައުލަތުގެ ސިވިލް ހިދުމަތާއި ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅައި، އެ މަސްއޫލިއްޔަތުގައި އަޅުގަނޑު ހިތަހަމަޖެހުމެއް އޮތީ. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީ ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަބުނޭ ދައުލަތުގެ މައިގަނޑު ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކީ އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް މި މަސައްކަތުގައި ތަފާތު އެކި ގޮތްގޮތަށް ނިޒާމީ ނުކުތާ ނަންގަވާފައިވުން ވެސް މަޖިލީހުގެ އިދާރާ އިން އަދި އިދާރީ ގޮތުން ޖަވާބު ދެއްވަނީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 70 ވަނަ މާއްދާ އަކީ ރިޔާސަތުން ބަހުސް ބަންދުކުރުން މި ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 70 ވަނަ މާއްދާއަކުން ސަލާމަތްވާ

ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފުވާ ދީން އެ ކަމެއް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ކަމަށް އެއްވެސް ގަވާއިދުކަން ވެސް ޤާނޫނުކަން ވެސް
އެކަމެއް ނުކުރެވޭ. އެހެންވީމާ އަދިވެސް ހަމަ އަޑުގަނޑު ހަމަ ބަދަލުގެނައުމަކީ އެ ނުކުތާ ފުރަގަސްކުރަން. ޤާނޫނުއަސާސީގެ
115 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް އޮތް ބާރު ބާރުތަކާ މަޖިލީހުގެ ސިޔާސީޕާޓީތައް ދައުރުތަކުގެ ހިސާބުގެ
ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައެޅުމަށް. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ޤާނޫނުކަން އެ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ޤާނޫނެއް މި
ޑިމޮކްރެޓިކް މަޖިލީހަކީ ހުރަހަކަށްވުން އެކަމެއް ބަހުސެއް ވެސް ނުކުރެވޭނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ. އެއީ އަދި
ޤާނޫނީ ގޮތުން އެ މައްސަލައިގެ ހިއްސާ ތަފާތުވުމެއް އޮތް ކަމަށް ވަނީ ނަމަ ޤާނޫނު މަނާކުރަންޖެހޭނީ، ޤާނޫނުއަސާސީ
މަނާކުރަންޖެހޭނީ ވެސް މި ޑިމޮކްރެޓިކް މަޖިލީހަކުންނެއް ވެސް ނޫން. އެއީ ސުޕްރީމް ކޯޓުން
ކުރައްވަންޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މިތާ ތިބޭގޮތް ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮޅުވާލެއް ހުރި ކަމެއް ކުރުވާލި އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭނެ. މި ކަމަކީ ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ހަމަ
މުޅިޤައުމު ނުކުރެވޭނެ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް މި މަޖިލީހުގައި މި ކަންތައްތައް މި ދަނީ ހަމަޖެހި އިންސާފުން
ނުއޮޅިގެން. އެއީ ރިޔާސީ ނިޒާމެއްގައި ބާރުތަކާ ރިޔާސީ ގޮތް ގުޅުން މަޖިލީހުގެ ތެރެއަށް ޖަމާކުރުމަށް މި ދަނީ ރިޔާސީ
ނިޒާމުގެ ބާރުތައް. އަޅުގަނޑުމެން މި ޤާނޫނުއަސާސީ ހުރި ރައްޔިތުންނަށް ހޯދައި ދޭތެ ގެނައުމަށްޓަކައި އަދި ޓެކްސް
އެނގޭ ބެލެންސް ބާރުތަކާ ގުޅޭގޮތް 3 ބާރު ވަކިވެގެން ބާރު ރިޔާސީ ނިޒާމު އުސޫލުތަކާއި ގާއިމުކޮށްގެން
ޤާނޫނުއަސާސީ ބައްޓަންކޮށްފައި އޮތީ. ނަމަވެސް މިއަދު މި ފެންނަނީ އެ މިނާ ބޯނުޖެހޭ ގޮތަކަށް ކަމެއް ނުވީމާ، އަދި
އެނގޭ ދާއިރާ އަށް ކޮންމެވެސް މިހާރު ކޮންމެވެސް ކަނޑައަޅާނެ ގޮތަކަށް ވަޒީފާ އެއް ހަމަޖެއްސުނީމާ، ޤާނޫނު ހަދައިގެން
އެކަން ކުރެވޭނެ މަގެއް ހޯދުމަށްޓަކައި އެކުލަވާލެއްވޭ ބޭނުމަކީ ރައްޔިތުންނަށް ކަންތައްތައް ކުރަނީ. އާދެ، ހިތުމަތީ
ފުރުސަތުދެވޭ ކަމަށް ވާހަކަދައްކާ ވަކިވަކިކުރުމުގެ ކޮންމެ ބާރުތަކެއްވާއިރު ޑިމޮކްރެޓިކް ރައީސް، ބާރު ދާއިރާ ކަންތައްތައް އެންމެ
ރަނގަޅަށް ހިންގާކަމުގެ ސިޔާސަތު މި ޑިމޮކްރެޓިކް މަޖިލީހުން ނިންމާލާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭނުމަކީ ދެކެ ބަދަލުއެއް ގެންގޮސް
އެބައި ވަޒީރުން ބަރުލަމާނީ ނިޒާމަކަށް ވެސް ބަދަލުކޮށް ބާރު ވަޒީރަށް ދިޔަނު އެންމެ މަތި ދަރަޖަ. އެހެންވީމާ، އިދާރީ
ފަރާތުތަކުން މިއަދު ކަންތައްތަކާ މި ދައުލަތުގެ ބަދަލު ކަންތައްތައް ރިޔާސީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކަށް ނޫން.
ނޫން، ރަނގަޅަށް ހިންގާލިބޭ 17 ވަޒީރު ނުލަފާ 12 ވަރަކަށް ވަޒީރަކު ބޭރުކޮށްލައި އެންމެ 3 ވަޒީރުން
ޕްއާނުކުރެއްވިއިރުގައި އެކަން ނިމުނީ ދިޔައީ. އެހެންވީމާ، ދައުލަތުން ކަންތައްތައް ކުރައްވާ ގޮތާ ބާރު ގޮތުން
ފާޅުފެނުނުވާއިރުގައި ޑިމޮކްރެޓިކް މެންބަރުންނަށް މި ކުރެވުނު ކަންކަމުގެ ގާއި އަދި އެކަން ކޮށްފައި ނުކުމެ ފަހަތުން
މި ދައުލަ ވަރަކަ ރައްޔިތުން ތިބި ވިސްނަން. އަޅުގަނޑު ވެސް ޤަބޫލުކުރަން ބިޔަނި ދާއިރާގެ މުޤައްމު ކަންތައްތަކެއް
އެބަހުރި ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ. ކުރިމައި ވެސް އެކަންތައްތައް ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. މިހާރު ވެސް ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް އެއީ.
އަބަދުވެސް ދުނިޔެ ކުރިއަރައިގެން ދާ ގޮތުން އެ ކަންތައްތައް ކުރައްވަންޖެހޭނެ. އެހެންނަމަވެސް ޚަޒާނާ އެއްގޮތަށް
ވަހަކަދައްކަންޖެހޭނެ. މިތަނުގައި އެއް ޑިމޮކްރެޓިކް މެންބަރަކު ވަހަކަދެއްކުމަށް މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވި ފުރުޞަތު، އާދެ،

ވިލުފުރީ ދާއިރާގެ އިޖްތިމާޢީ މުސްތަޤުބަލު ރިޔާސީ ރަސްމީ ވިޔަފާރިއާއި ކަނޑައެޅިގެން އިތުރުކުރެވުނެވެ. އެއީ މި ސަރުކާރު
ދައި ފަރާތުން އެއްވެސް ފެންވަރެއްގެ ތަޖުރިބާކާރުން ބާރުވެރިން ކަމުގައި ބޭނުންކުރާ މީހުން އެއީ ދަނޑު. ފަހަރެއްގައި ބޮޑެތި
ބައިވެރިން ލިބިގެން ފުރިހަމަ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް މިހާރު ދިރިއުޅުމުގެ ބައިގަނޑު ކަމުގައި ވާކަމަށް ދެކޭ ކަނޑައެޅުނު ބައި
ރާއްޖެ ހަޔާތުގައި ބެލުނު ވަކި ކުރިއަރައިގެންދާ މުޅި ދުނިޔޭގެ ތަރައްޤީއާ ގުޅިގެން. ބަޔަކު އިޖުތިމާޢީ ކަމުގައި ތަސްދީޤު ކުރެވޭ
ބަލަހައްޓާ ދަމަހައްޓަންޖެހޭ ސިފައެއް ކަމަށް ދެކެވެ. ވީމާ ތިން ޢަމަލީ މަސައްކަތެއް ކުރަން ފެށުމަށް އިދާރީ ހުރިހާ ކުރުމަށް.
ހަމަހަމަކޮށް ދިނުމަށް ގޮތްތަކެއް ހޯދުމަށް ބަލާފައި ފިކުރު އަދި ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގެ ސަލާމަތާއި މަސައްކަތް ކުރުމަށް
އަދި ޤައުމީ ސިޔާސަތު ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ބޭނުންވާ? ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުން ވަނީ ކަށަވަރުކޮށް މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެންދަނީ
ދައުލަތުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ މާއްދާ 19 ގައި ވެސް ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މިނިސްޓްރީތަކުން ކުރަން ޖެހޭ މަސައްކަތް
ކަނޑައަޅަން ޖެހޭ. އަދި ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ ކުރުމުގައި ވެސް ސަރުކާރުގެ އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތަކާއި ފިޔަވަޅުތައް
ހިމެނެއެވެ. އެހެންކަމުން ރާއްޖޭގައި ވިޔަފާރި ކުރެވޭ ތަނެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ބޭނުންވެއެވެ. ރިޔާސީ ބަޔާން
ކުރުމަށް އެއް ދިމާއަކަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތްތަކާއި ގުޅިގެން ބޮޑު ބައެއް އުފެދި ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތައް ބަލައިލުމުން.
އެހެންކަމުން، މިފަދަ ވިޔަފާރި ހަރަކާތްތަކުގައި ވޭތުވެދިޔަ ދުވަސްތަކުގައި ވެސް ހިތްވަރު ދީގެން ޖެހޭ ދެ ދާއިރާގެ އެއްބާރުލުން
އޮތް ގުޅުން ހަމަޖެހޭ މިން ބިނާކޮށް ވެފައިވާ ދާއިރާތައް ތަރައްޤީކޮށް މުޅި ޤައުމަށް ކުރާ ގޮތް ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކުރާ އިދާރާއަކީ.
މިއަހަރު މި ދައުރު އެއް މި ކުރާނެ. އެހެންކަމުން، މި ކުރުމަށްދާ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ބޭނުންވާ ކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއް ހޯދުމާއި
ދަށުން ގުޅޭ ކަންތައް ބާރު، ތިން ބާރު، ބޯހަށް އެ ގެންދާ ބައި ބަދަލުގެ އޮތް ހަރަކާތްތެރިވާ ކަމާ ތަރައްޤީގެ ތަފާސް.
ބިނާކުރުމާއި ދިރިއުޅުމަށް ރާއްޖޭގެ އިޖުތިމާޢީ ހާލަތު ބަދަލުކުރުމަށް ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް. އެއީ މި ޤައުމު އަށް
ދަރަޖައިގެ ވިޔަފާރިތައް ތަނަވަސްކޮށް މަސައްކަތް ކުރިއަށް ދިޔަ ގޮތަށް ކުރިއަށް އޮތް ހިސާބު ތަނަވަސް ކުރާ ރާއްޖެ ޤައުމީ
ވިޔަފާރީގެ ތަނަވަސްކަން ބޮޑުވުމުގެ ތަރައްޤީގެ ސިޔާސަތުތަކާ ގުޅިގެން ހަމަޖެހޭ ދާއިރާތައް ހުޅުވާލެވޭނެ. އެ ކިޔަވާ ހިނގާ
ދެ ކަމުގައި ޑިމޮކްރަސީއާ ގުޅޭ ކަނޑައެޅުން ޤާނޫނު ޢަމަލު ކުރެވޭ ދެ ގޮތަށް ޢަދުލު ބަލަހައްޓަން ކުރާ ބަޔަކު. ބައި ދެކޮޅުގައި ޢަދުލު
ޢަދުލު ޙައްޤު ވެސް ހަމަހަމަކަން. އަދި 19 މިލިއަނުން ބޮޑުވެ އަހަރު ތެރޭ އަށް ޢަދަދު ބާރުވެގެން މަތިވެރިވި އިތުރު އަހަރު
މިލިއަނުން ގަނޑުވެއްޖެ. 12 މިލިއަން ވީމަ ވަނަ ޢަދަދުކުރީ، މިލިއަން ޢަދަދުތައް. އެހެންކަމުން، ވެސް 19
މިލިއަނަށް އަރާ ދުވަސް ފޮރުކޮށް ކުރިއެރުމަށް ބޮޑު އަހަރު ޢަދު މިލިއަން މިލިއަނުން، މިލިއަނުން ގަނޑުވެއްޖެ.
އެހެންކަމުން، މިނިސްޓަރު ކުރިއަށްދިޔަ ގޮތަށް ދާއިރާތަކުގައި ވެސް މި ވިޔަފާރިކުރާ އިޤްތިޞާދީ ޤައުމުގެ، ވިޔަފާރި ދުވަހު
ޢަދަދު. އެހެންކަމުން، ޚާއްޞަ ވެސް ޢަދަދު ޢަދަދު. ދާއިރާގެ ގައިގަ ވެސް ޢަދަދު ޢަދަދު. މިލިއަނުން ޢަދަދު
ގޮވާލަނީ. އެހެންކަމުން، މިހާރު ފަރާތްތަކުގެ ދާއިރާގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ވެސް ފަރާތް ދާއިރާތައް. ދާއިރާތައް.
ހަރަކާތް ފަރާތް ދާއިރާތަކެއް. ފަރާތްތަކުން ދާއިރާ ވެސް ފަރާތްތަކަށް. އެއީ މި އިޤްތިޞާދީ މަޢުލޫމާތު ސިޔާސީ
ކުރުމަށް އެހެން ކުރުވުމަށް ފަރާތް ހަދާ ހަރަކާތް ދާއިރާތައް ފަހުން. އެހެންކަމުން، އަދި ކުރިން ވެސް އެ ފަރާތް މި

ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، މި ބިލަކީ އެއްގޮތަކަށްވެސް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ބިލެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ބިލުގެ ފުރަތަމަ ފެށުމުން ފެށިގެން އެންމެ ފަހުން ނިމެންދެން މި އޮތީ ގޯސްކަން. މުޅި ގޯސް ތަނބުއްގެ ތެރެއަށް މި މަޖިލީހުން މިކަން ކުރުވިގެން ވެސް ނުވާނެ. މި ބަހުސް ވެސް ކުރުވިގެން ނުވާނެ. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފު ކަމެއް. އަޅުގަނޑަކަށް ހަމަ ތަދޭން ކަނޑަވަކު، އެހެނީ މި ގަވާއިދުގައި 70 ވަނަ މާއްދާ ވެސް އަދި 11 ވަނަ މާއްދާ ވެސް އަދި މި ގަވާއިދުގެ 15 ވަނަ މާއްދާ ވެސް ތަންފީޒު މި އަން ބަހުސަކަށް ދިއުމަށް. ދެން ވިދާޅުވަނީ މިކަން މިދަނީ ހިނގަމުންނޭ. އެހެންނަމަވެސް، މި މަޖިލީހުގެ މައްސަލަ އެއް އުފެދޭ ހިސާބުން އެބަޖެހޭ ޖަވާބުދާރީވާން. މި މައްސަލަ ނުކުތާ މިއަދު އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކަން ފެށި ހިސާބުން މި މައްސަލަ އެއް އައިސްގެން މި އުޅެނީ. އަޅުގަނޑު ބުނަމުން މި ދަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 115 ވަނަ މާއްދާގައި ލިޔެފައި އޮތް އިބާރާތް. ދައުލަތުގެ މައިގަނޑު ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައެޅުމަކީ އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވާ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި ތަޢާރަފުކުރުމުގައި މި ބިލު ހުށަހަޅާފައި މި ވަނީ، މަޖިލީހުގައި މިއަދު ބޭއްވުނު ޖަލްސާގައި މި އެއީ، ދައުލަތުން ސިޔާސީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި ސިޔާސީ ޚިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅާ މި ބިލުން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. މިއީ ކުރުވާނެ ކަމެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން މީގެ ތަޢާރަފުގައި މި އޮތީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާ ވަރަށް ސާފު. ނުކުތާ އެއް ޖާގައި އެބައޮތް، ދައުލަތުން ދޭ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުން އެއީ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ ތެރޭގައި އޮތް ކަމެއްގެ ވާހަކަ. މިސާލަކަށް އެ ވެސް އޮޅުވާލާ. އާދޭހެއްގެން ވެސް ހާލަތު މި އެއީ ހަމަތަކާއި ސިޔާސަތު އުސޫލުތަކުގެ ކަނޑައެޅުމުގެ ބިލު. އެއީ ކުރުވާން ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ކުރީގައި ވެސް މި ނުކުތާ ފާހަގަކޮށްލިން. މާދަމާ އަންނާނީ އެހެން ކޮންމެވެސް ސިޔާސަތެއް ކަނޑައެޅުމެއް. ހަމައެކަނި ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ބިލެއް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިދާނެ ސަރުކާރުން. އެއީ ސަރުކާރު އަދި ސިޔާސަތަކައިގެން. ސަރުކާރުގެ މެނިފެސްޓޯ އެއް އެބައޮތް. އެ މެނިފެސްޓޯގައި ހުރި ސިޔާސަތުތައް ނޫން ސިޔާސަތުތައް އެހެން ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ހުށަހަޅުއްވުމުގެ ފުރުޞަތު ނެތް މި ވެސް އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގަ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ ވިދާޅުވަން ބަދަލުކުރަންވީ. އެއީ އެކަން ކުރުވާން ގޮތެއް. އާދެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލު. އެހެން ބަދަލުކުރަން ވެސް ފުރުޞަތުދޭންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ހިނދު އަޅުގަނޑެއް ދެކެނީ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު އިސްނަގާނީ މި ބިލު އަޅުގަނޑު ތާއީދުނުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަމުން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާރިފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް ދައުލަތުން ސިޔާސީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި ސިޔާސީ ޚިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ބިލު ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާތީ އެ މަސައްކަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. ދެން އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ގޮތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބައްލަވަންވާނީ

އެންމެ މާއްދާ އެއް ދެ މާއްދާ އެއް ނޫން. އަދި އެއް މާއްދާއެއްގެ އެއް އަކުރެއް ދެ އަކުރެއް ވެސް ނޫން. ހުރިހާ އަކުރެއް ވެސް ބައްލަވަންވާނެ. ރަނގަޅު ތެދުފުޅެއް، މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ބުނަނީ، ދައުލަތުގެ މައިގަނޑު ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅައި، އެ ސިޔާސަތުތައް ސަރުކާރުގެ ކަމާ ގުޅޭ އިދާރާތަކާއި މުއައްސަސާތަކުން އަންގައި، އެ ތަންތަނުން ބޭނުންވާ އިރުޝާދުދިނުން އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޒިންމާއެއްގެ ގޮތުގަ. 115 މާއްދާ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބާރުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނިފައި އޮތް ވާހަކަ އެއް. ހަމަ އެ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ވެސް އެބަ ބުނޭ އެއްޗެއް. އޭގައި މި ބުނަނީ، މި ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ޤާނޫނުތަކުން ކަނޑައަޅާފައި ވާ ކަންތައްތައް އިންފާޛުކުރުމާ އެކު ތަންފީޛުކުރާ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުންނާއި ރައްޔިތުން ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމަށް ބާރުއަޅުއްވުން އެއީ ވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޒިންމާ އެއް. މި ޤާނޫނު ހަދާ މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުތައް ފާސްކޮށްގެން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީޤުކުރައްވާފައި ވެސް އެބަހުރި ބޭއްވުމަކަށް ބައްޓަންކޮށްފައި ވެސް އެބަ އޮތް. އެކަމަކު އެއީ އަޅުގަނޑު މިއަދު ކަރުދާހުގައި ސޮއިކުރެއްވީ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޒިންމާތަކުގެ ތެރޭގައި އެންމެ ބޮޑު ކަމެއް. އެއީ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ދީނަކީ އިސްލާމްދީން. އަދި އިސްލާމްދީނަށް ދިފާޢުކުރުމާއި ޤާނޫނުގެ މައިގަނޑު މަސްދަރު ވެސް ހަމަ މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެބަ އޮތް. ހަމަ އެހެން އޮތުމާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިސްތިސްނާ ވިދާޅުވަނީ، މަސްއޫލިއްޔަތު ބާރުއަޅައި ކުރިއަށް ބާރު ގޮތުން މި ވިދާޅުވެފައި މި އެންމެހައި ބެހެއްޓޭނެ ބަޔާން ކަނޑައަޅައި ބޭކަލުން މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި މަނާކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ، އާދެ. އާދެ އަދި ޖެހޭ، މާފުކުރައްވާތި. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ވަރަށް ބޮޑަށް މާފަށް އެދެން. ގޮވާލަން ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ އަބްދުއްރަޙީމަށް ޖާގަދެއްވަން އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު. އެހެންނަމަވެސް އެ ސާބިތުކުރެވުނު އޮތް. ޖާގައިދޭނަމަ އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކާނަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ޢާރިފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑު ބޭނުން މި ބިލު ވާހަކަދައްކާލާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވަރަށް ރަނގަޅު. ބިލުގެ އުސޫލުތަކުގެ ތެރޭގައި ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް. އަހަރެން... ވާހަކަދައްކަވަމުންދާ ގެންދާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ދަންނަވާ ގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ހަމަޖެހުނުކަމުގައިވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް އިލްތިމާސްކުރަން. އަހަރެންވީމާ، މިހާރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޢާރިފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބޭފުޅުން ނިމުނުމައެއިގައިމަ އަޅުގަނޑަށްވާނީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ހުށަހެޅުއްވުން ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މުޞްޠަފާ އަށް މި ފުރުޞަތުއަރުވަން.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުޞްޠަފާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މިހާރު ވިދާޅުވެއްޖެއްޔާ ކަނޑައެޅުން ހިތްހަމަޖެހޭނެ ޤަޟިއްޔާ ޙުކުމަކީ މި މަޖިލީހުގެ ޤަވާޢިދު ބޭނުންކޮށްގެން ކުރެވޭނެ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެމުގެ މަޖިލީހުގެ ސަމާލުކަމަށްޓަކައި އެކަން ދަންނަވާލީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ފާހަގަކުރި ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ކަމަށް ޤަބޫލެއް ނުކުރަން. މިހާރު މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުންގެ އެއްބާރުލުން އެދެން ބޭނުންވޭ. އަހަރެންވީމާ، މިހާރު ވާހަކަ ދެއްކެވުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާލައި ވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް މި ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ފައިނޭންޝަލް ދާއިރާގެ ޖެންޑަރ އަދި އާދިލު ވާހަކަދެއްކުން:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަދައިގެން ދެތި ބުނެގެން އެއްޗެއް މިތާގަ ނުބުނަން. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވިދާޅުވި އެއްކޮށް ވިދާޅުވި ގޮތަށް ކަމަށް ބުނެ، ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ޓޫރިޒަމުގައި، ދުވަހު ޓޫރިޒަމުގައި ޖީޑީޕީ ހުރި އެއްކޮށް ޓޫރިޒަމް ބަޔަކުގެން މި ކުރަނީ. އަޅުގަނޑު ހަދައިގެން ދަރުމާ ވާހަކަ އެއް ނުން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ބަލަން ތާއީދުކުރާ ހުށަ އަޅުގަނޑު ބަޔަކަށް އެބަ ބޭނުންވާ މި ބަލާނީ މަސައްކަތަށް، ކޮންމެ ދިވެހި ރައްޔިތަކަށް ފަސް އަސާސީ ޚިދުމަތް ހިލޭ ދިނުމެވެ. ދެން އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިފަދަ ޕެންޝަން ޕޮލިސީއާ ބަލާއިރު ސަބްސިޑީކުރުމާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އާ ޓޫރިޒަމް ގޮތުގައި މިހެންވެސް ޕޮލިސީއަކާ ބަލާ ރައްޔިތުންނަށް ފުރުޞަތު ލިބިގެންދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑު ބަލައިލަން ބޭނުންވަނީ، ބަލާގެ 4 ވަނަ މާއްދާ އަސާސީ ގޮތެއް. މިހާރު ޤާނޫނުގެ އިޖުރާއަތް.

އަޅުގަނޑު ފުރިހަމަކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑަށް ވަގުތުކޮޅެއް ލިބޭނެ ކަމަށް. މިހާރު ޤާނޫ 4 ވަނަ މާއްދާގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން މި މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ) އަދި (ރ)ގައި ބޭނުންކުރެވިފައި ވާ ގޮތުންމަކުގައި ހިލޭ ޕެންޝަން ރައްޔިތުންނަށް ސިޔާސީ ޚިދުމަތް ހިލޭ ފުރުޞަތުދެވިފައިވާ އެވެ. (ހ)- 65 އަހަރުން މަތީ ޕެންޝަން ލިބޭއެވެ. (ށ)- 18 އަހަރުން ދަށުގެ ޕެންޝަން ކުއްޖެއް. (ނ)- މާބަނޑު ލިބޭން. (ރ)-

ނުކުޅެދުންތެރިކަމާއެކު ހުރި މީހެއްގެ ގޮތުގައި ދައްކަވާގެ ކަމާ ބާރު ދަރުބާރުގައި ދަށުބަރުކުރެވިފައި ވާ ޕެންޝަން ދިނުމަށް ރައްޔިތުންނާ މި ޚިދުމަތް، ސިޔާސީ ޚިދުމަތްތަކާ ހިލޭ ލިބިދޭނެކަން ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އެއީ ސަރުކާރު އަޅުގަނޑުމެން ދިނުމަށް ރައްޔިތުންގެ އަތުން ބަލާނެ ވަރުބަދަލުގެ ޓެކްސްތަކުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރުން ނަގަން އެބަ ވަސީލަތްތަކެއް. އެ ޓެކްސްގެ ބަދަލު ދިނުމަށް ރައްޔިތުންނަށް ލިބިދޭނެ ޚިދުމަތުގެ ގޮތަކީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއް އެއީ މިހާރު މާއްދާ 4 ވަނަ މާއްދާގެ ބަދަލު. ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސިޔާސީ ކަންކަމުގައި މިނިސްޓަރީ އާއި ހޯލްގެ ބަދަލުގައި އެހެން ޕެންޝަން ތަނެއްގައި މި ބަލާގައި ސިޔާސީ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ އިދާރާ ހޯދުންތެރިކަމާ ދުށާރު މީހުން ޖަހަން. ސަރުކާރު ހަމަ ދުސްތޫރުބަލާގައި މިނިސްޓްރީގެ ނަން ބަދަލުވެދާނެއެވެ. އެ ނުން ހުށަހެޅު ކަރުދާސް ނުން. ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ގޮތަށް ބަދަލުކުރަން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން.

ހުއްޓާ ފަންސްކަކުގެ ޚިދުމަތްތަށް ނުލަނަ ދިރިއުޅުމުގެ ފެށުމަށް އަދި އަނެއް ބަދަލުގެ ސަބަބުން ޖެހޭ ބެލުމަކަށް ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ޚިދުމަތް ގާއިމުކުރުމުގައި އެވަރަކުން ޚިދުމަތް ބޭނުންވާ މީހުންގެ އަދަދާއި ނިސްބަތަށް ބަލައި، އެފަދަ ހުއްޓާ ޚިދުމަތްތަށް ގާއިމުކުރަންވާނޭ. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބަލަން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ މީހަކު މިއަދު ވެސް އާނގާ ހުއްޓާ އެދި އަދި އާނގަ އެބަ ބޭނުންވޭ. ހުއްޓާ ފަންސްއެގެ

ސޮފްޓްވެއަރގެ ޑިވެލޮޕަރުން އެބަ ބޭނުންވޭ. އާނގެ ބޭނުމަކީ ބިލްޑުކުރުން ހަދާތީ. ބިލްޑުކުރުން ހަދާތީ އާނަ އަދި އުޅޭ
ނުލިބިގެން މިއަދު ވެސް އެންސާފު އިން ވެސް އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވިގެން އުޅޭ. އެހެންވީމާ، ޢިއްޒަތްތެރި
ރައީސް...

ރިޔާސަތުން ވަހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލަށް ވަހަކަދެއްކެވުމަށް ޑީ.އާރު.ޕީން ވަނީ އެބައްދޭ ޢިއްޒަތްތެރި 5
މެންބަރަކު އުދިވަދެއިގަންނަވާތަ. ޑީ.އާރު.ޕީ ޕާލިމެންޓަރީ ގްރޫޕުން ނިންމާފައި ވަނީ އުދިވަދެއިގަންނަވާ ޢިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަކަށް ވަގުތު ހަމަވަންތަން 4 މިނެޓުގެ ފުރުސަތެއް އަރުވަން. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުސަތެއް މި އަރުވަނީ
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަމީދު ޢަބްދުލްޣަފޫރަށް.

ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަމީދު ޢަބްދުލްޣަފޫރު ވަހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާސާ ރަޝްވަތު ހުށަހަޅުއްވާފައި ވާ
ދައުލަތުން ސިވިލް ޚިދުމަތް ފުރިހަމަކުރުމާއި ސިވިލް ޚިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅުއްވާ ބިލުގައި އަޅުގަނޑުވެސް މި
ފާހަގަކުރުވުމީ ދީ ކަމަށް. އެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ މަޤްޞަދުގެ ތެރޭގައި ދީ ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައި އޮތް. އެއް ކަމަކީ
އަސާސީ ސިވިލް ޚިދުމަތްތައް ހިލޭ ކުރައިދިނުން. އެއީ އެއް ސިޔާސަތު. އަނެއް ކަމަކީ މި ޤާނޫނީ ވިޔަފާރި
އުސޫލުން މި ކަން ޚިދުމަތްދިނުން. މި ދީ މަޤްސަދަކަށްޓަކައި ސިވިލް ޚިދުމަތް ފަހި ބިލެއް. ދީން އާދެކުރައިން
އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކޮށްލެވޭ 4 ވަނަ މާއްދާ އާއި 5 ވަނަ މާއްދާ އިން ކަނޑައަޅާފައި އެބަ އޮތް ހިލޭ ދޭންވާ
ޚިދުމަތް. އާދޭތަކެއްގައި ކާޑިއޮލޮޖީގެ ޚިދުމަތާއި، އިމަރޖެންސީ ޚިދުމަތާއި، އެންބިއުލަންސްގެ ޚިދުމަތް. އަދި ޓެސްޓްތަކާއި
ތަރަނގުރިޔާތައް (ގެންބިސްބާރީ) ދަތުގެ، ކުރުގެ، ބްލަޑް ބޭންކް، މާބަނޑު މީހުން، ކުޑަކުދިން. މި ހުރިހާ ޚިދުމަތް
ހިލޭ ދައުލަތުން ރައްޔިތުންނަށް ދޭން. އެއީ އެއް ސިޔާސަތު. ދެވަނަ ކަމަކީ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި އެ
ހިސާބުތަކުގައި މި އުޅޭ ވިޔަފާރި އުސޫލުން މިކަން ކުރަންޖެހޭ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ 10 ހާސް މީހުން ހަމަވާ
ސިޓީއަކަން މިކަން ފުރިހަމަކުރެވޭ. އަދި އެހެން ދާއިރު އެ ބޭފުޅުންނަކަށް ފަސޭހަ އެބަޖެހޭ ހިލޭ ކުރިން މިދެންނެވި
ޚިދުމަތްތައް ދޭން. އެއީ އެއްކަލަ އަޅުގަނޑުމެން ބަލާންޖެހޭ ނުކުތާ މި ހަމަ އުސޫލުން. އެ މި ވިޔަފާރިކުރަން
މިގޮތަށް ފުރިހަމަކޮށްދިނުމަށް މި ރާއްޖޭ އެ ބޭފުޅުންނަށް ފަސޭހަ ވިޔަފާރި ކުރެވޭނޭ އެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި 5
ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ކަނޑައަޅާފައި ހުންނަ ޚިދުމަތްތައް އަންނައެކަށް ހިލޭ ދިނުން. ދެން އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
މި ބިލަށް ބަލައިލާއިރު އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކޮށްލެވޭ ފުރަތަމަ ކަމަކީ މި ޤާނޫނީ ބިލު ހުށަހެޅުއްވީމަ ވަރަށް
ދެރަކަމާ. އެއީ މިގޮތަށް ކަންތައް ބަލާއިރު ގުޅިގެން މި ކަނޑައެޅި. ދެން އަނެއް ކަމަކީ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު

ވަރަށް ބޮޑަށް ސާފުކޮށް އޮތީ މި ކަންތައް. އެއީ ކޯޕަރޭޓައިޒްކުރުމުގެ އުސޫލެއް ގެންގުޅުނީ. ޕްރައިވެޓައިޒްކުރުމުގެ އުސޫލެއް. މި ބިލުން މި ހުށަހަޅުއްވަނީ ކޯޕަރޭޓައިޒްކޮށްފައި މިހާރު ހުރި އެ ޕްރޮސެސް އަނބުރާ ގެންނަން. ގިނައިސަ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ތެރެއަށް އަނބުރާގެނެސް މިކަން އަނބުރާ ގެންދަން. އެހެންވީމާ، ކުރުކޮށް ދަންނަވާނަމަ ރިވަރސްކުރުމުގެ އަޅުގަނޑަށް ދެންނެވޭނީ. އެހެންވީމާ، މި ޖަލްސާގެ ބިލު ހުށަހަޅުއްވާ މި ވާ ގޮތަކީ އެއްވެސް މިހާކަން ދެން ހަދަންވީ ގޮތެއް ވެސް ނޭނގޭ. މި ތާނގައި ދުނިޔޭގެ އިނގޭތޯ މިކަހަލަ ސިޔާސަތުތަކުގެ ފުރުޞަތު މި އޮންނަނީ 115 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ސަރުކާރަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ އެއީ މި ވަގުތު ވިސްނާލަން ވެސް ވެއްޖެ. ދެން މަޖިލީހުން ވެސް އެބަ ބަލައިލަންޖެހޭ ބިލެއް މިހަދަން ހުށަހަޅާއިރު ކޮންމެވެސް މިންގަނޑެއްގައި ކޮންމެވެސް ފެންވަރެއް ވެސް ހުންނަންޖެހޭ. އެ ގޮތަށް ވަރަށް ނިކަމެތި ބަޔަކު މީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަނީ މި ބިލު އަނބުރާ ގެންދިޔުމަށް، ސަރުކާރާ ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މަޝްވަރާކޮށް ދެކެވުނުގޮތަށް ގޮތަކަށް މިކަން ހުށަހަޅުއްވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން ލަތީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އައްސަލާމްޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޚިދުމަތްތަކުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅުއްވާ ބިލެއް ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާސް ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާއެކު ޝުކުރުއަދާކުރަން. ބަޔާންކޮށްދޭ މި ބިލަށް ވަރަށް ވަރަށް މުހިއްމު ބިލެއް އަޅުގަނޑު ދެކެން ބޭނުންވޭ. އެއީ ސިވިލް ދާއިރާ އަށް ވަރަށް ނުހަމަ ގޮތްގޮތަށް ހިނގައި ވަރަށް ބޮޑަށް އިސްލާޙުކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ އޭގެ އިތުރުން ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދޭ ބައެއް ކުންފުނިތަކުން ގޮތް މި ފަދަ ކޮމްޕެނީތައް ހިންގާ ބޭފުޅުން ހަމައެކަނި ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ގޮތަށް. އެ ޚިދުމަތުގެ ފަރާތްތައް ހިންގަވާ އެ ސިވިލް ސަރވިސް އަދި ޕާޓީ ހިއްސާ ގޮތަށް ޚިދުމަތްތަކުގެ ފީއަކީ ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެ މަތިން ނުވަތަ ފަރާތްތަކަށް ދިނުމުގެ މަގު ހުޅުވިފައިވާ ގޮތެއް، އެ ގޮތުން ވެސް އަޅުގަނޑު ވެސް އެ ދާއިރާގެ މުވައްޒަފުންނަށް ބޭނުންވާ ފުރުޞަތު ހޯދައިދިނުމަށް ދެކެން. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތެއް ކުރަމުންދާ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ވެސް ވަނީ އެ ދާއިރާގެ ސިޔާސަތުތައް ހަމަޖައްސާ ގޮތަށް ކަނޑައަޅާފައި. އެ ގޮތުގެ ތެރޭގައި ޚިދުމަތްތަކުގެ އަގުތަކާއި ފީތައް ހަމަޖެހޭ ގޮތް ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅަމުން އެބަދޭ. ފަހަރެއްގައި ވެސް ބޮޑު ޚިދުމަތްތަކެއް ބޭނުންވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކުރާނެ ގޮތް ކަނޑައެޅިފައި ސަރުކާރުގެ ޕޮލިސީތަކުން ބަލަހައްޓާ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދޭ ކުންފުނިތަކުގެ

ދަރަނި ދިޔުމުގެ ނަތީޖާއަކަށް ވެގެން ދިޔައީ މުވައްޒަފުން ބޭނުންވާ ގޮތަށް ވަކިކޮށްލުމުގެ ބާރުއިން މިދިޔަ ހަފްތާގެ ބުރާސްފަތި ވެސް ގޮތުގަނޑެއްކަން 8 މުވައްޒަފުނާ ވަކި ވަޒީފާ އިން ވަކިކުރައްވާފަ. ވަޒީފާ އިން ވަކިކުރެއްވިއިރު އެއްވެސް ކަރަފު ނޯޓިސް އެއް ދެއްވުމެއް ނެތި، ހަމަ ވަގުތުން ވަގުތަށް ވަކިވުމަށް ފާކަން އަންގަވާލެއްވުން ކަރަފު ވަރަށް ނިކަމެތި ދުރަ ގޮތްތަކެއް ދިމާވުމަށް ވަނީ. އެތާނގައި ތިބި ކުދިގަޔަށް ތަޖުރިބާ ލިބިވަޑައިގެން ތިއްބެވި އެ ދާއިރާ އިން ތަޖުރިބާއި، ތަޖުރިބާ ހޯއްދަވައިގެން ތިއްބެވި ބޭބޭފުޅުން ވަޒީފާ އިން ވަކިވެގެން ގޮސް މިހާރު އެއްވެސް ތަޖުރިބާ އެއް ނެތް ބޭފުޅުންގެ މުސާރަ ދަނޑިވަޅުގެ ތެރޭއަށް އެ ހުސްވެރިޔާ ގޮސް އެ އަތޮޅުގެ ސިޔާސީ ހިންގުމުގެ ފުރުސަތު ވަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ދަތިވެގެން ގޮއްސަ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ބިލުއްގެ ބޭނުންތެރިކަން ބޮޑުވަނީ މަޖިލީހަށް ދަނޑިވަޅުތަކުގައި. އެހެންވީމާ، މަޖިލީހަށް ދަނޑިވަޅުތަކުގެ ބޭނުން މި ޤާނޫނުގެ އިޖްތިމާޢީ މުސްތަޤްބަލަށް މި ދާއިރާގެ ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް ކަމަށްވާތީ ކަރަފު ގޮތަކަށް އިތުރަށް ވެސް މި ބިލަށް ބޭނުންވާ އިސްލާހު ގެންނަވާ މި ބިލުގެ މަސައްކަތް ރަނގަޅަށް ކުރައްވައި، ރަށްރަށުގެ ސަރުކާރުން ދެއްވާ ހިދުމަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ސަރުކާރުން ކުންފުނިތަކަށް ދޭ ސަބްސިޑީ ހިދުމަތްތަކުގެ ބަޖެޓުގައި ލާރިއަށްބަލާ ފުށުން ސަރުކާރުން ބަލާފައި ދެއްވައިގެން މި ބިލު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ، އަދި ރަނގަޅު ދަރާމާ އިންޓަރވިއުއަކަށް ފޯރުކޮށްދޭ ކަމަށް. ބަޖެޓުގައި މިހާރުވެސް އެބަހުރި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާވަޑައިގަތުމަށް ވަރަށް މުހިއްމު ކަންތައްތަކެއް. ހެދުމު މިނިސްޓްރީން މި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ދަރަނި ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތުގެ އެއްވެސް ކަރަދޫ ގޮތަކަށް ބޭނުންތަކާ ތުރުބަތުގެ ނުލާބައިގަނޑު އެއްވެސް ކަރަދޫ ބޭއްވުމުގެ އެއް ނޫން. ނަތީޖާއަކަށް ވަނީ އެ ރޭޓުގެ ހިންގުމުގެ ތަކުގެ ފުރުސަތު ދަތިވެގެން ގޮތް ދިޔުން އެ ދާންޖެހޭ އަންގާ ބޮޑު އެއް ސަބަބަކީ ހެދުމު މިނިސްޓްރީގެ ޖާނާ ފުރިހަމައަށް ނުހަނު ގަދަ ކަމަށް. އެ ކަންތައް ޖާނާ ނަންގަވާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެކަންތައް ދަނޑި ދާލާ ހިންގުމުގެ ފުރުސަތު ތަރައްޤީވެ، ކަށްތައްތަކެއް ދަތިވެގެން ދާ ދިޔުން ހުއްޓުކަށް އަމިއްލަ ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް ފުރިހަމަ ވެގެން އަންނާނެ. އެހެންވީމާ، އެ ސަބަބަށް ބަލާއިރު ހެދުމު މިނިސްޓްރީން ވެސް އެކަމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑު އެދޭ ބިލުގެ ހިންގުމަށް ތަރައްޤީކޮށްދިނުމަށް ބަލާއިރު ޖާބަލަ ސަލާމަތީ ގޮތުން އަޅުގަނޑު މި ފުރުސަތުގައި އިޖްތިމާޢީ ސަބަބުތަކުން. ދެއްވި ފުރުސަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ވައްސަލާމް ޢަލައިކުމް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމް ގެންބޮޑު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމް ގެންބޮޑު އަލީ ވަޙީދަށް. އެއީ މިފުރުސަތު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމް ގެންބޮޑު ރިޔާސަތު ރަޝީދު ކުރަހަފުއްވާފައި ވާ ތައްޔާރުވެ ސިޔާސީ ހުޅުމާލެ ފުރުޞަތުތަކުގައި ސިޔާސީ ހުޅުމާލޭގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ބިލަށް ފާހަގަކުރެއްވުން.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ ގެންބޮޑު އަލީ ވަޙީދު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ދައުލަތުން ސިއްހީ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި ސިއްހީ ހިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ބިލެއް މި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މަޤުސަދަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، މި ބިލުގެ ސުރުހީއަށް ބަލައިލި ކަމުގައި ވިޔަސް މިއީ މި މަޖިލީހުގެ އިދާރާއިން ބަލައިގަނެވޭނެ ބިލެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ޤަބޫލު ނުކުރަން. އެއީ ސިއްހީ ހިދުމަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ އެއްވެސް ބާރެއް މިފަދަ ގޮތަކަށް ސަރުކާރު ހިންގުމުގެ ބާރުން ލިބިގެންއެއް ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރުމުގައި މިއަދު ހުރުން އޮތްނަމަ މި ތަފާތު އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމާ އެއްގޮތްވާތީ އަޅުގަނޑު ޝުކުރުއަދާކުރަން. ރާއްޖޭގެ ސިއްހީ ހިދުމަތުގެ ފެންވަރަށް ބަލައިލާއިރު އަދި ބިރުވެރިކަމުގެ ފެންވަރަށް ބަލައިލާއިރު މި ކަންކަމާ ދޭތެރޭގައި ރައްޔިތުން ދިމާވާ ހިތާމަވެރިކަން އެއް ނޫން. މިކަހަލަ އިއްޔެ މިއަދަކު ވާގޮތް ކަމެއް ނޫން. މި ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަމުން މިއަދު ޤާނޫނީ މި ވޯޓު އަޅުގަނޑުމެން ބަލާލާ ކަމާގުޅޭ މި ސަރުކާރު އަމިއްލަގެން ވެސް މި ކަންކަމުގައި އަދިވެސް އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، އެ އިސްލާހުކުރެވޭނީ ވަކި ޤާނޫނަކުން މި ގޮތަށް ބިލެއް މިތަނަށް ހުށަހެޅުމުން ކަންކަން ކުރިއަށް އެއް ނޫން. މި އުސޫލު އަޅުގަނޑުމެން ދުރުކުރަންވީ. ރާއްޖޭގެ ބޭރުން ދާއިރާގައި ވަކި ދިޔަ ސަރުކާރަށް ތާއީދުކުރި މުވައްޒަފުން ވެސް އެއްކޮށް އެބަހުރި މިއަދު މަޖިލީހުގައި ބަޖެޓު ބައެއް ގޮތް ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ އެ އެމްޑީޕީ ދައުރުގައި. އެ އެމްޑީޕީ ދައުރުގައި ސަރުކާރުގެ ސިއްހީ ހިދުމަތް ޕްރައިވެޓައިޒްކުރުމަށް އެބޭފުޅުން މަސައްކަތްކުރެއްވީ. އެއީ މި ބިލުގައި މި އަންނަނިވި އުސޫލުތަކާ އެއްކަހަލަ މަޝްވަރާތަކުގެ ސިއްހީ ހިދުމަތް އެއްކޮށް ސިއްހީ ހިދުމަތުގެ ފެންވަރު ހުރި ކަމުގައި. މި އެއްކަހަލަ އެންމެ ކޮމާއި ވަރަކުން ބަހައިލައިގެން އެކުވެރިކަން މި ވާހަކަތަކަށްވެސް. އެހެންނަމަވެސް، ބަދަލުވާ ކޮންމެ ސަރުކާރަކުން އަމިއްލަ ވިޔަސް އެ އަންނަ ސަރުކާރުތަކުގެ ސިޔާސަތުތައް އެ ކަނޑައަޅުއްވާ އެއްކޮށް ތަންފީޒުކުރާ ގޮތަށް އެ ކަންކަން ހިނގައިގެން ދިޔަ ދުވަސްވަރަށް އަދި ސިވިލް ސަރވިސްގައި ދިޔަ މުޅިން ކުރުމުގައި ވިޔަސް އަދި ކޯޕަރޭޝަންގައި ދިޔަ މީހުން ކުރުމުގައި ވިޔަސް އެކަކު އިހުމާލުވެރިވެގެން. އެހެންނަމަވެސް، ބަޔަކު ތަފާތު ރައްޔިތުންނަށް މިއަރުވަނީ ހަރަކާތެއް ބޭއްވި ނިޒާމެއް ފާޅުކަން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް އެއްޗެއް ކަމެއް. އެއީ ކޮންމެ ޕާޓީއެއްގައި ހުރި ކަމުގައި ވިޔަސް. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ އެއުރެން މިކަމުގެ ނުކުތާ. އެކަން އެދޭން އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ޖެނެރަލް ސިޔާސަތު ތާއީދުކުރަން. އެ ބިލު އަންނައިރަށް މިއަދަށް ވިއްކާލުމުގެ އަތުން ބާރު އެ ފުރިހަމަ ދިވެހިން ދިރިއުޅުން މިއަދު މުޅި ދައުލަތް ވިއްކާލައިފި.

އެހެންނަމަވެސް، ކޮއްޕެ ވައްޓަފައިވާނެއް ފައިދާ އެއް ނުވާނެ ހަމަ އެކަކަށް ވެސް އިނގޭތޯ ދިއްޖަތޯތިރި ރައީސް.
އެހެންވީމާ، ރަޢްޔިތުންގެ އަތުގަނޑުމެން ވެސް ދުކަން ބޭނުންވާ އިނގޭތޯ ހުރިހާ ރަކަތްގައި ވެސް ހަމަ އެންމެ މި
ޖަމާތުގެ ހާސްފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް ދަ ދުވަސް ދުކަން ބޭނުންވާ އިނގޭތޯ. ކާކު ބޭނުންނުވާނީ. އެހެންނަމަވެސް،
އަކަށް ކުރެވޭން އޮތީ މިއަދު އަތުގަނޑުމެން ވިދުވުރި ދާއިރާގެ ދިއްޖަތޯތިރި މެންބަރުގެ ބިލު ހާސްކޮށްގެނެއް ނުހުން.
މިކަން ކޮންފަރާއި ކަންތާކުރުތޯ ފައިސާ ނެތީ. އަތުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ވެސް ރައްޔިތުންގެ މުސާރަ ވެސް
ބޭނުކުރިހާން. ކަންތާކުރުތޯ ނެރެވޭ އެ ދުނީ. އެއްވެސް ކަހަލަ ހަރުދަނާ އޮއްބަރުއް ނުތި ސިޔާސަތުއް
ނުތި މިފަދަ ބިލުތައް މަޖިލީހުގެ ތަރުމަން ބަލައިގަނެގެން ވެސް އަތުގަނޑުމެން ނުވާނެ. އަދި އަތުގަނޑު ގާވަހަން
ބޭނުންވާ މަޖިލީހުގެ އިދާރީ މުޒަފަން ސިޔާސަތު ހުރުމަތްގެ ކަނޑައެޅުމާ ބަހާ ގޮތެން އޮންނަ ތަފުޞް ތާފަ އެއް
މިއަކުއް މިތާ އެޖެންޑާ ވެސް ނުކުރެވޭން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަތުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ މިފަދަ
ކަންތައްތައް ނުކުރުމަށް. މިގެ ބަދަލުގައި އަތުގަނޑުމެން މި ރާއްޖެ އަށް އިތުރަށް އާމްދަނީ ލިބޭނެ ކަންތައްތައް
މަގުފަހިކުރަން. އަކަށް ކޮންފައި ސަރުކާރުން އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ މިފަދަ ގޮތުގޮތަށް ކަންތައް ކުރަންވާނީ. ފުރުޞަތު
ދޭން އަޅަގަނޑު. މި ފުރުޞަތު ދީނީކީ ނުހުން. ދޭން މިޖިލީހުގައި ދެއްކެވީން އިނގޭތޯ. އާދިއްލިޔާޤަތުގެ ހަލާކުވެފައި
އޮތީދޭން ރައްކާތެރި. މުދަލުގެއް އެއް. އެ ކުދިކަމެއް ވެސް ހާލު ހަލާކުވެފަ. މިހާރު ވެސް އޮތީދޭން. ނޫންނޫނަސް ކު
އަތުގަނޑު ނުދަންނަވާނަން. ހަލާކުވެފައި ހާލުވެއްޖާ އެއް މަސައްކަތު އެއް. އެހެންނަމަވެސް މިކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ކާރ
މިހެން ބިލު ވައިގެނެއް ކަންކަމުގައި ރަނގަޅު ނުވާނެ އިނގޭތޯ. މިއީ ހަމަ ސިދާ ޖާތި ގޮތެން ވަކި މަސައްކަތް
ހާސިލުކުރުމަށް ކަންކަމަށް ހުރަސްއެޅުމުގެ ގޮތެން ލާ ބިލުތައް. އަތުގަނޑު ދަންނަވާލަތެން އިނގޭތޯ މި ބިލުގެ
މަސްވަރާ ނުންނާނެ އިހިދިކުރު ފުރާތަކުގައި އެއް ޖޭބޮޑުގައި ވިޔަގެން މަސްވަރާކުރާމުދި ވެސް. ދޭން ކޮންސިޔާސަތުއެއްތޯ
އެނގޭނީ. މަނިކުފާނު ދިއްޖަތޯތިރި ރައީސަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެނިމަޖައިގެންނަވާ ކަންކަން ހިނގުމުންދާ ގޮތް އެ
ފާލުމެގެ. މަސްވަރާކުރި ނަމަ މިހެނެއް ނުނުނާނެ މި ކަންކަމުއް. ދޭން މިއަދު އަތުގަނޑުމެން ވަރަށް ފުސްއަރަފާ
އިނގޭތޯ އިހިދިކުރުގައި ހުރިހާއިގެން ފާހަކަވަރެއްކުރުވަމި ވަރަށް ފުސްއަރަކުރެއް. އަތުގަނޑުމެން އަކަށް ކޮންފައި އައިސް
މި ތިބި. އައި ވަރަށް ފުސްއަރަކުރެއް. ވަރަށް އަޅުއަގާރަތްވާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ވަރަށް ބަރަވައިގަންނަ ގޮތަށް ވެސް އެ ވާހަކަ
ދެއްކިދާން. އެހެންނަމަވެސް ހަރުދަނާ ގޮތެއްގެ މިގެން ފައިދާ އެއް ނުނިކުންނަންނާ އަދި ޖުމްލަ ރައްޔިތުންނަށާއި
ފާއިދާ ފައިދާ ނުކުންނަނާ އެ އަށް އަތުގަނޑުމެން ކިޔާދީ ހުކަންޖެހޭ ލަނޑި ތުވެން. އާގެން ފައިދާ އެއް
ނުކުރާނަ އެކަކަށް ވެސް. އެހެންވީމާ، އަތުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ އަތުގަނޑުމެން މި ދުލޮ ދިރިހިކާއްޖެ
ނުވަތަ އަތުގަނޑުމެން މި ދުލޮ ދިރިއުޅުން އަތުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭން ހަމަހަމަ އަތުގަނޑުމެންގެ ވިކާރާ ތަރުޖަމާ
އަތުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް އެނގޭނެހާ. އަތުގަނޑުމެންނަށް މި ޤައުމުކާ އެއްކޮށް ޤަރާރުކުރަން ބަޖާބަރަށް ލިބޭނެ
އިނގޭތޯ. އަތުގަނޑުމެން ވަރަށް ޖަމާތުގައި އެޅިއްޖެއާ ހިސާބު އަކުރަމަކުގެ އަދަދުތައް ގެއްލިވާފައިވާނެ. 4 އިން

2 ކުނިބަ އަންނަނީ 2 ކަން. އެއީ ފައިދާ 2 ކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެސޭނަ ދިން އުނދަގޫން. 4 ދިން 6 ކުނިބަ ވެސް އަންނަނީ 2 ކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އުނދޭ. އުޅެންނަމަވެސް، މިއަދު ހަމައަށް މިފަދަ ބިލުތައް ލާ ބާޒުގުންނަށް ނޫނޭ އެއްޗެހި 4 ދިން 6 ކުނިބަ ދެން އަންނަނީ ދަރަންޏަށް އަންނަ 2 ކަން. އެގޮތުގަ އެއް ބި ވިދާޅުވާ އެމްބިއުޒާންސްޓާ އެއްޗިއްސެއް ނާންނާން. ބި ވިދާޅުވާ އުޅަނދުފަހަރެއް ނުހުދާން. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ކަންކަން ކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކާނުމަ ސަރުކާރެއް ކަމުގައި ވިޔަސް ފައިދާ ހުރި ގޮތުގައި ސަރުކާރަށް އާމްދަނީ ލިބޭ ގޮތްތަކަށް ވެސް ތާއީދުކުރަން. އެ އަށް ތާއީދުކުރާފައި ސިޔާސަތުތަކާ އެއްކޮށް ފައިދާ ނުވަތަ ހުރަސްއަޅާ ކާމިޔާބު ވައްތަރަށްޓަކައިނޫ. އެހެންނޫނިއްޔާ ވައްޓާލަންޖެ އެ ވައްޓާލެވުނީ އެ ބާޒުގުންގެ ދައުލަތުގެ ރައްޔިތުން. ރާއްޖޭގެ އަންނަން ހުރި ޖީލުގެ މުސްތަޤްބަލު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މި ބިލު ހަދުވަން ބާރުކޮށްލަންވީތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަޤްރީބަން އެއްކޮށް މި ދަންނަވަނީ ވިލުމުރާ ދައުލަތުގެ އިޤްތިޞާދީ މެންބަރު މި މަސްވަރާކޮށްފަ އެއް ނާންނާނެ މައި އިދިކޮޅު ޕާޓީގެ އެއްވެސް ފުރުޞަތަކާ ވެސް. ދިން އެއްވެ މިހާރު އެއްޗެހި ހިޔާލު ސިޔާސަތެއް ނެތް ބިލެއް މި މަޖިލީހަށް ބަލައިގަތުމަށް ކޮންޓްރޯލް އަޅުގަނޑުމެން މި ޖެހިނީ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ގޮވާލަން ބޭނުންވާ މި އަދި އެއްވެސް ފައިދާ އެއް ހުރި ގޮތްއެގައި ހުރަހަކާ ފިޔަވައި

އެއް ބިލެއް ނޫން. މިގެ މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ސާފު. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން...

(ވަގުތުކޮޅަކަށް ފަރު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިޤްތިޞާދީ މެންބަރު، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި. މި ބިލަށް ވާހަކަދެއްކެވުމަށް އެދި ވަޑައިގެން ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތު ހަމަވެއްޖެއްޔާ މި މައިކު ކަނޑައަޅަންޖެހޭ. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ހުށަހަޅުއްވަނީ ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ މެންބަރު ޙުސޭ ލަޠީފު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

* * *

ހުށަހެޅުއްވީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސޭ ލަޠީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އުސޫލުތަކުގެ ގަވާއިދުގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ ފުރަތަމަ ބާބުގެ ކަމަށްވާ ވަގުތު ވެސް ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް...

* * *

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަމުން:

މަޑުކޮށްލައްވާ މިހާރު ކަރަންޓް ވަނީ ގެއްލިފަ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ނިޒާމާ ބޭރު މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދެވުމަށް ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ މަނިކު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދިޔުން)

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ މަނިކު ވާހަކަދައްކަމުން:

ނިޒާމީ ބޭރު މައްސަލައަކީ، މި ދައުރު ފެށިގެން މިހާތަނަށް އައިއިރު އަދި މިއަދާ ހަމައަށް މި ބާރުގެ އެއްވެސް ކޮމިޓީއެއްގެ އެއްވެސް ޖަލްސާއެއް ނުބާއްވާ މަޖިލިސް ކުރިއަށް ގެންދާކަން. އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ ފުރުން މި ދަންނަވަނީ މި މަޖިލީހުގެ އުޞޫލުގެ މަސައްކަތްކޮށްދީގެން ބިލުތައް މި ބަޔަކު ހުށަހަޅައިގެން މި ބޭނުމަކީ ވާހަކަދައްކާ ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތެއް މާދަމާ އިން ފުރިގެން ނުދިނަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ. އެއީ އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުރިހާ ކޮމިޓީއަކުން މެޖޯރިޓީ ލިބިފައިވާތީ، ހަމަ އެއްގޮތަކަށްވެސް އިދިކޮޅުން މީހުން މިހާރު މި އުޅެނީ ކޮމިޓީތައް ދޫނުކުރަން ވެގެން. އަޅުގަނޑު ވެސް ވަރަށް މިނިވަންކަމާ އެކު މިއަދު މިހިރީ. ދެން ނުކުތް މަރުޙަލާ މި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކުގައި. ރައްޔިތުންގެ ބިލުތަކާ އެކަމަށް ބަދަލު ބަޔަކަށް ހުށަހެޅޭނެ ކަމެއް ކުރީ ކާކުތޯ؟ މަނިކުފާނު ދަންނަވާ ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް އިސްތިޢުފާދެއްވައި އަށް ވަޒީރުންނަށް މި ބޭނުން މިކަންކަމުގެ ކަމަށް ވަނީ ވިއްސާ. މި ރައްޔިތުންނަށް އެބައި ބޭއިންސާފު ޚިލާފު އެއް މި ބޭނުން ހާލަތާ ބޭނުމުގައި ހިފަހައްޓައިގެން އެ ޕިޓިޝަން 8 ކޮމިޓީ، 9 ކޮމިޓީ މިބޭނުގައި ނުހިނގާ އެ ކޮށް ބަލާލަ. ކޮބައިތޯ ބިލުތައް؟ މި ބޭނުގައި ބިލުތަކަށް ބަހުސްކުރެއްވުން ހަމަ ނަން މިއަދުން ފެށިގެން. ޖަވާބުދާރީވާނީ ކާކުތޯ؟ އެއީ ނިޒާމީ މައްސަލައަކީ. އަދިވެސް ނަގާނަން.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަމުން:

އާދެ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މި މަސައްކަތްތަކަކީ، ކުރިން ވެސް ވަނީ މި މަޖިލީހުގެ ފްލޯގައި ހިޔާލު ތަފާތުވެގެން ވާހަކަދެކެވިފަ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސާ އަދި މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސާ ދެ ބޭފުޅުން ވަރަށް ބޮޑަށް ވަރަށް ބާރަށް، ވަރަށް ބާރަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ވަރަށް ބުރަކޮށް މަސައްކަތްކޮށްދެއްވަމުން ގެންދާ ވާހަކަ. އަދި ހަމަ، އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވާ ބޮޑުގައި ކޮމިޓީތައް އެކުލަވާލުމުގެކަމުގައި ވަރަށް ދިގު، ވަރަށް

ބޭރު މަސައްކަތްތަކާއި ކުރެވުމުން ދަނީ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ ވަރަށް އަވަހަށް ކޮމިޓީތަކުގެ ކަންތައް މަސައްކަތްތައް ނިމުމުން މި ފްލޯ އަށް އައިސްގެން ގޮތެއް ނިމިގެންދާނެ ކަމަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ކަރަންޓު ކެނޑުނު) އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ވިދާޅުވީ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ކަމަށް ޤަބޫލުކުރަން. މި މައްސަލައަކީ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ކަމަށް ޤަބޫލުކުރަން. މިހާރު ކޮމިޓީތަކުގައި އުޅުއްވާ މެންބަރުންނަށް ކޮމިޓީން ގޮތެއް ނިމުމުން މަޖިލީހަށް ފްލޯ އަށް އައިސްގެން ވާހަކަދައްކަވަން. އެހެންވީމާ، މި ރިޔާސަތުން... (ވަގުތުކޮޅަކަށް ކަރަންޓު ކެނޑުނު) ނިޒާމީ މައްސަލަ ހުށަހެޅުއްވުމަށް ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަހީދަށް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިދިޔަ ބޭރު ދުވަހު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކި ވާހަކަ މިއީ. މިދިޔަ ބޭރު ދުވަހު ވެސް މި ވާހަކަދެއްކި މަޖިލީހުގެ ރައީސް ނައިބު ރައީސް މި ތަނަށް ވަޑައިގަންނަވާނީ ނޫން. އެހެން ޖާގައެއް އޮންނަނީ ނޫން. ކޮންސަވޭޝަން މި ޖަހާނީ. އެކަން ނިޒާމާ ދޭ ބޭނުމުން އިސްތިއުފާދީފައި ދެ އަހަރު ވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަޖިލީހުން މި ތަނަށް އަރުވައިގެން ކޮންސަވޭޝަން މި ޖަހާނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު....

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ރައްޔިތުގެ މަޖިލީހުގެ ކުރިން ނުކުތާ ދެން ކޮން ވާހަކައެއް މިއީ ދައްކާކަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބިއްޔަޑޮޑި ފޯނބަރު، ދިރިއުޅުމާއިގުޅޭ ބަސްނަވަން. ބިއްޔަޑޮޑި ފޯނބަރު ދި ހުރަހެއްވާ ނިޔާމާ ބާރު މައްސަލަ އެއް ނޫން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ނިޔާމާ ބާރު މައްސަލަ އެއް، އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރަތަމަ ފުރުސަތެއް އަރުވަން ބޭނުން... (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ފުދުނުބާރު ދަރިވަރާގެ ބިއްޔަޑޮޑި ފޯނބަރު އަދި ހާޔިމަން ފުރަތަމަ ފުރުސަތު އަރުވަން ބޭނުން.

(ނިޔާމީ މައްސަލަ)

ފުދުނުބާރު ދަރިވަރާގެ ފޯނބަރު އަދި ބިހާޔިމް ވާހަކަދެއްކުން:

އާދެ، ސުކުރިއްޔާ ބިއްޔަޑޮޑި ދަރިސާ. ރަޖިސްޓަރީގައި ނިޔާމީ ނުކުތާގެ ޓޯރޮގައި އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެ، އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެ މައްސަލައެއްގައި ކޮމިޓީއަށް ނުހެދި އެކޭ ކަމަށް މި ވިދާޅުވާ ވިދާޅުވުން ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން މިއަދު މިތާ ފޮޓޯރިޓީ އޮފިސަރު ގަސްތުގައި އެކުވެރި މިހެން ރަވައިގެން ކަންތައްތައް ކުރަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ކޮމިޓީތައް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް މަސައްކަތްކުރަމުން މިހާރު ދާ ތަން މި ފެންނަނީ. މިއީ ރައްޔިތުންނަށް ރަނގަޅަށް އެއްވެސް ކަމެއް ބޭނުންތެރިވާ ކަންތައްތައް ކުރަމުންގެންދާ ގޮތް. މިއަދު ވެސް މާދަން ވެސް އަނެއް ދުވަހު ވެސް ހަމަ މަސައްކަތްކުރަމުން ގެންދާނީ މި ގޮތަށް. މިއީ ގަސްތުގައި ރައްޔިތުންނަށް ރަނގަޅަށް ކަމެއް ކޮށްދިނުމަށް ނިޔާމަތުން ކުރަމުން ގެންދާ މަސައްކަތެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބިއްޔަޑޮޑި ދަރިސާ، ނަން އިއްވަމުންދާ ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދިއުން ދެކެވުނު ފުރުޞަތު ނަން އިއްވަމުންދާ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ބިއްޔަޑޮޑި ފޯނބަރު، ބިއްޔަޑޮޑި ފޯނބަރުން ދިރިއުޅުމާއިގުޅޭ ބަސްނަވަން. ބިއްޔަޑޮޑި ފޯނބަރުން...

(ނިޔާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

ފުދުނުބާރު ދަރިވަރާގެ ފޯނބަރު އަދި އާޔިމް ވާހަކަދެއްކުން:

މި ތަނުން ބޭރުކޮށްލުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޭނުން އެދޭކަމެއް. ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ރައްޔިތުންނަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރީ މިއާ ކުރަމުން ގެންދާނީ އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާން ކުރަމުން ގެންދާ މަސައްކަތް މި

މަސައްކަތެއް. އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަކަށްވެސް ޤަބޫލެއްނުކުރަން މި ކަންތައްތައް ފެށުން ހިނގައިދާނެ ކަމަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އަދިވެސް އެއް ފަހަރު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މިހާރު ނިޒާމީ މައްސަލައަކަށް...

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރައީސަށް ދަންނަވާލަން ރައީސް. ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން މިއީ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާއަކަށް ރައްޔިތުންނަށް ރަނގަޅުކަން އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުންދާ މަސައްކަތަކީ ހުއްޓުވުމަކީ ކުރަމުންދާ މަސައްކަތް ފެނިގެން މިއަދު މި ދަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މި ނަންގަވާ ނިޒާމީ މައްސަލައިގައި މަޖިލީހުގެ ޤަވާއިދުގެ ކޮން ގޮތަކަށް ވީ ނަމަވެސް މި މައްސަލަ އަދި މިގޮތުން މި ވަގުތު ހައްލުކުރެވޭނެ މައްސަލައެއް ނޫން. މި މައްސަލައަކީ މަޖިލީހުން ބޭރުގައި ކޮމިޓީ ތަކުގައި ހައްލުކުރެވޭނެ މައްސަލައެއް. އެހެންކަމުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ވަގުތު ނުދެއްވާ ކަމަށް ވަންޏާ، ތަން ނުދެއްވާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑަށް ޖެހޭނީ މި ޖަލްސާ މި ހިސާބުން ހުއްޓާލަން. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ވަގުތު ދެއްވާ، ފުރުސަތުދެއްވާ އަޅުގަނޑު ޖަލްސާގެ ކަންތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަދިވެސް އެއް ފަހަރު ދަންނަވަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ފުރުސަތު ނުދެއްވާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑަށް ޖެހޭނީ މިއަދު މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތް ހުއްޓާލަން މި ހިސާބުން.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ނިންމުން.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:</u>

މިހާރު މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތް މި ވަނީ ނިޒާމީ މައްސަލައިގެ ޢިލްތިރާއްގެ ތެރޭގަ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑެކަން ހިއްސާކޮށް މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެކަމެއް. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތް މި ހުސްބުން ނިންމާލަނީ. އާދެ، ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ އޮތް އަންނަނީ 28 ޖޫން 2011 ވާ އަންގާރަ ދުވަހުގެ ހެނދުނު 9:00 ގަ.

والحمد لله رب العالمين. މަޖިލިސް ނިމުނީ.

ސުވާލާއި ޖަވާބު

<u>ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް ކުރެއްވި ސުވާލު:</u>

ރާއްޖޭގައި ޖުވާނުން ވަޒީފާ އަދި ތަމްރީނުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އިންތިޒާމުގެ ސަރުކާރުގެ އެހީގައި 20،000 ޖުވާނުން ތަމްރީނުކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައި ވާ ކަމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސްޕީޗަކު އެންމެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު ބުނަނީ ޖަހަ މިގޮތުގައި ވިދާޅުވެފައިވާ އެވެ. މި ޕްރޮގްރާމް ހަމަޖެހިފައި ވޭތޯ؟ މި ތަމްރީނުތަކަށް ފުރުޞަތު ލިބިފައި، ނިމުނު ލިބިފައިވާ ވިދާޅުވެދެއްވާނެތޯ؟ މި 20،000 ޖުވާނުން ތަމްރީނުކުރާނީ ފުރުޞަތަކީ ކޮބައިތޯ؟

ސަރުކާރާ ދެމެދުވަނީ ހިންގާފަ އެވެ. އަދި މިފަދަ ފަންޑެކުން ކުރުވާ ތަރައްޤީގެ ހަރަދުތަކުގެ ބޮޑުބައި އެއް ކޮމްޕެނީސްޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަމްރީންކުރުމުގެ އައިޓަމެއް ވަނީ ހުށަހަޅާ މަޝްވަރާކުރެވިފަ އެވެ.

2- މި ތަމްރީނުތައް ފުރުޞަތު ދީ ސަރުކާރު ދެމެދުގައި ޑިވެލޮޕްމަންޓް ފަންޑާ ގުޅޭގޮތުން ކުރުވާ މަޝްވަރާތައް ނިމުމަކަށް އައިސް އެވަދު އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކުރުމުންނެވެ. މަދި ތާރީޚް ކަނޑައަޅައިގެން ދަންނަވަން ނޫނުގެން ކުރުގައި ވިއަސް ސަރުކާރުން މަސައްކަތްކުރާނީ މި ފުރުޞަތުގެ ތެރެއިން މި ތަމްރީނުތައް އަވަސް ފުރިހަމަކޮށްގެ ތެރޭގައި ދިވެހި ޖަވާނުންނަށް ތަނަވަސްކޮށްދިނުމަށެވެ.

3- މި 20،000 ޖަވާނުން ތަމްރީނުކުރުވޭން ފުންވަރަކީ ވަޒީފާގެ ބާޒާރުގައި ރާއްޖެ އަށް މި ވަގުތަށް އެންމެ ބޭނުން ދާއިރާތަކަށް ކަމަށް ވަނީ މަޝްވަރާކުރެވިފަ އެވެ.